NICOLAE C. DINU
SINGURĂTATE ASUMATĂ

Dedic această carte camaradului, şi prietenului meu Titus Ştefănescu, om blând şi iubitor, dar nemulţumit de modul în care este condusă România.

Parcă îl aud spunând:

— Bine, bine, camarade! Fie aşa cum spui tu! când încercam să-l temperez.

Îşi exprimase odată dorinţa de a scrie şi el cărţi, dar a renunţat, motivând: „Am destul timp la dispoziţie, dar nu am răbdare şi nici talentul tău”.

După mutarea lui la Braşov, îi simt lipsa şi mai acut.

Autorul

PARTEA I

SINGURĂTATEA – O STARE APĂSĂTOARE CAP. I – HOTĂRÂREA DECISIVĂ

M-am întrebat de multe ori, în ultima vreme, ce forţă deosebită a acţionat asupra mea în ziua în care am părăsit apartamentul familiei, asumându-mi o viaţă de pustnic, într-o singurătate totală. Răspunsuri am găsit mai multe, dar unul mă sâcâie mereu, acela că nu există o disperare mai mare şi mai rea decât aceea de a fi legat, printr-un destin comun, de o altă fiinţă omenească pe care n-o iubeşti şi care ţi-a devenit un duşman aprig şi neînduplecat.

Nu pot spune că m-am căsătorit cu Elizabeta din dragoste, gestul meu fiind mai mult un mod corect de reparare a unei fapte nesăbuite din august 1957 când mă aflam cu nava în portul Călăraşi. În total am convieţuit treizeci şi doi de ani împreună, din care cincisprezece împărţind acelaşi pat, iar restul ca doi străini, păstrând toate conivenţele în faţa lumii. Este o stare greu de imaginat, oribilă chiar şi numai cine a trecut prin ceva asemănător îşi poate închipui cum a fost. Era de o gelozie distructivă şi total nejustificată.

Cititorul se va întreba, desigur, ce fel de om sunt şi

de ce nu am acţionat pentru a pune lucrurile la punct.

Mariajele care se destramă încep prin simple nemulţumiri care treptat se înmulţesc, frecuşurile dintre soţi încep să pară ireconciliabile, iertările pentru faptele sau vorbele scăpate la necaz se acordă cu mai multe şovăieli şi mai puţină eleganţă pe zi ce trece, iar într-o zi constaţi, cu părere de rău, că mariajul tău nu mai merge.

N-am avut un astfel de exemplu în căsnicia părinţilor mei. Ei au convieţuit împreună peste şaizeci de ani de zile şi numai moartea i-a despărţit. Poate au trecut şi ei printr-o neînţelegere sau chiar furtuni, însă problema divorţului a fost de neconceput.

Aşa stând lucrurile, nici eu nu mi-am putut abandona copiii pentru fericirea personală. Am aşteptat ca ei să crească şi să pornească în viaţă, astfel încât să nu mai depindă de sprijinul meu. Cu toate acestea, poate nu aş fi fost în stare nici astăzi să divorţez, dacă nu ar fi venit revoluţia din 1989, când am scăpat de ameninţarea excluderii din partid şi din serviciu, aşa cum se obişnuia în vechiul regim.

Cunoşteam de mult că divorţul este o umilinţă prin faptul de a te expune lumii întregi cu toată mizeria morală care se adună într-o familie pe durata unei căsnicii scăpate de sub control. Mai mult, la această dramă participă şi copiii, cum a fost cazul la noi cu Mihai.

Consider că umilinţa suportată de un părinte în faţa propriilor copii este cea mai grea.

Dar, începând cu 15.07.1974, între noi se adânciseră neînţelegerile până la lipsa oricărei dorinţe de a mai comunica unul cu celălalt; atmosfera era apăsătoare, stăruind o luptă tăcută, ascunsă faţă de străini şi temperată de buna credinţă. Toate acestea făceau ca viaţa să fie un coşmar pe care, din păcate, îl vedeau şi-l simţeau copiii noştri.

Relaţiile intime, de mult întrerupte între noi, făceau să ne suportăm din ce în ce mai greu compania, călcându-ne pe nervi reciproc şi urându-ne din ce în ce mai tare. Care ar fi fost situaţia când copiii îşi făceau rostul lor, iar

noi am fi rămas în casă numai amândoi?

Viaţa ar fi devenit de nesuportat, neexistând nicio posibilitate de schimbare în bine în lipsa sentimentelor.

Elizabeta căzuse într-o muţenie aproape mistică, amestecată cu o ură neîmpăcată împotriva mea pentru motive fabricate în închipuirea ei pentru care nu dădea nicio explicaţie. E drept că în căsniciile lungi toate devin plate cu trecerea timpului şi intervine un moment de preaplin, de sufocare, parcă nimic nu se mai încheagă. Te întrebi ce s-a petrecut între cei doi parteneri care la început s-au atras, s-au înţeles, poate chiar s-au iubit? Ce schimbări au suferit cu timpul că nu se mai atrag, nu se mai suportă, nu mai simt lipsa unul celuilalt, iar totul s-a transformat într-un mediu ostil?

În unele cazuri se găsesc justificări, poate că unul dintre ei şi-a găsit un alt partener, dar majoritatea situaţiilor sunt greu de explicat.

Cioburile căsniciei ar trebui strânse împreună de către cei doi soţi, dar când între ei se iscă certurile şi nu mai sunt capabili să se asculte reciproc, singura soluţie rămâne tribunalul, căruia să i se supună spre judecare cauza lor. Despărţirea părinţilor apasă greu asupra copiilor care nu au nicio vină că s-au născut. Lupta pentru obţinerea lor este uneori dramatică, împotriva dorinţei copiilor care, aproape fără excepţie, vor ca părinţii lor să rămână, pe mai departe, împreună; când se produce despărţirea ea are efect distrugător atât asupra căsniciei, cât şi a copilăriei şi vieţii lor viitoare.

Recunosc că pe la jumătatea ei, căsnicia mea nu semăna cu aceea a doi parteneri care se simt indispensabili unul celuilalt, deci, de neînlocuit. Acum sunt conştient că o astfel de căsnicie se găseşte greu, fiind o raritate.

În căsnicia mea a existat o incompatibilitate pe care am ignorat-o mulţi ani, deoarece habar nu aveam pe atunci cât de vitală putea fi. M-a surprins prin perfidia cu care ulterior a determinat apariţia unor dificultăţi atât de grave şi de neîndurat, care au dus la inevitabilul divorţ.

Nu neg nici faptul că există căsnicii fericite – unele le-am văzut şi eu – care durează până la sfârşitul zilelor celor doi soţi, soţul rămas în viaţă, mergând înapoia carului mortuar plânge, se zbate, se vaită, se tânguie că a rămas singur, unii îşi rup părul de pe cap.

Tot el se îngrijeşte să-i facă o criptă sau un cavou, după cum îi permit posibilităţile materiale, îi pune cruce de marmură pe mormânt, având grijă ca destul de des să-i aprindă o lumânare şi să-i dea de pomană haine, mâncare etc.

Dar tot atât de adevărat este că cele mai multe uniuni dintre bărbaţi şi femei nu se desfăşoară în acea armonie deplină cum ar fi normal să se întâmple. În aprecierea mea despre acest subiect îi exclud pe acei bărbaţi beţivi, brutali, care, după ce vin de la cârciumă turmentaţi îşi molestează soţiile, le bat până la sânge, atât pe ele cât şi pe copii. Nu mă gândesc nici la femeile infidele care se dăruiesc altor bărbaţi, nesocotindu-i pe soţii lor din sentimente nelegitime, din interes sau din viciul care le stăpânesc, în acelaşi mod îi detest şi pe acei bărbaţi care ştiu de viciile soţiilor lor, dar, din diferite motive, închid ochii, continuând să ducă mai departe o viaţă nedemnă, care face ca între ei să se instaleze ura şi duşmănia şi să dispară pentru totdeauna iubirea şi înţelegerea care fac fericită o familie. Din nevoia de a avea linişte în familie să te prefaci că nu observi; societatea te consideră singurul orb, în timp ce tu crezi că nimeni nu ştie nimic în afară de tine.

Căsnicia care merge prost nu este departe de temniţă, unde cei doi soţi se închid şi se urăsc reciproc, aruncând vina unul în spatele celuilalt. Deşi inegală, pedeapsa o merită amândoi, după socotinţa mea, deoarece atunci când s-au unit nu au chibzuit suficient, s-au grăbit ori au luat în calcul numai avantajele, lăsând total neexplorate greutăţile, nepotrivirile – acel pietroi de moară pe care şi l-au legat de gât sau de picior.

La fel şi copiii trebuie să-i faci numai cu persoana pe care o iubeşti. Regret mult că copiii mei nu i-am făcut cu

cine trebuia, pentru că tot ce nu se naşte din dragoste nu are noroc, nu poate fi fericit, iar din nefericire se suferă. O parte din vină o port eu pentru că în 1958 m-am întors din armată să mă căsătoresc cu mama lor, deşi nu merita s-o fac, nici atunci şi nici mai târziu.

Cu toate acestea eu mi-am iubit copiii şi toată viaţa am muncit pentru ei. Dacă ei vor fi în măsură să poată recunoaşte acest fapt, e bine, iar dacă vor avea altă părere, nu am ce le face. În fiecare om există adevăruri pe care nu le ştie nimeni şi el nu le spune nici chiar înainte de a părăsi această lume, plecând cu ele în mormânt. Acele adevăruri, poate, sunt cele mai reale şi mai pline de substanţă, sortite să rămână o taină pentru ceilalţi. Câte taine se ascund în oameni!

...Căsătoria mi-a influenţat în mare măsură şi profesia pe care am îmbrăţişat-o după armată. În prima parte a ei nu mă pot plânge, toate au mers în ascensiune, exceptând unele neplăceri ivite datorită mutării familiei dintr-un oraş în altul, sub imperiul necesităţii dictat de profesia mea. Familia noastră a evoluat normal 15 ani, apoi necazurile au început să curgă după 09.07.1974, când Elizabeta nu s-a mai putut împăca cu statutul de mamă, gospodină şi soţie credincioasă, cele trei deziderate pe care i le-am pus eu în faţă când ne-am căsătorit, la un se înţelege pretenţii ale mele). Aveam salariul bun în raport cu alţi semeni ai noştri şi trei copii frumoşi de 14, 7 şi 5 ani, care aveau nevoie de o creştere şi o educaţie sănătoase. Recunosc că soţia mea de atunci avea suficiente treburi de făcut în casă, ne mai fiindu-i necesar şi serviciul la stat, de care-mi pomenea mereu.

Pentru a nu-şi uita meseria de brodeză şi croitoreasă, am fost de acord să ia şi să lucreze acasă diferite comenzi de la Cooperativa „Muncă şi Artă”; nu câştiga prea mult, dar aveam toţi satisfacţia că lucra ceva foarte frumos – totul brodat.

Într-una din zile, mergând la prânz să mănânc acasă, am găsit-o supărată.

— Ce ai? S-a întâmplat ceva? am întrebat-o.

— Vreau să merg la serviciu! Nu vreau să mai stau acasă, m-am săturat aici, între patru pereţi!

— Bine, dar eu credeam că munceşti prea mult, iar tu te plângi de plictiseală, după câte înţeleg eu.

— Vreau la serviciu!

Atitudinea ei nu mi-a lăsat posibilitatea să mai judec toate aspectele problemei. Am spus doar atât: – Copiilor ce le facem? îi lăsăm să umble cu cheia de gât? Petruş a plecat la Liceul Militar.

Adrian va intra în clasa I-a iar Luminiţa abia împlineşte 5 ani. Cum se vor descurca ei amândoi?

— Nu ştiu, dar vreau să merg la serviciu, a rostit ea. ca o sentinţă.

Am format un număr de telefon. Directorul unei fabrici de confecţii, pe care îl cunoşteam, mi-a răspuns destul de amabil şi a doua zi Elizabeta a dat proba de lucru şi a fost angajată iar în luna următoare a început să lucreze în tură. Din prima lună, toţi banii ei i-a depus la C.E.C., nefolosind niciun leu pentru întreţinerea familiei şi a locuinţei noastre, pentru care am ajuns la certuri, deoarece tocmai în acel an cumpărasem şi maşina, prin luna aprilie, iar banii se împărţeau, fiind de susţinut şi o „rată” la Casa de Ajutor Reciproc de la serviciul meu. Totul a fost în zadar, că ea mi-a dat invariabilul răspuns: „M-ai luat de la mama, eşti dator să mă ţii!”

Cât mă căiam eu că făcusem prostia s-o iau „de la mamă-sa!”

Înainte de a merge la serviciu, aprecia tot ce făceam pentru ea şi pentru familie şi chiar se lăuda cu mine la prietenele şi rudele ei. Pe mine mă sensibiliza acest lucru şi mă făcea fericit. După aceea, treptat, s-a schimbat, devenind alta sau redevenind cea care era de fapt.

Eu lucram câte 12 – 14 ore pe zi, iar când ajungeam acasă dădeam numai de necazuri: fie că băiatul a spart un far la maşina vecinului, jucându-se cu mingea cu alţi copii, fie că fetiţa s-a pierdut (de câteva ori), găsind-o prin alte cartiere cu fetiţele la joacă, fie că copiii au uitat uşa descuiată, sau au uitat să mănânce, luându-se cu joaca etc.

Nu mai spun că adesea se culcau nespălaţi sau chiar nemâncaţi, că era greu să încălzească mâncarea din frigider.

Orice discuţie să revină la preocupările domestice se loveau de refuzul ei categoric. Am fost nevoiţi s-o ducem pe Luminiţa la grădiniţa cu program zilnic, dar când mamă-sa era la serviciu după-amiază, iar eu nu puteam să ajung acolo devreme ca s-o iau acasă, fetiţa aştepta şi se umfla de plâns singură în camera de la cămin.

Pe lângă multe altele, pe care nu vreau să le scriu aici, Elizabeta devenise cu totul alta. Nu mai era vorba de iubire, acest sentiment nobil era străin pentru ea, de care nu mai era capabilă. Devenise un personaj egoist, cu repere morale şi afective limitate. Datorită comportării sale, se amplificaseră tensiunile în familie şi sufereau copiii.

Mă întrebam din ce în ce mai des: Cine este această femeie? Unde este Elizabeta de altă dată? Cea la care m-am întors eu în august 1958 pentru a o lua de soţie şi a o salva de necinstea la care ţinea familia ei.

Educaţia copiilor a rămas tot în seama mea. Când erau mici am fost nevoit să învăţ zeci de poveşti şi poezii pentru ei, iar când au fost la şcoală, mi-am consumat multe ore de somn pentru a le rezolva problemele de matematică sau fizică pe care ei nu reuşeau să le rezolve; mă aşteptau în sufragerie până veneam acasă şi nu se culcau.

Când eram obosit, îi trimiteam pe ei la culcare, iar eu mâzgăleam multe coli de hârtie până când aflam rezultatul, mai ales când erau la liceu şi exerciţiile aveau un grad sporit de dificultate. Dimineaţa îi întâmpinam cu „soluţia” gata şi se mirau cât de uşor pot fi rezolvate.

Mi-am onorat familia şi demnitatea de soţ şi tată, muncind la serviciu zi-lumină şi de multe ori noaptea, ca să le pot oferi bunăstare şi fericire după puterile mele. Mi-am folosit inteligenţa şi puterea de muncă pentru a le asigura existenţa în limite normale, fără pretenţie de lux şi avuţie exagerată, însă pot spune că nu au dus lipsă de nimic. Viaţa mai oferă uneori şi surprize, nu toate plăcute,

dimpotrivă.

În decembrie 1975 am fost să-mi vizitez părinţii, după care am mers în port să-mi caut un serviciu, cu intenţia să-mi schimb locul de muncă, apoi să divorţez de ea.

Îmi găsisem un post de jurist în port la o societate de nave, dar salariul era de numai 1780 lei, jumătate din salariul meu în acel moment şi fără posibilitatea de a primi vreo locuinţă pe timp de un an de zile, pentru că erau puţine în acea vreme.

Această situaţie m-a descumpănit, iar la ea a atârnat greu şi neputinţa de a mă despărţi de copii. Nu puteam concepe să-i las şi îi vedeam în faţa mea ori de câte ori îmi puneam această problemă.

Din port, ieşind prin poarta nr. 1, am continuat drumul spre Casino până la statuia lui M. Eminescu unde am stat preţ de jumătate de oră pe bancă, gândindu-mă la situaţia mea confuză.

Luceafărul poeziei româneşti a scris poezia „Mai am un singur dor”, iar autorităţile culturale i-au construit această statuie la liman de mare şi la Botoşani, deşi este înmormântat în cimitirul Bellu din Bucureşti. Dacă stai pe banca din faţa statuii lui Eminescu simţi miros de alge, sare şi iod şi auzi zbaterea ritmică a valurilor de pietrele digului. Înţelegi astfel de ce poetul a vrut să fie lăsat să moară la marginea mării, în locul pe unde a fost adus cu corabia Ovidius, cel mai mare poet roman al timpului său, exilat la Pontul Euxin, loc de tristeţe şi totodată de bucurie al sufletelor alese de Dumnezeu.

În „Epistole”, acesta spunea: „Să vrei înseamnă puţin, dar pentru a-ţi ajunge scopul trebuie să doreşti cu mare insistenţă”.

A fost un exilat trist, iar tristeţea este o boală a sufletului. Pe el dorul de ţară îl făcea să fie tulburat grav, dureros, oribil, tulburare care-i lăsa deschisă calea spre disperare şi prăbuşire. Acest exil a fost pentru el o lovitură a sorţii mult prea potrivnică, care l-a revoltat nespus de tare.

În „Metamorfoze” scria: „Vină târziu ziua aceea, chiar după ce mi-am încheiat viaţa”.

Sau în „Epistole” unde lăsa să se înţeleagă că mişcările sufletului omenesc sunt invizibile şi ascunse, iar viaţa pe care noi o numim ferice se află sus de tot. Acolo poţi ajunge pe o cărare foarte îngustă, cu multe urcuşuri şi coborâşuri şi tot urcăm, până ajungem la sfârşitul vieţii, care este scopul călătoriei noastre. Nu ajung toţi acolo, sus.

M-am ridicat de pe bancă şi m-am îndreptat spre maşina mea care era parcată pe strada de lângă blocuri.

Luat cu alte treburi zilnice, nu m-am mai prezentat să dau răspuns pentru noul loc de muncă, prelungindu-mi agonia cu încă un număr de ani.

În ianuarie 1976, Elizabeta mă anunţa că este însărcinată. Această ştire a căzut ca un trăsnet pe capul meu. Mie îmi plac copiii şi nu aş fi avut nimic împotriva lui în condiţii normale în care mama să stea şi să se ocupe de creşterea lui, dar în situaţia ei de salariată, care afecta foarte puţin timp familiei, am socotit că ar fi mai bine să folosim metoda avortului.

— Dragă, la vârsta noastră nu ne mai stă bine cu copil mic în braţe sau în cărucior. Tu când te vei putea ocupa de el dacă continui să lucrezi. Ce zici dacă voi vorbi cu un medic cunoscut şi să facem „cum trebuie”?

— Da, dar se poate? a întrebat ea.

— Să încercăm şi vom afla.

Era în vigoare Decretul 880 care interzicea avortul şi toată lumea se temea de puşcărie, dar reuşisem să obţin promisiuni şi condiţii optime. Când trebuia să se întâmple, Elizabeta m-a ameninţat că ne va denunţa la miliţie, dacă i se face avort. S-a terminat totul, iar pe 16 septembrie 1976 l-a născut pe Mihai, un cavaler de 3, 800 kg. iar peste o vreme i-am adus acasă. Fără copii viaţa este mai săracă şi lipsită de sens. Se ştie din bătrâni că este bine să ai pe cineva pe lângă tine la bătrâneţe, deşi nu poţi fi sigur niciodată dacă vei avea într-adevăr sprijin din partea copiilor, deoarece şi ei îşi întemeiază familii, pleacă în

diferite localităţi din ţară sau chiar în altă ţară după pâine şi te uită, având mai multă grijă de soţii şi copiii lor. Te trezeşti că ai făcut atâtea sacrificii pentru ei şi le-ai dăruit dragoste şi ce le-ai mai putut da, iar ei se mulţumesc să-ţi trimită o scrisoare sau un telefon într-un an, o vizită la doi-trei ani, dacă o mai fac.

Sub imperiul supărării, când ea a refuzat intervenţia şi m-a ameninţat cu denunţul, i-am reproşat că va fi numai copilul ei şi să-l crească cum va şti, fără sprijinul meu. Când l-a născut, lucrurile s-au schimbat, îmi trecuse, dar am fost nevoiţi să-l oropsim, ducându-l să-l crească bunica sa, deoarece Elizabeta tot nu voia să renunţe la serviciu.

Supărarea mea de atunci, Elizabeta a răstălmăcit-o, spunând copilului că eu nu l-am vrut, că am vrut să-l omoare şi l-a întors împotriva mea, un obicei urât pe care l-a folosit şi cu ceilalţi copii, făcându-mă să mă simt străin în propria-mi casă. Norocul mea a fost că atunci când copiii s-au mărit au putut să aprecieze singuri de unde vine răul şi au judecat altfel situaţia.

În ianuarie 1990 am reuşit, în sfârşit, să obţin decizia de pensionare, după 35 de ani de serviciu. Când m-am întors acasă de la serviciu, am început să mă gândesc cum să procedez pentru a scăpa de închisoarea care era propria mea casă; eram ca o pasăre care fusese captivă o viaţă într-o colivie, iar când uşa acesteia s-a deschis şi poate să-şi ia zborul spre libertate, stă şi priveşte descumpănită, neştiind ce să facă.

În noaptea care a urmat nu prea am dormit, dar spre dimineaţă m-a prins somnul şi am visat un vis pe cât de curios, pe atât de simplu. Un bătrânel căruia nu-i vedeam bine faţa, îmi spunea: „Pleacă şi închină-ţi zilele singurătăţii!” dar nu-mi spunea unde să mă duc.

Nu am putut pleca decât în aprilie, când am primit prima pensie şi atunci am pregătit totul pentru a „evada” deşi nu ştiam unde să mă duc, nedorind să ştie despre aceasta nici rudele mele. Până atunci am fost nevoit să stau în casă cu această persoană cu care nu aveam de împărţit decât un delict de existenţă şi nimic altceva.

Toţi plecau dimineaţa la serviciu, iar Mihai la şcoală şi eu rămâneam acasă cu frământările mele. Era atâta încordare şi încremenire în acea stare de nelinişte, totul mi se părea amestecat într-o atmosferă cu mult praf de cărţi, parfum difuz, cafea, ceară de parchet, lac de mobilă şi naftalina pusă în şifoniere pentru îndepărtarea moliilor care ar fi atentat la hainele familiei.

Mă gândeam în faţa unei ceşti de cafea: „Să plec, părăsind-o pe ea, dar de copii tot nu mă pot despărţi. Poate că ea s-ar bucura, dar copiii? Petruş este ofiţer şi are familia sa, copilul său; Adrian este navigator, încă nu s-a căsătorit, Luminiţa este educatoare, tot necăsătorită, toţi au serviciu, dar Mihai este abia în clasa a VII-a, el mai are nevoie de ajutorul meu. Toţi sunt copiii mei şi-i iubesc, dar de plecat trebuie să plec şi cât mai repede. Voi încerca să ţin legătura cu ei pe parcurs şi să-i ajut după puterile mele. Nu prea ştiu unde să mă duc. Ar fi bine ca fiecare om să aibă un loc al său unde să se poată refugia ori de câte ori întâmpină dificultăţi în viaţă. Dar eu nu am un asemenea loc şi nici bani să-l procur; salariul meu abia a ajuns pentru nevoile familiei, fără a mai putea să pun şi ceva de-o-parte. Toată viaţa mea am greşit, încă de la înjghebarea familiei, când mă stăpâneau visuri nedesluşite, ca nişte iluzii ameţite. Ce-o fi fost cu mine atunci de mă grăbeam atâta, parcă se sfârşea lumea?

Îmi dau seama cât de nesocotit am fost, parcă am făcut totul cu ochii închişi, deşi nu aveam nicio justificare plauzibilă. De 32 de ani duceam târâş după mine un lanţ greu (mai ales după 1974), al cărui capăt era legat de un butuc, acesta fiind casa. Mă simţeam şi mă simt responsabil pentru toată viaţa, de copii, dar acest lanţ trebuia rupt cu orice risc”.

…În mintea mea ani de zile se dăduse o luptă continuă între conştiinţa clară a dreptăţii şi voinţa lui Dumnezeu pe care îl învinuiam că mă ţinea în lanţ pentru a mă pedepsi. Acum venise vremea să iau singur o hotărâre care să mă elibereze din coşmar, dar îmi era, încă, destul de greu. Deodată m-a cuprins un sentiment de singurătate

şi de neputinţă, care mă adusese într-o stare aproape de disperare.

Eram conştient că s-a stins căsnicia mea şi niciun cânt, oricât de prielnic, nu o mai putea aprinde, că orice încercare ar fi fost tardivă şi ineficientă. Nimic nu mai semăna cu primii ani ai căsătoriei. Când te căsătoreşti, faci în doi toate planurile care vizează viitorul, începând de la asigurarea locuinţei, cumpărarea mobilei pe care cei doi soţi o aleg împreună, îţi faci griji unul pentru celălalt sub aspectul vieţii, sănătăţii, te preocupi de copii şi tot ce te leagă de ei, apoi se produce acea alunecare lentă care schimbă totul…

Stăteam în balcon cu visele mele spulberate şi acele gânduri negre, solitare, privind prin fereastra deschisă, luna de aprilie care-şi scălda în mare razele-i argintii; de departe, în răcoarea nopţii, se auzea ţipătul ascuţit, neliniştitor al unui pescăruş singuratic, pe care nu-l vedeam.

Întreaga natură parcă era vrăjită şi plină de încântare, dar mie mi se părea că-mi este ostilă. Meditam: „Cine-mi va da înapoi anii pe care i-am irosit în această căsnicie care mi-a adus numai suferinţă? Cine-mi va reda vârsta tinereţii inocente când m-am înhămat la jug aidoma boului blând şi ascultător? apoi anii de trudă pe care i-am sacrificat pentru întreţinerea ei şi a copiilor? Câte alte sacrificii am făcut pentru anii de studiu, paralel cu munca istovitoare, mutările repetate la ordinele şefilor mei, dintr-un judeţ în altul – ca ţiganul cu cortul” asta mă întrebam, abandonat visării.

Simţeam nevoia să discut această hotărâre cu părinţii mei, dar ei ne părăsiseră, tata în 1984 şi mama în 1988, pierderea lor fiind o grea încercare pentru mine.

Când trăiau, n-am abordat cu ei o astfel de chestiune deoarece mi se părea prea delicată şi pentru că nu voiam să sufere pentru mine şi am preferat să-i menajez. Mama a bănuit că ceva nu merge bine în familia mea, iar când avea prilejul, îmi şoptea la ureche: „Ce se întâmplă, mamă, cu tine? De ce nu vrei să ne spui, că ceva nu merge bine în

familia ta?” îi răspundeam simplu, punând siguranţă în glas: „Ţi se pare dumitale, mamă, dar totul e bine”, ocolind voit discutarea acestei probleme.

…O căsnicie este un mare rămăşag, pot spune că este un extraordinar act de curaj şi o încercare foarte dură, de o rigoare adesea atroce, chiar nemiloasă. Ca s-o poţi duce până la capăt ai nevoie de multă înţelepciune, multă răbdare şi foarte multă îndrăzneală. Reuşesc să atingă această performanţă numai acele căsnicii bazate pe dragoste adevărată – nu acel gen de dragoste cântată de poeţi, care sunt suficient de visători, deşi sunt la fel de dornici ca visele lor să devină realitate. Păcat că este prea rară!

Dragostea adevărată este aceea care nu omoară viaţa, nu-i stâlceşte frumuseţile, nu-i sugrumă gândurile, speranţele dureroase, bucuriile simple, este aceea care nu retează aripile adevărului. Dragostea este darul cel mai de preţ dintre bunurile care există pe acest pământ, iar pentru a-l păstra, niciun sacrificiu nu este prea mare.

Iar când femeia îţi poate fi un prieten adevărat, ea este preţuită mai mult decât cea mai bună dintre soţii, mai complexă decât cea mai voluptuoasă amantă. Atunci ea este în stare să întreacă cea mai deplină prietenie care se poate statornici între doi bărbaţi. Aceasta tocmai pentru că femeia este complexă, iar când vrea, ea poate face minuni, devenind reconfortantă şi atrăgătoare.

Dar în căsnicia mea nu mai puteam face nimic. Sufletul rău pe care-l afişa Elizabeta nu putea fi schimbat nici dacă i se făcea operaţie estetică la faţă pentru a arăta mai frumoasă. Devenise ursuză, certăreaţă, cicălitoare fără motiv şi chiar trădătoare.

Când pierzi un lucru pe care l-ai apreciat ca fiind cel mai bun, următorul lucru care este rău, dar pe care, de asemenea, îl pierzi, nu te mai doare, dar te umileşte, iar aceasta este mai greu de suportat pentru o vreme, mai ales dacă el te-a atras în diferite jocuri, jocuri dureroase cu viaţa. Pe toate poţi şi trebuie să le judeci cu mintea limpede întrucât la omul corect conştiinţa va acţiona ca un

anchetator scrupulos şi meticulos pe are nu-l putem păcăli, nici să-l alungăm, dar îl putem adormi câteodată.

…Plecarea mea la pensie a fost determinată de faptul că nu mai suportam să fiu o fiinţă fără viitor. Paradoxal, ajunsesem în aceiaşi situaţie şi în propria-mi familie, soţia considerându-mă numai un om cu trecut, nu-mi mai îngăduia să mă bucur nici de prezent. Pentru o minte sănătoasă este detestabil să fii redus numai la trecut, seamănă cu închisoarea ale cărei gratii ferecă trupul.

Astfel că, întors de la Bucureşti unde participasem la un curs profesional, m-am apucat serios de pregătirea în vederea pensionării, vizând mai departe şi divorţul.

Trezit din somnolenţa în care mă adusese munca, au revenit în actualitate şi aspiraţiile mele latente spre libertate la care nutream de ani de zile. Îmi era greu să recunosc că până atunci mă complăcusem în acea stare de semilibertate, dar îmi era ruşine. Deşi nu le doream vreun rău şefilor mei, voiam doar să scap de ei, continuând să mă întreb: „De ce Dumnezeu a dat puterea acestor oameni răi şi posibilitatea să calce în picioare drepturile noastre după bunul lor plac?”

…Mi-am pregătit valizele încă din timpul zilei, când rămăseem singur acasă. Trei luni de zile citisem aproape un sfert din cărţile pe care le aveam în modesta mea bibliotecă. Noaptea m-am culcat devreme, încât s-a mirat şi Mihai, care nu mă văzuse niciodată să mă culc înainte de miezul nopţii. Mihai dormea cu mine pe studio de aproape şase luni de zile, motivând că îi era urât să doarmă singur în camera lui. Motivul cred că era altul: se asigura că problemele pe care le rezolva el sunt bune pentru că i le corectam eu şi mai stătea cu mine de vorbă până adormea.

Înalte de a adormi, mi-am spus în gând ruga către Cel Atotputernic: „Doamne, fereşte-mă de duşmanul din casă, că de străini mă voi apăra singur”. Mă rugam astfel, deoarece ştiam ce pericol prezenta duşmanul din casă, cu care mănânci, dormi, te sfătuieşti la bine şi la rău, îţi cunoaşte obiceiurile şi slăbiciunile. O făceam de mulţi ani, de când începusem să primesc loviturile care m-au făcut să

sufăr.

În dimineaţa următoare, în timp ce mă îmbrăcam să plec, Mihai s-a trezit din somn.

— Ce faci, tată, cu valizele?

— Plec de acasă, i-am răspuns.

— Unde pleci?

— Nici eu nu ştiu, dar trebuie să plec. Vrei să mă ajuţi să duc valizele la maşină?

— Da. Trebuie să pleci neapărat? a mai spus el.

— Trebuie, pentru că nu mai pot suporta situaţia creată.

Am dus valizele în maşină, apoi mi-am luat rămas bun de la el, promiţându-i că îl voi căuta la şcoală pentru a-i spune unde locuiesc, iar când el a intrat în bloc am pornit motorul, am mai privit odată spre blocul de unde el îmi flutura mâna, după care am plecat.

Neavând nicio ţintă, am pornit-o spre cartierul „Viile Noi” unde locuia fratele meu, Florică, cu familia.

Acasă am găsit-o numai pe soacra lui care mi-a spus că toţi sunt plecaţi la serviciu.

— Ce zici, mamaie, găsim prin cartier o căsuţă modestă cu o bucăţică de grădină?

— Pentru cine?

— Pentru mine. Vreau să am o ocupaţie, că voi ieşi la pensie curând. (Nu i-am spus că ieşisem deja la pensie).

— Nu te cred. Cu mâinile dumitale fine să lucrezi pământul, când toată viaţa ai făcut muncă de intelectual, curat, dichisit. Munca brută este grea, mai cu seamă munca pământului, care nu te prinde.

— Nici dacă te rog nu mă ajuţi?

— Ba da, a spus ea, preocupată de un gând. Eu nu am cunoştinţă de vreo casă, dar am o rudă pe strada Popa Farcaş care ştie tot ce se mişcă în cartier.

— Poţi să mergi acum, cu mine?

— Da, stai să închid aragazul!

Am plecat împreună la ruda ei, am găsit-o, iar în douăzeci de minute eram proprietarul de fapt al unei căsuţe pricăjite, modeste, pe aceiaşi stradă, la nr. 28, cu

singura condiţie de a-mi fi predată cheia peste două zile, după ce au fost luate din ea unele obiecte şi s-a măturat. Preţul era mare, dar mi-a fost îngăduit să-l plătesc în două tranşe, după ce mă mut. Bani nu aveam, decât pensia pe lunile martie şi aprilie pe care o primisem, dar aveam o sumă la C.A.R.-ul unităţii la care lucrasem pe care urma să-i scot în prima zi din săptămâna următoare, sumă provenită din cotizaţie.

Am dus-o acasă pe soacra fratelui meu, iar eu am pornit să-mi caut un loc unde să pot înnopta, deoarece nu voiam să afle nimeni ce s-a petrecut cu mine. La hotel nu mă puteam caza, legea permiţând numai celor a căror locuinţă a ars, a fost inundată sau dărâmată de cutremure, dacă au domiciliul în Constanţa.

Toată ziua mi-am făcut de lucru prin oraş, iar pe la ora 16.00 stăteam pe bancă în parcul de la gară, în apropierea restaurantului „Egreta”. Peste jumătate de oră, la restaurant a venit o nuntă, care a intrat pe aleea din faţă, cu muzică, chiote şi alai.

Pe banca de pe partea opusă, în faţa mea, stăteau doi tineri – o fată şi un băiat; de ei s-a apropiat un copil zdrenţăros care le-a cerut ceva, dar l-au alungat. Văzându-mă pe mine mai bine îmbrăcat, copilul s-a apropiat şi mi-a spus: „Nene, dă-mi şi mie un ban să-mi cumpăr o bucată de pâine!” I-am dat o monedă de hârtie de zece lei (cu valoare pe atunci), prilej cu care l-am studiat cu atenţie. Avea nişte mâini slabe şi murdare, iar picioarele erau desculţe, la fel de murdare.

Gândul meu a zburat la Mihai. Mi s-au înceţoşat ochii şi în mine aşi făcea loc ideea să mă întorc acasă. Spre seară am mers la magazinul alimentar de lângă gară, de unde am luat ceva de mâncare, iar când s-a înserat, am plecat cu maşina în afara oraşului, pe drumul care s-a format între oraş şi comuna Cumpăna numit de localnici „Drumul hoţilor”. Am scos maşina în afara drumului, am mâncat, apoi am coborât scaunele din faţă şi m-am aşezat pentru culcare, departe de ochii lumii. Spre miezul nopţii am auzit dangăt de clopot, iar când m-am trezit, am văzut

un cârd de oi şi ciobanul care le însoţea şi care, din curiozitate s-a apropiat de maşină. Am coborât geamul de la portieră şi l-am întrebat ce doreşte, iar el s-a retras fără să-mi răspundă, după care nu m-a mai deranjat nimeni până în zori.

Dimineaţa am plecat la fratele meu, Florică, cu care am discutat toate amănuntele situaţiei mele, după care am întocmit acţiunea de divorţ, menţionând adresa lui pentru orice citaţie sau răspuns. Până luni am rămas la ei, după care am plecat să-mi ridic banii de la Casa de Ajutor Reciproc şi m-am prezentat la noua mea locuinţă, unde m-am şi instalat.

La judecătorie am avut surpriza să plătesc taxa de timbru în sumă egală cu pensia mea lunară; noroc că primisem şi pensia pe luna martie (din urmă) altfel aş fi fost în situaţia să mă restrâng de la toate nevoile.

Mi s-a pus în vedere să mă prezint pe 05 mai la prima şedinţă de conciliere, iar de acolo urmau alte date.

Intrat în acest carusel al umilinţei, am început să aştept hotărârea de divorţ ca pe o dezlegare din lanţuri, o dorinţă care mă însoţise de-a lungul atâtor ani. Îmi închipuiam că şi Elizabeta dorea asta, însă ea, dimpotrivă, spera că nu voi fi în stare s-o părăsesc de dragul copiilor pe care ştia că îi iubesc foarte mult şi nu concep să mă despart de ei. În parte speranţa ei era motivată, dar eu ştiam că o întoarcere aasă nu mai este posibilă, întrucât viaţa nu mai poate fi schimbată în bine, cel puţin la nivelul primilor cincisprezece ani de căsnicie. Timpul lăsase urme adânci, iar anii de pe urmă îmi deformaseră şi mie cugetul, vocabularul şi chiar fiinţa.

Mă străduiam să încep viaţa în singurătate, cu paşi mărunţi, să mă obişnuiesc, mai întâi, cu condiţiile vitrege, lipsite total de confort, cu munca fizică în grădină, în aer liber şi cu satisfacţii simple, primitive.

CAP. II – VIAŢĂ PRIMITIVĂ

Trebuia să uit viaţa din apartamentul meu care îmi oferea confort şi condiţii civilizate, unde nu aveam de gând să mă mai întorc, fiind convins că viaţa nu poate fi

asemuită cu o rufa pe care, după ce ai murdărit-o, o poţi introduce, fără jenă, în maşina de spălat unde torni apă caldă şi detergenţi şi o scoţi imacilată, putând s-o iei la purtare ca şi când nimic nu s-a întâmplat. Cu căsnicia se întâmplă cu totul altfel. Dacă ai distrus viaţa, e greu s-o mai repari, este o pierdere iremediabilă.

Casa în care mă mutasem era modestă, compusă din două cămăruţe de dimensiuni 3 x3 metri şi o magaziegata să se prăbuşească, prin al cărei acoperiş se vedea cerul. În ea locuise până în 1986 mama proprietăresei, iar după ce aceasta s-a stins din viaţă, căsuţa rămăsese în părăsire, deoarece fiica îşi construise în spatele acesteia o vilă compusă din opt camere, repartizate pe două nivele.

Eu eram ulţumit că am un adăpost pentru a mă izola de toţi şi de toate, în singurătatea mea asumată de bunăvoie. Mi-a fost destul de greu pentru că am fost nevoit să pornesc de la zero, în casă neexistând niciun obiect, numai spaţiul în care dăinuia praful şi un miros de mucegai.

Aproape de prânz am pornit maşina şi am plecat în oraş să mă interesez de un pat, o masă, un scaun şi ceva de mâncare. M-am întors dezamăgit şi plin de nervi pentru că nu m-am putut „lipi” de niciun obiect, toate fiind peste posibilităţile mele de scumpe.

Am cumpărat cuie, ciocan, teslă, cazma, lopată, topor, greblă şi un fierăstrău de mână, uneltele pe care le-am considerat necesare într-o gospodărie.

În magazie am găsit nişte scânduri pe care le-am măsurat şi le-am tăiat după un plan propriu, croindu-mi un pat modest, o masă, un taburet şi un scăunel pitic care mi-a folosit toată perioada cât am locuit acolo, să stau la soare sau la umbră, după caz, lângă casă.

Prima noapte mi-am pregătit culcuşul pe podea, patul fiind gata abia în ziua următoare când i-am putut meşteri şi o saltea din burete (poliesteri).

Aşa cum stăteam culcat, priveam tavanul alb şi gândul îmi călătorea acasă, prin apartamentul lăsat în urmă, cu şifoniere, bibliotecă, televizor, radio şi patul cald.

Îmi era puţin frig şi aş fi vrut să beau un ceai fierbinte. Poate la fel gândesc şi cei care din diferite motive ajung vagabonzi, boschetari şi trăiesc sub cerul liber, dorindu-şi să aibă o bucăţică de acoperiş sub care să-şi aşeze sacul lor cu puţinele obiecte personale şi amintirile care le-au mai rămas.

Am închis ochii şi am zâmbit gândului meu ascuns de mulţumire că eu am o pensie bună, peste medie şi că mai am o speranţă cât de mică în viitor pentru care viaţa trebuie trăită. Viaţa murdară, rece şi tristă pe care am trăit-o, rămăsese în urmă. Eram liber şi trebuia să profit de libertate pentru a-mi croi o nouă viaţă, cu răbdare şi înţelepciune.

Aproape o săptămână de zile m-am ocupat de casă, făcând mici reparaţii, văruind-o prin interior şi pe afară şi decorând-o cu ce găseam mai plăcut; Aveam un album mare cu fotografii excelente din domeniul navigaţiei, arhitecturii şi plantelor, din care am scos câteva care prezentau corăbii în port, faruri la mal de mare şi le-am înrămat, agăţându-le pe pereţi în ambele camere; în camera de dormit am pus pe perete o carpetă cu cerbi – pe care o primisem, temporar, de la o cunoştinţă – deasupra patului; cu o pătură, un covor de iută, o faţă de masă şi o perdea, am dat camerei aspect de spaţiu locuit, unde cineva îşi duce viaţa.

Mâneam numai hrană rece pentru că nu aveam aragaz, deşi acasă la mine avusesem două aragaze, două maşini de spălat, două frigidere şi alte dubluri, după cum ne plictisiserăm de ele şi achiziţionaserăm altele noi. N-am apelat la ele. Am aşteptat până când s-a ivit ocazia şi am cumpărat eu, câte una din ele în fiecare trimestru.

La început a trebuit să-mi restrâng cheltuielile, deoarece am tras apă în curte şi lumină electrică, acestea lipsind cu desăvârşire; pentru apă am fost nevoit să sap un şanţ adânc de 1, 5 metri, de la poartă şi până aproape de limita din fundul curţii (cincizeci de metri), ducând apa prin toată grădina, cu scopul de a-mi folosi la irigaţii.

Griji şi iar griji, împletite cu multă muncă fizică. Nu

există om care să nu aibă griji şi să poată spune când se pregăteşte să se culce: „sunt fericit, nu am nicio grijă, viaţa este frumoasă!” Mai rău o duc oamenii necăjiţi, care-şi duc viaţa într-o cruntă sărăcie şi îşi scaldă pâinea în lacrimi – atunci când o au – iar casa lor este plină de suspine.

Este drept că plânsul a fost şi este primul glas al omului pe Pământ, atunci când a ieşit la lumină din trupul mamei sale, iar geamătul lui constituie ultimul semnal de adio pe această lume. Omul intră în viaţă plin de îngrijorare, trăieşte chinuit tot restul vieţii şi este plin de jale când trebuie să coboare în locul lui de odihnă.

Deseori am fost deznădăjduit şi mă năpădeau întrebările. Printre ele una nu-mi da pace deloc: „Ce caut eu aici?” Mă speria golul, pustiul din jurul meu, deşi singurătatea îmi făcea şi bine şi rău. Aveam nevoie să scap de constrângeri, să-mi las gândurile şi simţămintele în voie, dar uneori aveam senzaţia că aş fi ultimul om viu într-o lume pustie. La un moment dat începusem să mă tem de liniştea după care jinduisem atâţia ani, iar acum, când o aveam, nu mă puteam bucura pe deplin de această binefacere.

Starea nervoasă şi oboseala acumulată de-a lungul anilor nu pot fi înlăturate atât de uşor, numai prin repausul total. Nervii, buni, răi, aşa cum îi ai, trebuie să fie puşi la treabă şi dirijaţi de gândire şi logică, către o voinţă şi o preocupare importantă, chiar spre munca fizică. Numai în acest mod mai reuşim să schimbăm ceva, sperând, apoi, într-o revigorare a spiritului. Cu aceste gânduri, dorind să-mi uit necazurile, pentru a-mi ocupa timpul avut la dispoziţie şi, nu în ultimul rând, pentru a acţiona asupra stării mele nu tocmai de lăudat, într-o zi am început să lucrez în grădină. Nu mi-a fost niciodată ruşine de muncă. Desigur, este uimitor să vezi un inginer, un contabil sau un jurist sau orice altă persoană cu studii superioare făcând toate acestea, dar eu consider că „a fi” nu înseamnă numai a exista, ci şi a te lupta cu viaţa în fiecare zi. Pentru că viaţa este un merit pe care Dumnezeu l-a oferit omului; ea

trebuie folosită, iar în unele cazuri forţând chiar şi imposibilul.

Am strâns toate resturile vegetale cu grebla, le-am dat foc în fundul curţii, apoi am scos din rădăcini pomii uscaţi sau pe cei neproductivi; în săptămâna următoare am săpat cu cazmaua toată curtea (500 metri pătraţi), pregătind terenul pentru însămânţare sau răsădirea zarzavaturilor necesare într-o gospodărie.

Cât de folositoare mi-au fost cele învăţate de la părinţii mei, care m-au pus la treabă de mic! Se vedea acum, când eram nevoit să fac totul singur.

Îmi amintesc ziua în care am dat foc buruienilor. Era o zi senină, fără vânt, iar când am aprins focul, un fum debil, timid şi răsucit s-a înălţat, prelingându-se spre cer, spre neant; dogoarea focului îmi mângâia faţa şi mâinile, iar când mişcăm jarul cu furca de fier, flăcările lui se înteţeau şi se ridicau tot mai sus, însoţite de mănunchiuri de scântei. După ce totul a ars, focul s-a stins, iar cenuşa am împrăştiat-o peste tot.

Am întocmit un plan pentru organizarea grădinii: în partea din fund am proiectat o „grădină japoneză”, pe 120 m. pătraţi, în care urma să plantez trei rânduri de pomi fructiferi (cais, prun, cireş şi vişin), pe fiecare latură câte un rând de coacăz negru şi zmeură, iar în centru căpşuni.

În partea centrală a grădinii urmau cartofii, ceapa, usturoiul, morcov, păstârnac, roşii, ardei gras, ardei iute, hrean, apoi leuştean, mărar, pătrunjel, salată verde şi ridichi.

În faţa casei şi pe lângă gard, precum şi în mica grădiniţă de la poartă, am pus flori: lalele, zambile, ghiocei, crini albi, crini imperiali, crizanteme, garoafe, bujori; trandafirii (roz, roşii şi galbeni) i-am plantat lângă pompa de apă, de-a lungul trotuarului care făcea legătura între poartă şi casă.

Două săptămâni am alergat cu maşina pentru a le cumpăra pe toate şi, pe măsură ce le aduceam, le încorporam în pământ, unele în gropi, altele în răzoare.

Nu putea lipsi viţa de vie pentru care am adus butaşi

de la fratele meu şi de la un prieten care avea boltă de vie, punând şi eu peste tot, pe lângă gard, cu scopul ca în anul următor să pot construi o boltă metalică pe care să o urc.

Îl încredinţez pe cititor că am făcut în acel an toate cele pe care le-am expus mai sus, până la cel mai mic detaliu.

Peste o lună de zile, curtea mea era de nerecunoscut, iar în vara următoare, când toate au înverzit, au înflorit şi au rodit, simţeam că mă aflu în paradis. Nu aveam astâmpăr şi am cumpărat trei stupi de albine pe care i-am aşezat în „grădina japoneză”, apoi am stricat gardul de la stradă, construind altul din beton până la jumătate şi din scânduri în partea de sus; totodată am înlocuit porţile cu altele metalice, făcând loc în curte autoturismului, care până atunci stătuse în stradă.

Muncă, muncă, permanent muncă, dar aveam satisfacţia lucrului împlinit şi nu-mi mai rămânea timp prea mult să mă gândesc la statutul meu.

La început, noaptea, aprindeam lampa, dar de când am introdus lumina electrică, citeam două-trei ore înainte de a adormi, în afară de ziarele pe care le cumpăram (Adevărul, Evenimentul, Cuget Liber, Magazin, Formula As etc) începusem să împrumut cărţi de la Biblioteca Judeţeană Constanţa, al cărei abonat devenisem.

În iulie 1990 am cumpărat aragazul şi mi-am mai îmbunătăţit meniul, totuşi continuam să duc o viaţă de tip spartan, o viaţă austeră, brută, aproape primitivă.

De când plecasem din apartamentul familiei mele renunţasem, în mod conştient la civilizaţie, la comoditatea ei, după ce trăisem peste treizeci de ani cu asemenea facilităţi.

Când am început să spăl rufe şi să le agăţ pe sârmă la uscat, vecinii din faţă şi din spate îşi făceau cruce şi se întrebau ce este cu mine.

Am dus-o greu până în primăvara următoare când am reuşit să cumpăr un frigider, apoi maşina de spălat şi un televizor, abia atunci socotindu-mă mai aproape de un statut minim de om modern. Aveam, pe lângă aparatul de

radio şi maşină de spălat, râşniţă de cafea şi minimum de veselă pentru două persoane.

Vara am reuşit să cumpăr o mobilă – dormitor la mâna a doua de la nişte prieteni buni de familie, de la care cumpărasem şi soba de gaz cu un an în urmă.

De această dată mă socoteam mulţumit că am cam tot cerni trebuie, deşi puţine erau noi, dar aveam cu ce să-mi satisfac nevoile minime, omeneşti.

Arătam mai înainte că aveam pensie bună, peste medie, care-mi permitea să supravieţuiesc fără ajutor din partea copiilor sau a altor rude, fiind destul de acoperitoare nevoilor mele aproape modeste.

Cunoşteam faptul că societatea, în general, suportă greu pensionarii, dar eu nu mă consideram o povară deoarece muncisem 35 de ani de zile şi contribuisem cu 3% din salariul meu la plata pensiei şi, deci, a existenţei pentru restul perioadei cât voi mai face umbră pe acest pământ.

Contemplând căsuţa de pe Popa Farcaş, în primele zile încercam impresia celui scăpat din închisoare, căruia i se iveşte în cale libertatea, dar în deşertul Sahara.

Aceasta m-a pus pe gânduri şi m-a făcut să mă regăsescesc cu oarecare greutate. M-am gândit că dacă mă las doborât de necazuri de la început îmi dublez povara, sub care aş fi putut pieri, ceea ce nu doream.

Fiind pensionar mă simţeam descătuşat de grijile serviciului, acum şi de cele ale familiei, nu aveam decât să mă dăruiesc singurătăţii şi visării. Dar liniştea şi singurătatea ascund un mare pericol pentru starea psihică a omului, deoarece omul priveşte cu creierul nu cu ochiul, şi, fără să vrem, ne induce în eroare. Astfel nu simţurile ne înşală, ci gândirea.

De suferit mă aşteptam să sufăr, iar cu suferinţa eram deprins mai demult.

De asemenea, nici moartea nu-mi trezea spaimele pe care ea le ridică în faţa celor care au fost crescuţi în puf. Pregătit, deci, pentru orice eventualitate, mi-am alcătuit un plan pentru primele zile în „micul meu sanctuar”, în

care mă izolasem de toată lumea.

*

Acum, când scriu aceste rânduri, îmi vine în minte adevărata situaţie în care mă găseam, aproape disperată, pe lângă care zidurile şi gratiile închisorii păreau blânde.

Am chibzuit bine şi am ajuns la concluzia că toate greutăţile pot fi învinse dacă eşti sănătos – şi eu eram – şi dacă ştii să-ţi foloseşti calităţile, precum şi libertatea şi nădejdea cu steaua ei călăuzătoare.

Ştiam de la început că mă agăţ de un fir de pai destul de firav, dar în situaţia în care mă găseam, plutind pe deasupra unor abisuri adânci şi clocotitoare, m-aş fi agăţat şi de o pânză de păianjen.

Dorinţa de a reuşi îmi era atât de mare, încât nutream speranţa că acel fir de păianjen va ţine. Poate şi pentru faptul că, în raport de ce lăsasem în urmă, mi se părea prea puţin ce aveam de riscat în acţiunea pe care o începusem.

Intrasem într-un joc în care nu mai aveam ce pierde, în schimb prevedeam că am o şansă să-mi câştig libertatea şi echilibrul psihic cu care ieşisem cam şubrezit din necazuri şi cu inima frântă.

Părăsisem apartamentul fără alt sprijin şi apărare decât a Celui Atotputernic, care protejează şi păsările călătoare. Eram oarecum mulţumit, deşi nu vedeam nicio perspectivă luminoasă în afara dantelăriilor destul de îndoielnice ale nădejdii care mă însoţea.

Dar Dumnezeu mi-a dat câteva daruri pe care puţini oameni le au: munca de care nu-mi este ruşine, mulţumită căreia sunt liber, memoria bună şi gândirea, datorită cărora mă pot considera un om demn.

În plus mi-a dat şi o fărâmă de visare care-mi mai potoleşte înfrigurarea inteligenţei, dar care mă frământă permanent; cu ajutorul visării reuşesc să ies din mediul greu de suportat şi să mă transpun în alte locuri unde am fost, puţin sau mai mult, fericit, alături de persoane dragi.

Astfel pot să visez, pentru că „Sufletul ajută trupul şi uneori îl ridică de la pământ. Este singura pasăre care îşi

poartă colivia cu ea” – aşa cum spunea maestrul Victor Hugo în *Mizerabilii* (pag. 133).

Eu îmi alesesem singurătatea de bunăvoie, din dorinţa de a respira aerul libertăţii şi liniştii, deşi singurătatea înseamnă tristeţe, dar viaţa are lucruri şi mai triste decât ea.

La început n-am simţit decât o înduioşare tristă faţă de căsuţa aceea neprimitoare, dar analizându-mă, am constatat că ea era imaginea propriului meu suflet, simbolul vieţii mele de la acea dată, care-mi îndurera şi mai mult sufletul. Am stat jos şi mă simţeam atât de obosit ca şi divinitatea în ultima zi a creaţiei, când a hotărât ca în ziua a şaptea să se odihnească.

Speranţa mea era ca un toiag uzat în care nu prea aveam încredere să mă sprijin, după atâtea decepţii pe care le avusesem.

Singurătatea mea era totală şi aşa am stat izolat de lume un an de zile. Nu vedeam pe nimeni, trăiam ca un scafandru în fundul mării, legat de suprafaţă de un furtun şi un cablu care se puteau rupe şi să rămân pe fundul apei pentru vecie. Atunci nu credeam că mă voi îmbolnăvi.

Totuşi, important a fost faptul că aveam cap, dorinţă de muncă şi îndrăzneală de a o lua de la capăt de unul singur. În plus, mai aveam şi o femeie pe care trebuia s-o smulg din piept şi din minte şi s-o uit.

Casa mea modestă scotea în evidenţă sărăcia, dar mă mângâiam cu gândul că o sărăcie cinstită valorează infinit mai mult decât o avere furată. Cu palmele mele am făcut-o locuibilă, iar mai târziu am socotit-o „vila liniştii mele”. Era, totuşi, o sărăcie cuviincioasă.

Cine îşi putea închipui că eu, care am fost un bărbat cu pretenţii, care-mi schimbam hainele şi lenjeria aproape zilnic, elegant până la manie, acceptam de această dată să port haine ponosite, să sap pământul din grădină, să plivesc plantele, să le ud, să culeg şi iar să sap şi să răsădesc, ars de soare, cu mâinile crăpate, zgâriate, cu răni ale căror cruste le protejam cu bandaje, precum şi cu unghiile de la mâini lovite cu ciocanul în activităţile mele

temerare de reparare a uşilor, ferestrelor, acoperişului casei sau în construirea altor obiecte necesare în gospodărie care mă ajutau doar să supravieţuiesc şi nu să trăiesc la nivelul cerinţelor şi standardelor epocii? începusem deja să recunosc, în fiinţa mea, că făcusem un salt înapoi, spre o viaţă mai simplă. Analizând mai profund, am ajuns la concluzia că, deşi puţin primitiv, acest pas a fost necesar pentru a-mi ocupa timpul şi a mă sustrage gândurilor şi amintirilor nedorite, iar în final, a avut şi o utilitate practică: mi-a asigurat zarzavaturile pentru hrana zilnică.

Pasul înapoi se putea manifesta mai pregnant pe zona relaţiilor mele cu oamenii, a limbajului folosit care se rezuma la: „Bună ziua, vecine! Azi este cald, poate plouă”. Norocul meu erau cărţile pe care le citeam, destul de multe la număr. Ele mă făceau să visez, să călătoresc pe meleaguri necunoscute şi-mi ţineau intact bagajul de cunoştinţe la care adăugam un plus, cu fiecare carte citită.

Există şi multe pericole în izolare. Când ai ales singurătatea trebuie să te scuturi de orice amintire, să uiţi forma de viaţă anterioară, să uiţi că ai fost cineva, în caz contrar, umilinţa noilor condiţii te poate ucide, iar sufletul poate ceda înaintea trupului. Când nu vorbeşti, nu comunici cu oamenii prea multă vreme, uiţi să mai porţi o discuţie, ceea ce te poate conduce la ideea că eşti un retardat care poate folosi un număr limitat de cuvinte şi de aici nu este decât un pas până poţi cădea într-o melancolie asemănătoare animalelor de la grădina zoologică, predispuse a bătători pământul pe lângă gardul care le separă de libertate. În lupta pentru existenţă spui adesea „Trebuie să rezist” şi uiţi de noţiunea de fericire, apoi chiar şi de demnitate, putând ajunge brută. Dar trebuie să vrei să rezişti.

M-a ferit Dumnezeu să trec prin aceste stări, poate şi pentru că am citit mult, am văzut toate programele de la televizor şi am început, treptat, să ies în lume.

Despre sărăcie pot spune că ea a existat, m-a afectat la început destul de mult, dar, în final, am învins-o.

Niciodată nu mi-aş fi putut închipui că un om poate să renunţe la atâtea lucruri care altă dată i se păreau indispensabile, iar fără ele nu concepea că ar putea trăi.

Închis în curtea mea, priveam lumea din jur cu o oarecare detaşare, dar resimţeam amărăciunea singurătăţii. O vreme aveam impresia că toţi îmi sunt ostili, chiar vrăjmaşi şi că mă privesc cu suspiciune de după uluci. Mai târziu am constatat că o făceau din curiozitate.

Melancolia şi deznădejdea se accentuau toamna, când începeau ploile, frigul şi uraganele care fluierau în hornuri, în ramurile desfrunzite ale pomilor, făcând să fluiere sârmele de pe stâlpii electrici aliniaţi pe stradă, aidoma chelălăitului câinelui în lanţ. Auzeam cum picăturile de ploaie loveau în acoperişul de tablă precum şi vuietul vântului în schelăria boitei de la viţa de vie. În aceste cântece sinistre mi se părea că mă lovesc de toate visele şi dorinţele pe care le mai aveam, coborând treptat spre acea stare primară când nu mai doreşti şi nu mai aştepţi nimic. Atunci îmi dispăreau toate micile bucurii şi mă pomeneam cuprins de o stare vegetativă asemenea copacilor desfrunziţi, care dormitează până în zilele de primăvară când se dezgheaţă pământul şi reîncepe ciclul vieţii.

Iarna priveam pe fereastră la vremea de afară cu frug şi zăpadă peste tot. Strângeam din dinţi ca să nu ţip din cauză că sufeream. Uneori gerul era aspru şi-mi îngheţa pompa de apă de afară, fiind nevoit să merg la o fântână, pe aceeaşi stradă mai sus de mine, de unde scoteam apă şi o aduceam cu găleţile. Nu-mi mai ajunseseră banii să trag apă în casă odată cu lucrarea principală, iar mai târziu am neglijat eu s-o fac.

Viscolul iernii şuiera noaptea la fereastră, sub care aşeza zăpada groasă de un metru, până la uşa de la intrarea în casă, în magazie şi pe toată calea de acces în curte; munceam aproape jumătate din zi ca s-o îndepărtez cu lopata de pe toate căile de acces, inclusiv de pe trotuarul din dreptul porţii şi curţii mele. Curăţenia nu se menţinea multă vreme deoarece viscolul aducea altă

zăpadă, punându-mă la treabă a doua zi.

Zilele erau atât de urâte, posomorâte şi scurte, încât dimineţile aproape se contopeau cu amurgul. Atunci şi sufletul meu se cufunda într-o melancolie posomorâtă, determinându-mă să-mi petrec aproape toată ziua lângă soba de gaz, citind sau scriind. În acea iarnă am scris mii de pagini cu toate câte mi-au trecut prin minte. Începusem să fiu stăpânit de o plăcere aproape animalică pentru tihnă şi căldură, ceea ce mi se părea destul de curios; nu mi se întâmplase niciodată în perioada celor 35 de ani de activitate pe care-i parcursesem numai într-un iureş.

*

Uitasem de sărbători, numai colindele copiilor pe stradă mă mai aduceau în realitate. De ziua mea de naştere sau de nume, nici vorbă. De fapt eram obişnuit cu astfel de lipsuri pentru că din anul 1979 nu mai serbasem în familia mea nicio onomastică. O mai făceam cu colegii mei de la serviciu, dar în familie este altceva. Mă resemnasem, fiind conştient că orice om puternic îşi ia crucea şi pleacă în lume, iar dacă nu o poate face, se aşază într-un şanţ şi moare. Eu mă mulţumeam cu gândul că alesesem crucea şi încercam s-o port demn.

…De când introdusesem acţiunea de divorţ trecusem prin vreo trei şedinţe de conciliere şi avusesem două participări la şedinţa de judecată cu public, iar prin luna decembrie urma să avem ultima înfăţişare cu martori şi pronunţarea sentinţei care ne elibera pe amândoi, prin desfacerea căsătoriei.

La toate şedinţele, Elizabeta a declarat: „Nu sunt de acord cu desfacerea căsătoriei! Nu am bărbat de lăsat!” Târziu, prea târziu. L-a căutat pe fratele meu, Florică, spunându-i să mă determine să mă întorc acasă, acesta mi-a transmis prompt, dar l-am rugat să-i ducă următorul mesaj: „Spune-i că este prea târziu! Acum nu vreau decât să mă eliberez de ea, să scap de minciună, de prefăcătoria şi furia de care îi este pătrunsă întreaga fiinţă. Să nu mă mai caute în zadar!”

La o altă înfăţişare, din septembrie, pe drumul spre

troleibuz, m-a abordat ea, personal.

— De ce nu vrei să te întorci acasă la copii? Ştii că Luminiţa este bolnavă?

— Nu ştiu. Dar la tine nu mă mai pot întoarce şi asta ar fi trebuit s-o ştii. Mulţumeşte-le colegelor tale de la serviciu care te-au sfătuit cum să te porţi cu mine! Acum culege roadele! Îţi dai şi tu seama că un vas care s-a spart nu mai poate fi reparat, decât cârpite cioburile. Aşa este şi căsnicia noastră, s-a destrămat şi nu se mai poate repara astfel ca să poată rezista la o experienţă mai serioasă. Cioburi, cioburi de iubire… şi fără dragoste, o căsnicie este moartă. Pentru comportarea ta eu te-am iertat, nu o dată. Te iert şi acum, dar numai atât, nu mai pot reveni într-o relaţie de suflet, cu toate că sufăr mult pentru copiii noştri care nu au nicio vină, dar sunt nevoiţi să suporte capriciile părinţilor. Copiii mă pot urî, pentru că tu vei continua să mă blamezi faţă de ei, poate şi pentru că am plecat, dar când vor reuşi să înţeleagă adevăratul motiv îşi vor schimba părerea. Nu cred că poate exista ceva mai rău şi mai groaznic în viaţă decât să-ţi urăşti părinţii. Te-am acceptat şi te-am suportat 32 de ani din care jumătate m-ai făcut să trăiesc mai rău ca în iad. Ştii bine asta. Tot aşa aş vrea să ştii că iertarea mea nu şterge faptele.

Ar trebui să te obişnuieşti cu faptul că noi doi nu vom mai fi niciodată împreună. Oamenii pot ierta, dar nu orice şi nu întotdeauna. Este vremea să înţelegi acest fapt şi să-ţi croieşti alt drum în viaţă pe care să mergi singură sau întovărăşită de cine doreşti, numai cu mine, nu.

Iubirea este trecătoare, iar despărţirea noastră trebuie să se producă în mod cinstit şi onorabil, ca între doi oameni civilizaţi. Să ne închipuim pentru câteva clipe că ne-am întâlnit în tren, am călătorit în acelaşi compartiment, pe parcurs am discutat diverse aspecte de viaţă, făcând o atmosferă plăcută pentru amândoi, iar acum trenul a oprit şi unul dintre noi trebuie să coboare. Ar fi normal ca despărţirea să se facă elegant, cu salutări cordiale şi, poate, cu părerea de rău că a durat călătoria atât de puţin, când abia reuşisem să ne obişnuim cu

atmosfera, precum şi că mai avem atâtea să ne spunem etc.

Când am revenit la Constanţa după cei unsprezece ani de peregrinări la Tulcea şi Buzău, din dorinţa altora, îmi închipuiam că, în sfârşit, lucrurile se vor schimba şi ne vom putea linişti, să ne consolidăm viaţa, dând căsniciei noastre o aparenţă de unire şi solidaritate.

Te-ai împotrivit şi de această dată şi sfârşitul era previzibil, fiind numai o chestiune de timp.

— Deci, nu te poţi despărţi de alta, ca să te întorci la familia ta? a insistat ea.

— Nu este vorba de „alta”, dar nu mai pot să trăiesc cu tine nici măcar ca doi locatari civilizaţi, după câte mi-ai făcut în timpul căsniciei noastre. Vreau să înţelegi că între noi toate socotelile sunt definitiv încheiate şi să ne străduim să continuăm procesul în mod civilizat. Ţi-am spus şi puţin mai înainte că te iert. Te iert pentru că tu eşti aşa cum te-a născut mama ta şi aşa ai rămas, nefăcând niciun efort să te schimbi, nici să lucrezi asupra ta în acest sens, pentru a putea să înaintezi spre adevăr şi înnoire. Dimpotrivă, te-ai încăpăţânat să faci tot ce era rău, potrivnică principiilor care mie îmi erau scumpe. Ai făcut mult rău, mie şi altora, din care cauză ai ajuns în situaţia în care te afli acum. Ştiu că tu n-ai putut să vezi şi să simţi ca mine, de aceea nici nu-ţi poţi schimba viaţa şi să aduci jertfe pentru ceea ce tu nu recunoşti. De aceea nici nu te condamn, poate ar trebui să-ţi mulţumesc pentru prima jumătate a căsniciei, când ai născut nişte copii sănătoşi, frumoşi şi inteligenţi, că restul ai transformat-o în iad.

Recunosc că îmi este tare greu singur, dar simt o uşurare la gândul că nu ne mai ciocnim amândoi prin apartament.

În ultimii ani îmi puneam tot mai des întrebarea: Să plec? între noi interveniseră disensiuni destul de adânci care ieşeau la suprafaţă din ce în ce mai pregnant. Neînţelegeri tot mai dese de care te făceai tu singură vinovată, poate şi unele dintre colegele tale, care te-au sfătuit prost.

*

Ne-am despărţit. Ajuns la gară am dat telefon acasă, vorbind chiar cu Luminiţa. Voiam să ştiu dacă este bolnavă.

— Ce faci, draga tatii? am întrebat-o.

— Bine, tati! Abia am venit de la serviciu şi mă pregătesc să mănânc ceva.

— Cum te simţi?

— Bine, mulţumesc.

— Ceilalţi ce fac?

— Mihai este până la un coleg de-al lui la etajul 6, Adrian este la vapor, iar mama încă n-a venit acasă.

— Bine, tată, la revedere.

Mă bucuram că Luminiţa era sănătoasă, fusese doar o stratagemă a Elizabetei.

CAP. III – DIVORŢUL – UN PRILEJ DE UMILIŢĂ

În luna decembrie 1990 am avut ultima înfăţişare, la care a fost adus şi Mihai, deoarece urma să se stabilească la cine rămâne spre creştere şi educare. îl vedeam stând pe scaun lângă mama lui, cu sufletul zdrobit, plin de nedumeriri, îndoieli, de păreri de rău, ca orice copil ai cărui părinţi se despart. Mă durea sufletul, dar nu puteam renunţa la acţiunea al cărei rezultat îl aşteptam de atâţia ani, convins că o căsnicie care merge din ce în ce mai prost trebuia desfăcută pentru a se evita producerea altor consecinţe mult mai grave. Pentru aceasta mie îmi revenise iniţiativa, deoarece pe Elizabeta n-o interesa, cmplăcându-se în situaţia în care ne aflam atunci.

Privindu-l pe Mihai mi-am adus aminte de o frază a lui Dostoievski din romanul *Fraţii Karamazov*: „o singură lacrimă de copil îţi interzice accesul în rai”. Abia îl citisem, pentru a doua oară, alături de alte cărţi: *Cămaşa lui Hristos* şi *Fiul lui Dumnezeu* şi mi se părea că toţi mă mustră pentru fapta mea, din diferite unghiuri.

Preşedinta completului de judecată a anunţat obiectul acţiunii aflate pe rol, ne-a cerut să ne apropiem, după care ne-a separat: reclamantul cu martorii săi în partea stângă a sălii, cum stăteam spre complet cu faţa, iar

pârâta cu ai săi şi avocata care o asista, în dreapta.

A urmat apelul părţilor, după care preşedinta a intervenit, cerând grefierei:

— Notaţi datele complete ale martorilor!

După această operaţiune, toţi martorii au fost invitaţi afară din sală, începând procesul, aceştia fiind introduşi numai atunci când le venea rândul să fie ascultaţi.

Au fost ascultaţi martorii mei, apoi ai ei, care nu au adus nimic nou în lămurirea cauzelor pentru care se ajunsese în situaţia ce se judeca, deoarece nu existaseră nişte fapte răsunătoare sau manifestări publice, totul mocnind de ani de zile în spaţiul destinat familiei.

Dezbaterile au fost de mai multe ori întrerupte de către avocata Elizabetei, care intevenea pentru a influenţa martorii şi întregul proces, spunând că are probe împotriva mea, dar în realitate nu erau decât nişte invective cu care încerca să mă discrediteze în faţa publicului şi a copilului care asista la proces.

Avocaţii se aseamănă întrucâtva cu actorii, dar între cele două categorii profesionale există şi mari diferenţe: în timp ce actorii interpretează rolurile în conformitate cu textele scrise de către scenarişti, contribuţia lor fiind adesea discutabilă, avocaţii îşi joacă propriile roluri, în raport de morala clientului, exploatându-i sentimentele, necunoaşterea legii şi banii sau de propria lor morală, în cazul că au o morală.

În partea finală mi s-a dat şi mie cuvântul şi am rezumat totul în câteva fraze lămuritoare, cred eu:

— Cele spuse aici de către pârâtă şi avocatul ei nu sunt adevărate şi nu pot fi considerate probe, dovadă că nu pot aduce în sprijinul lor niciun element capabil să le susţină. Avocata a luat de bun tot ce i s-a prezentat de către pârâtă sau – nu aş vrea să fiu maliţios – ce au „fabricat” împreună pentru a fi adus în faţa instanţei ca să pară cât mai plauzibil şi emoţional.

Afirmaţiile lor le resping şi le consider ieftine, defăimătoare şi calomnioase. Spre deosebire de ele, eu am probe suficiente care privesc copertarea pârâtei, dar nu

înţeleg să mă folosesc de ele aici, deoarece e copilul şi vreau ca oglinda mamei lor să rămână întreagă şi curată pentru copiii noştri. Aşa stând lucrurile, eu nu îi reproşez pârâtei fapte urâte sau că a fost imorală.

Dacă în viitor ea nu va fi în stare să păstreze în continuare această oglindă curată sau o va sparge, să suporte consecinţele.

Desigur, dacă nu voi fi lăsat în pace, mă voi folosi de aceste probe pentru a mă apăra împotriva celor interesaţi să obţină orice avantaje prin minciuni şi insinuări.

Am speranţa că totuşi va triumfa raţiunea şi să nu se mai întâmple nimic rău în continuare care să mă forţeze să uzez de ele.

Voi încerca să răspund, totuşi, la unele acuze, numai din dorinţa de a lămuri o parte din aspectele aduse în discuţie, aceasta pentru că mi-au fost terfelite, în public, onoarea şi demnitatea.

Doamna avocat afirmă, cu atâta uşurinţă, că în ziua când mi s-a născut ultimul copil, Mihai, cel care asistă la această scenă umilitoare pentru mine, eu aş fi fost plecat cu o femeie într-o staţiune de odihnă, al cărei nume nu-l precizează. O iert pentru că nu a avut posibilitatea practică de a sonda mai adânc trecutul familiei noastre şi a luat de bun ceea ce i-a prezentat pârâta. Trebuia să-şi justifice într-un fel onorariul primit şi a susţinut ca probă simpla ei afirmaţie. Ceea ce mă doare cu adevărat este faptul că, lipsită de calităţile unui bun avocat, nu s-a rezumat numai la simpla afirmaţie, ci a presărat venin în susţinerile domniei sale cu scopul de a influenţa, poate, completul de judecată şi asistenţa.

După lege, martorul mincinos este pedepsit conform articolului 260 din Codul Penal. Cum poate fi pedepsit avocatul pentru aceeaşi faptă? El are dreptul să înşire tot felul de date ireale, dăunătoare părţilor în proces cu scopuri bine precizate, care creează şi senzaţie prin modul cum îşi întocmeşte pledoaria?

Ştiu ce mi se poate răspunde: „Dă-l în judecată pentru calomnie!” Poate o voi face.

Pentru a nu exista dubii, vreau să lămuresc această faptă pentru care am fost acuzat: la 14 septembrie 1976 Nicolae Ceauşescu, şeful statului, s-a deplasat la Călăraşi pentru a inaugura începerea lucrărilor la Combinatul Siderurgic din acea localitate. Era ceva obişnuit pe atunci şi toată lumea ştie cu ce alai şi cu ce pază se deplasa el în diferite locuri din ţară.

Cum eu lucram acolo unde cunoaşteţi, am fost inclus în detaşamentul care îi asigura paza şi ordinea pe toată durata deplasării şi vizitei „de lucru”. Menţionez că în nopţile de 14 şi 15 septembrie am mâncat şi am dormit la socrii mei din Călăraşi – părinţii pârâtei aici de faţă şi nu în vreo staţiune.

În după-amiaza zilei de 16 septembrie, când am ajuns acasă, copiii m-au anunţat că mama nu este acasă întrucât se află la spital, neştiind la care. Am bănuit unde poate fi, iar a doua zi m-am prezentat la maternitate, am luat actele copilului, l-am declarat la oficiul Stării Civile, iar peste două zile am mers cu maşina şi i-am adus aasă. Nu văd unde este femeia, staţiunea sau nepăsarea mea faţă de ei.

Afirmaţia referitoare la „uşurinţa de care am dat eu dovadă plecând şi lăsând-o cu patru copii să-i crească şi să-i întreţină”, iar nu stă în picioare. Fiul cel mare este ofiţer, căsătorit şi are copilul lui; al doilea este navigator, fiica este educatoare, deci trei sunt mari şi au mijloacele proprii pentru întreţinere. Referitor la Mihai, sigur el are nevoie de ajutor şi i-l voi acorda după posibilităţile mele, nu mă voi rezuma la pensia de întreţinere stabilită prin lege.

Dar se pare că în toate cazurile în care sunt acuzat, este vorba de insinuare, gelozie, disperare, prostie sau toate la un loc.

Hotărârea de a solicita desfacerea acestei căsătorii nu am luat-o recent, ea este rodul a multor traume şi suferinţe care vin din urmă. Aş vrea să-l văd şi eu pe acel soţ care, reclamat de soţie şefilor săi pentru motive închipuite şi cu argumente prefabricate, se întoarce acasă după ce este certat şi beştelit şi este vesel, îşi îmbrăţişează

soţia şi o cheamă în patul lui.

Sigur că aici pot fi discutate şi poziţiile acelor şefi, fără să verifice situaţia, îl târâie şi-l beştelesc pe soţ prin şedinţe de partid sau profesionale, unde nu iau în seamă explicaţiile date, pentru că „acele capete de lemn” nu voiau să înţeleagă că totul este minciună, este rodul unei minţi bolnave, care urmăreşte ceva. (Ea repeta adesea: fac eu să te azvârle afară din serviciu!). Datorită acestor reclamaţii repetate, nu am mai fost promovat în funcţii, deşi, poate, le meritam, având în vedere că îndeplineam toate condiţiile de studii, experienţă în muncă şi alte criterii obligatorii. Singurul motiv tabu era: „neînţelegeri în familie” neacceptate în familiile comuniste.

Toate aceste situaţii, care îmi deveniseră insuportabile, m-au determinat să caut căile prin care să obţin pensionarea înainte de împlinirea vârstei, având o vechime corespunzătoare. M-a avantajat şi revoluţia din Decembrie 1989, care a dus la rezultatul scontat.

Nici atunci, dar nici acum, nu mi-am putut explica comportarea pârâtei care-mi dorea distrugerea, ea neconsiderând că reclamându-mă îşi făcea singură rău, cât şi familie. Dacă eu aş fi fost promovat – numai pentru meritele mele – de avantajele materiale, poate şi morale, ar fi beneficiat toată familia, inclusiv ea, căreia nu-i displac banii, dorind să aibă cât mai mulţi.

Hotărârea în legătură cu divorţul am chibzuit-o mult. Un bărbat corect se desprinde greu dintr-o căsnicie trainică în care a trecut prin multe clipe bune şi rele, iar când o face, trebuie să aibă motive serioase, ştiind cum priveşte lumea astfel de gesturi, atât vecinii cât şi colegii de serviciu, care te judecă aspru şi poţi pierde totul. Am aşteptat pensionarea legală şi am luat decizia deoarece căsnicia noastră devenise insuportabilă, deşi am rămas cu o grea povară în suflet. Astfel, am pus în practică atenţionarea mea către pârâtă încă din 1987 (Dacă voi obţine pensionarea, prima pensie o voi plăti pentru divorţ).

*

În această carte am pus pe tavă – pentru cine vrea să

afle adevărul – toate aspectele mai importante din căsnicia noastră, folosindu-mă de cuvinte pentru a face lumină în labirintul existenţei mele.

*

M-aţi întrebat cu cine să rămână Mihai. Sunt de acord să rămână cu mama lui, unde are condiţii optime de creştere şi dezvoltare; apartamentul compus din patru camere şi dependinţe, cu tot ce se găseşte în el, îl las familiei, fără a emite vreo pretenţie asupra lui sau a bunurilor.

Dacă eu aş beneficia de condiţiile necesare de locuit, v-aş solicita încredinţarea lui, deoarece în situaţia mea de pensionar am mai mult timp la dispoziţie pentru creşterea şi educarea lui; aceasta ar fi în beneficiul lui. Dar eu locuiesc pe unde pot, în condiţii mult sub limita pretenţiilor de confort şi nu vreau să-i dăuneze. Dacă pe parcurs situaţia mea se va schimba favorabil şi dacă el mai doreşte să vină la mine, voi face toate demersurile în acest sens.

Voi căuta să menţin legătura cu familia şi să-i ajut după puterile mele. Copiii nu au nicio vină că noi, doi oameni maturi, nu ne-am înţeles şi ne despărţim.

Astăzi nu mă mai interesează dacă desfacerea căsătoriei noastre se va produce din culpa comună sau din culpa unuia dintre soţi, deoarece nu am de gând să mă mai recăsătoresc şi să mă prezint la viitoarea pretendentă cu un certificat de bună purtare. Eu mă cunosc destul de bine şi ştiu că vina nu-mi aparţine.

În privinţa bunurilor dobândite în timpul căsătoriei, vă rog să dispuneţi a se face menţiunea că nu am niciun fel de pretenţii asupra lor, deşi acolo se găseşte toată truda mea de 32 de ani cât a durat această căsnicie nefastă. Pârâta a lucrat numai din anul 1974, iar toţi banii obţinuţi din salariul ei au fost depuşi la CEC.

Apartamentul în care locuieşte toată familia a fost primit de subsemnatul de la instituţia la care am lucrat, ca anexă la contractul meu de muncă. Consimt să rămână, în continuare, pârâtei şi copiilor noştri spre folosinţă deplină.

— Departajarea bunurilor va face obiectul altei acţiuni, precizează preşedinta completului de judecată.

— Nu intenţionez să introduc o astfel de acţiune, am căutat eu să-i liniştesc pe cei interesaţi.

La sfârşitul dezbaterilor, preşedinta a adăugat, printre alte precizări:

— Se desface căsătoria… din culpa comună a ambilor soţi. Urmează ca pârâta să-şi reia numele avut anterior căsătoriei… Fiul, Mihai – Laurenţiu, va rămâne în autoritatea parentală a ambilor soţi, dar va locui împreună cu mama naturală.

Auzind aceasta, pârâta a început să plângă, solicitând, să i se admită să-şi păstreze numele dobândit prin căsătorie pentru a nu fi diferenţă între numele ei şi al copiilor. A susţinut-o şi avocata în cererea ei.

— Cred că se poate, a apreciat preşedinta, privind spre mine. Ce spuneţi? Sunteţi de acord?

Nu ştiu ce s-a întâmplat atunci cu mine, deoarece prin minte mi-au trecut, ca un fulger, toate suferinţele trăite şi îndurate în cei 32 de ani, toate frustrările provocate de comportarea ei, toate umilinţele de care am avut parte la serviciu în anii dinaintea pensionării, din vina ei.

— Nu! am spus hotărât. Pârâta mi-a întinat numele atâţia ani de zile şi nu vreau să-l mai poarte şi să-l mai terfelească în viitor. M-a durut mult că am fost nevoit să fac publică această „rană” care a fost căsnicia mea. Este suficient cât am pătimit, traumatizând şi copiii totodată. îl vor purta copiii de care sunt mândru şi asta este de ajuns. În viitor voi continua să-i iubesc, iar dacă va fi nevoie, chiar să sufăr pentru ei.

— Bine, cum doriţi, a încuviinţat preşedinţa care a adăugat: veţi primi acasă copia hotărârii de judecată.

Declar încheiată şedinţa de judecată.

*

Am ieşit toţi din sală, iar eu m-am îndepărtat imediat pentru a nu da ochii cu Mihai; nu voiam să mă vadă distrus şi neputându-mi stăpâni lacrimile. El mă ştia puternic,

serios şi nu puteam să-l dezamăgesc, făcându-i rău în acele clipe.

Am urcat în maşina pe care o lăsasem pe strada Traian, dar nu am reuşit să pornesc imediat. Mă gândeam la desfăşurarea procesului şi multe altele: „După 32 de ani de căsnicie reuşisem să ne înstrăinăm atât de mult, încât ajunsesem duşmani şi adversari în proces. Oare câte familii au astfel de probleme? Multe, desigur, dar nu toate. Există familii în care soţii se comportă civilizat, îşi acordă sprijin reciproc, se ajută în diferite activităţi de interes comun şi în gospodărie, reuşind să îmbătrânească frumos împreună. Unii se iubesc până la adânci bătrâneţi, când forţele fizicului nu le mai sunt suficiente şi se ajută de baston sau se sprijină de obiectele din casă, dar şi atunci îşi poartă de grijă unul altuia, atât cât o mai pot face.

Eu nu am avut un astfel de noroc şi acum sunt nevoit să experimentez un alt mod de viaţă, când nu mai sunt tânăr, Am cuşuat în căsnicia mea şi în speranţa de a fi fericit alături de copiii mei. Bine, cel puţin, că nu am eşuat în spirit şi nici în biologic. Viaţa este o luptă permanentă în care numai cei laşi cedează. Eu, însă, nu sunt laş, nu am fost laş niciodată, dimpotrivă m-am luptat ca un Hercules cu nişte concepţii josnice şi cu nişte principii putrede ale unui sistem închistat, care nu era străin nici instituţiei în care am lucrat atâţia ani”. Curaj! mi-am spus şi am răsucit cheia în contactul de la bord, pornind motorul.

Ajuns acasă, în sărăcia mea, totul se amplifica, Acolo eram din nou singur, mai singur decât mi-aş fi putut închipui. Trebuia să mă împac cu gândul că „traversarea pustiului” cere o voinţă de fier şi nervi tari şi atunci am făcut o sforţare, mi-am făcut curaj singur, încercând cu toată puterea mea să gândesc pozitiv: „trebuie să lupt şi să învinge. Ştiu că este greu singur, dar am speranţe pe care să mă străduiesc să nu le pierd deoarece simt că am o datorie de împlinit”. Mi-am adus aminte că nu de mult, citisem undeva că a fi răbdător înseamnă să-ţi înfrângi pornirile către cele şapte simţăminte: ura, adoraţia, bucuria, mânia, tristeţea şi teama. Am luat o coală de

hârtie şi un creion şi le-am înşirat aşa cum mi le-am adus aminte, apoi le-am analizat, subliniindu-le cu două linii pe cele pe care le pot învinge şi cu o linie pe celelalte.

Grea problemă! mi-am zis. Constatasem că pot înfrânge cinci dintre cele şapte simţăminte, nu şi tristeţea şi nici neliniştea care mă copleşiseră.

Poate pentru că este prea recent zbuciumul prin care am trecut? mă întrebam, privindu-mi în oglinda din perete. Zăbovind asupra imaginii din oglindă, am fost surprins să constat înmulţirea părului alb printre firele negre care-mi împodobeau capul şi fuseseră de multe ori prilej de discuţii cu colegii mei, care mă invidiau pentru vigoarea şi culoarea lor neagră-strălucitoare, suspectându-mă că îl vopsesc, total neadevărat.

Gândindu-mă la situaţia în care mă găseam, nu întrevedeam posibilităţi palpabile privind schimbarea în mai bine, dar trebuia să îndur şi să sper. Practica a dovedit că forţa unui om de a îndura suferinţa este imensă, iar când forţa este alimentată de speranţă, aceasta ne face tot mai puternici, în stare să înfruntăm o nouă suferinţă. Dar răbdarea?

Perioada care a urmat, a fost domestică. Am muncit mai mult în casă şi am citit tot ce se putea citi. Devoram cărţile, reuşind să termin câte cinci cărţi pe săptămână, după care le duceam la bibliotecă şi luam alte cinci.

CAP. IV – MUNCI DIVERSE. ÎNCEP SĂ SCRIU

Adusesem din oraş un braţ de ziare. Am „înfulecat” repede ceva şi m-am apucat să le răsfoiesc, iar până noaptea, în zumzetul sobei, am citi aproape tot ce mă interesa.

Obosit de toate evenimentele de peste zi, am adormit repede şi nu m-am trezit deloc până dimineaţa. Aveam obiceiul să-mi încep ziua cu o cafea fierbinte, toaleta de dimineaţă şi un mic dejun care adesea era sărac, după care citeam toată ziua, fără să ies din casă.

Singurătatea duce la tăcere, la izolarea în noi înşine, când se instalează o linişte apăsătoare care devine din ce în ce mai periculoasă, mai cu seamă atunci când ajungem

să nu mai împărtăşim nimănui ceea ce gândim şi simţim. Treptat, singurătatea duce la îndepărtarea noastră de lume şi la formarea altei imagini referitor la persoana noastră, în ochii celor care ne ştiu şi ne văd.

M-am hotărât să plec să mă plimb undeva departe de casă. Când am ieşit pe stradă nu am întâlnit pe nimeni cu care să schimb o vorbă şi atunci m-am abandonat gândurilor proprii. M-a scos din visare lătratul gros al unui câine lup care, probabil, mă urmărise din curte, de după gardul de fier forjat şi care m-a speriat puţin. Mai departe, o fereastră deschisă lăsa drum liber spre afară melodiei „Trandafirii tăi", care mă ducea cu gândul la anii tinereţii prin care trecusem şi eu. Pe atunci eram tânăr, puternic, frumos, dar fără experienţă. Acum am experienţă, am destule cunoştinţe despre viaţă şi lume, dar am un sac de ani în spinare pe care abia îl duc. Prea multe evenimente din viaţa noastră duc la o uzură prematură a sufletului, cu mult înainte de uzura biologică, datorată îmbătrânirii celulelor anatomice.

Citeam undeva – carte sau publicaţie periodică, nu mai reţin – că lanţul cromozomic are nişte extremităţi numite

Telomere, care se scurtează la fiecare diviziune. Autorul trăgea concluzia că aceste telomere sunt ca nişte contoare ale ceasului molecular implicat în fenomenul îmbătrânirii. îmbătrânirea înseamnă şi ştiinţă, dar şi ceva ce aparţine divinităţii. E un mare mister!

Tot mergând pe jos, am trecut pe lângă un bufet de caretier, din care răzbătea afară, prin uşa deschisă, um zumzet continuu de voci, însoţit de mirosul specific al băuturilor de calitate inferioară, care te ameţea. Am grăbit pasul şi am ajuns în dreptul vitrinelor unor magazine care se înşirau unul după altul, cu confecţii, porţelanuri, alimente sau electronică. Multe erau obiecte frumoase care lipsiseră în ultimii ani dinaintea revoluţiei, dar foarte scumpe în raport cu banii de care dispuneam. „Câţi bani miar trebui mie pentru a-mi achiziţiona toate cele necesare" mă gândeam în timp ce priveam, trecând de la o

vitrină la alta. Mi-am cumpărat câte ceva de mâncare, apoi m-am întors acasă, unde am reintrat în atmosfera mea plină de tăcere şi singurătate.

Într-o clipă amiază m-a vizitat fratele meu, Florică, îngrijorat că nu mai ştia nimic de mine.

— De ce nu mai treci pe la noi? Stai aici, singur cuc.

— Nu vreau să mai văd pe nimeni, i-am răspuns. Mai ales de când toţi fraţii, toate rudele, aţi început să mă judecaţi atât de aspru şi în necunoştinţă de cauză pentru că mi-am permis gestul de a divorţa.

— Stai puţin! Nu fi nedrept cu toţi! Ţi-am spus eu sau soţia mea ceva despre acest gest la care te referi?

— În ultima vreme aud tot mai multe reproşuri care vin de la surorile noastre şi iubiţii lor soţi. Vrei să le auzi şi tu? Iată-le: „Tocmai el, om cu carte şi care a avut o funcţie importantă în societate, să facă gestul de a divorţa? Aleargă după fericire şi calcă în picioare sufletele copiilor care nu au nicio vină că ei nu s-au înţeles amândoi. Cine îi dă lui dreptul să facă asta? După fericire alergi până când te căsătoreşti, dar după ce mai faci şi copii, gata, ai terminat; eşti fericit sau nu eşti, stai acolo şi suferi, o faci pentru copii şi duci jugul până se fac copii mari, poate nici atunci nu trebuie să te desparţi ca să faci spectacol în lume şi pe deasupra, faci şi familia şi neamul de râs”.

Alţii spun aşa: „Desigur, aşa trebuie! Asta este soarta, nu toată lumea trebuie să fie fericită. Nu trebuie să uităm, căsătoria este de la Dumnezeu, iar el ştia asta, că nu este un om fără cultură”. Şi altele, altele…

— Ştiu la cine te referi, a confirmat Florică, dar şi tu eşti vinovat că n-ai trecut pe la ei să le explici ca să cunoască adevărata situaţie, după care nu te-ar mai fi judecat în acest mod.

— Ai fi vrut să merg pe la fiecare rudă în parte, aşa cum procedează preotul când umblă cu botezul, să mă spovedesc fiecăruia şi să mă disculp pentru ceea ce nu am făcut? Dar cine sunt ei ca să mă judece? Pe ei prefer să nu-i văd şi astfel să mă simt mai bine.

— Nu le mai da atenţie! Fiecare om are dreptul să

trăiască după cum crede el că îi este mai bine.

— Omul şi dorinţa lui de mai bine, am spus eu supărat. Omul are tendinţa în el de a se crede veşnic şi că nu va muri niciodată. Această viaţă fără de moarte este, mai degrabă, o amintire biblică, a grădinii dintâi a paradisului lui Adam şi a Evei, unde omul era veşnic tânăr, necunoscând osteneala şi nici îmbătrânirea. Odată pierdute aceste privilegii, se agaţă şi el de speranţa şi de dorinţa într-un vis care-l va ajuta să suporte mai uşor întunericul nopţilor sale. Personal mă tem şi consider că nu este bine să doreşti ceea ce ştii că nu poţi avea. Aceasta ar însemna o tulburare a bunei orânduiri a lumii şi a desfăşurării lucrurilor care ar putea aduce un mare necaz celui care le nesocoteşte.

— Părerea mea este să-i ignori, să nu le mai dai atenţie!

— Să ştii că am făcut faţă, cu multă greutate, discuţiilor lor care mă apostrofau pentru hotărârea pe care am luat-o. Reproşurilor lor moralizatoare le-am răspuns prin tăcere, evitând să mă întâlnesc cu vreunul dintre ei, pentru a nu fi nevoit să le explic să le explic situaţia mea care mă exaspera. Îmi vine în minte acum o discuţie pe care am avut-o nu demult cu un bătrânel foarte înţelept. Acesta îmi spunea că omul este bine să trăiască cu convingerea că lumea este trecătoare şi trebuie să ne bucurăm de ea cât putem de bine, trăind o viaţă tumultuoasă şi să îmbătrânim frumos, să gustăm din tot ce este bun, să avem o judecată sănătoasă şi să ne folosim de puterea minţii pentru a crea, păstrându-ne, totodată, sufletul curat, am adăugat eu, apoi am tăcut.

— Altceva, cu ce te mai lauzi? a încercat el să schimbe cursul discuţiei, care umbrise puţin atmosfera.

— Mă necăjesc şi eu că nu pot primi prieteni, cunoştinţe, în general musafiri cu care să pot conversa. Am şi uitat să mai vorbesc, deoarece nu scot două vorbe pe zi. Locuinţa mea este prea săracă, deşi eu o numesc modestă, în raport cu confortul în care am fost obişnuit să trăiesc.

— De ce te ruşinezi atât de condiţiile pe care le ai?

Văd că ai un şifonier spaţios, canapea extensibilă, masă, scaun, radio, televizor, sobă pentru căldură; În hol, când am intrat, ma văzut frigiderul, aragazul. Când te-ai instalat aici prima dată, nu aveai nimic, în afara unei sobe cu plită aşezată lângă fereastră, iar în prima seară ai dormit pe podea, dacă îţi mai aminteşti?

În Biblie scrie că Domnul nostru Iisus Hristos s-a născut într-o iesle şi nu s-a mai ruşinat.

— Măi, Florică, tu ai dreptate, dar locul unde ne naştem nu depinde de noi, ci cu totul de alte cauze şi împrejurări. Noi înşine ne-am născut într-un sat, dar în casa părintească parcă erau alte condiţii.

— Stai prea izolat aici, poate aceasta este principala cauză. Vezi să nu te racoleze vreo sectă religiaosă şi să deviezi total de la vechea poziţie de om aşezat, echilibrat!

— Poate nu mă vei crede, dar o asemenea ofertă discretă am şi avut. Vecina mea de peste drum, simpatica doamnă Victoria, mi-a dat aceste cărţi care vorbesc de „Martorii lui Iehova” Le-am citit pe toate, însă nu mă simt deloc atins de teoriile cuprinse în ele; unele sunt discutabile dar altele sunt numai bune pentru a ajuta la îndreptarea oamenilor. Numai un ignorant mai poate fi păcălit cu unele precepte. Iată-le! Sunt frumos legate şi de calitate.

— Da, au folosit hârtie velină şi fiecare dintre cele susţinute în texte sunt însoţite de imagini frumos colorate pentru a atrage cât mai mulţi prozeliţi. De unde le are ea?

— Mi-a spus că are o fiică în America la care merge în vizită în fiecare an şi stă câte o lună sau două. Dar tot acolo se află şi cele mai multe secte religioase. De acolo se întoarce cu sumedenie de cărţi.

— Şi ce tot scrii? Văd că ai masa plină de cărţi, ziare şi hârtii. Nu te-ai săturat de cât ai scris în viaţă?

— De scris am scris mult, ai dreptate, dar acum scriu cu totul altceva, scriu pentru oameni cărora vreau să le împărtăşesc, după puterile mele, ceea ce am acumulat eu în atâţia ani de viaţă. O fac pentru că am speranţa că cei care le vor citi, vor găsi ceva care să le folosească, chiar

dacă este vorba numai de o frază, o expresie, un sfat sau unele trăsături de comportament.

Atunci voi fi mulţumit şi voi considera că nu mi-am consumat materia cenuşie, hârtia şi timpul în zadar.

— Pe cine crezi că mai interesează cărţile astăzi?

— Deocamdată scriu pentru mine. Uneori chiar stau de vorbă cu mine şi nu mă prefac. Aş vrea să afle şi alţii ce gândesc, dar poate nu a sosit vremea, iar eu aştept şi scriu.

Ştiu că cei mulţi care ar vrea să citească sunt împiedicaţi să facă din lipsa banilor pentru cumpărarea cărţilor; pe de altă parte, cei care au bani, fie nu au chemare spre carte, fie nu sunt interesaţi de ele în competiţia lor acerbă pentru a face bani, cât mai mulţi bani, în cel mai scurt timp. Dacă, totuşi, le cumpără, le înghesuie într-o bibliotecă fără să le citească, numai pentru a arăta că le posedă.

— Şi atunci nu consideri că este o pierdere de timp ca să le scrii?

— Pentru mine nu. A citi, apoi a scrie pentru mine este ca o baie în mare, apoi ca o visare într-un loc înconjurat de verdeaţă, ciripit de păsări şi foşnetul uşor al pădurii. În singurătatea mea mi se întâmplă des să călătoresc cu gândul în diferite locuri pe unde n-am fost niciodată. Scrierile mele sunt nişte explorări temerare în taine ale vieţii şi ale sufletului. Râzi? Văd că mă priveşti nedumerit. Îţi închipui, probabil, că am luat-o razna de atâta singurătate? Nu, sigur nu!

Florică continua să mă privească cu îngăduinţă. I-am susţinut privirea, urmărind să-i desluşesc trăsăturile feţei. Începuse şi el să încărunţească, dar mai păstra ceva din fizionomia omului trăit în mediul rural.

Trăsăturile mele de om de la ţară se estompaseră, poate şi unde plecasem în lume încă de la vârsta de unsprezece ani şi trecusem prin atâtea prefaceri, datorate mediului social, carierei, şi nivelului cultural.

De această dată el era puţin cătrănit, dar din prudenţă, nu l-am întrebat ce îl frământă, ştiind bine că

până la plecarea sa, îmi va spune singur ce necazuri are.

— Ce faci atunci când eşti necăjit? începe el. Adică atunci când îţi dă târcoale o amărăciune nedefinită, un fel de sictireala, aşa, o stare care îţi aduce aminte că viaţa ta a ajuns să fie un eşec şi nu vezi nicio modalitate de a repara ceva?

— Ce să fac? La început încerc să ignor necazurile, străduindu-mă să gândesc pozitiv.

Din privirea lui am înţelese că nu de un asemenea răspuns avea el nevoie, ci de o soluţie practică. Am reluat ideea, spunând ceva care l-a făcut atent:

— Frate drag, să ştii că şi eu am avut parte de eşecuri în viaţă şi am trecut mai departe, deşi nu fără să lase urme asupra existenţei mele. Am ajuns la concluzia că la o anumită vârstă nu trebuie să mai faci nimic, să te laşi în voia destinului şi cu credinţa în Dumnezeu. În acelaşi timp să-ţi pui speranţa într-o situaţie viitoare mai bună, căutând să trăieşti în iubire şi bună înţelegere cu semenii şi apropiaţii tăi care-şi duc viaţa în greutăţi şi lipsuri ca şi tine.

Nu este bine să te izolezi, aşa cum am făcut eu, care nu am avut de ales. Spuneai la început că nu trebuie să mă plâng de condiţiile mele de viaţă şi de confort, dar la început când m-am mutat aici am trăit cu salam, brânză, conserve de legume şi altele care mai rezistau să nu se strice, lipsindu-mi frigiderul; când am reuşit să cumpăr aragaz şi am început să gătesc, trebuia să consum mâncarea cât mai repede din acelaşi motiv.

— Te-ai descurcat cu toate, alţi bărbaţi nu reuşeau.

— Faptul că am trăit prin căminele internat, apoi în armată, s-a transformat în avantaj cu acest prilej, deoarece ştiam să spăl, să calc rufe, să cos şi chiar să fac câteva feluri de mâncare. Toate acestea mi-au dat siguranţa că voi reuşi să supravieţuiesc o vreme în singurătate. De fapt din această izolare a mea, din această autoclaustrare, am obţinut două mari avantaje: libertatea şi liniştea, de care aveam nevoie după zbuciumul prin care am trecut atâţia ani.

Înainte de pensionare mi-am cam neglijat viaţa personală, nu i-am dat prea mare atenţie, considerând-o pe un plan secundar în raport cu munca, căreia i-am dat prioritate. Abia acum îmi dau seama cât am greşit dar este prea târziu să mai pot repara ceva.

— Ia spune, de ce ai refuzat să-i acorzi Elizabetei şansa de a păstra numele tău, după divorţ? (El o numea Netuţa, aşa cum îi spuneau toţi ai mei).

— Măi, băiete, numele nu este altceva decât un nume. Deci nu poate fi vorba de un orgoliu pur de „proprietar". Cum să o las să-l poarte, după ce 32 de ani şi-a bătut joc de mine şi, implicit de numele meu, reclamându-mi pe la şefii mei pentru diferite fapte închipuite de ea? Pentru asta n-am putut s-o iert. Poate îşi dă seama şi ea cât de mult a greşit, dar este prea târziu. Aplicarea principiului: „apreciezi un om sau un obiect abia atunci când nu-l mai ai", nu mai poate produce efecte pentru ea.

Elizabeta a avut noroc la naştere, când ursitorile, darnice din cale-afară cu ea, i-au pus în scăldătoare tot felul de buruieni de leac, farmec şi noroc, dar, probabil, au uitat să-i pună şi un dram de minte. Aşa se explica şi faptul că, în prag de bătrâneţe, să piardă totul.

Într-una din seri stăteam aici lângă sobă şi-mi derulam anumite episoade din viaţa mea de familie. După aproape 30 de ani, mi-am adus aminte de o întâmplare petrecută în Bucureşti, pe strada Cap. Nichita Vasile nr. 12 unde am locuit trei ani de zile (1962 – 1965).

Era într-o duminică şi trebăluiam prin curte. La poartă a venit o femeie, poate ţigancă, care ne-a ghicit în palmă şi în cărţi şi iată ce ne-a spus:

Este scris în Scriptură aşa: Dumnezeu înseamnă cu un semn ştiut de El mâna omului pentru ca să-i cunoască pe toţi pe care i-a zămislit. Tu ţi-ai ales mireasă, pe cât de frumoasă pe atât de focoasă – mi s-a adresat ea mie în timp ce-mi privea palma. Trăiţi de mult timp împreună a?

— De şase ani, a răspuns Elizabeta.

Vrăjitoarea mi-a întors mâna pe o parte apoi pe

cealaltă, apoi, cu un zâmbet reţinut, mi-a spus:

— Îţi plac femeile, dar mai ales ele aleargă după tine. În viaţă ai să te lupţi cu multe persoane mari, sus-puse, şefi, cum li se zice, cu care vei avea mari „daraveri”, să se înşele conflicte – n.a.), că tu n-ai să zici ca ei, n-ai să le cânţi în strună.

A continuat să-mi studieze palma, dând semnificativ din cap, cine ştie ce vedea ea, apoi a reluat:

— Ai să ai ceartă mare cu ei, nu te vor vedea bine şi vor încerca să te îndepărteze, dar nu vor reuşi pentru că vor avea nevoie de tine; asta o hotărăsc alţii mai mari ca ei.

După o tăcere scurtă a continuat:

— Ai o inimă bună, o inimă caldă, dar iute; dacă te-ai putea stăpâni şi ai zice ca şefii tăi ai putea ajunge în funcţii înalte, de mare răspundere şi de mare vază, pentru că eşti înzestrat de

Dumnezeu cu toate însuşirile de care ai nevoie, numai să laşi mândria la o parte. Eşti cinstit, dar te ţii mare. Să-ţi dea Dumnezeu noroc, că de noroc ai nevoie!

A trecut, apoi, la Elizabeta pe care a privit-o, apoi a întins pe jos, pe un şorţ, nişte cărţi soioase; înainte de a începe să-i ghicească, i-a studiat şi ei palma mâinii stângi, după care a început:

— Vei avea o viaţă agitată, dar frumoasă până la un timp, după care n-ai să mai înţelegi nimic din ea, iar spre bătrâneţe vei rămâne singură, din cauza ta, aşa mi se arată mie aici, în cărţi. Ai să trăieşti mult şi ai să naşti patru copii, dar unul va fi cu mare ceartă şi cu mare foc la inimă.

După ce a plecat ghicitoarea, Elizabeta a rămas pe gânduri. Nici eu nu credeam în cele spuse de femeia respectivă şi îmi părea rău că am acceptat să ne lăsăm duşi de prorociri empirice. Am încercat s-o liniştesc:

— Vezi-ţi de treabă, dragă! Tu crezi toate prostiile pe care le-a debitat ţiganca? De unde ştie ea ce se va întâmpla peste ani de zile când vom ajunge noi bătrâni? Spune şi ea ce-i trece prin cap ca să te facă să-i dai bani. Astfel de persoane sunt experimentate în fabricarea

minciunilor şi au găsit proşti şi creduli ca noi, ca apoi să ne facem probleme.

— Da, spune Elizabeta, în final. S-ar putea ca tu să ai dreptate. Cine mai face astăzi patru copii, când ai posibilitatea să ai numai unul?

Noi îl aveam atunci numai pe Petruş şi nu se introdusese Decretul 880/1966, care a venit ulterior celor de mai sus şi care interzicea avorturile, stabilind pedepse penale aspre.

— Şi tu ai crezut toate astea? intervine fratele meu.

— Atunci nu, dar ulterior am fost nevoit să constat că ghicitoarea a avut dreptate, adică Elizabeta a născut patru copii, a transformat viaţa de familie în iad, iar acum când au ajuns în prag de bătrâneţe, ne-am despărţit.

— Dar cu focul de la inimă ce era? întrebă Florică.

— Probabil căsătoria lui Petruş cu Dana. Ştii că ea nu a fost niciun moment de acord cu această căsătorie, dar am cam dus-o eu forţat la Sibiu atunci când copiii au făcut cununia civilă. Ele nu sau împăcat nici mai târziu, dar asta este o altă problemă, care l-a amărât mult pe Petruş şi se rezumă să vină rar, în vizită, la noi.

Mă întrebai puţin mai înainte dacă eu cred în ghicitori sau prezicători. Să ştii că întotdeauna au existat oameni care au prezis viitorul, mai mult sau mai puţin exact. Acest fapt mă face să cred că în viaţa unor persoane sunt elemente care lasă să se întrevadă cu anticipaţie ce se va întâmpla atunci când ele vor fi puse în legătură. Am citit destule cărţi, căutând să aflu legile după care se conduc aceşti prezicători, dar se vede că nu-i este dat oricui să le cunoască. Poate aceste persoane sunt înzestrate cu har, altfel este greu să poţi atinge asemenea performanţe. A urmat apoi o tăcere scurtă.

— Bătrâneţea este cea mai amară răzbunare pe care ne-o dă Dumnezeu, spune Florică oftând din greu.

— Nu mi-ai spus ce te-a adus pe la mine? am încercat eu să-l determin să-mi spună motivul supărării lui.

— Am venit să te văd.

— Mă bucur că ai venit. Dar îmi spui şi de ce eşti

supărat?

— Ei, mai nimic. M-am cam ciondănit cu soacră-mea.

— Ăsta nu este un motiv să-ţi otrăveşti sufletul. Dacă te înţelegi bine cu soţia, pe soacră o mai poţi trata şi cu indiferenţă.

— Hai, că plec şi eu acasă! Am stat destul. Când ai timp, mai treci pe la noi! Vino, că am un vin bun!

— Nu mă mai interesează nimic, iar de băut, ştii că nu m-a preocupat niciodată în mod deosebit.

— Bine, atunci treci pe la noi să mai stăm de vorbă!

— Dacă am timp, poate o voi face.

În curte, Florică, cu ochiul lui de gospodar, a observat magazia şi m-a întrebat:

— Asta când ai construit-o?

— În toamna trecută. Nu aveam unde să adăpostesc stupii de albine; dacă-i lăsam afară, în ger, se prăpădeau. Şi apoi acolo am dus tot ce aveam: butoiul cu motorină pentru soba de gaz, butoiul de varză, damigene, canistre pentru benzină, rezerva maşinii, sculele cu care lucrez în grădină etc.

— Nu plouă în ea?

— Deocamdată nu plouă, poate cu timpul, deşi eu cred că am făcut o treabă bună cu ce am putut avea la dispoziţie.

— Maşina o ţii tot afară, n-ai reuşit să-i faci un adăpost.

— Un garaj costă mult şi încă nu mi-l pot permite.

— Mă mir că nu ţi-a cerut Elizabeta şi maşina.

— O discuţie a făcut ea cu Petruş, spunând că ar fi trebuit socotită la partaj şi maşina, dar i-am transmis – prin intermediul lui – să se cuminţească, pentru că dacă mă irită cu astfel de pretenţii, introduc acţiune de partaj în care îi cer pentru apartament şi pentru tot ce se află în el, toţi banii pe care îi are depuşi la CEC. Are o sumă frumoasă, să ştii, trece de 350.000 (trei sutecincizeci de mii) de lei, iar eu am plecat numai cu pensia şi această vechitură de autoturism.

— La anul mănânci struguri, a spus el, privind viţele

de vie.

— Da, va face puţini, dar peste încă un an pot să fac şi ceva vin. Atunci poate vei trece şi tu mai des pe la mine, am spus eu.

— Vin şi eu când pot, că de la serviciu mă întorc destul de obosit şi am atâtea prin curte de făcut.

După plecarea lui, m-am întors în casă, unde era o linişte deplină şi era cald. M-am întins pe pat cu faţa în sus şi am început să gândesc. În singurătatea mea mă simţeam bine, dar îmi dădea târcoale teama de a nu obosi de atâta singurătate şi atunci tot orgoliul meu s-ar putea frânge şi-mi va pieri curajul care m-ar putea determina să strig deznădăjduit: „sunt singur, sufăr, nu mai pot”.

Liniştea nu-mi lăsa posibilitatea să aflu ce este cu mine şi, treptat, alunec într-un somn dulce şi liniştit asemenea brizei marine care trece nevăzută, dansând delicat peste suprafaţa netedă a mării. Grijile de peste zi fac să tresar din somn, şi mă ridic brusc cu senzaţia că eram pe marginea unei prăpăstii unde aş fi putut oricât să cad. Mă orientez în spaţiu şi realizez că sunt în camera mea modestă unde toată zestrea este orânduită după cerinţe.

Încerc să-mi tălmăcesc starea cu prăpastia, dar nu reuşesc şi atunci apelez la o frază – pe care n-o reţin întocmai – „omul se aseamănă cu un copac care îşi îndreaptă spre cer coroana, dar îşi înfige cât mai adânc rădăcinile în pământul din care îşi trage seva”. Citisem undeva această apreciere şi mi s-a părut că mi se potriveşte.

M-am ridicat din pat şi am aprins focul la sobă, apoi am mâncat ceva şi am trecut la masa de scris.

Gândul îmi fugea înapoi la primele zile când mă instalasem în această modestă casă, cu scopul de a rămâne în acest refugiu inospitalier, departe de privirile altora. Retragerea mea în acest bârlog, semăna cu ascunderea, dintr-un impuls firesc, de faţa lumii, să trăiesc complet separat, izolat dureros de viaţa obişnuită a celorlalţi, ca o crisalidă (aidoma viermilor de mătase) în gogoaşa ei, din

care să pot ieşi numai atunci când condiţiile îmi vor fi favorabile. Zburasem spre o viaţă necunoscută.

Eram surprins cât de repede reuşisem că mă obişnuiesc cu „confortul” din noua mea locuinţă. Vara, în fiecare dimineaţă mă spălam până la brâu cu apă rece direct de la pompă, iar iama o făceam în lighean, pentru care construisem un lavoar din scândură, prevăzut cu un rezervor de douăzeci de litri agăţat în peretele din antret, din care apa curgea printr-un robinet, deasupra ligheanului.

...În zilele următoare vremea s-a răcit din nou şi a început să ningă. Într-o noapte a început şi viscolul, care gemea dincolo de fereastră, iar pe acoperiş reuşise să desprindă o tablă pe care o ridica şi o cobora, făcând-o să scârţâie strident. Abia după miezul nopţii a încetat vijelia, dar în urechile mele continua să vâjâie tăcerea nopţii de iarnă, înfundată parcă în troienele de zăpadă care acoperise Pământul peste tot ca o plapumă albă şi groasă.

Dimineaţa am muncit iar trei ore până când am reuşit să dau la o parte toată zăpada de pe trotuarul de la poartă şi din faţa casei, spre curte.

Mă gândeam să fac ceva cu care să-mi umplu timpul, acum după ce principala mea preocupare dispăruse odată cu pensionarea. Gândurile la viitor nu-mi aduceau nicio nădejde, niciun fel de mângâiere şi nicio uşurare pentru a îndura mai uşor singurătatea. Mă apăsa o tristă indiferenţă faţă de viaţă, o resemnare deznădăjduită care mă împingea spre sfârşitul celor pământeşti. În faţa mea nu vedeam decât un pustiu lipsit de orice speranţă, pustiul vieţii mele, singurătate fără margini, un destin fără ieşire. Vegetam în cameră şi mă tot frământam.

Continuam să trăiesc acel coşmar al singurătăţii depline şi chiar începusem să mă resemnez de a mai încerca ceva, mulţumindu-mă să citesc şi să scriu, atât ziua, cât şi o bună parte din noapte, Aşa am ajuns să mă scufund fără să simt, în perioada copilăriei şi a adolescenţei mele, la izvoarele locului naşterii mele.

Intenţionam să scriu cartea „Acasă”, dar amintirile

mi-au răscolit toată fiinţa, aducându-mi cât mai aproape satul şi părinţii mei, care nu mai sunt, iar toate acestea mi-au produs nişte emoţii atât de puternice, încât am fost nevoit să renunţ şi să reiau scrierea ei când condiţiile vor fi mai bune, la fel şi starea mea emoţională.

Citeam mereu, dorind să descopăr noi stiluri de scris, mai direct, mai uşor, căutând să învăţ din tematica şi logica înaintaşilor mei, de la care să împrumut unele expresii consacrate cu care să-mi pot exprima cât mai fidel gândurile, să creez artă pe cât posibil. În aceste căutări permanente eram mulţumit chiar şi atunci când mă puteam folosi de un singur cuvânt din universul explorat. Mă umpleau de bucurie, dar şi de respect acele texte în care abundau expresiile „nobile” din care unele erau limpezi ca cristalul şi cu toate acestea nu forţam nota.

Asupra scrierilor lor mă aplecam cu multă atenţie, dorind să mă apropii de stilul lor, fără a imita, propunându-mi să scriu cărţi bune, nu din cele care să servească cititorilor drept somnifere înainte de culcare. M-am ferit, în acelaşi timp, să scriu cărţi care să se citească greu, cu eforturi, că doar nu fac tratate ştiinţifice, acesta este domeniul oamenilor de ştiinţă.

Am ajuns la concluzia că a scrie o carte înseamnă să explorezi o lume care, în parte, este o lume ascunsă. Le mulţumesc înaintaşilor mei de la care am învăţat unele căi secrete. Breasla scriitorilor este numeroasă, iar scrierile acestora de asemenea. Am citit, la început fără să aleg, cărţi scrise de scriioori români şi străini – unele bune, altele mai puţin bune – şi recunosc că am învăţat din fiecare câte ceva, profitând de cunoştinţele lor şi întregindu-le pe ale mele.

La un moment dat, când am început să scriu, cu toate că aveam o tematică proprie, cu încărcătură emoţională adecvată şi o bază reală a faptelor mi-a fost greu să mă descurc. Concluzia la care am ajuns a fost că o carte nu poate fi întocmită cu expresii culese din alte texte, rolul acestora fiind, poate, în măsură să te ajute ca să exprimi mai bine adevărurile proprii.

Orice operă de artă trebuie să fie suma emoţiilor estetice ale autorului şi să reprezinte efortul lui spiritual.

Şi stilul folosit de un scriitor are darul de a-l reprezenta pe acesta ca artist şi ca om. Mie îmi vine mult mai uşor să vorbesc despre mine, chiar şi atunci când nu este vorba de a-mi prezenta autobiografia. Poate nu este un stil acceptat, dar o fac din cauză că mă cunosc mai bine decât pe alţii şi pot aborda în profunzime sentimentele, trăirile, faptele etc. Dacă m-aş privi din afară, ar însemna să operez numai cu o parte din adevăr, acela care se vede, pe când aşa, pătrund în interiorul mai greu de explorat şi-mi scot calităţile şi defectele fără teama de a răni pe altcineva. Într-o atare situaţie, mintea şi inima lucrează împreună pentru a umple textul care, la rândul său, va rosti viaţa, aşa cum o simt şi o trăiesc eu.

Lucram la cartea „Ora de marinărie”, un episod drag mie din perioada adolescenţei şi apoi a tinereţii. Pentru lucru nu am avut decât nişte notiţe îngălbenite şi memoria mea care s-a dovedit, statornică şi nealterată deşi trecuseră atâţia ani de zile. Mi-a fost greu numai la început când am schiţat planul cărţii şi mi-am fixat personajele mai imporcance, că după aceea totul a mers aproape liniar. Lucram zilnic 3 – 4 ore la ea, în special noaptea, atunci ceva, o forţă nevăzută, mă lua de umeri sau de braţ şi mă conducea în faţa colii de scris, pe care aşterneam ideile ce însoţeau scenele aproape vii din mintea mea; aveam grijă să mă opresc din scris ori de câte ori începeau să se suprapună unele scene şi aşteptam până când acestea se limpezeau.

Mi se întâmpla câteodată, să-mi vină câte o idee în momentul când mă aflam în pat sau poate în vis, dar atunci nu pregetam să mă ridic din pat şi s-o trec pe hârtie în starea brută în care se ivea aceasta.

Când scriam mă scufundam în lumea viselor, făcând ca realitatea să fie mult mai frumoasă. Această stare mă făcea să uit pentru o vreme de toace suferinţele, durerile şi insatisfacţiile mele şi chiar de singurătate.

Am mult curaj când scriu deoarece ştiu că scriu

penuru mine, cel puţin deocamdată. Desigur, aş vrea să afle aceste gânduri şi alţi oameni, în special foştii mei colegi pe care îi amintesc în această carte şi pe care mi i-aş dori primii cititori. Acum stau de vorbă cu mine însumi, dar aş dori să afle şi ei ce-mi spun eu mie. Pentru că am scris numai adevărul, nu-mi este teamă de o confruntare cu publicul, dar cine ştie dacă aceasta va avea loc vreodată.

…Scrisul reprezintă o luptă pe care o duce artistul cu ceilalţi oameni pentru propria sa superioritate. Dar tot aşa de bine cred că însemnătatea unei opere depinde în egală măsură de munca, priceperea şi talentul scriitorului cât şi de aprecierea ei de către cititor, care o poate ridica la nivelul şi importanţa cuvenite.

Scrisul este un meşteşug care se învaţă mai puţin decât alte meserii pentru că el trebuie să existe în om, ca o predestinare, ca un dar, având nevoie numai de un imbold şi de puţină orientare, el fiind retrăirea unor clipe estompate de timp şi de uitare. Ca să le scoţi la suprafaţă, mai întâi trebuie să le tulburi şi apoi să le investeşti cu noi emoţii, care să rămână peste timp şi să vorbească din paginile unde au fost scrise.

Însinguraţi sunt cei care scriu, de obicei, ei fiind cei mai confesivi datorită stărilor prin care trec în izolarea lor. Acolo se naşte dorinţa de a comunica cu ceilalţi semeni, de a le spune ceva. Tot aşa am început şi eu.

Cu cărţile aduse săptămânal de la bibliotecă îmi ocupam timpul, prea mult, pe care-l aveam la dispoziţie. Am citit enorm de mult în nopţile mele de veghe şi am umplut tomuri de hârtie cu însemnări de tot felul, inclusiv unele pe care mi le sugerau lecturile. Majoritatea însemnărilor erau amintiri din trecutul meu mai îndepărtat sau mai apropiat.

Am citit: „Viaţa lui Iisus”, „Cămaşa lui Cristos”, „Fiul lui Dumnezeu” şi am devorat, pur şi simplu o serie de cărţi scrise de Dostoievski, Tolstoi, Gogol, Turgheniev, Dickens, Flaubert, Th. Mann, Jane Austen, Fielding, Hugo, Stendhal, Balzac, Emily Brontë, Charlotte Brontë, Takerey, Mei viile,

Geovanini, Bocaccio, Francesco, W.S. Maugham, Petrarca şi mulţi alţii, români şi străini. De la ei am prins setea de a citi.

Inteligenţa mea a fost mult echilibrată, mai mult, a fost potrivită cu un studiu bun, continuu, cu înclinaţii spre legi, morală şi chiar cântece şi poezie, de unde se explică şi o oarecare stare de melancolie.

Recurgerea la cărţi este rezultatul logicii mele că singurătatea fără cultură se poate transforma în exil, în închisoare cu mult chin.

Mai mult, am simţit că cititul mă odihneşte, aducându-mi satisfacţia, plăcerea şi acea linişte sufletească dictată de cultură.

Cărţile şi prietenii au constituit pentru mine acel minim de cultură care scuteşte sufletul să se înfumureze, dar ajută omul singur, pentru că nu există libertate mai mare decât aceea a gândirii, atunci când ai şi nişte jaloane din operele înaintaşilor.

Citind „Scrieri alese” a lui Fr. Petrarca, mi-am putut adânci cunoştinţele despre unii dintre marii scriitori şi poeţi, filosofi şi moralişti antici care mă sufocă sub greutatea autorităţii lor necontestate: Epicur, Platon, Aristotel, Socrate, Cicero, Virgiliu, Seneca şi alţii, pe care îmi este greu să-i enumăr şi pe care nu i-am putut citi nici măcar în traduceri, de original nici vorbă.

Înainte de a-mi da pe faţă ignoranţa, recunosc că am învăţat ceva din fiecare carte citită şi sunt bucuros să constat că m-am făcut mai bun, poate mai învăţat, cert este că acum ştiu mult mai multe decât ştiam înainte. Numai sufletul şi voinţa mi-au rămas la fel ca înainte, cu adăugirea dorinţei de a scrie, cu toate că nu ştiu dacă voi mai avea timp să scriu tot ceea ce ştiu la această dată.

Citind, constat că în unele cărţi cuvintele par să se constituie adevărate trepte care urcă spre lumină şi claritate, care mă ajută să-mi desţelenesc mintea. împletesc astfel munca fizică (în grădină) cu munca intelectuală, conştient că mintea lenevită nu mai poate stăpâni frânele vieţii. După ce stăteam o oră în grădină, pe

înserat, să mă odihnesc, intram în casă şi mă apucam să citesc sau să scriu până când mă prindeau zorile şi nu eram obosit.

Cine a trăit în mijlocul naturii, printre plante, ştie cât de reconfortantă poate fi clipa.

Eu eram stăpânit de o „bucurie – tristă" cu gust de veşnicie; bucuria mi-o dădeau petalele crinilor sau lalelelor care se deschideau în răcoarea serii cu încetinitorul.

Priveam şi mă gândeam cum se duc anii şi-mi ziceam în şoaptă: „O, tinereţe frumoasă ca un Luceafăr blând, cât de repede te-ai dus!" Tot în şoaptă îmi vorbeau şi vocile din flori şi ierburi, auzite numai de mine, apoi seara învăluia toată grădina cu răcoarea şi parfumul florilor. Când intram în casă aduceam cu mine binefacerile naturii, acel templu de verdeaţă, de flori şi de cânt vesel de păsărele.

Când stai singur multă vreme, taci cât taci, apoi, deodată simţi că-ţi clocoteşte sufletul, încât nu te mai poţi abţine, îţi vine să vorbeşti cu pomii, cu pietrele, cu plantele sau cu albinele, sau, ca mine mai târziu, cu câinele meu credincios, Codiţă, care mă asculta şi părea că mă şi înţelege.

Calea străbătută de mine este departe de a fi fost lină şi scutită de vitregii. Abia când m-am apucat să scriu prima carte, am început să mă împac cu situaţia şi cu mine însumi. La masa de scris simţeam că nimic şi nimeni nu mă poate împiedica să spun ceea ce mă apasă pe suflet, fapte ţinute ascunse în cuget atâţia ani. Am simţit că dispun de mine în totalitate, fără nicio restricţie. Noaptea scriu până spre dimineaţă, uneori chiar mă prind zorile, care proiectează pe pereţii albi ai camerei raze trandafirii care prefac perdeaua de la fereastră într-o vâpaie aurie.

Ieşeam în curte, unde mă întâmpinau primele raze de soare, însoţite de suflarea curată a pământului din care se ridica un abur uşor şi catifelat. Aspiram adânc mireasma dulce a pământului, amestecată cu parfumul florilor.

Păşeam pe trotuar, îndreptându-mă spre grădina de zarzavat, iar în dreptul cuştii câinelui mă întâmpina, cu lătrături scurte, Codiţă, sărind de bucurie că mă vedea şi

se ridica cu labele pe care mi le aşeza pe piept.

După o plimbare scurtă prin grădină, mă întorceam în cameră, unde făceam ordine, urma masa, cafeaua de dimineaţă, apoi hrănirea prietenului meu patruped.

Continuam să citesc. Cărţile mă ajutau să pătrund în regatul fericirii şi al cunoaşterii, iar eu o făceam cu îndârjire, cu sete şi interes deopotrivă, pentru că ele constituiau un adevărat balsam pentru spiritul meu avid de noutăţi.

De când mă ştiu pe Pământ am dorit să ajung să cunosc adevărul despre lumea în care trăiesc.

Când scriam noaptea căutam în mine pe cel pierdut şi tot căutând pe cărarea magică a amintirii, lucruri de mult pierdute, ieşeau, treptat la iveală din oglinda prăfuită şi oarbă a vieţii mele trecute, începând chiar din primii ani ai copilăriei. Încercând să dau la o parte pânzele de păianjen şi colbul, descopeream fragmente de viaţă de care vreau să mă izbăvesc azi, scriindu-le, pe rând, în diferice titluri de cărţi.

Amintirile sunt grele şi mă oboseau, încât dimineaţa, până când sfârşeam treburile casnice, ca apoi să revin la masa de scris, mă simţeam iar singur, învăluit în acea crustă vâscoasă de tăcere, care mă separa de elementul viu, cald, curgător al oamenilor. Uneori simţeam nevoia de comunicare aidoma unui om care suferă de sete pe mare.

Fratele meu, Florică, era mereu ocupat şi venea din ce în ce mai rar la mine. Dar şi faţă de el, ca şi faţă de alţii, duceam o viaţă dublă, adică afişam în faţa lor o mină deschisă, sinceră, luminoasă, iar când eram singur aveam o faţă întunecată, care era taina existenţei mele singuratice.

Enigmele psihologice mă îmboldeau să descopăr raporturile dintre lucruri. Gândeam că a îmbătrâni nu înseamnă altceva decât că nu-ţi mai este frică de trecutul tău.

Memoria mea este astfel construită încât îmi este fidelă, dar încăpăţânată şi uneori chiar îndărătnică. Înghite tot ce citesc, iar dintr-o frază citită în vreo carte,

declanşează amintiri care curg şi aşa scriu o nouă carte bazată pe detaliile sugerate de memorie.

M-am convins, pe propria-mi experienţă, că este greu să scrii o carte, dar nu imposibil. Această faptă temerară poate fi, însă, tot atât de fatală ca şi celelalte fenomene ale existenţei noastre, precum naşterea, căsătoria, moartea…

Şi, totuşi, oamenii au nevoie să ia cunoştinţă de ceea ce ştiu alţii, despre fapte de viaţă despre coare, am au aflat înaintea lor şi cineva trebuie să le prezinte, mai ales dacă acel cineva le poate reda pe înţelesul lor. Sunt şi eu unul dintre oamenii care nu vor să lase creierul să lenevească, deci încerc să fac ceva.

Omul trebuie să aibă acces la tot tezaurul culturii şi să studieze neîncetat pentru a-şi lărgi orizontul de cunoaştere şi a se depăşi. Fără o gândire liberă, viguroasă şi creatoare, el nu poate fi decât un animal, sortit să moară ca un animal. Dacă este preocupat de studiul artelor, ştiinţelor, acestea îi facilitează independenţa de a gândi, simţi şi acţiona ca o fiinţa liberă, care nu trebuie să mai zacă în lanţul dogmelor ca un sclav unde-şi poate găsi sfârşitul.

Cu atât mai mult, destinul unui scriitor nu poate fi conceput fără o cultură bogată – vizând aproape toate domeniile vieţii – la care trebuie adăugată o substanţă cerebrală calitativ superioară şi un talent înnăscut, pe care mulţi îl numesc har. Aici mai am eu unele îndoieli.

…Am obosit scriind, iar când obosesc mă opresc şi privesc pe fereastră afară, sau inventariez obiectele din cameră, care mă înconjoară. Trag aer în piept, apoi îl dau afară, oftând cu zgomot, după care rămân pe gânduri, simţindu-mă îngrozitor de singur. Mă întreb dacă ar trebui să mă bucur de această libertate dobândită în urma divorţului. Ce să fac cu ea? Un sentiment de vid şi de nesiguranţă îmi dă târcoale. Poate mi se trage şi din cauză că eu am trăit atâţia ani numai în colectivităţi aglomerate, permanent angrenat în muncă plină de stres şi fără răgaz.

Plictiseala şi singurătatea nu sunt uşor de suportat şi de aceea îi ucid, în scurt timp, pe oamenii bătrâni. Deşi nu

mă simt bătrân, de când scriu simt că înaintez treptat, dacă nu în virtute, cel puţin în vârstă, cu toate că scurgea timpului nu mai constituie pentru mine un regret sau o spaimă ca la începutul izolării mele.

Scriu mereu, am umplut deja mii de pagini. Nu-mi fac iluzii din acest scris, că cineva îşi va aminti de trecerea mea prin această lume, totuşi continuu să scriu. Poate şi pentru că sunt singur şi simt nevoia să fac ceva folositor, ceva care să rămână, dar şi această dorinţă îmi este, câteodată, subminată de numeroase îndoieli.

În singurătate, fiecare om are şansa unei reculegeri morale, dar nu ştiu ce mă face să cred că tăcerea continuă şi pe perioade prea lungi îl apropie, din ce în ce mai mult, de moarte. Poate e numai o părere a mea.

Camera mea este modestă, ca de altfel, toată casa în care este prezentă sărăcia, care mă roade ca un cancer. Mă şi mir că am reuşit să rezist până acum, făcând permanent eforturi s-o înving. Poate am reuşit ajutat de gândul că sărăcia s-a generalizat în ţară după revoluţia din decembrie 1989, când au fost liberalizate preţurile – o măsură pripită – care a dus la inflaţia galopantă, pentru că, prin desfiinţarea Consiliului de stat al Planificării, s-a instalat haosul economic.

Trezirea la o realitate în schimbare este anevoioasă, iar oamenii sunt dezorientaţi, se tem, privesc totul cu prudenţă, se exprimă în şoaptă şi destul de şovăitori. Libertatea care a fost brusc obţinută îi derutează chiar şi pe aceia cărora nu li se poate reproşa nimic altceva în afară de acea supunere resemnată la care toţi am fost părtaşi. De teamă sau din obişnuinţă, toţi tac şi acceptă totul cu o crasă nepăsare; libertatea de opinie cucerită e abia la început şi fiecare se manifestă timid. Apar la suprafaţă „curajoşii”, cei care abuzează, întinzând limitele acestei libertăţi până la exasperare, tocmai ei, care au făcut rău şi înainte, încearcă acum să beneficieze din plin de faptul că au fost rupte „cătuşele”.

…Trec cu scaunul lângă sobă şi iau o carte în mână, dar privirea aleargă peste pagini fără să rămân cu nimic.

Gândul îmi zboară departe, la o dragoste din trecut, când am fost, o vreme, fericit. „Resemnează-te, bătrâne! îmi spun. Nu există fidelitate, castitate, iubire veşnică. Femeile, majoritatea lor, nu au memorie, doar sex. Ai fi un naiv să mai crezi şi dacă vei continua astfel, îţi vei face numai sânge râu. Pentru femei s-au făcut crime, s-au sacrificat cariere strălucite, s-au distrus familii şi s-au pierdut averi fabuloase în momente de inconştienţă. Sufletul femeii este mai schimbător decât vântul sau decât apa învolburată, care roade malurile, apoi le părăseşte în grabă, fără a se mai întoarce vreodată în acel loc. Femeile pot fi comparate şi cu umbrele, te caută înfrigurate atunci când fugi de ele şi îţi întorc spatele când tu te ţii după ele”.

Filosofând în tăcerea tulburată numai de zumzetul uniform al sobei, încerc să-mi temperez sufletul şi să-mi calmez, într-un fel, suferinţa, pentru a mă întări să rezist greutăţilor impuse de singurătatea care mă apasă tot mai chinuitoare. Afară viscolul suflă în rafale şi face să zbârnâie sârmele de la culme. Sunt tot mai convins că puterea mea stă acum ascunsă în singurătate. Încet, încet, gândul îmi zboară spre anii din urmă, trecându-mă în starea de visare. „O, ani ai tinereţii mele! Aţi dispărut ca o ceaţă risipită de vânturi, după ce mi-aţi oferit momente unice, deşi puţine, de neuitat, apoi v-aţi dus atât de repede, că nici nu am avut timp să mă dezmeticesc”.

Obosit de atâtea gânduri, sting soba şi mă culc, deoarece programul de la televizor nu mi se pare interesant. Dar somnul întârzie şi alte gânduri îmi ţin trează conştiinţa.

În viaţă, un lucru sinistru este că nu ştim niciodată de unde bată vântul, acea boare binecuvântată care ne-ar putea „umfla pânzele corabiei” ca să putem înainta spre un ideal. Ne străduim mereu să facem ceva, uneori bun, alteori mai puţin bun, dar avantaje sau zile în plus nu ne putem adăuga existenţei noastre, aşteptând totul de Cel Atotputernic, căruia nu ne putem împotrivi. Viaţa fiind un supliciu, fiecare ştie că trăim numai atunci când suferim; de aceea unii afirmă iadul este pe Pământ şi aşa arată el,

prin legarea noastră de viaţă, iar în timpul vieţii trecem prin suferinţele iadului.

Îmi revin în memorie pasaje din cartea la care lucrez, cu scenele povestite mie de căpitanul Mărăcineanu în zbaterile navei lor în mijlocul furtunilor năprasnice din Oceanul Atlantic. Fac legătura între ele şi gândurile mele proprii, despre copilăria şi tinereţea mea şi iar mă copleşeşte melancolia. Gândul mă duce înapoi la anii aceia întocmai ca la nişte morţi uitaţi în cimitir, de unde simt mireasma de tămâie şi lumânări, adusă de vântul amintirii, care-mi înduioşează inima obosită şi, pentru prima dată, îmi smulge lacrimi.

Amintirile din acea perioadă mă poartă prin neguri dese, ca pe un corăbier rătăcit în furtună, departe de un ţărm unde să se poată adăposti sau să-i ofere o minimă speranţă de salvare. Acel corăbier însingurat sunt eu, care am fost nevoit să mă autoclaustez, tocmai când socoteam că încă sunt tânăr şi mai am în faţă destul timp pentru a trăi liniştit şi fără griji. Mi-am dat seama prea târziu că anii tineri nu au fost decât clipe care au trecut pe lângă mine pe nesimţite, luând cu ele candoarea şi cele mai dragi miracole ale copilăriei şi tinereţii mele, pe care nu le-am trăit suficient, deoarece viaţa mea a fost o fugă continuă, iar pe parcursul ei sufletul mi-a fost adeseori rănit şi a sângerat.

Când am crezut că am reuşit să scap de toate, iar rănile încercau să se vindece şi să se cicatrizeze, ai venit tu, SINGURĂTATE. Pentru a nu mă aliena, m-am refugiat în muncă, apoi în lecturi şi în scrisuul meu şi bine am făcut. Ar fi bine să pot spera într-o totală vindecare a sufletului, acum, când am reuşit să mă conving tot mai mult, că tot ce se poate cumpăra cu bani nu are valoarea pe care o dă un lucru iubit şi apreciar ca atare.

Cuvântul redă viaţa în mişcare. Propoziţiile, frazele, care se succed în text, se completează între ele în mod fericit, aducând fiecare ceva nou, neaşceptat. Mişcarea cuvintelor exprimă existenţa mea sau a altora, după cum le hărăzeşte scriitorul, fiind un fapt deosebit faţă de pictură

sau sculptură, care doar sugerează mişcarea.

La fel şi oamenii; între noi există asemănări organice, dar ne deosebim mult prin spirit. Spiritul sănătos al unui ţăran simplu, este adesea preferat de către scriitori spiritului intelectual care a suferit unele modificări datorită condiţiilor de viaţă în care s-a împletit cocoloşirea din partea familiei cu viaţa trăită prin saloane şi snobisme în oraşe.

Scrisul este o muncă fascinantă, de care m-am ataşat repede şi mă simt bine în compania cărţilor. Nu m-am gândit că ceea ce scriu va fi publicat vreodată – am scris pentru mine, pentru plăcerea mea – de aceea nu am scris mânat de vreo ambiţie, ci numai pentru a-mi înşira ideile pe hârtie, mai ales că scrisul este o meserie practicată de unul singur, aşa cum mă aflu eu în prezent.

Din cărţile pe care le-am citit, trebuie să recunosc că am aflat lucruri interesante privitoare la stil, tehnica compoziţiei, a expresiei artistice, a descrierilor, acţiunii şi chiar unele probleme de inspiraţie. Eu am reuşit s-o aflu pe cea a chemării lui Dumnezeu spre literatură, fiind nevoit s-o caut în mine cu asiduitate. Impulsul de povestitor se află în majoritatea oamenilor, iar dacă el este combinat cu destul talent şi ambiţie, nu mai poate fi înăbuşit. Nu ştiu dacă este şi cazul meu, vom vedea.

La început am citit tot ce mi-a căzut în mână, fără a urmări o tematică anume, mă interesa stilul, construcţia frazelor, ideile urmărite, selecţia temelor în raport cu preferinţele cititorilor şi folosirea expresiilor inteligente în situaţiile adecvate. Am constatat, spre surprinderea mea, că mai am multe de învăţat, iar timpul care mi-a mai rămas este scurt, dublând astfel timpul de studiu. Aş fi putut scrie cărţi din fostul meu domeniu de activitate, de care abia mă desparţisem, dar le las pentru mai târziu. Am văzut ce au scris alţii pe această temă şi nu prea am înţeles ce voiau să spună, deşi cred că posed ceva cunoştinţe în domeniul respectiv.

M-am convins încă odată că a crea nu este o joacă, este destul de greu, o muncă de sisif. Cu toaee acestea, nu

este imposibil, dacă ai talent şi dacă în tine există ceva care merită să fie scos la suprafaţă pentru a fi cunoscut şi de alţii.

Deocamdată nu mă pot numi nici, cel puţin, debutant în ale scrisului, deoarece nu am editat nicio carte şi deci, n-am publicat vreuna. La vârsta mea şi prieteniile cu cei din branşai scriitorilor se leagă mai greu, mai ales că nu am activat în vreun cenaclu. Pe linia scrisului, am o solitudine fertilă, dar nu mă pot compara cu acei scriitori care fac deplasări în străinătate, în interesul documentării, sau îşi petrec concediile la Viena, Paris, Nisa sau pe Coasta de Aazur, unde şi peisajul şi clima îndeamnă la creaţie. Eu mă mulţumesc cu camera mea modestă, cu întâmplările pe care le-am trăit şi simţit personal şi mă grăbesc să le aştern pe hârtie, înainte de a se şterge din memorie. Sunt conştient că nu deţin eu secretul prin care se poate ajunge la adevăr cu ajutorul scrisului. De asemenea, ştiu că cel care se încumetă să ia condeiul în mână, o face dintr-un motiv întemeiat, are ceva de spus.

M-am gândit că şi eu pot dezvălui o lume necunoscuă, poate, unora, cu riscul de a da în vileag şi faptele proprii.

De aceea, în multe dintre scrierile mele încerc să prezint experienţele de viaţă folosind persoana întâia, fără reticenţe.

Nu vreau să pun unele fapte în sarcina persoanei a treia cu toate că aş putea înzestra personajul cu sentimente şi trăiri; îmi este mai la îndemână să le scriu, participând şi eu cu trăirile mele. Vreau să scriu pentru că am ceva de spus. Pentru a mă hrăni, îmi este aproape suficientă pensia. Mai mult, nu caut nici glorie acum, în apusul vieţii mele. Scriu chiar dacă voi fi condamnat să scriu literatură de sertar.

Primele cărţi le-am scris repede, deşi cu un mare consum de energie şi de timp, pentru a-mi lua o povară de pe suflet. A fost ca o aventură a sufletului meu obosit şi plin de o amară experienţă. Amintirile care-mi năpădeau prea des mintea mi-au devenit o povară prea apăsătoare,

greu de suportat în singurătatea mea, iar pentru a-mi câştiga liniştea m-am hotărât să ia aştern pe hârtie. Fiind prea multe aceste aduceri aminte, le-am adunat în tot atâtea romane pe care le-am botezat după acţiunile prezentate şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, sper să le finalizez până la sfârşitul vieţii mele care nu mai este aşa departe. Dacă nu voi reuşi… poate voi fi iertat.

Scriu zi şi noapte, dar nu mi-am făcut niciodată iluzii cu privire la poziţia mea în literatură. La început am hotărât să scriu numai pentru mine, iar dacă voi mai putea, voi scrie şi pentru alţii, cei ce vor dori să le citească. Pentru că, dacă operele pictorilor şi sculptorilor pot fi văzute şi apreciate în expoziţii, o carte trebuie neapărat citită pentru a-i cunoaşte conţinutul şi aprecia valoarea.

Nu pretind denumirea de scriitor, dar m-aş bucura ca cineva să-mi aprecieze strădaniile în domeniu, deşi asta depinde de mai mulţi factori.

O fac la o vârstă mai înaintată pentru motivele pe care le-am expus mai înainte, dar consider că am maturitatea gândirii şi permanenţa studiului.

Cunoscându-mi limitele intelectuale mă bizui pe ajutorul Cerului, deşi cam târziu, nădăjduind că mă pot întoarce totcal la credinţă şi o viaţă pe măsură, încercând să-mi îndrept unele greşeli pe această linie.

Într-una din cărţile citite am întâlnit îndemnul pentru scriitori de a scrie „aşa cum transformă albinele polonul în miere”, adică se urmăreşte obţinerea unei calităţi deosebite. Îmi dau osteneala cât pot să îndeplinesc această condiţia, conştient că „albinele”, dacă n-ar transforma polenul în miere şi ceară etc, n-ar avea niciun merit pentru toată strădania lor zilnică de a aduce sacii grei în stup.

Dacă voi reuşi… aş da dovadă de talent, dar, în concepţia mea şi talentul trebuie ajutat de studiu profund şi continuu şi întărit de meditaţie.

Harul cu care este dăruită o persoană vine de la Dumnezeu şi este un lucru foarte scump. El o poate izbăvi pe acea persoană de neputinţa de a realiza ceva util. Harul nu este o desfătare pentru el care îl primeşte, ci o obligaţie

pentru el de a da dovadă de jertfa, dăruire, smerenie faţă de cel care i l-a dat şi foarte multă muncă, dublată de îmbunătăţirea nivelului de cunoaştere, care să o ajute în procesul dobândirii virtuţilor necesare pentru realizarea lucrărilor ce şi le propune.

Important este ca fiecare om să-şi afle şi apoi să-şi sfinţească chemarea într-un domeniu sau altul de activitate.

Desigur, în aceste cazuri se cere perseverenţă şi muncă multă, să nu ne temem de oboseală, pentru a aşterne pe hârtie tot ce am adunat în noi.

Mă străduiesc să nu las talentul – atât cât cred eu că am – să lenevească. Nu toţi oamenii se nasc sub aceeaşi stea, geniile sunt rare, iar slabele noastre puteri nu ne permit să ne cocoţăm în vârf, ci să ne mulţumim a trăi în limitele pe care ni le-a impus Dumnezeu şi natura.

Cu stilul meu simplu, alert, lipsit de podoabe, nici nu am avut pretenţie; eu încerc peste tot să evit cuvintele pretenţioase, folosind vorbirea de toate zilele. În scrierile mele dau atenţie sufletului pe care-l vreau să fie măreţ şi respectat. Astfel eu folosesc cuvântul cu o grijă deosebită, totdeauna sever şi sobru faţă de suflet.

La început m-am temut puţin de gânduri insidioase în legătură cu viaţa care este efemeră, pe când moartea e iminentă.

M-am temut şi de puţinul timp care mi-a mai rămas la dispoziţie, în care să pot scrie atât de multe lucruri. Mi s-a părut imposibil să pot cuprinde atâtea fapte într-un timp atât de scurt şi nesigur, oricât aş trudi de mult. Şi totuşi…

În singurătatea mea, în liniştea deplină, cuget nestânjenit de nimeni; peste tot domneşte o dulce tăcere care mă ajută să-mi aştern gândurile pe coala albă. Grăbesc mereu pasul pentru a câştiga timpul pierdut. Mă ajută şi concepţia mea, conform căreia munca neîntreruptă de fiecare zi constituie singura hrană a sufletului meu obosit.

Mărturisesc că sunt. unul dintre cei care nu vor să moară după grele şi lungi suferinţe, ci să fiu surprins

scriind, citind sau rugându-mă pentru cele veşnice, aşa cum fac de la o vreme încoace.

La început am vrut să scriu doar cele trei cărţi: *Acasă*, *Ora de Marinărie* şi *Destin Nemeritat*, dar, treptat, m-am obişnuit cu acest travaliu şi într-o zi m-am hotărât să aştern pe hârtie tot ce consider eu mai important din cele trăite, încât să nu lipsească nicio za din „lungul lanţ al amintirilor mele”.

Îmi cer iertare dacă n-am reuşit să descriu suficient de convingător toate faptele descrise în cărţile mele, deşi sunt numai fapte reale, trăite, pe care le-am descris cu rigurozitate, concizie uneori, dar exact şi cu multă seriozitate.

Nădăjduiesc să-mi duc misiunea la bun sfârşit deoarece am cunoscut viaţa adevărată, dezbrăcată de artificii, atât pe cea de la ţară, cât şi societatea oraşelor, trăind şi muncind în mijlocul oamenilor de diferite profesii.

Aceasta m-a ajutat mult să descriu personajele şi faptele lor cu mai multă precizie şi să le fixez în cadre adecvate.

Mai mult, singurătatea este şi ea fecundă şi te inspiră. Eu am fost într-o croazieră prin ţară, pe munte, la muzee şi în locuri pitoreşti, care m-au ajutat să scriu cartea „Hoinar prin ţară”.

Despre mine ce aş putea spune: am trăit aici în ţară, am mers şi eu cu valul, am fost tânăr şi ca orice tânăr am fost chinuit de o dragoste puternică, îndemnat spre ea de înflăcărarea vârstei şi a temperamentului, dar ferit de trufie.

Astfel că adolescenţa m-a amăgit, tinereţea m-a abătut de pe drumul care trebuia să-mi fie drept, iar munca şi viaţa mi-au dat o experienţă bogată, dar nu m-au ferit de bătrâneţe care nu prea e frumoasă.

Toate aceste trăsături vor fi evidente în scrierile mele – care nu sunt puţine – dar se va vedea şi oboseala sufletului şi împuţinarea timpului care mi-a mai rămas.

Sunt conştient că nu le este dat tuturor să se remarce prin virtute, talent sau prin cultură pentru ca

astfel să-şi câştige notorietatea şi bunăvoinţa posterităţii, iar eu nu aspir la aceasta.

Este drept că arta cere sacrificii şi dovada absolută a celui care se înhamă să îndeplinească această sarcină dificilă de a face artă, scoţând în evidenţă frumosul care să meargă mână în mână cu adevărul. Tot aşa de bine ştiu creatorii de artă că dacă frumosul nu slujeşte binele întotdeauna el este făcut în zadar, aşa cum în viaţă nu toţi cei care reclamă dreptatea sunt ei îşi şi oameni drepţi.

Dimpotrivă, unii dintre ei sunt capabili de demagogie şi de mari josnicii. În ceea ce mă priveşte, pot spune că nu voi încerca să fabric emoţii taricare să lovească în sentimentele oamenilor, făcându-i să şufere, însă nici plăsmuiri de lucruri frumoase care să distreze, dar să nu aducă niciun folos omului. Aş vrea ca prin ceea ce scriu, să ajut lumea să fie mai bună, deşi nu ştiu dacă şi cât voi reuşi.

În general, omenirea este grăbită, poate în mod justificat. Eu încerc să fac totul încet, dar temeinic, chiar dacă mă apropii de „asfinţit”. Mă împac cu gândul că atât cât voi avea răgazul să scriu, va fi suficient. Poate că aşa a fost orânduită viaţa mea, ca să încep să scriu abia după ce am muncit o viaţă într-o activitate strict organizată. S-ar putea să nu fie prea târziu şi dacă aş renunţa din lene, aş face o mare greşeală, lenea fiind considerată o ruşine pe care nu aş putea-o suporta, întrucât nu am fost leneş niciodată.

Scriu la persoana întâia, aşa cum am arătat mai sus, deoarece eu mă cunosc mai bine decât alţii, care, din invidie sau din răutate, m-ar putea prezenta mai prost, deşi este bine ştiut că fiecare persoană are o părere bună despre ea.

Scriitorul este un visător incorigibil, dar nu trebuie să uite că subiectele tratate trebuie şi pot fi luate din realitatea trăită, din experienţa înaintaşilor, poate şi din imaginaţie, dar cu corespondent în viaţa reală.

Întrucât harul şi inspiraţia nu sunt suficiente, nu trebuie neglijat studiul, iar el când crează să se

străduiască să adauge valoare la operele de a căror experienţă s-a folosit, creând, cu acest prilej, un nou univers. Asta încerc eu să fac.

În viitor, studierea de cărţi şi mai ales scrisul efectiv, vor rămâne doar preocuparea elitelor; puţini oameni mai citesc cărţi, mulţi preferă să obţină cunoştinţele de pe Internet sau Facebook – instrumente facile de informare şi socializare.

Eu consider că scriitorii dăruiţi cu har de Dumnezeu să continue sporirea cunoaşterii pentru realizarea şi menţinerea bazei solide necesare folosirii cuvintelor ca surse în literatură. Dar pentru această muncă de sisii se cer şi condiţii optime de editare şi distribuţie a conţinutului scris.

…Afară viscolul s-a mai potolit, iar soba continua să zumzăit încet, semn că hornul trage destul de bine. Este cald şi mă cuprinde o moleşeala, care se adaugă oboselii şi încetez să mai scriu. Deodată aud în podul casei chiţăit de şobolani, care mă fac să mă întreb: „pe unde vor fi intrat acolo, că eu am astupat cu ciment toate găurile din pod şi de prin alte locuri?”

Le aud zgomotul, paşii lor mărunţi, apoi alte chiţăituri şi bufnituri. „Se bat între ei”, mi-am zis. Nu eram prea îngrijorat în privinţa lor, deoarece în pod nu se afla niciun obiect, îl măturasem eu în toamna care trecuse. Am adormit târziu, după ce am trecut în revistă ultimele pagini pe care le scrisesem.

Sunt zile în care mă scol înainte de ora şase şi mă apuc de scris, fără a reuşi să-mi beau ceaiul sau nelipsita cafea de dimineaţă.

Simt o poruncă ce vine dinlăuntrul meu care mă îndeamnă: Scrie! Scrie! Câteodată parcă vrând să dau un răspuns acestui îndemn dubios mă adresez şi eu impersonal: „pentru cine să scriu?”. Apoi, încet-încet, mă liniştesc pentru că ştiu bine ce oferă viaţa. Oamenii bogaţi petrec şi nu citesc din varii motive, iar cei săraci sunt şomeri sau aleargă după câte o bucată de pâine, neavând cu ce să mai cumpere cărţi. La televior privesc numai cei

care au timp, deşi, după părerea mea, nu prea au ce să vadă interesant, totul fiind conectat pe filme erotice şi filme care fac apologia violenţei. Cine să mai citească o carte? Un număr de oameni – acea minoritate ignorantă şi sătulă – al căror ideal este chiverniseala şi nu cultura, nu se interesează de carte, ci de bani. Trăim cea mai nemiloasă tiranie, aceea a banului de care nimeni nu mai poate scăpa.

CAP. V – VINE, VINE PRIMĂVARA!

Zilele treceau una după alta şi semănau între ele, toate fiind posomorâte, care mă influenţau şi pe mine încât nu aveam întotdeauna dispoziţia necesară pentru lucru. Într-o dimineaţă am ieşit în curte şi am dat o raită prin grădină; zăpada se topise, rămânând numai pe la adăposturi în straturi mici. În grădiniţă, de sub o pojghiţă de gheaţă care se înmuiase, câţiva ghiocei albi, imaculaţi îşi mişcau veseli clopoţeii în bătaia unui vânticel care nu era nici rece, dar nici prea cald. Am luat unul în palme şi l-am privit cu candoarea unui copil, iar pe dată mi-a venit în minte poezia „Ghiocelul” pe care o învăţasem în clasa a II-a la şcoala din satul meu. Spre ruşinea mea nu-mi aduc aminte numele autorului.

„Ghiocel, plăpândă floare.
De ce ieşi de sub zăpadă?
N-ai văzut că iarna asta N-a plecat nici din ogradă?
II.
Acum floarea ta gingaşă Frigul o va îngheţa.
Zău, mi-e mila dragă, floare.
Mângrozesc de moartea ta.
III.
Te înşeli, fetiţă mică.
De zăpadă nu ţin seamă.
Iar de frigul ei acuma.
Nici gândeşti să-mi fie teamă.
IV.
Când îmi scot eu căpşorul
Ca să cât spre soare iară.
Pun pe fugă iama rece

Şi-aduc semn de primăvară”.

„Iată o floare atât de plăpândă şi cât este de curajoasă” mi-am zis în gând. „Eu sunt om, bărbat în putere şi mă frământ că am ajuns în „iarna vieţii”.

M-am întors în casă cu un bucheţel de ghiocei pe care l-am pus într-un pahar cu apă, apoi m-am bărbierit, m-am îmbrăcat şi am plecat în oraş. Toată ziua am hoinărit pe malul mării, mai întâi sus pe mal, în dreptul restaurantului „Zorile”, apoi am coborât pe plajă, lângă apă.

De pe mal, marea se vedea vânătă, pustie şi rece, cu faţa liniştită ca o oglindă, dar puţin încreţită în apropierea malurilor, unde valurile fac să-şi menţină acel freamăt permanent, asemenea unui puls şi unei respiraţii greoaie a unui bătrân obosit; o briză uşoară se rostogoleşte pe deasupra ei, trecând mai departe. Din când în când, un soare palid iese din nori şi atunci marea îşi schimbă culoarea în albastru până la linia orizontului. Mă ridic de pe bancă şi cobor pe trepte încet până când ajung pe nisipul umed de lângă apă. Plaja este pustie, ca şi marea pe suprafaţa căreia, în larg, nu se văd nici nave, nici bărci pescăreşti, dar nici pescăruşii care să umple văzduhul cu larma şi ţipetele lor stridente. Îmi târăsc paşii pe lângă mal între digurile C-D şi un altul care a fost recent amenajat spre Nord. Singurele semne de mişcare sunt cele ale valurilor care se lovesc lin de maluri, cu o ritmicitate calculată. M-am întrebat de multe ori şi o fac şi acum: Cum se face că marea nu oboseşte niciodată?

Paşii mei se imprimă în nisipul ud, dar la întoarcere nu-i mai găsesc, deoarece apa care a trecut peste ei i-a şters.

Am urcat pe mal şi am mers pe jos până în piaţa Carol de unde am cumpărat ziare şi câte ceva de mâncare, după care am plecat spre casă. Când am ajuns pe strada mea, un vânt cald, ca o răsuflare de om, îmi mângâia faţa. M-am gândit atunci: „vine, vine primăvara cu adevărat”.

Am zăbovit vreun ceas asupra ziarelor pe care le cumpărasem, apoi am deschis televizorul unde am urmărit

ştirile, după care m-am culcat pe pat, cu gândul ca, după ce mă voi relaxa, voi putea să mă apuc de scris.

Am adormit fără să-mi dau seama şi m-am trezit tocmai la ora 3, 30, aşa cum arăta ceasul. Explicaţia. nu putea fi decât una singură: aerul şi plimbarea îmi făcuseră bine, dar oboseala acumulată a contribuit şi ea la „toropeala" care mă cuprinsese. M-am culcat din nou şi am dormit până dimineaţa.

Următoarele zile au fost din ce în ce mai frumoase, cu soare şi un vânt dinspre sud care a zvântat pământul.

Astfel, într-o dimineaţă, mirat de prea multă linişte, am ieşit în curte şi m-am plimbat prin grădină, care încremenise şi ea ca prin farmec, dar era frumoasă ca o mireasă, deoarece caişii şi cireşii înfloriseră; podoabele lor albe râdeau misterios, părând nişte ghirlande dintr-un material alb, luminos, ireal.

Îmi simţeam inima plină de fericire şi o vibraţie plină de viaţă la vederea lor. Totul era aievea, nu era vis, grădina înflorise şi îmbrăcase haine de sărbătoare. În toate literaturile dar şi în toate inimile, semnul primăverii este verdele crud, fraged, răcorit în umbră şi aprins în soare, dar florile formează, întotdeauna un colorit pastelat plin de miresme care te cheamă la viaţă. Primăvara înseamnă deşteptarea la viaţă a naturii din care omul nu poate lipsi niciodată. Mi-am adus aminte ordinea zilelor şi am observat că ne aflam în Săptămâna Mare, înainte de Paşte, al doilea paşte pe care-l petreceam tot în singurătate.

Mi-am umplut plămânii cu aerul rece şi înmiresmat de parfumul florilor de cais, apoi am deschis larg uşa de la magazie de unde am scos afară stupii de albine, pe care i-am dus şi i-am instalat în „grădina japoneză", printre pomii înfloriţi. Eram curios cum au trecut albinele mele perioada de iarnă şi când le-am deschis uşiţele la urdinişuri, n-a trebuit să aştept prea mult, că au şi apărut pe „puntea de lansare" de unde şi-au luat zborul rând pe rând. Iernaseră bine toate, deoarece în toamna care trecuse, le-am lăsat toată mierea pe care o adunaseră. Se opreau pe florile deschise din pomi, cercetându-le rând pe rând şi culegând

polenul. Dacă înainte de a le da drumul afară din stupi, în grădină domnea o pace religioasă, de această dată zumzetul lor se auzea de la mare distanţă, scoţând în evidenţă hărnicia de care sunt capabile aceste gingaşe fiinţe.

Când soarele s-a ridicat peste nivelul acoperişurilor caselor, strada s-a umplut de larma unui grup de fetiţe gureşe care jucau şotron pe trotuarul din dreptul curţii mele, iar chiotele de bucurie şi ciripitul lor subţire umpleau văzduhul. Nu peste multă vreme s-a auzit şi clopotul de la biserica din cartier, care mi-a dat ideea să număr zilele; aşa am aflat că era joi, deci începeau deniile dinaintea nopţii Învierii. „Când ai gânduri negre, du-te la biserică!” spunea bunica mea.

Nu aveam chef să scriu. sau să citesc şi, după ce am mai trebăluit prin curte, m-am spălat, m-am îmbrăcat şi am plecat în oraş, cu gândul să fac o plimbare până la strada principală. În trecerea mea pe lângă curţile gospodarilor de pe stradă am simţit în nări suflarea caldă a vegetaţiei de primăvară.

Când am ajuns la intersecţie, am văzut trecând spre centru, un ţigănuş cu părul cârlionţat şi slinos, amestecat cu paie, ale cărui picioare desculţe erau atât de negre şi de lustruite, încât acesta părea, de departe, că este încălţat. Băiatul ducea de căpăstru un cal pintenog (pag), a cărui coamă era plină de mărăcini, luaţi de prin locurile în care păscuse. Mi-a venit să râd. În mine se instalase o stare de linişte şi de bucurie, probabil indusă de pomii înfloriţi din grădină. Am cotit la dreapta şi am trecut pe lângă o curte de unde venea un miros puternic de liliac, apoi l-am văzut cu ramurile pline de florile bogate de culoare mov. Am vrut să rup o ramură înflorită care se revărsa peste gard, dar am renunţat şi mi-am continuat drumul. De undeva, destul de aproape, s-a auzit cântecul cucului, numit şi „cântecul singurătăţii” am înălţat fruntea şi mi-am ascuţit auzul şi privirea, dorind să-l văd şi să-l aud, dar acesta n-a mai cântat; cântecul lui fusese scurt şi încetase brusc, după care liniştea s-a aşternut peste tot ca o apă fără valuri. M-a

mirat cântecul lui, întrucât eu ştiam că el cânta după ploaie.

M-am întors acasă şi m-am apucat de lucru în grădină, pregătind terenul pentru zarzavaturi, răsaduri şi cea mai plăcută îndeletnicire a mea, să tai via, pe care am pregătit-o pentru a fi urcată pe bolta metalică. Construisem o boltă din ţeavă şi fier beton cu diametrul de zece şi respectiv opt milimetri (fierul beton) cu o suprafaţă de aproape 150 metri pătraţi, de jur-împrejurul casei, încât se mai vedea numai o parte din acoperiş.

Când au început să cadă florile de la pomii fructiferi, au înflorit zambilele (un rond cu 200 fire), făcând să se mute albinele cu munca pe răzorul acestora.

Către sfârşitul lunii, toate zarzavaturile răsădite sau însămânţate de mine erau verzi, cu frunze lucitoare, iar unele chiar cu flori. Căpşunele au înflorit şi ele, iar viţa de vie a început să se îmbrace cu frunze şi să facă umbră deasupra maşinii şi pe trotuarele de pe lângă casă.

La activităţile mele se mai adăugase una: udatul plantelor, seara sau în zorii zilei, după cum aveam timp, iar uneori, dacă aveam apă, aceasta fiind adesea oprită de către R.A.J.A. Constanţa, pe motive de economie.

Pentru a uita de necazuri trebuie să fii mereu preocupat de ceva care să te determine să te scoli cu grijă şi să-l faci cu mulţumire şi trăire. Fără o preocupare totul s-ar nărui, iar omul s-ar putea pierde fără speranţă.

Lucrând în grădină, continuam să mă gândesc la toate faptele din viaţa mea. Mi-am amintit, astfel, de o vizită pe care o făcusem la căminul de pensionari de pe strada Unirii din Constanţa, în cadrul sarcinilor mele profesionale, cu câţiva ani în urmă. Cu acel prilej constatasem că bătrânii cazaţi în acel cămin duceau o viaţă asemănătoare cu cea pe care o dusesem şi eu în adolescenţă în căminele-internat din şcolile pe care le urmasem.

Deosebirea consta numai în problemele de vârstă şi de preocupări, în sensul că eu eram un copil preocupat să învăţ cât mai multe despre viaţă, pe când ei sunt toţi

trecuţi de vârsta pensionarii şi se află în „împărăţia” desăvârşită a gândurilor, a odihnei spirituale, a reculegerii şi a întrebărilor interioare, toate în aşteptarea „momentului final”. Aceşti oameni nu mai dădeau socoteală nimănui, erau liberi şi puteau dispune de acea libertate deplină, libertatea lor interioară. La bătrâneţe fiecare om îşi impune o retrospectivă a tuturor întâmplărilor petrecute şi a deşertăciunilor vieţii sale, după care aşteaptă supus, în linişte, să-i vină „rândul”, îşi aduce aminte că a prins războiul, poate chiar a participat efectiv pe front, apoi seceta, cartelele de haine, de pâine, de lemne etc., s-a preumblat prin diferite şcoli, vremea primei iubiri, trecerea printr-o tinereţe zbuciumată şi plină de griji, armată, muncă etc. Treptat, începe să circule mai puţin, se izolează de ceilalţi, fugind de realitatea de care încă mai depinde.

Mulţi s-au convins, din propria experienţa, că atunci când ieşi la pensie, funcţiile şi demnităţile avute în trecut încetează, nu mai înseamnă nimic şi fiecare este obligat s-o ia de la zero. De atunci în continuare, toţi sunt egali în existenţă ca şi în aşteptarea acelui punct final, pe care unii încearcă să-l amâne cât mai mult, dar nu toţi reuşesc, întotdeauna.

Statutul bătrânilor a suferit schimbări mari. Înainte vreme ei erau ţinuţi de copii. Obiceiul străbun cerea ca bătrânii să locuiască în propria lor casă împreună cu copilul cel mai mic, care avea obligaţia să-i hrănească, să-i îngrijească şi să-i ocrotească, apoi să-i înmormânteze. Exista un respect mare în acest sens, faţă de bătrâni, altfel cel obligat era blamat de comunitate.

Bătrânii, la rândul lor, ajutau în gospodărie, după puterile lor, având grijă de curte, de vite, păsări şi de creşterea nepoţilor.

În prezent asemenea obicei a fost uitat, bătrânii sunt părăsiţi de copiii lor, iar unii îi bat sau îi omoară pentru a scăpa de ei, întărind convingerea că s-a ajuns la o degradare morală chiar şi faţă de cei care ţi-au dat viaţa şi te-au crescut.

Bătrânii pierd din frumuseţe şi din putere, cu trecerea timpului, se urâţesc la trup şi încep să obosească mult mai repede decât atunci când erau tineri şi credeau că pot orice. Forţa lor poate fi comparată cu epava hârbuită a unei nave, care, cu toate vopselele şi zorzoanele lustruite de pe ea, scârţâie şi pârâie din toate încheieturile când este prinsă de furtună, iar din cauză că este prea uzată şi şubrezită, nu mai prezintă garanţia să plece pe mare, existând oricând pericolul de a fi scufundată la cea mai mică furtună.

Bătrânii simt că li se împuţinează viitorul şi de aceea majoritatea lor sunt trişti şi meditativi; unii sunt de-a dreptul nemulţumiţi că în viaţă nu au făcut tot ce puteau face, iar starea lor de îmbătrânire ascunde o altă stare, aceea a neîmplinirilor şi realizărilor lor, pentru care îşi fac mustrări de conştiinţă.

Există şi oameni bătrâni care îşi doresc moartea, rugându-se lui Dumnezeu în acest sens. Mi-am pus adesea întrebarea dacă lipsa hranei, refuzul ei, nu ar grăbi sfârşitul? Există, însă, o explicaţie: spiritul de conservare este mai puternic decât dorinţa, mai ales că foamea chinuie crunt organismul, aşa cum se ştie. Biblia spune că moartea trupească a unui om este o treaptă spre perfecţiune, iar spiritul nu moare, el pluteşte printre aştrii invizibili. Sus în ceruri – am aflat din cele ce am citit şi cum susţin unele feţe bisericeşti autorizate – există nemurire, dar ea este hărăzită numai celor care au voinţa de a rămâne veşnic vii. Cine sunt aceştia? Cei care au trecut treptele (vămile) de purificare spirituală, însă pentru a ajunge până acolo nu este suficientă numai moartea, ci şi trecerea dincolo de ea, în nemurire. Această perspectivă fericită nu au toţi muritorii, mulţi se pierd în marea şi eterna voinţă universală, fără a lăsa vreo urmă.

În „Teoria umbrelor” marele gânditor Adolf d’Assier ne spune că leul are multe trăsături comune cu omul, faţa lui fiind la fel de bine reprezentată ca şi a oamenilor.

De asemenea, că fiinţa omenească este alcătuită din trei părţi componente: trupul, scânteia divină şi umbra Ka,

care face legătura între primele două; când omul moare, acestea se despart de trup şi se ridica (se înalţă) la cer, la viaţa veşnică cu condiţia ca omul să nu fi păcătuit în timpul vieţii.

Dar se ştie că omul păcătuieşte, „murdărindu-şi", sufletul cât trăieşte şi atunci este nevoie să se purifice, proces care durează mii de ani, în unele cazuri. În această situaţie, sufletul rătăceşte pe Pământ, printre oameni, încercând să facă fapte bune.

Numai Dumnezeu ştie care este adevărul!

Noi ştim numai că viaţa omului este aspră, variată, plină de surprize şi greutăţi şi seamănă cu un lanţ de munţi, piscurile fiind puţinele plăceri ce i se oferă, iar prăpăstiile şi văgăunile sunt suferinţele lui; toate adunate alcătuiesc viaţa care este atât de scurtă ca o clipă în eternitate.

Omul se naşte singur sau în colectivitate, după cum are norocul, dar adesea moare singur, după ce şi-a susţinut „reprezentaţia" – însăşi viaţa lui – în faţa celorlalţi semeni ai săi, care-l apreciază numai după ce a lăsat în urma sa. Rău este când nu ai ce lăsa în urmă!

Fiecare dintre noi ar trebui să ştie că toate sunt zădărnicii, că tinereţea, frumuseţea, viaţa uşoară sunt trecătoare, după ele apare un fum care se împrăştie şi atunci nu mai rămâne nimic.

...Stau uneori în grădină, pe scăunel, în clipele de odihnă după un efort prelungit şi mă gândesc, încerc să privesc în adâncul meu, unde descopăr amintiri necunoscute de nimeni, dar pe care eu le-am trăit. Sunt surprins să constat că în noi există un univers ascuns, care ne aparţine în totalitate, cu toate că viaţa se desfăşoară în cadrul universului general şi în relaţii cu semenii noştri.

...Când obosesc, merg la stupii de albine, deschid capacul unuia dintre ei şi le urmăresc activitatea fără răgaz; sunt nişte vieţuitoare preţioase, extrem de harnice şi bine organizate.

De fiecare dată când le studiez, am grijă să fiu calm, neparfumat şi să nu le irit în niciun fel. Odată, în anul

trecut, mă bărbierisem şi-mi tamponasem faţa cu o colonie după ras. Uitasem că albinele reacţionează cu agresivitate la mirosurile puternice de orice fel şi când am ridicat capacul, pentru a le urmări la lucru, aproape toate s-au năpustit asupra mea, obligându-mă să fug cât mai departe. Abia am scăpat, refugiindu-mă în maşină şi aproape cinci minute au tot bâzâit ca să pătrundă înăuntru. Am primit atunci o mulţime de înţepături, încât aveam pielea numai băşici.

O familie de 2000 de albine, poate mai multe, este condusă de o matcă – regina mamă – care ţine strâns unită toată familia; acolo unde se întâmpla să fie două regine, între ele se dau lupte până când rămâne numai una singură. Celelalte albine din stup sunt: cărăuşii, care aduc polenul de peste tot, lucrătoarele, care prelucrează şi depozitează mierea în faguri, căpăcind fiecare cămăruţă plină, doicile, cele care hrănesc larvele cu lăptişor de matcă până la maturitate, trântorii – masculi şi paznicii stupului. Trântorii se hrănesc din stup până când are loc prima „roire”, prilej cu care regina este fecundată, după care toţi trântorii mor în acel zbor infernal. La o roire din anul trecut, roiul a ajuns într-un pom, de unde abia am reuşit să-l prind şi să-l aduc în stup, cu plasă, fum şi ajutorul unui prieten.

E o plăcere să le priveşti la lucru. Niciuna dintre ele nu stă pe loc, iar albinele care aduc polenul, „aterizează” pe placa de lemn din faţa urdinişului ca un veritabil avion, cu săculeţii galbeni sub aripi şi tot de acolo „decolează” când şi-au golit sacii în magazie.

Zumzetul lor este continuu şi odihnitor, iar când sunt agitate, tot stupul vuieşte şi în jurul lui este o adevărată furtună. La luptă cu „intruşii” participă aproape toate şi fac prăpăd. Odată intraseră două viespi într-un stup şi s-a dat alarma. Atras de agitaţia lor, am mers să văd ce s-a întâmplat. Tocmai se încheiase lupta, iar cele două viespi erau târâte afară, moarte; odată cu ale au fost scoase din stup şi câteva albine care căzuseră în luptă.

Albinele mele fac o miere destul de parfumată şi

gustoasă, dar o bună parte le-o las în stup iarna, pentru a evita hrănirea lor cu sirop de zahăr.

Prietenul meu, de la care am cumpărat stupii, îmi spunea că dacă în stupul albinelor pătrund şoareci sau alte vietăţi pe care nu le pot scoate afară, îi omoară şi îi acoperă complet cu ceară, transformându-i în „mumii”.

Zumzetul albinelor este monoton şi liniştitor ca un cântec. Poate şi datorită lor devenisem mai calm, iar în sufletul meu se petrecuse o schimbare; aveam o oarecare linişte interioară de care nu avusesem parte altă dată, chiar şi uitasem că această linişte mai poate asista într-un suflet omenesc. Îmi lepădasem lanţurile pe care le târâsem atâţia ani după mine fără să le simt şi din cauză că mă obişnuisem cu ele, mi se părea ceva firesc.

Am intrat în casă. La radio cântau ruşii-lipoveni, cu cântecele lor de grup cu care ne-au obişnuit: Liliacul, stepa baicală, Moscova etc. După ei a urmat Dan Spătaru cu melodia Spune-mi cine? apoi ştirile zilei.

La televizor era pauză pe TVR. şi cânta „fata” cu trompeta, care, după revoluţie, era deseori dată pe post.

Terminasem de scris cartea „Ora de marinărie”, care mă purtase multe zile şi nopţi într-o atmosferă de nostalgie, retrăind scene din şcoală şi din armată, împreună cu foştii mei colegi, pe care-i simţeam aproape de mine. Manuscrisul îl ţineam pe un colţ de masă, lângă alte hârtii care abia aşteptau să fie scrise. Îl mângâiam cu palma din când în când întocmai ca pe un prunc adormit, păstrând o tăcere profundă, cu grija mamei care iese din încăpere pe vârfurile picioarelor şi închide uşa fără zgomot, pentru a nu-l trezi din somn.

Am făcut o pauză de câteva zile, lucrând exclusiv în grădină, apoi am plecat să vizitez o soră care locuieşte cu familia la Năvodari. Cornelia locuieşte la curte, într-o casă mare şi s-au bucurat toţi când m-au văzut după o perioadă lungă de absenţă.

În curte avea doi câini, care, deşi legaţi, nu m-au lăsat să pătrund în casă cu lătratul lor zgomotos şi destul de agresiv.

— Ce faceţi cu doi câini? i-am întrebat eu.
— Să păzească gospodăria, răspunde Cornelia.
— Nu-mi daţi şi mie unul?
— Îţi dăm, cu condiţia să mergi să-l dezlegi şi să-l iei.
— Grea condiţie. Voi încerca totuşi.

La plecare mi l-au dat pe Codiţă, un câine bine dezvoltat, având vârsta de nouă luni, dar destul de slab.

M-a lătrat ca un apucat, până când mi l-a introdus în portbagaj Aurel, soţul Corneliei şi a închis capacul.

Când am ajuns la mine acasă, am introdus maşina în curte şi m-am apropiat de portbagaj pentru a-l scoate pe Codiţă. Mă temeam un pic de el, după reprezentaţia pe care o dăduse acasă la Cornelia, dar trebuia să încerc. Când am deschis capacul portbagajului, mirare mare: Codiţă stătea spăsit cu capul ascuns după roata de rezervă, de parcă se temea să nu-l bat.

— Hai jos, Codiţă! i-am spus eu cu blândeţe. Hai, că aici nu te bate nimeni! Vreau să fim prieteni, că şi eu sunt singur ca şi tine.

Am apucat de lanţul lui, Codiţă s-a ridicat şi a sărit din maşină, urmându-mă spre spatele magaziei, unde se afla cuşca pe care o pregătisem încă din anul trecut, deşi nu ştiam când voi aduce în ea un câine sau „un locatar” pe măsură, cum îmi plăcea mie să-l numesc.

L-am legat de o ţeavă lângă cuşcă şi am mers în casă de unde i-am adus ceva de mâncare şi un castron în care i-am pus apă. Codiţă mă privea cu teamă, nu mai era curajosul care mă lătrase atât de fioros la început. Nu s-a apropiat nici de carnea pe care i-o scosesem din cratiţa mea cu mâncare, nici de castronul cu apă. M-a îngrijorat comportarea lui şi mă gândeam că dacă va continua să refuze hrana, va muri de foame. În copilăria mea nu văzusem în curtea noastră vreun câine care să refuze carnea.

Am plecat de lângă el, revenind spre seară, dar totul era neschimbat. „Măi, Codiţă, de ce eşti tu supărat pe mine? Că ţi-am stricat locul de acasă? Hai să fim doi prieteni buni, că de astăzi vom sta împreună! „şi zicând

aceasta, m-am apropiat de el şi l-am mângâiat pe cap şi pe spate. M-a privit şi el de câteva ori, apoi a început să mănânce cu plăcere, după care a băut şi apă.

Mi s-a părut că el mă înţelege şi m-am dus cu gândul la o situaţie stranie, adică credeam că vorbele mele – în general sunetele – ar putea avea miros, culoare, iar el le traduce în sentimente în graiul lui, poate şi în legătură cu palma care îl mângâia. Făceam apropierea cu mamele care vorbesc pruncilor sub un an, la care ei răspund prin gângurit şi zâmbete, semn că ce aud le face plăcere. îl priveam şi nu-mi puteam explica acest mister care face, încă, parte din lumi neexplorate de ştiinţă şi de gândirea omului.

În dimineaţa următoare m-a întâmpinat cu lătrături dese, vesele, prietenoase şi cu mişcări iuţi, făcute cu ciotul lui de coadă, semn că mă aştepta. L-am mângâiat, iar el şi-a arătat, la rândul lui, afecţiunea, lingându-mi mâna.

M-am întors în antret, pe care-l foloseam şi ca bucătărie, am aprins aragazul şi am făcut o mămăligă, introducându-l şi pe el în „porţie”; când aceasta s-a răcit am pus o parte într-un castron, în care am amestecat jumări, carne şi nişte oase rămase din ajun, când pregătisem mâncarea, formând o „tochitură câinească” pe care i-am pus-o dinainte. De data aceasta Codiţă a dovedit nu numai că nu refuză, dar este chiar lacom, mâncând tot ce i-am adus. Se lingea pe bot de plăcere. După ce a băut şi apă, iar eu m-am îndepărtat, a început să latre pentru a-şi arăta vrednicia. De atunci ne-am împrietenit amândoi şi multe vor fi dovezile lui de ataşament şi de dragoste faţă de mine.

După câteva zile am început să-i dau drumul din lanţ pentru a zburda prin grădină. Atunci parcă îşi trăia cele mai fericite clipe, alerga în salturi mari, înalte, ca o căprioară Impala prin grădină cu atâta graţie şi impetuozitate, de parcă nici nu atingea solul. Când ajungea în dreptul meu se oprea şi mă privea cu demnitate şi respect, în acelaşi timp, „Cât de importantă este libertatea şi pentru animal, dar pentru om!” mă gândeam,

privind la bucuria manifestată de Codiţă. L-aş fi lăsat slobod prin curte, dar ar fi distrus tot zarzavatul cu salturile lui nebuneşti. L-am lăsat să alerge şi m-am aşezat pe scăunel, pe trotuarul din faţa casei, iar după câteva minute a venit şi el, s-a aşezat pe picioarele de dinapoi şi a început să mă studieze, lăsând în jos când o ureche, când pe cealaltă, odată cu înclinarea capului. Gâfâia ca un motor în sarcină, după ce alergase atâta şi mă fixa cu ochii lui negri şi inteligenţi, în timp ce limba îi luneca printre dinţi, în sus şi în jos.

Avea trupul alb cu câteva pete de culoare neagră, pe cap avea o pată neagră care încadra ochiul şi urechea stângă, iar coada era doar un ciot alb. De ce a fost „botezat" Codiţă, nu ştiu, poate tocmai pentru lipsa cozii.

El nu intra niciodată în casă, decât dacă îl chemam cu insistenţă, după care pleca singur afară unde ştia că îi este locul. Ştia când trebuia să-l leg şi atunci mai făcea o tură, ultima în acea zi, după care venea singur la cuşcă şi aştepta cuminte să-i leg zgarda la gât. Dacă plecam de lângă el pur şi simplu, privea în urma mea supărat, apoi intra în cuşcă şi nu ieşea decât dacă îl împăcăm, strigându-l cu cuvinte de alint. Când plecam îl mângâiam, el sărea cu labele pe pieptul meu şi dacă nu eram atent, mă „spăla" pe faţă cu limba lui darnică şi vioaie, apoi lătra scurt de mai multe ori, arătându-şi mulţumirea.

Se spune că şi câinii râd. Eu cred că este adevărat, chiar dacă ei nu o pot face precum omul; în ochii lor au acel zâmbet senin, ca o bucurie intensă, pe care o însoţesc cu deschiderea gurii şi plimbarea limbii peste maxilare, precum şi cu ciulirea urechilor, întinderea trupului şi balansarea ritmică a cozii.

Câinele este foarte docil şi ataşat de omul care dovedeşte bunătate şi ştie să şi-l apropie prin vorbe, gesturi tandre şi fapte care arată că nu vin în ameninţarea animalului, dimpotrivă. La un moment dat, între om şi câine se statornicesc sentimente trainice de iubire, ultimul dovedindu-şi iubirea şi credinţa faţă de stăpânul lui, chiar cu preţul vieţii. Sunt destule exemple când stăpânii au fost

salvaţi de câinii lor de la înec, de la diferite agresiuni ale oamenilor sau animalelor (Ex. câinele poliţistului sau al grănicerului), precum şi acei câini utilitari, care însoţesc, în deplasările lor, pe cei lipsiţi de vedere etc.

Codiţă este un animal sociabil, dându-mi permanent dovada că îl interesez în mod direct; îmi acorda priviri pline de demnitate, eu fiind singura fiinţă care îi merit omagiile în mod integral şi definitiv. Câinii nu-l interesează decât fiziologic şi asta numai în perioada de „criză”, lor nu le dă atenţie decât atunci când apar la gardul din plasă; se aleargă încolo şi încoace de câteva ori, vede că nu-i poate ajunge cu dinţii lui, apoi atenţia i se anulează şi se linişteşte.

Pe ceilalţi oameni sau pe copiii care apar în raza lui vizuală, îi latră fără excepţie, ori de câte ori apar pe stradă sau în curtea vecinului din faţa casei.

Suferea când nu mă vedea şi îmi dădea de veste prin scâncete, lătrături dese, fără rost şi intrări repetate în cuşcă zornăind lanţul cu zgomot pe pragul acesteia.

Am întins o sârmă inoxidabilă pe sol, de la cuşca lui şi până la poartă, pe care i-am pus un belciug de care îi agăţam lanţul când avea manifestări de nelinişte, precum şi când plecam de acasă. Cu acest prilej i-am dat cea mai mare satisfacţie; ştia în permanenţă unde mă aflu, ce fac şi dacă îi acord lui atenţie.

Într-o dimineaţă m-am trezit devreme şi am ieşit în curte. Vremea era însorită, dar răcoroasă şi, împreună, cu manifestările pline de dragoste şi ataşament ale lui Codiţă, au făcut să-mi sporească buna dispoziţie cu care mă deşteptasem din somn. M-am spălat, am mâncare puţin, având grija să-l hrănesc şi pe prietenul meu patruped, iar după ce mi-am băut cafeaua, am plecat în oraş pe jos. Renunţasem intenţionat la autoturism, deşi deplasarea cu ajutorul lui ar fi fost mai comodă şi mai rapidă, dar lucrasem intens câteva zile la cartea „Destin nemeritat” şi mă simţeam obosit, mai ales că retrăiam nişte momente grele dintr-o perioadă profesională, iar plimbarea în aer liber îmi făcea bine.

Orice s-ar spune libertatea şi mişcarea erau cu totul altceva faţă de viaţa de încarcerat voluntar pe care o duceam eu în modesta-mi locuinţă. La autoclaustare adăugasem şi o cheltuială mare de energie cu scrisul şi cu muncile obligatorii din gospodărie.

Încet-încet am ajuns tocmai în piaţa Ovidiu, trecând pe lângă restaurantul „Pelican" şi statuia lui Ovidius. Înainte de revoluţie, restaurantele „Pelican" şi „Victoria" erau cele două „cumetre" guralive din piaţă, care strângeau aproape toată tagma infractorilor; acum „Victoria" se demolează, cine ştie ce construcţie îi va lua locul.

Trec pe lângă Catedrala Ortodoxă, apoi geamia şi mă opresc la biblioteca judeţeană, unde mai dau şi chiar iau cărţi împrumut, după care îmi continuu drumul spre Casino cu intenţia să privesc marea un ceas-două.

Soarele străluceşte pe bolta senină de un albastru mat. Cobor treptele în parc şi ajung la statute lui Mihai Eminescu, mă aşez pe bancă şi privesc cu nesaţ întinderea necuprinsă a mării. Mă întorc cu gândul la clădirile impunătoare pe lângă care tocmai trecusem. Catedrala şi moscheiea turcească sunt construcţii impunătoare, grele, piatră convertită la tăcere şi umilinţă. Bisericile rămân ca o pagină de triumf a spiritului asupra materiei moarte. Văzând acestea toate, nu-i poţi refuza omului dreptul la păcat şi dreptul la mântuire, în acelaşi timp, indiferent de confesiune.

În faţa statuii lui Eminescu nu poţi decât să visezi la fapte frumoase, fapte de iubire între oameni. Ascult marea care murmură uşor la mal, prin valurile mici care se lovesc ritmic de piatra digului; în larg suprafaţa mării este netedă şi lucioasă, de culoare albastră până departe, unde se uneşte cu cerul.

Mă ridic şi pornesc agale spre centrul oraşului, trecând pe bulevardul Tomis. Din loc în loc miroase a carne friptă, văd un rotiseur şi nelipsitul Kebap. Înşirat felii pe ţepuşile de sârmă. Deşi mirosul plăcut mă îmbie să iau o porţie, nu mănânc pentru că nu am încredere în

calitatea lui. Prefer borşul şi tocăniţa pe care le am eu acasă în frigider, făcute cu toată grija, cu mâinile mele.

Drumul pe jos mi-a făcut o foame de lup, dar rabd până voi ajunge acasă; trec din troleibuz în autobuz şi aproape de ora 14, oo ajung acasă la mine, mă dezbrac, pun pe foc mâncarea la încălzit şi scot o sticlă cu bere din frigider. Masa, spălatul vaselor şi aşezatul lor în dulap îmi iau puţină vreme, dar între timp aud scâncetele repetate ale lui Codiţă, care crede că l-am uitat; îi duc şi lui mâncare, îi schimb apa din castronaş şi îl urmăresc cum mănâncă cu poftă, apoi mă priveşte întrebător „numai atât?" parcă ar spune.

Îmi iau scăunelul şi cărţile aduse de la bibliotecă şi mă aşez la umbra viţei de vie. Cărţile se referă la socialiştii ruşi: Beliński, Hertzen. În Rusia a lipsit proletariatul, iar unii intelectuali care fuseseră în străinătate, s-au întors şi au organizat în ţară, incendii, diversiune şi asasinate prin satele ruseşti. Ei nu admiteau schimbarea societăţii pe calea paşnică, socotind revoluţia unica soluţie de tăiere a capetelor burgheziei şi moşierimii. Vânturau deviza „Cine nu este cu noi este împotriva noastră şi trebuie să moară", deviză pe care şi Stalin a îmbrăţişat-o mai târziu şi a aplicat-o consecvent.

Mai înainte îi citisem pe Dostoevschi, Tolstoi, Turgheniev şi Gogol, ultimii doi numai în parte. Timpul mă presa şi-i lăsasem pe Confucius, Pascal, Kant, Hegel, pe care-i mai citisem şi în facultate, să mă lupt cu ei mai târziu, când voi avea timp să-i studiez temeinic.

Întotdeauna când mă întorceam din oraş, după ce închideam poarta, nu mă mai interesa nimic. Mă închideam de bunăvoie printre cărţile mele, printre vrafurile de ziare, reviste şi coli de scris şi mă cufundam în lecturi până oboseam. Când făceam pauze la citit, aşterneam pe hârtie ideile care-mi bântuiau cugetul; uneori mă sculam noaptea din pat, aprindeam lumina şi le înseram pe hârtie pentru a nu le uita până a doua zi. Citind cărţi, mă întorceam la mine însumi, reuşind să mă rup de lumea exterioară, să trăiesc în visele mele şi în lumea

cărţilor şi manuscrisurilor tot mai numeroase. Din orice carte citită învăţ câte ceva.

Nu mi-am propus să scriu pentru succes, nici pentru a mă îmbogăţi, ci pentru că îmi place să scriu, iar scriind, nădăjduiesc să pot transmite şi altera o parte din cunoştinţele pe care le-am acumulat din experienţa vieţii şi a cărţilor. Scriu aşa cum simt şi cum văd eu lucrurile, fără a mă preocupa prea mult de regulile impuse, dar ceea ce scriu va exprima adevărul, evitând orice mistificare. Aceasta poate şi pentru faptul că nu mi-am propus să intru în literatura română pe scara cea mare, alături de somităţile în materie, nici pentru a câştiga favorurile publice. Deşi ştiu bine că ficţiunea este esenţa artei, iar în scrieri trebuie admisă şi puţină ficţiune, deocamdată prefer adevărul pur, departe de farsa bulevardieră şi de scenarii tip care au acaparat literatura noastră după 1989. Tendinţe tot mai pronunţate de admitere a romanelor Sandrei Brawn (Copilul născut joi, Să nu-mi trimiţi flori etc) purtând menţiunea „Bestt-Seller” umplu tarabele cu cărţi.

…Se înserează treptat, iar Codiţă dă semne că ar vrea să zburde puţin. Îl eliberez şi ţâşneşte pe lângă mine, iar după ce se ciondăneşte cu câinele vecinilor printre uluci, îl tratează cu indiferenţă şi continuă să alerge spre fundul grădinii, Trece apoi pe lângă mine şi ajunge la poartă, de unde îşi ia avânt şi se angajează într-o nouă cursă. Îl chem, îl leg şi intru în casă, de unde îi aduc ceva de mâncare, apoi îl părăsesc şi închid uşa, rămânând cu gândurile mele. Privesc la manuscrisul de pe masă „Destin nemeritafcare este un strigăt de durere şi revoltă faţă de viaţa pe care am dus-o peste 30 de ani. Mă înşel singur, adunându-mi existenţa din crâmpee de viaţă trecută şi legând bucată de bucată.

Mă simt obosit şi nu-mi este foame. Nu am nici chef să scriu şi atunci mă hotărăsc să mă culc devreme şi să mă trezesc mai de dimineaţă.

Stând pe pat, gândul îmi aleargă înapoi peste ani, la iubirea mea uitată, iar motivele mele de supărare se

transformă în stări letargice; treptat mă cuprinde o somnolenţă perversă care cheamă de departe năluci ce se dovedesc incomode pentru viaţa patriarhală pe care o duc.

Mi-e dor de Ea şi aş vrea să fim împreună, să mă alint la pieptul ei, al cărei glas mă cheamă acolo, departe, unde am lăsat-o cu ani în urmă. Însă distanţa este nemiloasă şi trebuie să mă mulţumesc cu scrisorile închipuite de iubire pe care inima le mai întocmeşte din când în când şi la care pune tot aleanul meu înfăşurat în pâlpâiri calde menite să străbată această „iarnă" care ne ţine departe pentru că, atunci când trebuia şi se putea, ne-a fost interzis un drept sacru „rD*reptul la iubire*".* Mă ridic de pe pat neliniştit.

Datorită stării de neputinţă de a întreprinde ceva practic, palpabil şi imediat, mă cufund în literatură, încercând să pun pe hârtie ceea ce gândesc şi simt.

Fereastra rămăsese deschisă, iar un vânticel împingea perdeaua spre interior. Tac şi privesc afară, prin perdea, prin bezna care se lăsase, deoarece iluminatul public era stins. Omul care a văzut destule în viaţă, traversează o fază de muţenie, iar vorbele îi ies greu, aşa cum li se încâmplă celor blocaţi de spaima care i-a cuprins. Când îşi revine din spaimă, o face şi mai greu, de această dată cu sfială, analizând fiecare imagine şi situaţie în parte. Acel om sunt eu şi nu mă mai recunosc.

Deschid aparatul de radio unde ascult ştirile, apoi o melodie din anii tinereţii mele mă scoate din amorţeală. Este executată de orchestră, fără vocea vreunui cântăreţ, dar în ea recunosc cu uşurinţa ceea ce ştiu, încă, pe de rost:

„Îndrăgostiţii n-au nevoie de cuvinte.
Lor le ajunge doar o seară înstelată.
Un ring de dans şi o orchestră-apropiată
Ca să le cânte o muzică de dans".

Mă întreb de ce este atâta suferinţă în fericire?

În timp ce eu meditez la dragostea care-mi năpădeşte sufletul, în Univers majoritatea treburilor se desfăşoară mai departe fără vreo legătură cu destinul meu care este aşa cum mi-l închipui. La gândul că sunt singur, inima-mi

tresare din nou iubitoare de oameni şi râvnesc să mă întorc printre aceia pe care i-am părăsit, dar cava mă împiedică. Regretam că începuse să nu mă mai tulbure strălucirea soarelui care amurgea, iar în camera liniştită nu mă mai aştepta nimeni, degeaba îmi îndreptam paşii acolo. Cina singuratică şi merindea nu-mi mai prilejuiau nicio plăcere. Seara mă culc pentru a mă trezi ca să încep o nouă zi, nu mai puţin mohorâtă ca cele care au trecut de când sunt aici

Mi-am adus aminte de privighetoarea care mă onorase cu cântecul ei pe înserat, înainte de a intra în casă. Nu ştiu de unde a apărut, dar când am observat-o, stătea pe o bară metalică de la bolta de vie, de unde mă aţintea cu privirea, după care a început să cânte. Erau nişte triluri melodioase dar şi triste în acelaşi timp. Am stat şi am ascultat-o cu băgare de seamă, gândindu-mă că, prin cântecul ei, poate vrea să mă prevină de ceva rău. De atunci am tot urmărit – câteva zile – ce evenimente ar putea avea loc, dar nu am găsit vreunul.

La ora 13. oo cântau mereu lipovenii. Corurile lor plăcute, melodioase, care te duc cu gândul la stepele ruseşti precum şi la preriile americane, dar tot aşa de bine la doinele româneşti de la munte ca şi de la şes.

Prin muzică se poate comunica uşor, chiar şi fără a cunoaşte limba, mai ales asemenea melodii, care exprimă totul.

Din cauza dragostei, omul suferă, dar nu moare, deşi este o fiinţă slabă pe care a zâmislit-o Dumnezeu. Sunt şi eu de acord că omului, prin firea sa, îi este drag să trăiască. Deşi tot soiul de nenorociţi mi-au otrăvit viaţa de-a lungul carierei mele, ţineam încă, la ea şi îmi era teamă să nu mi-o pierd. Acum, fiind deja oţelit în vârtejul celor mai năprasnice furtuni ale sorţii, priveam cu seninătate grozăviile ei.

Când suflul durerii mă atingea, uneori, cu aripa sa, mi se părea blând ca zefirul brizei de dimineaţă, care trece uşor peste apele mării.

Viaţa omului este ca o rătăcire în beznă, în

necunoscut. Aceasta pentru că nimeni nu-şi trăieşte o viaţă aleasă anume de el, ci una hărăzită de Cel Atotputernic.

Aceasta este şi viaţa pe care mi-am trăit-o eu şi pe care încerc s-o descriu. M-am refugiat în muncă şi în scris pentru a-mi umple golul existenţei; în acest fel am început să-mi sondez adâncul propriei mele fiinţe şi să încerc să fac artă după puterile mele.

La început am simţit nevoia să neg vidul existenţei mele pe care, treptat, am început să-l percep cu acuitate.

Trebuia să fac ceva care să-mi permită să trec dincolo de lucruri, deoarece simţeam concomitent nevoia de solitudine cu cea de comunicare cu semenii mei, însă aceasta nu de teama singurătăţii, ci pentru a fi la curent cu mersul lumii.

…În dimineaţa următoare m-am trezit destul de devreme, dar fără poftă de lucru. M-am hotărât pe loc să plec la plajă, soarele fiind destul de promiţător şi nu adia decât o briză uşoară care mă invita la drum.

După o jumătate de oră, mă aflam deja la Mamaia, întins pe cearşaf în faţa hotelului Rex. În larg marea era liniştită ca oglinda, numai la mal briza o încreţea uşor, făcând ca valurile, ca nişte solzi, să lovească ritmic malul, prelingându-se pe nisip. Pe oglinda albastră, dulce ca o alinare, o barcă cu pânze făcea rondouri largi sub pala brizei care scădea pe măsură ce soarele se ridica asupra orizontului.

Mie îmi place marea în toate anotimpurile, iar uneori mă mulţumesc şi numai s-o privesc.

Alţii o iubesc vara, apoi o uită. Acesta este şi motivul pentru care o pomenesc atât de des în toate scrierile mele.

Marea este frumoasă şi veselă ca o femeie, de aceea o cânta poeţii şi marinarii. În acelaşi timp o îndrăgesc turiştii care vin an de an să o salute, atât cei din ţara cât şi străinii, bucurându-se de binefacerile ei, vindecându-se de diferite afecţiuni fizice sau sufleteşti.

Lumina albă, strălucitoare, aproape ireală, agitaţia valurilor, sporesc pofta de viaţă a celor ce se însoresc, se scaldă în apele ei sau se plimbă. Cu acest prilej uit şi eu de

singurătatea mea neostoită timp de câteva ore.

Din cauza zgomotului făcut de maşinile care trec cu viteză pe şosea, precum şi a vântului care s-a înteţit şi a început să spulbere nisipul de pe plajă, nu am reuşit să aud când crainicul a anunţat ora exactă la Rad io-vacanţa, fiind nevoit să întreb un tânăr ce se afla pe cearşaful din faţa mea. „Cinci fără un sfert”, mi-a răspuns acesta. I-am mulţumit, după care m-am îmbrăcat şi am plecat acasă, unde singurii mei duşmani erau singurătatea şi anii care se adunau.

Iureşul în care-mi desfuşurasem toată perioada de muncă dinainte nu-mi uzase organismul, dar ridicase, treptat, în jurul meu o barieră îngrozitoare – izolarea – care se datora felului meu de viaţă.

În tinereţe fusesem o fire veselă, cântasem, băusem, iubisem, dar de când mă aflam în singurătatea mea asumată, aceasta mă învăluise ca un linţoliu, depărtându-mă, până la urmă, de lumea celor vii. Treptat începuse să mă copleşească disperarea şi nu reuşisem încă, să găsesc remediul.

Acasă am citit până după miezul nopţii, dar nici a doua zi n-am putut să scriu vreo pagină şi atunci am hotărât să plec din nou la plajă.

Am înfulecat ceva în grabă, l-am hrănit şi pe Codiţă, apoi am plecat, de această dată la plaja „Modern”. Aglomeraţie mare pe nisip. M-am plimbat puţin pe malul cu nisipul umed, lins de valurile mici ale mării, privind la ierburile verzi scoase din apă, care se mişcau în bătaia vântului. Am trecut dincolo de dig spre portul de ambarcaţiuni numit şi portul „Tomis”, unde valurile se loveau ritmic de dig, aruncând spuma peste stabilopozii din beton armat. De jur-împrejur zburau pescăruşi care erau obişnuiţi să mănânce resturi de alimente aruncate de turişti, unii mai îndrăzneţi stăteau pe nisip şi priveau dezaprobator la cei doi bărbaţi care „trăgeau” pe rând dintr-o sticlă un lichid incolor, probabil votcă, dar înţelegând că nu au ce aştepta din partea lor, îşi luau zborul, scoţând nişte ţipete batjocoritoare. Pe o barcă de

salvare întoarsă cu fundul în sus pe nisip, alţi doi pescăruşi se iţeau la doi tineri care se sărutau în timp ce treceau; i-au condus cu privirea lor aspră şi dojenitoare, apoi i-au tratat cu o indiferenţă totală.

M-am apropiat de un grup de pescăruşi care se odihnea aproape de mal. Majoritatea erau mari, de un alb imaculat, suavi şi liniştiţi, iar penajul lor avea o lucire mată care sclipea în bătaia soarelui. Din prudenţă, grupul respectiv s-a îndepărtat de mine, continuând să mă privească bănuitori şi curioşi totodată.

Când le este foame, aceştia nu pregetă să se înalţe deasupra apei de unde se aruncă în valuri ca nişte săgeţi, iar după o vreme ies la suprafaţă cu o fire veselă şi zglobie, chiar dacă n-au prins nimic.

Mi-am întins cearceful lângă dig şi m-am dezbrăcat, însă am continuat să rămân în picioare şi să privesc spre larg, întinderea necuprinsă de apă. La orizontul luminos marea se uneşte cu cerul, cu liniştea cerească, pentru că şi ea, cu valurile-i obosite s-a săturat de singurătate şi de zbucium permanent.

Toată ziua am stat sub razele binefăcătoare ale soarelui, cu trei întreruperi scurte cât m-am răcorit în apa mării, al cărei zumzet continuu parcă-mi vorbea. Am renunţat la mâncare, rămânând pe plajă până când soarele se pregătea să apună; îi priveam ultimele săgeţi sângerii care brăzdau cerul, încredinţat că el s-a dus să răsară pe alte meleaguri, pentru a spune „bună dimineaţa!” altor oameni care se trezeau pentru a începe o nouă zi plină de griji şi bucurii, poate şi de dragoste. În urma lui, marea rămânea de un albastru întunecat, iar ţărmul se umbrea treptat de o haină răcoroasă şi tot mai neagră. Larma dispăruse, înserarea venea încet, iar un vânt uşor mâna spre apus un grup de nori, peste murmurul uniform şi continuu al mării.

Pană când am ajuns sus pe malul înalt, luna a apărut, parcă răsărită din apa mării, cu un disc plin şi roşu, iar pe măsură ce se ridica, punea pe suprafaţa apei o cărare de lumină care ajungea până la ţărm, făcând să sclipească

precum un mărgăritar veritabil valurile cu crestele lor înspumate; pe plajă, nisipul strălucea şi el într-o nuanţă mai palidă.

Toată suprafaţa mării semăna cu o folie imensă de argint, lumina lunii poleind totul în jur: pomi, case, acoperişuri, străzi şi vietăţi. Noaptea era luminată ca sideful, dând impresia că acolo unde lumina bătea mai puternic, pământul s-ar fi încălzit. De pe mal, priveam suprafaţa feerică a marii în care cerul se reflecta cu luna, cu stelele, cu tot. Treptat, pe străzi s-au aprins luminile şi am intrat în larma obişnuită a oraşului de la ora înserării, care pulsează în fiecare vară la fel ca o inimă, născând flux şi reflux întocmai ca şi marea.

Sunt oameni care se mişcă cu preocupări diverse.

Ajuns acasă, cum deschid poarta, Codiţă mă întâmpină cu reproşul că l-am ţinut flămând toată ziua. Îmi îndeplinesc, cu prioritate, obligaţia faţă de el, apoi mă spăl, mănânc şi eu şi trec în grădină să ud plantele care au suportat greu arşiţa de peste zi. În timp ce apa curge şi răcoreşte plantele, privesc la florile din grădină, al căror colorit şi parfum mă încântă. Cupele pline cu nectar ale crinilor albi sunt ca nişte urne de argint, iar mai la dreapta lor, crinii regali, cu striaţiile lor roşii parcă râd sub jetul subţire de apă ce se revarsă din furtun. Pe o viţă de vie urcată pe boltă, un păianjen şi-a ţesut o plasă mare cât o pălărie şi aşteaptă, ascuns la adăpostul unei frunze, ca în plasa lui să se încurce vreo insectă pentru a o devora. Dă dovadă de multă răbdare. În fiecare dimineaţă căsuţa lui transparentă este acoperită cu bobiţe de apă, care par mărgăritare sub strălucirea soarelui; abia după ce se usucă, devine utilă scopului propus, dar el aşteaptă stoic, nu se grăbeşte, aşa cum îl ştiu mereu acolo.

…Mă culc devreme, nu am chef să citesc, iar la televizor nu sunt emisiuni care să mă atragă. Adorm greu, cu gândul la cartea la care lucrez. Prima parte, deşi mai încurcată, a mers ceva mai uşor, dar partea a doua îmi dă multă bătaie de cap.

Ies dimineaţa în curte destul de odihnit. Afară este

linişte, dar observ că cerul este acoperit de nori albi care navigă mirific pe oceanul de azur. Mă plimb prin grădină, unde observ că trandafirii galbeni, rozi şi roşii aprinşi – pe care eu îi îngrijesc atent an de an – continuă să înflorească luxuriant; ei privesc cu dispreţ către tufele de un verde întunecata! crizantemelor ale căror frunze, mirosind a putred şi a moarte, nici măcar nu îmbobociseră, în aşteptarea vremii reci şi a ploilor maiuate de toamnă care constituie elementul lor.

Vremea trandafirilor se prelungea de parcă o făcea înadins, pentru ca prin nepăsarea lor faţă de melancolia şi tristeţea ce mă cuprinseseră să-şi arate indiferenţa.

Grădina mea, aşa cum o împărţisem de la început, deşi părea idilică, ciudată, ruptă parcă din lumea înconjurătoare, avea în ea tot ce îmi trebuia, începând de la zarzavaturi, pomi fructiferi, viţă de vie, până la florile obişnuite ale oricărei grădini unde se vede mâna şi dragostea unei gospodine care se respectă.

„Astăzi nu merg la plajă”, mi-am zis, privind spre răzoarele de ceapă, usturoi, morcovi, pâstâmac, pe care urma să le scot, pe rând, pentru a le pregăti în vederea proviziilor de iarnă. Toată ziua am robotit, scoţând şi împletind funiile de ceapă şi de usturoi, pe care le-am agăţat la uscat la straşina magaziei. De câte ori treceam pe lângă cuşca lui Codiţă, acesta îmi ieşea înainte şi mă „implora”, din priviri, să-i dau şi lui atenţie. I-a venit rândul abia către seară, când i-am dat drumul din lanţ şi l-am lăsat să zburde aproape o jumătate de oră prin toată curtea. Deodată a dispărut, ceea ce m-a alarmat şi am început să-l caut. Codiţă mă surprindea din nou prin comportarea sa: stătea culcat pe burtă în căpşunile din faţa stupilor de albine şi, cu botul pe labe, privea atent la aterizarea şi decolarea de pe urdiniş a albinelor. Ce vedea el, ce înţelegea din această stare de lucruri?

Nu m-am putut lămuri, dar mi-a întărit convingerea că este un câine inteligent.

Nici când m-am apropiat de el nu a întrerupt observarea, onorându-mă, în fugă, doar cu o întoarcere

scurtă a capului spre mine. L-am luat încet şi l-am dus la cuşca lui unde l-am legat.

A doua zi dis-de-dimineaţă m-a trezit un zgomot ciudat care m-a făcut să ies afară, în curte.

Pe nucul din spatele casei, o ciocănitoare lovea sacadat cu ciocul în scoarţa copacului, apoi scotea insectele şi le mânca. Am privit-o atent o vreme cum lucra, aplicând nişte lovituri destul de puternice şi la intervale egale, rar se idtâmpla ca acestea să difere între ele. Am tras concluzia că ea simţea insectele fără să le vadă, deoarece loviturile date îi aduceau de fiecare dată prada dorită.

Am lăsat-o să-şi caute hrana în continuare şi m-am deplasat la stupii de albine, unde harnicele vietăţi se sculaseră înaintea mea şi zumzăiau prin toată grădina.

Mi-au atras atenţia două coţofene din curtea unui vecin, care se certau zgomotos într-un salcâm înalt. Dacă ciocănitoarea este singuratică, coţofenele stau numai în grupuri. Acestor păsări deosebit de certăreţe, de gălăgioase şi forfotitoare, nu le place singurătatea. Deşi se încaieră între ele, fac larmă, după o vreme le vezi iar împreună, fac o pauză, cu o linişte relativă, după care reîncep sfada.

CAP. VI – GÂNDURI CUGETĂRI.

…Aveam o stare nedefinită, nu aveam chef să fac nimic, mă simţeam ca un deportat într-un ţinut îndepărtat. Căutam marginea suferinţei spre a ieşi din ea, dar nu reuşeam, parcă nici nu-mi mai aminteam de unde şi de ce am venit aici. M-am învârtit prin curte, apoi am luat scăunelul şi m-am aşezat pe trotuarul din faţa magaziei, privind în gol, pradă gândurilor. Priveam la maşina mea, obosită şi ea ca şi mine, totuşi bună, deşi era model 1975. Am şi acum pentru ea o dragoste pe care o arată călăreţul pentru calul său, de care nu se desparte niciodată. Ea constituie toată averea mea cu care am plecat de acasă, la care se adaugi obiectele de îmbrăcăminte.

La vecinii din faţă cânta radioul şi în văzduh se revărsa o melodie frumoasă din perioada tinereţii mele:

„Lalele”, interpretată de Luigi Ionescu.

„La ce mai slujsşte frumuseţea vieţii, dacă trebuie să o plăteşti cu dureri şi cu lacrimi de sânge?” mi-am zis. Aproape instantaneu mi-au venit în minte spusele bunicii Maria: „De câte ori te vor năpădi gândurile negre, du-te la biserică şi priveşte pereţii împodobiţi cu chipurile sfinţilor, cu oameni şi animale!” „Aşa voi face, bunico”, i-am promis eu, tot în gând.

M-am ţinut de cuvânt, dar cu multă întârziere, abia în iulie 1992, când am vizitat aproape toate mănăstirile din Nordul Moldovei, prilej cu care am constatat că pentru unii oameni aceste imagini nu au niciun preţ; poate că ei se şi întreabă de ce s-a irosit atâta muncă pentru a le picta pe pereţi. Numai oamenii învăţaţi pot descifra în ele istoria vremurilor şi chiar tainele înţelepciunii.

…Omul, când intră în viaţa este plin de îngrijorare, de aceea copilul se naşte cu pumnii strânşi, gata să se ia la luptă cu viaţa care-l aşteaptă.

Tot restul vieţii trăieşte chinuit, iar când coboară în locul de odihna este plin de jale; nimeni nu l-a întrebat vreodată unde ar vrea să rămână, iar el, adesea nu se poate hotărî în acest sens.

Privirea îmi alunecă pe trotuarul pe care stau, o panglică cenuşie de ciment care uneşte poarta cu fundul grădinii, lungă de aproape 50 de metri străbătută de mine cu piciorul de mii de ori, în pauzele pe care mi le iau pentru a-mi linişti creierul. Abia acum îmi explic de ce animalele din ţarcurile grădinilor zoologice (lei, urşi, tigri, lupi, vulpi etc.), fac cărare pe lângă gardul de care sunt izolate, în cuştile lor. Probabil se gândesc, greu de spus la ce, poate la libertate sau poate o fac din plictiseală.

Cine poate şti?

Gândul mă duce, apoi, cu ani în urma la căsătoria mea cu Elizabeta, care a fost un mare eşec, dovadă că am pornit prost la drum încă de la început.

Dacă în primii cincisprezece ani, viaţa de familie s-a desfăşurat în condiţii normale, după aceea totul s-a năruit, mai ales în ultimii 10 – 12 ani, când ajunsesem să mă

hrănesc cum puteam, îmi spălam şi călcam singur lenjeria, hainele etc., cu toate că aş fi dorit să se întâmple totul altfel. Şi un bou care trage la plug, stăpânul îl hrăneşte şi îi curăţă bălegarul din grajd, mai ales că toate cheltuielile casei erau ţinute din leafa mea. Trebuia să accept că fără iubire, oamenii pot deveni fiare, iar în situaţia în care aceştia ajung să se iubească pe ei înşişi, devin monştri. Curioasă transformare!

De câte ori nu am ezitat în viaţă să fim fericiţi?! De fapt nefericirea mea a început chiar din momentul încheierii căsătoriei cu Elizabeta, un act sub demnitatea mea, la care s-a adăugat şi faptul că iubeam o altă femeie. Pedeapsa a venit atunci când nu s-a mai putut restabili şansa pe care o pierdusem în acel trist început al tinereţii. Pentru că se ştie, văpaia primei iubiri este de neînlocuit. De astă dată nu mai aveam ce face. Nu eram singurul care-mi trişam viaţa, poate nici ultimul care o păcăleam, minţindu-mi grosolan destinul, dar îmi părea rău că l-am păcălit şi pe al ei, unindu-ne.

Ulterior, în viaţă, am văzut şi altfel de familii care au fost clădite pe principii curioase, ca: „un bou şi o belea”, cum zice proverbul popular, dublat de interese materiale, atunci când un băiat sărac, frumos, deştept, se căsătoreşte cu o fată urâtă dar cu avere, ori un bătrân ramolit, dar posesorul unei averi imense, se căsătoreşte cu o fată de 16 – 17 ani, frumoasă, dar săracă, dintr-o familie cu mulţi copii. De aici şi infedilitatea care se abate asupra lor odată cu trecerea timpului.

Iubirea nu poate exista în afara libertăţii totale. Nimic nu stârneşte mai multă repulsie decât constrângerile care se exercită asupra unei persoane care o face să se simtă umilită, degradată. Libertatea fără încrederea reciprocă nu poate fi înţeleasă, nici măcar închipuită. Curiozităţi am întâlnit destule, fie o femeie cu un fizic dezagreabil căsătorită cu un bărbat frumos ca un înger, fie un bărbat bătrân, cocoşat şi ramolit, la braţul căruia se afla o femeie fără cusur.

Niciodată nu am reuşit să dezleg, în totalitate,

misterul care învăluie aceste căsnicii nepotrivite.

…Mă stăpâneşte, totuşi, o angoasă interioară: nimeni nu mai are nevoie de mine, acum sunt de prisos, eu cel care trăisem zeci de ani în forfota vieţii zilnice.

Acum, ca să uit de toate, mă anesteziez în fiecare zi cu treburi gospodăreşti multiple, iar când termin, intru în casă. şi citesc sau scriu până târziu, în noapte. Numai plantele din grădină nu se opresc din ciclul lor: germinează, răsar, înverzesc, înfloresc sau îşi schimbă culoarea în raport de anotimp, dau fructe, fără ca eu să intervin în vreun fel cu voinţa sau cu mâna mea.

Tristeţea mea se datorează şi faptului că în 1990 mi-am asumat singurătatea, fără să-mi dau seama că aş putea împărtăşi soarta copacilor care, după o iarnă lungă şi aspră au refuzat sevele binefăcătoare din primăvară, condamnându-se astfel uscării şi chiar pierzaniei. Iarna lungă la care mă refer a fost chiar o parte din viaţa mea – o luptă permanentă cu greutăţile – ca într-o mare învolburată, cu talazuri înalte, în care am înotat gâfâind, sforţându-mă să mă menţin la suprafaţă, dând fără întrerupere din mâini şi din picioare, fără speranţa de a găsi vreo posibilitate de a mă întoarce din drum.

Dacă am reuşit atunci să mă menţin pe o mare agitată, am speranţa acum că voi învinge în lupta cu greutăţile. Mă simt atât de obosit poate şi pentru faptul că sunt şi eu unul dintre numeroşii „cobai” pe care s-a experimentat sistemul socialist. De aceea nici nu mai pot râde, aş scoate în evidenţa suferinţa care mă apasă şi de care mă simt umilit. În timpuri normale ar fi trebuit să mă consider un om fericit; eram bogat prin cei patru copii frumoşi, inteligenţi, pot spune chiar cuminţi, pe care mi i-a dat Dumnezeu, numai dacă nu aş fi fost în situaţia în care îmi trăiam drama singurătăţii mele, prin al cărui pustiu bâjbâiam, lipsindu-mi motivele care să-mi susţină bucuriile şi dorul de viaţă. Aveam să constat, cu acest prilej, că nu mă îmbogăţisem cu nimic de la şcoala urmată pe linia formării „omului nou, constructor al socialismului”, iar acum mă trezeam în situaţia în care viaţa mea pendula

între fericire şi nefericire, ultima fiind din ce în ce mai pregnantă, presărată cu multe necazuri şi frustrări, care mi-au pus la încercare toată fiinţa. Mi-au mai rămas numai munca fizică şi cea intelectuală, ambele prilej de rugăciune, dar şi de odihnă, devenind treptat o stare naturală.

Deznădejdile mele îşi au izvorul în faptele petrecute cu ani în urmă. Multe mi-au refuzat oamenii, mai ales în activitatea profesională din cauza invidiei, neacceptării adevărului şi a răutăţii lor.

Mă ridic de pe scăunel şi pornesc spre uşa de intrare în casă. Codiţă, care mă privise până atunci de pe labele întinse pe care-şi odihnea capul, s-a ridicat şi el, s-a întins şi a început să se gudure la mine, privindu-mă drept în ochi; când m-am apropiat de el, s-a ridicat, mi-a pus labele pe umeri, lingându-mi mâinile şi faţa, cum îi era obiceiul să-şi manifeste dragostea ce mi-o poarta. El nu este ca ceilalţi câini care cer mâncare, o aşteaptă întotdeauna liniştit, dar se manifestă zgomotos când plec de acasă. Atunci chiar plânge.

Privesc spre poarta înaltă şi am impresia că mă aflu în curtea unei închisori, iar afară, peste tot, se întâmplă ceva, care poate fi bănuită că este lupta pentru existenţă, pentru o bucată de pâine; acolo se desfăşoară viaţa reală, plină de muncă, de nevoi, de patimi, gusturi, eforturi zilnice, o viaţă adevărată, plină de zgomot, care freamătă ca şi marea. Numai eu trăiesc izolat, într-un univers şi o lume aparte, rupt. de restul vieţii cotidiene, într-o atmosferă somnolentă şi plină de visare.

Mă aşez la masa de scris, dar nu mă pot concentra. Gândul mă poartă departe în timp, în anii copilăriei mele şi trăiesc aievea, ca în nişte tablouri, anumite scene de viaţă.

Brusc îmi aduc aminte că a doua zi. este ziua de naştere a lui Mihai şi-mi fac planul ce să-i cumpăr şi să le fac o vizită. De câte ori îmi amintesc de sărbători, fie ele de Paşte, de Crăciun, de Anul Nou sau onomastica vreunei persoane dragi, ajung să stropesc cu lacrimi răzorul amintirilor mele. Recunosc, sunt sentimental, însă mă

strădui din răsputeri să-mi port pe umeri crucea, propriul meu destin.

Ah! amintirile mele

Aveam aproape 18 ani şi mama glumea pe seama mea, spunând: „eşti băiat de însurat”. Atunci l-am spus: „Mamă, eu nu mă voi căsători decât pe la 35 – 40 de ani, poate mai târziu”. Speriată, mama a crezut, reproşându-mi „Cine te mai ia atunci?” „Eu doresc să aştept până voi găsi fata de care să fiu demn ca soţ, voi chibzui bine”.

Cum am chibzuit, s-a văzut. Am încălcat toate regulile pe care mi le impusesem, pentru care toată viaţa voi regreta decizia pe care am luat-o atunci, din spirit de „dreptate”, care a făcut să fiu veşnic chinuit, iar, în final, nevoit să-mi părăsesc propria-mi casă, unde nu mai puteam respira şi să fac să se sfârşească acel vis urât…

Cei care vor avea cuvinte de reproş la adresa mea pe această linie, să nu uite că fericirea de care ei au avut parte, de a trăi într-un cămin fericit, alături de soţiile lor iubitoare, înţelegătoare, tandre şi grijulii, bucurându-se de liniştea căminului, în prezenţa copiilor lor, mie nu mi-a fost îngăduită decât o scurtă perioadă, aşa cum am prezentat mai sus. Ştiu că vocabularul de care dispun unii oameni ca să te scuipe, să te injurieze şi să te facă praf, este destul de bogat şi îl cunosc bine.

Marea mea greşeală a început odată cu acel „act de caritate” care a fost începutul căsniciei mele.

De atunci m-am zbuciumat, dar nu mi-am trăit, cu adevărat, viaţa, nu m-am bucurat de prezent, trăind clipa; am mers şi eu cu valul social. Astfel, viaţa a trecut pe nesimţite pe lângă mine şi abia acum mă întreb dacă a meritat atâta patimă, atâta râvnă şi îndârjire, pe care le-am cheltuit permanent, când toate trebuie să se sfârşească în acel „dincolo” despre care nimeni încă nu ştie nimic.

Atâtea vise spulberate! Între trecut şi viitor, în toacă viaţa mea, exista un strat gros de taine pe care – cu toată strădania mea – nu reuşesc să-l străpung.

Ce rămâne după un om care a plecat fără să lase ceva în urma sa? Doar amintirile lăsate în conştiinţa celor

care l-au cunoscut şi care, apoi, îl dau repede uitării. Când şi aceştia mor, totul se pierde, inclusiv amintirile.

Este important ca cei pe care îi iubim să ne fie ca nişte uşi care ne duc spre lume şi spre Dumnezeu.

Îmi rotesc privirea prin cameră şi observ că niciun obiect nu seamănă cu cele din casa pe care o părăsisem şi din care nu luasem nimic, în afara obiectelor de îmbrăcăminte şi droaia de amintiri. Mă înşelasem la gândul că soţia şi copiii mei îmi aparţin. Fantezia îmi spunea: „Ce minunat ar fi să pot sta aşezat într-un fotoliu comod când citesc şi pe un scaun cu spătar când scriu, ca să nu mi se mai îndoaie spatele aplecat peste masă şi neputându-mă relaxa pe taburetul meu, când oboseam”.

La fel mi-ar face bine o cameră aerisită, cu aer condiţionat, cu baie modernă şi un frigider plin cu toate bunătăţile. Atunci îi invidiam pe scriitorii care menţionau în cărţile lor că s-au documentat sau au scris în timp ce se aflau pe Coasta de Azur sau în alte locuri paradiziace, unde se odihneau. Sau pe cei care aveau prilejul să studieze în marile biblioteci ale lumii, cufundaţi în lecturi, departe de atingerea agitaţiei, parcă uitaţi undeva în afara timpului, înfundaţi în moliciunea fotoliilor şi canapelelor.

Ce mai pot face acum? Bună, rea, asta a fost viaţa mea. Poate a fost meschină, poate stupidă, dar fără îndoială construită pe ceva fals, pe un teren nesigur, semănând adesea cu o mlaştină, poate chiar pe nisipuri mişcătoare. Aşa cum a fost ea, a curs zi după zi, an după an, cu bucurii, necazuri, poate şi plăcerea trupească din care au rezultat cei patru copii, deveniţi şi ei amintiri odată cu plecarea mea de acasă. Multe din cele trăite am început să refuz a mi le mai aminti, considerându-le de-a dreptul ostile.

Mă gândesc că viaţa mea aş fi putut-o trăi în alt mod, mai potrivit, dar cum? în ultimii ani, înainte de revoluţia din 1989, pe lângă neînţelegerile din familie, venise şi viaţa grea care ne apăsa: frig în casă şi la serviciu, întreruperea curentului electric, lipsa alimentelor în magazine etc. Peste tot se spuneau bancuri prin care

făceam haz de necaz. Într-o zi, aflându-ne într-o pauză, eu şi alţi şefi de formaţiuni, colegi cu mine, au spus fiecare câte ceva hazliu, dar şi util. Le-am spus şi eu povestea „Găinile” sau Galinaceele.

„Găinile sau galinae sunt păsări din ordinul galinaceelor, încrengătura phasanidae, păsări cu o creastă şi două excrescenţe sub cioc. Găina are aripile scurte şi aproape rotunde, coada de o lungime medie, cu penele dispuse în trepte, ca o seceră etc.

Cocoşul Bankiwa trăieşte în munţii Himalaya, în India şi Birmania, iar Cocoşul Galus Var ins în insula Jawa, precum şi cocoşul Stanlec în insula Ceylon.

Dacă vouă nu vă este teamă de bolile găinilor, vă spun că ele suferă de viermi intestinali, păduchele de păsări, puricarul scabiei, holera aviară şi inflamarea ţesuturilor conjunctive, pneumomicoza, tuberculoza, râia găinilor, rahitism şi altele…”

— De unde ştii tu toate astea? mă întrebă Georgescu.

— Le-am citit într-un almanah, îi răspund eu rece.

— De foame, probabil? zice el.

— Nu de foame, de plictiseală. Eram internat în spital, şi mă plictiseam. Citeam tot ce-mi cădea în mână.

— Lasă-l, Georgescule! strigă Antonaru, că ce ai mai mânca şi tu un copan prăjit.

— Fript e mai bun, intervine Biţu.

— Măi, tu eşti bun să faci reclamă pentru întreprinderea „Avicola”, zice iar Georgescu.

— Te asigur că aş câştiga ceva bani, mai ales că am şi testat pe viu păduchii de găină şi am constatat că pot fi omorâţi rapid cu gaz (petrol). Asta am făcut-o pe fiica mea, Luminiţa, când eram în concediu la socri şi a intrat în coteţul găinilor ca să ia ouăle din cuibar, am spus eu.

Dar, despre incubatoare ştiţi ceva? i-am întrebat.

— Hai, spune-ne, că nu ştim! a strigat unul.

— E o poveste mai lungă, dar vă spun esenţa. E vorba de cutiile electrice pentru clocit ouăle. Când la noi au apărut primele incubatoare, lucrătorii de la „Avicola” le-au păzit zi şi noapte, deşi nimeni cu credea că de acolo pot

ieşi nişte vietăţi adevărate, care să semene cu puii de găină. Mulţi se întrebau ce fel de pui vor fi, vor putea merge pe picioare, vor putea sta pe oasele lor, nu sunt prea fragile ca să poată susţine trupul? Se pot mânca? Sau vor fi nişte arătări?

Medicul unităţii, care i-a surprins discutând, a încercat să-i liniştească:

„Staţi liniştiţi! Din ouă vor ieşi pui, în mod sigur, la fel ca toţi puii de găină. Veţi vedea şi-i veţi auzi, când vor umple sala cu piuitul lor. Este vorba de un proces normal, cu deosebirea că, în locul căldurii corpului cloştii, temperatura este furnizată de acel aparat alimentat electric".

Am o nepoată care lucra la „Avicola" Cumpăna, iar când i-am povestit, mi-a confirmat întru totul cele spuse; aşa au păţit şi ei prima dată.

...Mi-a venit să râd singur de aceste gânduri. Nu ştiu de ce mi-au venit în minte tocmai atunci... Parcă o văd pe Luminiţa cu părul uns cu gaz, iar bunica îi spunea că ar trebui tunsă zero.

M-a cuprins dorul de copii şi abia aşteptam să-i văd a doua zi. Până atunci am continuat să mă întreţin cu amintirile când ei erau mici.

...De când mi s-a născut primul copil, Petruş, a trebuit să-i spun poveşti, la început mai simple, pe înţelesul lui, apoi mai complicate cu Făt-frumos şi Ileana Cosânzeana, Păcală şi Tândală, împăratul Roşu, alte poveşti-cu zmei, apoi cu lei, tigri, elefanţi şi altele, care-l transpuneau într-o lume mirifică şi-l adormeau fericit. Această îndeletnicire am repetat-o până la Mihai, care a fost cel mai mic. Îmi vin şi acum în memorie scenele cu ei în pătuţ, pe pernă, ascultând până când îi cuprindea somnul. Câte lacrimi au vărsat ei, pe rând, pentru puiul prepeliţei care a murit îngheţat de gerul iernii pentru că aripa frântă nu i-a permis să zboare şi să-şi urmeze mama şi frăţiorii în ţările calde, sau pentru greierele care a murit de foame din cauza refuzului furnicii de a-i da împrumut un bob de grâu (un grăunte cât de mic) ca să poată

supravieţui pe timpul iernii, îmi era milă de ei când îi vedeam lăcrimând şi oftând din piepturile lor plăpânde pentru fiinţele care pier datorită celor care fac râu şi rămân nepedepsiţi. Cu inocenţa caracteristică vârstei lor, mă întrebau „şi vânătorul de ce a fost rău şi l-a împuşcat pe puişor?” sau „de ce a fost rea furnica şi l-a lăsat pe greieraş să moară de foame?”

Pentru a-i linişti după ce plângeau, precum şi pentru a-i determina să înveţe poezii, adesea le spuneam una-două poezii aproape zilnic; astfel am fost şi eu nevoit să învăţ unele, pe lângă cele pe care le ştiam: Căţeluş cu părul creţ, Brăduleţul, Vine raţa de la baltă, Moş Crăciun, Răcuşorul, Cuţu şchiop, Are cloşca patru pui, Mama, îngeraşul şi, mai târziu, Tatăl nostru.

Ei mă ascultau liniştiţi, până când somnul îi cuprindea definitiv, iar când le auzeam respiraţii uşoară şi uniformă, îi înveleam şi părăseam camera lor. Alteori veneau ei la mine în pat şi insistau să le spun poveşti, iar dacă adormeau, pentru a nu-i trezi din somnul lor îngeresc, nu-i mai duceam în patul lor, pentru a nu le întrerupe eventualele vise frumoase care îi mângâiau.

Cel mai mic dintre copiii mei a fost Mihai, cel pentru care au existat unele discuţii cu mama sa, înainte de a se naşte. Cu toate acestea, ulterior, el a fost cel mai apropiat de mine în ultimii ani pe care i-am petrecut în apartamentul familiei din care şi eu făceam parte. În ultimii ani chiar dormea cu mine în cameră şi nu puteam să-l trimit în camera lui, deoarece motiva mereu că îi este frig acolo. Mai târziu am priceput motivul: venea să-i verific temele pentru şcoală, după care, discret, îmi amintea că de la o vreme nu i-am mai spus nicio poveste şi insista cu o figură plină de candoare până când mă determina să-i spun una.

Poveştile ştiute de mine s-au epuizat până la urmă şi am fost nevoit să inventez altele, deoarece mă întâmpina cu protestul „pe asta mi-ai mai spus-o”.

Existau seri în care veneam de la slujbă foarte obosit şi mai săream peste unele pasaje sau mă lua somnul şi

atunci el, care urmărea cu atenţie, mă îndrepta imediat cu expresia „vezi că baţi câmpii!”, mă aducea la realitate şi continuam povestea.

Uneori îi spuneam că sunt tare obosit şi trebuie să ne culcăm, iar el se resemna, deşi făcea o mutrişoară bosumflată şi stingea veioza de pe noptieră. De când am plecat de acasă le duc dorul. Dialogul pe care îl aveam cu Mihai în fiecare seară, scotea pregnant în evidenţă firea lui de copil ambiţios, puţin dificil şi imprevizibil, dar cu o personalitate ce se anunţa puternică.

De la el am înţeles că un copil are permanentă nevoie de părinţi, iar pentru el trebuie să te străduieşti, fără răgaz, rămânând pe planul doi ale tale, de care te mai poţi ocupa în somn sau în timpul deplasării până la locul de muncă şi înapoi.

De când mama lor şi-a luat serviciu, casa şi familia noastră au suferit permanent, iar pentru copii a fost o adevărată traumă, fiind nevoiţi să umble cu chile de la uşi legate de gât.

Îmi vin în minte multe păţanii ale lor din acea perioadă: când Luminiţa, având 4 – 5 ani pe atunci, a plecat din faţa blocului în care locuiam şi s-a pierdut în oraş, iar când am venit eu de la serviciu, a trebuit s-o caut câteva ore. Am înscris-o în acel an la grădiniţa cu orar zilnic, dar când nu ajungeam la timp acasă, rămânea ore întregi singură la cămin, unde se umfla de plâns. Odată am dus-o acasă tocmai la ora 23.00, când m-am întors eu de la lucru; mama lor era la serviciu în schimbul de noapte, Petruş era la Liceul Militar din Breaza, iar Adrian avea numai şapte ani şi nu i se putea încredinţa copilul pentru a-l aduce de la cămin.

Am adus-o acasă, le-am dat să mănânce, apoi i-am băgat în pat pe fiecare, m-am aşezat pe un scaun şi le-am spus o poveste ca să adoarmă.

După câteva minute, Adrian a adormit dus, iar mai târziu şi Luminiţa a găsit încetişor drumul cel bun spre somn. O priveam cum dormea cu buclele ei aurii împrăştiate pe perna albă, iar genele ei lungi şi mătăsoase

au coborât peste ochişorii din care au şiroit atâtea lacrimi şi suferinţă; guriţa ei ca de înger, cu buza de jos boltită, proeminentă, îi stătea deschisă, ca un zâmbet dulce de mulţumire. Din când în când pieptul ei se ridica zvâcnind într-un suspin întârziat, apoi îşi relua respiraţia liniştită, cu secvenţe egale. Mânuţele ei albe-roz parcă sunt nişte flori proaspete ce se odihnesc pe mătasea portocalie a plăpumii ca abandonate, o sărut pe frunte şi mă duc şi eu la culcare.

Peste douăzeci de minute se aude cheia care se răsuceşte în yala de la intrare. A venit Elizabeta de la serviciu, care se dezbracă, se spală, timp în care eu îi povestesc cele întâmplate. O învinuiesc, cu discreţie, de cele întâmplate, datorită serviciului ei. „Ocupă-te şi tu de ei pentru că nu sunt numai copiii mei. Eu de serviei nu mă las”, îmi răspunde ea.

Sau năzbâtiile lui Adrian, care pleca în triajul C.F.R. împreună cu un alt coleg al său, unde un mecanic de locomotivă îi plimba toată ziua, încât ajungeau acasă abia la era 22, oo, punându-ne pe jar. Altă. dată a refuzat să meargă la serbarea de sfârşit de an motivând: „eu am note cel puţin de premiul II şi i s-a dat fiicei unui grangur de la partid”.

…Amintiri… amintiri, cu dureri şi plăsmuiri. Ies în curte. Afară se înserase, se mai vedeau ultimele dungi roşietice pe cer. Trec pe lângă Codiţă, care se gudură la mine, aşteptând să-l slebozesc pentru a-şi face plimbarea prin curte, dar îl tratez cu indiferenţă; el simte gestul meu, se supăra şi intră în cuşcă. Un vânticel îmi pătrunde prin cămaşa descheiată la piept, lunecând plăcut pe piele. „Ce bine este uneori să trăieşti şi să simţi o plăcere minunată, mulţumindu-te numai cu atât!”, mă gândeam. Îmi eram singur stăpân, precum eram stăpân peste toate care mă înconjurau. Cu toate acestea, o dulce ameţeală mă cuprindea şi, privind spre cer, spre nemărginita zare, în mine se năştea dorinţa de a zbura spre depărtări, aşa cum fac pasările şi să uit de tot molozul şi toată zgura vieţii pe care am trăit-o.

Mi-a venit în minte expresia folosită de maestrul

Gogol în romanul „Suflete moarte”, „Unde eşti tu tinereţe? Unde-mi eşti voioşie?”

Întotdeauna am vrut să fiu o pasăre şi să zbor liber. De când eram mic, acasă, priveam cerul pentru care simţeam o bucurie imensă şi doream să pot zbura. Mi se părea că aceasta este o făgăduinţă care se va împlini. Omul a dorit dintotdeauna să zboare, să simtă imensitatea văzduhului, unde nu există oprelişti.

Atunci când eşti liber parcă zbori. De zburat nu am zburat niciodată, în afară de cursele cu avionul.

Intru din nou în casă. Mă copleşeşte, tot mai mult, o stare de apatie paralizantă. Mă simt îmbătrânit, deşi vârsta mea mă contrazice. Privesc în urmă viaţa pe care am trăit-o, inclusiv în „Epoca de Aur”, rămasă în istoria României ca o etapă a unei încercări relativ îndrăzneţe de a construi o societate mai bună şi mai dreaptă, care nu a reuşit nici la noi, nici la vecinii noştri mai apropiaţi sau mai depărtaţi. Explicaţia ar putea fi una singură: confiscarea puterii populare de către un grup restrâns de persoane – aşa-zisa nomenclatură – care a aplicat doctrina lui Stal în toate domeniile vieţii, neglijând şi experienţa proprie poporului român. Cum s-a desfăşurat viaţa noastră se ştie: generaţiile de după al doilea război mondial au trăit cu speranţa, entuziasmul şi credinţa în viitor, aprobând şi suportând orice sacrificiu impus de conducătorii vrenii, pentru a fi construit acel „viitor mai bun” pentru ele şi penuru generaţiile care vor urma. Unii oameni au murit cu această speranţă în inimi, alţii trăiesc şi văd ce a rezultat.

Dacă socialismul a dus la egalizarea nivelului de trai al oamenilor, astăzi se dovedeşte că discrepanţele dintre bogaţi şi majoritatea săracilor este o mare durere şi o mare suferinţă.

Şi cu toate acestea, nostalgia nu mă părăseşte. Gândurile îmi aleargă spre anii tinereţii mele, ani care mi-au oferit momente unice, de neuitat, deşi puţine. Of, ani ai tinereţii, ce repede aţi dispărut, ca o ceaţă împrăştiată de vânturi, lăsând în urmă numai tristeţe şi suferinţă!

Oricine mă poate întreba astăzi: „Ce ai făcut cu viaţa

ta? Văd că nu ai nimic, deşi ai depăşit jumătate din ea”. Îi dau dreptate. În viaţă m-am comportat ca un alergător de cursă lungă, care mi-am impus să merg înainte orice ar fi, fără a privi înapoi şi fără a analiza temeinic fiecare obstacol. Acum, când ar trebui să mă bucur de liniştea căminului, înconjurat de dragostea celor dragi mie, stau aici ca un pustnic şi…

Închid fereastra şi mă pregătesc de culcare, deşi nu sunt sigur dacă voi putea adormi uşor.

Pe vremea când lucram program de 14 – 16 ore pe zi, aveam un somn uşor, sănătos, fără coşmaruri sau zvârcoliri vinovate, uneori chiar fără vise, somn de om cinstit, ca cel de meşteşugar sau de agricultor, care nu tresare la gânduri negre: „Hei, o fi aflato pe aia!” sau „Au fost descoperite cutare fapte?”

Mă durea spatele cât am stat pe scăunel în poziţia „Gânditorului de la Hamangia”.

Mă întind pe pat, cu faţa în sus şi mâinile sub cap, în aşteptarea momentului când mă va prinde somnul, gândul îmi fuge la tinereţea mea în urmă cu mulţi ani. Mă doare absenţa ei, aşa cum simte un om durerea în piciorul care i s-a amputat. Ştiu că este un sentiment de deşertăciune, care vine pe neaşteptate şi stăruie din ce în ce mai des în ultima vreme, fie înainte de culcare, fie când mă străduiesc să mă concentrez atunci când lucrez la o carte, îmi vine în minte o prietenă de suflet din anii tinereţii, dar mă străduiesc s-o alung.

Amintirea ei dureroasă ar trebui s-o încui într-o casetă cu capacele de plumb şi tot ce am simţit pentru ea să uit, pentru că acum ea are o familie, un soţ, o fetiţă drăgălaşă, şi nu trebuie să le stric liniştea.

Adevăratele victorii pe care şi le asumă bărbaţii în dragoste, în realitate sunt cele mai dureroase înfrângeri, iar această stare de lucruri nu a putut-o explica nimeni până în prezent. Îmi închipui că este din cauză că pasiunile, numai ele, pot aduce satisfacţii, deşi puţine, totuşi desăvârşite şi perene.

La vârsta mea cred că ar fi mult mai bine să fiu

înţelept şi să nu mai visez. Acum chiar dacă aş mai avea ocazia s-o iau de la capăt, cine ştie dacă nu aş gândi la fel ca în tinereţe?

Am dus o viaţă grea. Deşi am avut condiţii să fiu fericit, n-am fost datorită altora care mi-au făcut viaţa „mizerabilă”. Acum, dintre atâtea rele, mi-ar fi greu să mai aleg o viaţă mai bună, iar dorinţele amânate dor din ce în ce mai mult.

Timpul curge întotdeauna într-o singură direcţie. Indiferent de ce dorim sau credem noi. Important ar fi să ne folosim de el, cât nu este prea târziu.

Îmbătrânesc şi regret că s-a dus atât de repede iubirea noastră, fără posibilitatea de a revemi. Văd şi acum aievea mersul ei săltat de felină la vânătoare.

De ce unele femei, ca şi bărbaţii, se îndrăgostesc de unii (unele), dar se căsătoresc cu alţii (altele)?

Este greu de găsit adevăratul răspuns, deşi se pot aduce unele argumente: unii sunt obligaţi de situaţiile create, alţii de rude, fetele de sarcină etc.

După eşecul meu în dragoste în prima tinereţe, îmi închipuiam că nu voi mai putea iubi nicio altă femeie în viaţa mea, dar mă înşelasem. Când nici nu mă aşteptam, a intrat în viaţa mea Florina, dar care era prea tânără, iar eu eram căsătorit.

Acum când scriu, i-aş putea da un alt nume, dar credincios adevărului nu voi spune: „orice asemamăre cu personajele reale este pur întâmplătoare” ci voi aminti-o cu numele ei real care mie drag.

Îţi spun, abia acum, că nu există comori ca să te răsplătească, Florina, pentru că tu ai fost o rază de lumină caldă în bezna şi frigul care mă înconjoară azi, aici, izolat de toată lumea, cu inima sângerândă în unele momente. Te port şi acum în inima mea, care a început să obosească la 53 de ani.

În ziua când am făcut acea uluitoare descoperire, am fost fericit că mai sunt în stare să iubesc, numai că această iubire nu a durat mult, deoarece destinul meu s-a arătat din nou nemilos, ticălos, câinos cu mine, pentru că în loc

să te păstrez, am fost obligat să te părăsesc, forţat de împrejurări şi nişte raţiuni aşa-zis „Superioare”, care ne-au luat şi acest unic drept, „Dreptul la iubire”, lăsându-ne doar amintirile.

...Fiecare atingre a ei mă umplea de mulţumire. Ne înţelegeam amândoi prin porii pielii şi prin respiraţie, dincolo de gesturi şi cuvinte; ea tremura la pieptul meu la fel ca toate femeile iubitoare, la pieptul bărbatului care le e stăpân deplin.

Înzestrată cu multe calităţi, avea şi o febrilitate şi un tremur al vocii, iar când stăteam faţă-n faţă, mă privea drăgăstoasă, urmărindu-mă cu figura ei mirată şi încântată, la care se adăuga o curiozitate specială.

Gândurile mi se învălmăşesc în cap. Anii aceia au zburat de mult, iuţi şi nemiloşi, iar nouă ne rămăsese numai acea dulce şi totodată dureroasă amintire, care venea de departe şi ne ţinea sufletul treaz. Viaţa ne-a despărţit pentru totdeauna, fără a mai spera la clipe de iubire, doruri, bucurii, ci doar suferinţă. Ce este iubirea? E singurul sentiment care ne justifică existenţa; ea reprezintă bogăţia sufletului nostru. Un suflet lipsit de iubire este uscat, mort. Cum poţi să calci în picioare acest sentiment nobil? Cum să renunţi la el, la propria fericire? Şi, totuşi, eu am renunţat pentru a nu-i distruge propriul ei cămin, dacă aş mai încerca acum, că eram liber şi, poate, cine ştie? A fost drept, n-a fost? E greu de spus.

...La cuponul de pensie am primit şi un flucuraş cu şase călătorii pe C.F.R. la clasa a II-a cu plata a 50% din preţ. Mi-am spus în gând: „merg s-o vizitez pe Florina”, dar am renunţat repede deoarece am considerat că nu e drept să-i creez probleme în familie numai pentru a-mi satisface dorinţa de a o vedea, deşi pentru mine era foarte important. M-am resemnat, gândindu-mi că nu am dreptul să-i împiedic desfăşurarea normală a vieţii de familie, mai bine să creadă că am uitat-o, iar eu să trăiesc în continuare cu amintirile, în care ea îmi apărea la 23 ani, zveltă, cu silueta mlădioasa ca o trestie, mişcându-se cu o gingaşă senzualitate.

Prin frumuseţea gâtului, umerilor şi pieptului ei, îmi aminteşte de Simonetta lui Boticelll.

Râsul ei muzical avea darul să-mi risipească supărările de peste zi, iar trupul i se destindea, recăpătându-şi graţia felină. Dragostea e ca un torent care-şi rostogoleşte trupul la vale, purtându-l pe apele înspumate, printre stânci. Dumnezeu a creat-o şi a făcut-o frumoasă. Oare cum o fi ea acum?

Revin, treptat, cu gândul la ce a fost căsnicia mea şi constat că m-am grăbit nejustificat, lăsând în urma o tinereţe încă netrăită, cu toate bucuriile şi promisiunile ei. Am renunţat la toată frenezia şi la bucuriile autentice ale vieţii, pentru a mă întoarce la Elizabeta, care, drept mulţumire, mi-a făcut viaţa un iad. Acum ştiu sigur că existau lucruri mai de preţ decât starea de om căsătorit. A fost destinul? A fost conştiinţa?

Ce bine ar fi dacă omul ar cunoaşte dinainte caracterul fiinţei cu care urmează să se căsătorească şi să-şi petreacă întreaga viaţă. Abia atunci ar putea hotărî, în cunoştinţă de cauză, soarta viitoare, iar dacă şi aşa ar acţiona greşit, îşi merită suferinţele.

Abia când trăiesc împreună dau la iveală tot ce este mai rău în ei, de unde rezultă că ar face mai bine dacă ar trăi separaţi.

În podul casei se aude un zgomot. Ascult cu atenţie şi constat că sunt şobolanii care chiţăie şi se bat. Nu-mi fac probleme pentru că în pod nu se află nimic. Totuşi, şobolanii stârnesc scârba, spaima, teamă faţă de molimele pe care le răspândesc; ei aduc pesta, mai întâi se îmbolnăvesc ei, apoi îmbolnăvesc oamenii care intră în contact cu ei pe orice cale, în special alimentele pe care le ating. Şobolanii trăiesc în societăţi subterane, posadă o isteţime în adaptarea la condiţiile vieţii grele, lupta continuă pentru supravieţuire, precum şi migraţia lor prin diferite locuri unde-şi construiesc labirinturi, tăind cu dinţii piatra şi cărămida. Ei au aceeaşi origine ca toate celelalte mamifere, sunt animale inteligente, se feresc cu uşurinţă de capcane, trăiesc în familii organizate, au

experienţă, instincte sigure, raţiune şi o memorie bună.

Şobolanul se înrudeşte cu omul, motiv pentru care se crede că el este o încarnare a omului. Se poate?

În casă, ca şi în curte, coboară o liniştea totală, ca de mormânt, atât da profundă, încât mă tulbură.

Aud un ticăit sacadat precum ar merge un ceas de masă. Privesc la ceasul meu de pe masă, dar el este oprit pentru că am uitat să-l întorc. Ascult din nou şi ticăitul continuă. Mi-am adus aminte că fiecare casă are ceasul ei. Unii spun că ar fi un şarpe, dar nu pot să cred. Când eram copil în casa părintească, am auzit ceasul noapte de noapte, deşi ceasul nostru se afla în camera părinţilor şi nu în camera mea.

În liniştea camerei îmi auzeam, parcă şi gândurile alături de bătăile inimii mele obosite. Am adormit târziu, dar m-am trezit devreme, înainte de ora 7, oo dimineaţa.

CAP. VII – VIZITA FAMILIEI. AUTOCUNOAŞTEREA

Dimineaţa nu mai simţeam atâta apăsare în suflet. Mă preocupa mai mult vizita pe care urma s-o fac familiei mele pentru a onora ziua de naştere a lui Mihai. Astfel că, după ce mi-am făcut toaleta de dimineaţă, am mâncat ceva şi mi-am băut cafeaua, apoi am ieşit afară, în curte, pentru a-i hrăni pe Codiţă.

— Bună dimineaţa! am auzit în spatele gardului îmbrăcat cu iederă din faţa casei.

— Bună dimineaţa, vecine! i-am răspuns eu, căutându-l cu privirea printre frunzele de iederă, de unde venea vocea.

Era domnul Voicu Ştefan, un pensionar, cu trei ani mai în vârstă decât mine, om modest, având un suflet ferit de orice dezordini ale fanteziei, calculat, dar îndărătnic în anumite privinţe, respectuos în relaţiile cu semenii săi, trădând, însă, în toate, originea sa rurală. Era originar din comuna Oltina, unde lucrase ca şofer la C.A.P-ul local, apoi ca şofer ia T.C.I.F. Constanţa; se mutase în 1979 în oraş, unde-şi făcuse o casă înaltă şi lungă cât o remiză da C.A.P., care făcea umbră pe o bună porţiune din grădina mea. M-am împăcat bine cu el şi cu toată familia sa, ca de altfel, cu

toţi vecinii din jurul modestei mele locuinţe.

— Dumneata ai dormit aici? m-a întrebat el cu o faţă lăţită de curiozitate şi o surpriză profundă, asemănătoare cu cea care apare pe faţa unui student după ce a luat biletul de examen de pe biroul profesorului examinator şi a constatat că nu cunoaşte deloc subiectul.

— Da, locuiesc aici da câteva luni, am răspuns.

— Nu prea te-am văzut, ştii… noaptea n-am văzut lumină şi am crezut că lucrezi ziua, apoi pleci.

— Nu se vede lumina din cauza jaluzelelor, am răspuns eu. Lumina o camuflez cu un jaluzel gros, pe care-l cobor seara.

— Da, da! a continuat el să se mire.

De când mă mutasem aici, relaţiile mele cu vecinii erau simple, de salut, deoarece eu căutam singurătatea şi evitam complicaţiile, mai ales că presupuneam şederea aceasta provizorie, chiar dacă pe atunci nu era decât o dorinţă a mea.

— Aţi cumpărat casa de la doamna Rădiţa? m-a întrebat el, eu o figură interesată.

— Da.

— În căsuţa asta au locuit părinţii ei şi tot aici s-a născut şi ea. Când s-a căsătorit ea cu domnul Trif Traian, el fiind maistru la O.N.T. Carpaţi, un trust mare de construcţii edilitare, şi-au construit vila din spate şi s-au mutat, aici rămânând bătrâna ei mamă pe care n-au luat-o acolo, motivele nu le cunosc. A trăit singură aici până în urmă cu cinci-şase ani, când a murit. O mai hrăneam noi cu câte o farfurie de mâncare, dar… aţi văzut condiţiile, fereastra… a dus o viaţă aproape de starea de animal, ca o leoaica în cuşcă… păcat de ea!

— Am intrat în casă şi m-am pregătit de plecare în oraş, urmând să trec pe la familie pentru onomastica lui Mihai, după ce voi cumpăra câte ceva pentru această ocazie, pe care eu o consideram fericită, prilej de discuţii, să aflu noutăţi.

Mi-a deschis Luminiţa, care m-a sărutat şi m-a condus în sufragerie unde am rămas o vreme numai noi

doi, discutând.

— Mihai pe unde este? am întrebat-o.

— S-a dus până la un coleg al său, să facă împreună nişte exerciţii. îl solicită adesea, a adăugat ea.

În timp ce discutam noi, în cadrul uşii şi-a făcut apariţia Elizabeta. Am privito atent şi am salutat-o. Zbârcituri discrete îi apăruseră în dreptul ochilor, gurii şi nasului, dar păstra înfăţişarea unei femei distante, gata oricând de ceartă; simţea că toate speranţele ei de altă dată se năruiseră, iar gloria de a fi soţia unui om cu oarecare importanţă îşi pierduse strălucirea. Trecutul şi viitorul i se învârteau dureros şi nedesluşit în minte, iar sufletul ei rănit clocotea de ură înverşunată. „Câinele, bestia, laşul! a plecat după alta mai tânără şi mai frumoasă ca mine”, obişnuia să spună şi tot aceasta o citeam şi eu pe faţa ei, care era furioasă, gata să explodeze. Fără să-mi răspundă la salut, s-a dezlănţuit brusc:

— Ce faci? O duci bine, nu-i aşa? Nu mai ai grija serviciului, nu mai ai familie, nici greutăţi, eşti fericit.

A urmat o pauză scurtă, în care eu am evitat să spun ceva, după care tot ea a reluat:

— Tot cu curva aia eşti?

Nu i-am răspuns. Ce puteam spune? Oricare răspuns al meu nu avea pentru ea nicio valoare deoarece era convinsă că stau cu o femeie şi nu o puteam convinge de contrariu. Am răspuns scurt:

— Tot.

Gândeam că astfel voi reuşi să evit o ceartă crâncenă care se anunţa la orizont. Nu-i puteam dezvălui noua şi modesta mea locuinţă, temându-mă să nu mă viziteze aici şi să-mi creeze neplăceri.

Văzând că vizita mea eşuase lamentabil, m-am ridicat de pe scaun şi m-am îndreptat spre uşă.

— Pleacă imediat din casa mea şi să nu mai vii aici! mi-a strigat ea, înroşindu-se la faţă.

— Casa ta? Cândva aceasta a fost casa mea, anexă la contractul de muncă, iar de atunci nu a trecut prea multă vreme, i-am răspuns.

— Ieşi din casă şi du-te la curvela tale!

Am ieşit, iar ea mi-a trântit, cu zgomot, uşa în spate. De atunci nu i-am mai vizitat niciodată. Dădeam telefon şi mă întâlneam cu copiii în vreo cofetărie sau pe stradă, până în toamna anului 1992 când reuşisem să adun în casă aproape tot ce-i trebuie unui om ca să considere că duce un trai cât de cât decent. Primul care m-a vizitat a fost Petruş, cu care ţinusem legătura de la început; a urmat Mihai în toamna anului 1992, iar în anul următor, el a adus-o şi pe Luminiţa.

Telefoane acasă dădeam destul de rar, atunci când bănuiam că Elizabeta este la serviciu, pentru a evita bălăcărelile ei şi reproşurile mereu aceleaşi. Uneori se nimerea să fie la telefon şi începea:

— Tu ţi-ai pus coada pe spinare şi ai plecat, iar pe mine m-ai lăsat singură cu copiii, să mă zbat în nevoi şi să râdă lumea de mine.

— Te-am lăsat numai datorită comportării tale nesăbuite, îi răspundeam. Şi nu te-am lăsat în drum, ci într-un apartament confortabil, cu patru camere, având în el tot ce este necesar, în timp ce eu locuiesc într-o cocioabă, în sărăcie, după 35 de ani de muncă. Poate aveam şi eu dreptul la confortul pe care tot eu l-am făcut?

— Nu te-a gonit nimeni de acasă, ai plecat şi ţi-ai ales singur astfel de condiţii.

— Am plecat pentru că, dacă mai stăteam acolo, ori muream eu, ori te omoram pe tine şi intram la puşcărie. Cel puţin acum sufăr eu, dar copiii au condiţii de locuit şi te au pe tine, care zici că le porţi de grijă.

— Ai plecat pentru a trăi cu curvele, nu-ţi pasă ţie de mine sau de copii.

În asemenea situaţii, conversaţia lua sfârşit. Gelozia ei cumplită, total nejustificată, o făcea să aibă această comportare, mai ales după ce pierduse totul. Forţele răului puseseră stăpânire pe sufletul ei. M-am gândit mereu că nu eu vă trebui s-o judec, o va judeca Cel de Sus, singurul care are căderea să-i judece pe morţi şi pe vii şi tot El poate să-i ierte pentru ceea ce noi, oamenii, socotim că nu

putem ierta.

Recunosc – pentru nu ştiu a câta oară – că Elizabeta a fost pentru mine o mare dezamăgire, un „pietroi” legat de gâtul meu timp de 32 de ani, care m-a tras la fund şi m-a stânjenit, dovedindu-se incompatibilă cu activităţile sociale şi funcţia mea profesională. Copiii noştri, deşi frumoşi, sănătoşi şi inteligenţi, n-au putut moşteni de la noi, după 1989 decât o parte din calităţi, un dar prea adesea fatal când este întovărăşit de sărăcie, fiind nevoiţi să lupte în continuare cu viaţa – ca mulţi alţi semeni ai noştri azvârliţi cu destulă uşurinţă la periferia societăţii – fără putinţa mea de a-i ajuta material.

…M-am întors acasă supărat şi m-am culcat fără să mănânc ceva. Dimineaţa când am deschis fereastra, am constatat că aerul era rece. Plouase peste noapte, iar în jur se simţeau desluşit mirosurile toamnei; pământul respira, împrăştiind miresme de fân, răşină şi frunze uscate. Mi s-a părut curios că în curte era o linişte totală, nimic nu se clintea, în aer nu era niciun zgomot, nicio adiere de vânt, totul era, parcă, încremenit.

N-a durat mult această linişte, aşa cum mă aşteptam. Spre seară a început un vânt care, mai apoi, s-a transformat în furtună, torturând pomii care urlau, ca şi bolta viţei de vie, sub loviturile demente ale vijeliei care izbea din toate părţile, cuprinsă de convulsii.

Căsuţa mea gemea sub greutatea boitei metalice a viei, pe care furtuna o apăsă, făcând-o să trosnească.

Cerul s-a acoperit în întregime de nori şi în câteva minute a început o ploaie repezită, care, treptat, s-a transformat în „ploaie ciobănească”, continuând până după miezul nopţii. Stropii loveau pe tabla acoperişului şi aşa cam şubrezită, făcându-mă să mă tem că ar putea pătrunde în pod şi apoi în casă. Stăteam cu luminile stinse, însă camera era luminată de fulgerele de afară, care nu mai conteneau.

Vântul îndoia copacii aproape să-i rupă, dar ei se încăpăţânau să reziste în picioare, plătind la fiecare înclinare cu pierderea frunzei şi a ramurilor mai plăpânde,

pe care furtuna le smulgea şi le zvârlea pe solul îmbibat cu apă.

Îi priveam, gândindu-mă că şi omul are cam aceeaşi soartă în faţa naturii; ca şi copacul bătut de ploi, vânturi sau mângâiat de soare, sfârşesc amândoi aproape la fel, copacul doborât de secure, iar omul de boli, accidente sau bătrâneţe, întorcându-se de unde a venit, locul de „odihnă veşnică şi ţărână uşoară" pentru scurtă vreme. Leşul este pus în pământ şi devorat de vieţuitoarele pământului, iar spiritul pleacă spre alte dimensiuni. Este neputinţa omului de a se opune implacabilului.

Vântul continua să împrăştie frunzele moarte, învolburându-le şi trimiţându-le spre fundul curţii.

Abia către asfinţit s-a aşternut din nou liniştea, iar razele roşiatice ale soarelui penetrau greu prin pânza norilor negri care se frământau în caiere, cu direcţia spre apus.

Continua să sufle un vânt rece, mai domol de această dată, dinspre mare. Deşi ţărmul mării era departe, zgomotul produs de valuri ajungea până la mine, răsunându-mi sumbru în urechi. Pe stradă nu se mai vedea nici ţipenie de om. Intraseră în casă cu toţii şi vecinii mei din faţă. Mai zăbovea pe cer lumina roşiatică a soarelui, ale cărui raze erau fragmentate de nori. Linişte peste tot, nu se mai auzeau nici voci omeneşti, nici măcar un lătrat de câine, numai vântul continua să răvăşească copacii care se înclinau în semn că cer îndurare. Am intrat în casă şi am aprins focul la sobă, apoi am trecut la masa de scris.

Spre dimineaţă m-a trezit din somn un nou răpăit de ploaie pe acoperişul casei. „Cri, cri, cri, toamnă gri! „cum se văicărea greierele lui G. Topârceanu.

Ca orice toamnă şi aceasta venea cu ploi, frig şi uragane care fluierau în hornurile caselor, în ramurile desfrunzite ale pomilor, făcând să cânte sârmele stâlpilor electrici de pe stradă care ajungeau până la mine ca un marş funebru, alteori ca un chelălăit de câine uitat afară, în viscol, legat în lanţ. Vântul trecea în rafale peste casă, făcând ca răpăitul ploii pe acoperiş să se intensifice. Mi se

părea că mă golesc de toate visele şi dorinţele pe care le mai aveam, coborând treptat spre acea stare primară când nu mai doreşti şi nu mai aştepţi nimic de la viaţă; dispăreau toate micile bucurii şi mă pomenisem cu o stare vegetativă asemenea copacilor fără frunze, care dormitează până la venirea primăverii, când se dezgheaţă pământul. Toamna a venit cu ceaţă, ploi, frig, cu ramuri golaşe, desfrunzite, toate la un loc amplificându-mi sentimentul de singurătate. Este un test de autocunoaştere şi control în singurătatea mea pentru care nu văd un leac mai potrivit decât acceptarea ei conştientă, cu melancolia şi tristeţea inerente şi cu ocuparea permanentă a timpului cu ceva util. Asta şi fac, fructific cât mai bine forţa fizică şi capacităţile mele interioare, iar când îmi mai rămâne timp, mă folosesc de armonia naturii, hoinărind.

În anotimpurile calde pot umbla prin oraş, dar acum…

Civilizaţia ajunge uneori să fie doar o amăgire, deoarece în situaţiile de „criză” uităm că suntem oameni, devenim cu destulă uşurinţă maimuţe, îndepărtându-ne de bipedul raţional. Astfel ne transformăm repede în sălbaticul care, aflat la gura grotei care-i serveşte de adăpost, ţipă la vrăjmaş pentru a-l speria şi îndepărta, aşteptându-l să se apropie, cu piatra pregătită în mână. Puţini sunt cei care reuşesc să se menţină deasupra originii lor animale, treaptă la care s-au ridicat după ce au parcurs mai multe etape de experienţă şi de viaţă. Mulţi uită, adesea, de omenie sau poate habar nu au că omenia se afla în propriile noastre inimi şi numai sufletele rătăcite simt nevoia s-o caute în afara lor.

…Zilele trec una după alta, ca şi zilele din calendar, tot mai posomorâte. Plec pe stradă destul de rar şi atunci numai până la un magazin situat la colţul străzii să-mi mai împrospătez proviziile de hrană. Cred că dacă nu ar fi Codiţă, aş renunţa şi la mâncare, mulţumindu-mă cu ceva frugal, „te miri ce”. Lucrez intens la cartea „Destin nemeritat”, care mi-a stors toată vlaga din mine. În febra lucrului reuşesc din ce în ce mai mult, să văd limpede că o

operă literară, fie ea şi numai o carte pe care încerc se scriu, este o întreprindere greu de realizat; este ca o bătălie pe viaţă şi pe moarte cu un duşman puternic, unde poţi pierde, cu consecinţe dintre cele mai grave.

Ridic încet, fără voia mea, ochii spre cer, cerându-i Atotputernicului să mă îndrume, reproşându-mi, concomitent, faptul că în anii din urmă nu prea eram pios, nu prea mă gândeam la Dumnezeu. E drept că nici nu aveam voie să fac acest lucru, dar cine ştia atunci la ce mă gândesc eu? Ce rău este ca mulţi dintre noi ne gândim la Dumnezeu numai atunci când avem nevoie de ajutor şi, când îl primim, uităm să-l mulţumim pentru ajutorul pe care ni-l dă unora cu multă dărnicie.

De când scriu, obişnuiesc ca atunci când încep o nouă carte, să-mi fac cruce şi să pronunţ pios „Doamne ajută-mi”.

Simt ajutorul Lui, deoarece memoria mă ajută să aduc la viaţă o serie de epidoade trăite, cu toate că nu am ţinut vreun jurnal, ci doar unele însemnări generale; nu m-am gândit că voi scrie vreodată despre ele. Mulţumesc lui Dumnezeu că am o memorie bună care nu m-a părăsit odată cu înaintarea în vârstă.

Astfel, cu ajutorul amintirilor – multe dureroase – am reuşit să aştern pe coala albă de hârtie istoria tulbure a unei vieţi pe o perioadă de peste 40 de ani, presărată cu multe întâmplări care m-au marcat, alături şi de unele realizări care mi-au menţinut moralul de-a lungul carierei mele. Aspectele trăite, fapte şi existenţe întregi se ridicau la suprafaţă din subconştientul meu, unde aşteptaseră ani de zile ca nişte sedimente suprapuse în timp. Toate căpătau, treptat, contur şi prindeau viaţă, ceea ce mă satisfăcea şi-mi dădea imbold să perseverez.

Viaţa descrisă în cărţile mele, constituie jaloane, balize ale unei vieţi trăită cu speranţa că va fi mai bine. Aşa am ajuns să scriu un roman – foileton dureros de real. În pieptul meu plesnise o coardă şi tocmai această durere m-a determinat să mă dedic scrisului, acel scris migălit, cu trudă, dar şi cu răspundere.

În fiecare carte am încercat să pun fiecare amintire în căsuţa ei. Abia acum îmi dau seama mai bine ce viaţă am dus, preocupat mai mult de muncă decât de grija pentru propria-mi fiinţă.

Către sfârşitul carierei, răpus în lupta pentru adevăr, am început să mă retrag în cochilia letargici, deşi ştiam că nu fac bine, că dau altora „apă la moară”.

Aşteptasem mult pensionarea pentru a fi cu adevărat liber. Adunasem atâta venin în sufletul meu, fără să mai spun nimănui, iar acel venin se îngroşase ca smoala lichidă (topită), aşezată deasupra rănilor mai vechi care mocneau în interior şi nu mă lăsau să uit cele pătimite.

Memoria este o calitate de mare valoare a creierului omenesc, este fundamentală, inestimabilă, este forţa noastră. Ea îl leagă pe om de ceilalţi, îl socializează şi îl individualizează în acelaşi timp. Fără memoria trecutului nu există viitor.

În situaţia mea, amintirile sunt necesare, mai ales că şi eu pot fi apăsat de teama bătrâneţilor, de zilele care se duc, cu atâta repeziciune şi nu se mai întorc.

Citeam cartea lui Ginghiz Aitmatov „O zi mai lungă decât veacul” în care autorul prezintă foarte bine lupta pentru memorie. Prin 1984 citisem în ziarul „România Liberă” o recenzie făcută de Alexandru Muşina în care o denumeşte „Zodia mancrutului” sau „Legenda mancrutului”.

Desigur, cartea înfăţişează o utopie neagră. În câteva fraze voi încerca să redau principalele idei: Acţiunea se produce într-o localitate numită Sari-Ozeki din Turkmenia, unde populaţia a fost cotropită de juan-juani, un popor blestemat, de sălbatici şi cruzi care nu cunoşteau decât războiul.

I-au luat prizonieri pe băştinaşi şi i-au transformat în sclavi prin răpirea memoriei care se realiza prin acoperirea capului cu pielea luată din gâtul unei cămile proaspăt tăiate („şiri”), după ce omul era ras pe cap; acea piele i se lipea de craniu, iar când se usca, îl strângea ca o menghină. Majoritatea dintre ei mureau, iar cei care

supravieţuiau, îşi pierdeau complet memoria, devenind astfel „mancrut”, ceea ce însemna că era un rob perfect şi nu cerea decât haine şi hrană, servindu-i pe stăpâni. El se temea doar să nu-i fure cineva cămila. Cartea arată că un astfel de om adus în „starea de animal, fără memorie, nu şi-a mai recunoscut mama care îl căuta şi a omorât-o.

…Eu m-am bucurat de o memorie excelentă, deşi am fost un suflet de om chinuit, condamnat de unii, pe nedrept, la durere şi suferinţă. Se vede că platoşa mea a fost solidă şi nu a putut fi străpunsă, cu toate că am fost adesea ţinta răutăţilor unor mediocri şi a unor injustiţii strigătoare la cer, unele puse la cale de nişte nulităţi în profesie, căutând vânătoarea de slăbiciuni. Până unde merge cruzimea acestor devoratori, fabricanţi de insinuări răutăcioase!

Ura este singura pasiune accesibilă mediocrilor. Ei găsesc în ură o aparenţă a măreţiei.

Poate tocmai de aceea ura este atât de răspândită şi atât de uşor de propagat. Ea a fost cauza multor războaie care au nimicit milioane de oameni şi distrugând sufeletele celor ce au supravieţuit catastrofelor.

Încercarea mea literară a fost un strigăt de durere, dar, poate, şi o chemare venită din senin, din singurătate, când voiam să spun ceva celor de care mă simţeam atât de departe, în izolarea mea voită.

La această întreprindere curajoasă m-a ajutat şi căsuţa mea, modestă sub toate aspectele, care m-a inspirat să scriu, trasnformându-se şi ea într-un veritabil „factor de producţie”.

Am simţit aici, în singurătate, cum orgoliul meu s-a transformat în umilinţă.

Izolându-mă, aproape total de lume, mi-am pierdut o parte din prieteni, iar în inimă port răni ce nu mai sper să poată fi vindecate.

Aşa am ajuns un „Robinson Crusoe”, care am trăit izolat, de societate o perioadă de timp. Totuşi, singurătatea a avut asupra mea şi rol binefăcător că m-a făcut să meditez mai profund şi necontenit la însemnătatea şi

valoarea omului. De asemenea, ea mi-a permis să scriu. Cât priveşte stilul şi tematica abordate, am bâjbâit la început, dar ghidându-mă simplu după Tratatul lui Dionisos din Halicarnas: „Despre potrivirea cuvintelor”, apoi citind cu migală operele marilor noştri înaintaşi în ale scrisului – şi nu-mi este ruşine s-o recunosc – nutrindu-mă câte puţin din fiecare ca stil, scop şi mod de tratare.

Acum mă grăbesc să scriu pentru că mi-a rămas prea puţin timp până… şi nu vreau să las neterminate cele începute.

Îmi este foame de infinit şi nu mai am reprezentarea repausului, mă grăbesc să scriu cât mai mult astfel ca, din toate, să rămână ceva în urma mea. Nu ştiu cât şi cui va folosi ceea ce fac eu, dar nu vreau să lenevesc, leneş n-am fost niciodată.

Cât priveşte locuinţa mea, nu-mi mai pasă. La bătrâneţe îmi este indiferent dacă trăiesc într-un palat sau într-un umil bordei.

Opt luni de zile am scris zi de zi, cu o înverşunare nemăsurată, în truda mea din ce în ce mai lipsit de bucurie, dorind să mă eliberez cât mai repede de mine însumi, de povara a cărei substanţă mă apăsa, mă otrăvea şi-mi întuneca sufletul. Abia aşteptam să ajung odată la cuvântul de încheiere, genericul „SFÂRŞIT”.

În izolare, lupta cu tine însuţi, cu propriile tale gânduri, visuri, îndoieli şi preocupări este tare complexă şi uneori chiar destul de tulbure.

În cei 35 de ani cât am lucrat ca soldat al ţării, am luptat cu toţi potrivnicii pentru a-mi fi singur stăpân.

Abia acum, când reflectez mai adânc, constat că, de fapt, am trăit o viaţă prinsă în zăvoare, care nu-mi permitea decât o biată iluzie a libertăţii.

Făceam totul numai cu aprobarea marilor scamatori şi organizatori ai vieţii noastre sociale şi a celei militare – în special – care-mi fluturaseră permanent sub nas drepturi, onoruri şi idealuri, când, în realitate, viaţa nu era decât sclavie şi neputinţa de a o schimba în alt fel. Eram tot mai convins că tot ce se petrecea în lume poate fi

silnicie sau desfătare, întocmai cum o deschidere poate fi uşa pe care intri sau ieşi, în raport de condiţiile şi ambianţele care există la un moment, dat, precum şi de cel ce beneficiază.

Către sfârşitul anului am reuşit s-o termin de scris. Obosit, toropit de munca nântreruptă, am simţit nevoia să-mi întind oasele trudite, luni la rând, şezând în poziţia dictată de scaunul meu fără spătar.

M-am prăbuşit pe pat şi am dormit neîntors până a doua zi aproape de prânz, când îmi luminau faţa razele unui soare palid care treceau prin perdeaua de la fereastră. Nu eram complet refăcut, probabil îmi trebuia un timp pentru somn egal cu cel consumat pentru scrierea cărţii, la care se mai adăuga şi consumul de materie cenuşie cheltuită într-un travaliu aproape neîntrerupt.

Dacă cineva ar fi cunoscut suferinţa mea, poate s-ar fi mirat că în cartea „Destin nemeritat" am limitat la atât de puţine cuvinte dureroase nemulţumirea pe care o simt pentru perioada cât am exercitat profesia, de unde m-am pensionat.

Mult am suferit în viaţă din cauza altora care au vrut să mă subjuge.

Creierul omului este partea cea mai nobilă a organismului său şi nu suportă să fie constrâns.

Cu toate acestea, am un destin deopotrivă de necruţător şi de nedrept, care m-a făcut să adun un noian de regrete care mi-au împovărat şi apăsat cugetul. La fel ca şi alţii am fost şi eu ameţit de promisiunile vieţii în perioada anilor mei tineri, care s-au dus atât de repede, fără să pot profita de ei.

…O carte care priveşte viaţa cuiva nu are preţ decât atunci când este apreciată de cititori. Dar viaţa mea a avut vreun preţ?

Poate unul comercial va avea când se va vinde cartea în librării, dar atunci alţii vor beneficia de acel preţ, că eu voi fi

Eu am scris, dorind să las ceva în urmă, după ce nu voi mai fi. Nu vreau să se aştearnă uitarea peste mine ca şi

atunci când nici nu aş fi trăit această viaţă. Restul este fum, vid, şi…

Am făcut o pauză de aproape o lună de zile, timp în care mi-am făcut planul pentru cartea „Micuţa cerşetoare”, apoi pentru „Iubire maternă”. Între timp am „devorat” un alt număr de cărţi, citind în singurătatea mea rece, aproape pe nerăsuflate autori pe care îi uitasem de mult şi îi reciteam mai mult din necesitată de a-mi limpezi gândurile.

Într-o seară m-au trezit din visare clinchete de clopoţei şi colinde. Nici nu băgasem de seamă că venise Ajunul Crăciunului, ziua în care se născuse Mântuitorul.

Pe trotuarul din faţa casei vecinului Voicu, mai mulţi copii cântau colinde, iar Codiţă îi lătra de zor. Toate îmi aminteau de anii copilăriei mele, când plecam cu fratele meu Florică, la colindat şi căram cu noi prin omăt, traista cu covrigi, nuci şi colăcei, apărându-ne de câinii gospodarilor ale căror case le colindam. Mi se udau mănuşile, apoi îngheţau şi, odată cu ele şi mâinile noastre, dar nu ne lăsam deloc.

…După Crăciun mi-am luat inima în dinţi şi am ieşit din casă. Trebuia să ajung în centrul oraşului pentru a face aprovizionarea cu alimente pentru perioada sărbătorilor. Am alergat aproape toată ziua pe la diferite magazine, umplând sacoşa mea încăpătoare. Ajuns pe strada Republicii, am întâlnit-o pe Elena Zamfir, o veche cunoştinţă, pe care n-o mai văzusem de o bună bucată de vreme. Îmi plăcea de ea, dar la oameni o pură anatomie a corpului nu ne poate lămuri toate aspectele. Ne putem înşela asupra frumuseţii sau urâţeniei lor deoarece, după cum se ştie, există urâţenii sau frumuseţi ascunse pe care trebuie să le descoperi.

Elena era medic la o circumscripţie şi lucra relativ uşor, adică un program limitat şi mai lejer. După ce am discutat o vreme în faţa unui magazin, m-a invitat la ea acasă să bem o cafea şi să continuăm discuţia, prilej cu care eu i-am povestit o parte din viaţa mea, fapte de după 1990, care au mirat-o. La sfârşit mi-a spus şi ea că soţul i-a

decedat cu un an în urmă, după ce o părăsise pentru o femeie mai tânără şi că a rămas cu cei doi copii, un băiat căsătorit, care locuieşte în Bucureşti şi o fată care urmează să împlinească optsprezece ani, elevă în clasa a XII-a de liceu.

Am plecat de la ea mai liniştit. Elena m-a invitat să mai vin oricând doresc, însă nu am mai făcut-o decât după Anul Nou. M-am cufundat în lecturi şi am ascultat, de lângă soba încălzită, vuietul viscolului de afară.

Anul nou a debutat cu clinchete de pluguşor, iar vecinul din faţa casei, Vasilică – fiul proprietarului – şi-a serbat ziua cu multă muzică, băuturi şi veselie.

Când s-a mai domolit vremea rea de afară, cam la vreo săptămână după anul nou, am plecat iar în oraş. Pe străzi iluminatul era feeric şi pe stâlpii de lumină erau ataşate ghirlande de becuri multicolore, care dădeau oraşului aspectul plăcut de sărbătoare. Către seară am ajuns la uşa apartamentului Elenei, care abia m-a lăsat să-mi trag sufletul câteva minute, după care m-a certat.

— Unde ai fost în noaptea de revelion?

— Acasă la mine, i-am răspuns.

— Ai stat acolo, singur ca un bursuc în vizuină, în loc să fi venit aici, la mine să petrecem împreună revelionul. De ce? Puteai să-mi dai un telefon şi să vin eu la tine. Sau te-a oprit orgoliul, mândria ta, sau poate… şi s-a oprit din enumerarea motivelor care credea ea că m-ar fi reţinut s-o vizitez.

Am aşteptat să termine cu dojana, apoi i-am răspuns:

— Nu este niciuna din presupunerile tale. Iniţial m-am gândit să te sun, însă m-am răzgândit repede. Recunosc că-mi doream compania ta în acea seară, dar mi-am spus că s-ar putea ca să ai o companie mai plăcută, mai veselă, pe când eu mai înot în melancolie şi în suflurinţă.

— Am fost singură, numai cu mama, care a venit la mine de câteva zile. Roxana a fost plecată la revelion cu prietenul ei şi a venit abia dimineaţa. M-aş fi bucurat mult să fii cu mine în noaptea de revelion, chiar mi-a fost sincer dor de tine.

— Acum sunt aici.

— Puteai să fii aici şi atunci, a mai spus ea iritată.

Avea dreptate Elena. Toată noaptea revelionului stătusem singur acasă. La televizor programul nu prea m-a satisfăcut şi după ora 24.00 m-am culcat, după ce ieşisem afară pentru zece minute, pentru a asculta vacarmul produs de pocnitori, petarde, sirenele de tot felul şi luminile multicolore ale rachetelor care brăzdau cerul. Priveam pomii îngheţaţi, simţind întuneric în adâncul fiinţei mele, mare cât o caracatiţă, ce se ascundea în sufletul meu obosit.

Fusesem tot timpul bântuit de gândurile mele năstruşnice, amintindu-mi de multe episoade din viaţă pe care le credeam uitate, dar nu era aşa.

Elena era o brunetă minionă, cu faţa aproape mereu îmbujorată, cu ochii oblici precum asiaticele (chinezoaice) şi destul de bine clădită. Nu pot nega faptul că apropierea acestei femei de 47 de ani mă aţâţa, acţionând asupra mea asemenea curentului electric. Avea ceva de felină în mişcări, o anumită moliciune şi o viclenie care te punea pe gânduri. Şi totuşi era corectă cu mine.

La masa unde ne aflam a venit şi mama ei, cu care mi-a făcut cunoştinţă, am mâncat cu toţii, apoi aceasta s-a retras într-o cameră pentru odihnă.

Mai târziu ne-am culcat şi noi, deoarece trecuse de miezul nopţii şi mijloacele transportului în comun nu mai circulau. La început am spus că plec, dar până la urmă am cedat invitaţiei de a rămâne la Elena peste noapte, în prima noastră întâlnire de amor.

— Trebuie să ne stăpânim, am spus arătând spre camera unde dormea bătrâna, deşi nu eram sigur că vreau acest lucru.

— Ah, bărbaţii ăştia! a exclamat ea. Nu pot să înţeleg de ce vă iubim noi. Sunteţi groaznic de lucizi. Or, tot farmecul constă tocmai în priceperea de a uita de îndatoriri, de morală, de fapte, de tot. Trebuie să te obişnuieşti să trăieşti cu tine însuţi şi cu altcineva. Te-ai sălbăticit de tot acolo în singurătatea ta.

Recunoşteam că avea dreptate. Frazele ei erau interesante şi, treptat, treptat, m-a determinat să renunţ la principiile mele, unul câte unul.

Elena era senzuală şi se dăruia cu patimă. La început nu-mi puteam explica cum, sub această frumuseţe severă şi trufaşă, se poate ascunde un suflet de copil, care nu era, încă, în stare să pătrundă sensul tuturor cuvintelor. Poate pentru că fusese şi ea, în adolescenţă, victima unei nesăbuinţe, când dragostea te îmbrobodeşte şi-ţi ia minţile – aşa cum am aflat mal târziu. Era drăguţă şi avea un farmec dublat de un ascuţit simţ al umorului; vocea ei era seducătoare, încât putea fermeca pe oricine. În urmărirea scopurilor sale părea brutală, dar la o examinare mai atentă constatai că nu este lipsită de nobleţe şi de generozitate. Este destul de ambiţioasă şi pretinde uneori, tacit, alteori în mod expres, ca acţiunile sale să-i fie remarcate şi apreciate, cu toate că are şi unele impulsuri contrare. Privită mai atent, constaţi că nu oferă atracţia tinereţii, nici a unei reale frumuseţi, dar este de o mare gingăşie şi are nevoie să fie ocrotită. Această nevoie, după care se pare că a alergat toată viaţa ei, nu i-a fost împlinită, fiind nevoită să se descurce mai mult singură. Nu beneficiază nici de un belşug financiar, iar eu cu pensia pe care inflaţia mi-a micşorat-o brusc de o mie de ori, nu-i pot fi un sprijin real. Şi cu toate acestea, mă ataşasemn de ea după ce fusesem împreună de mai multe ori, încât nu mai puteam considera relaţia noastră ca fiind o banală aventură de weekend, o renunţare la odihnă în favoarea unei probleme fiziologice. Ochii ei spuneau cu totul altceva de câte ori ne despărţeam. Treptat am început să mă apropiu şi de Roxana, care m-a acceptat tot ca prieten – sau mai mult – al mamei sale, discutând adesea problemele ca într-o veritabilă familie.

Odată stăteam în pat cu Elena şi ne depănam amintirile, spunând fiecare câte ceva din suferinţele lui.

— Ştii, soţul meu era inginer şi lucra la Măcin, lipsind mult de acasă; la început venea de două ori pe lună, apoi la o lună de zile şi chiar mai târziu. În ultima vreme avea o

comportare foarte ciudată, care m-a pus pe gânduri şi l-am urmărit prin oraş, să văd cu cine se întâlneşte. Surpriza a fost mare când l-am văzut ieşind din restauasmul „Zorile” cu o tânără pe care o ţinea de după umeri. Nu-l mai iubeam, dar îl stimam până atunci, suportându-i toate capriciile, inclusiv pe cele care ţineau de nevoile sale fiziologice, deşi nu se comporta întotdeauna cu drag, aşa cum. fac oamenii iubitori, cu tandreţe, cu preludiu, ceea ce îmi crea uneori repulsie. Eu nu pot suporta ca cineva să se arunce asupra mea pe nepregătite, aşa cum fac animalele, din instinct.

De aceea am început să beau şi în pat îmi abandonam total trupul, gândindu-mă la altceva.

Din momentul când l-am surprins pe stradă cu acea femeie, relaţiile s-au rupt şi el a trebuit să recunoască faptul că o iubeşte şi că mă roagă să-l înţeleg. Ştiam acum că nu mă iubeşte, deşi ani de-a rândul îmi prelinsese iubire. Când a venit după haine, a vrut din nou să discute cu mine, dar am refuzat, socotind că nu avem ce să ne mai spunem. I-am dat hainele şi i-am spus să plece, dar el a continuat să insiste să discutăm, întrucât problema este foarte imporuantă. Înclinam să-l cred, dar am văzut că buzele i s-au deschis într-un zâmbet larg care m-a contrariat şi atunci i-am spus: „Minţi şi te rog să pleci pentru că nu mai avem ce discuta!”

…A urmat o tăcere prelungită pe care n-am vrut s-o tulbur. Privind în ochii mei, faţa Elenei s-a înseninat de un zâmbet total, apoi a continuat:

— Poate nu vei crede, dar să ştii că încep să simt că trăiesc, tu mi-ai redat această senzaţie neaşteptată, chiar dacă afirmaţia mea ţi se va părea curioasă. Mă simt aşa… îmi vine greu să descriu starea mea… Este ciudat să ştii că există un om căruia să-i poţi spune, fără rezerve, orice şi să ai certitudinea că te înţelege, că vrea să te asculte. Faţă de tine o fac fără ruşine, fără frică. Mă înţelegi?

A făcut o nouă pauză şi după un oftat, a reluat:

— Am suferit multe de la el. Nici măcar nu s-a străduit să mă cunoască bine. Când a plecat definitiv de

acasă, l-am înţeles, o iubea pe „aceea”, iar eu nu-i mai plăceam. Cu toate acestea nu a divorţat, probabil nu a mai avut timp că l-a răpus boala de cancer şi s-a stins. Nu ştiu de ce, dar eu nu eram convinsă că ei doi se vor căsători. Ştiam că dragostea lor nu poate ţine o veşnicie, fiind numai o patimă a lui, nu iubire.

— Poţi să mi-o descrii? Poate o cunosc, am spus eu.

— Nu cred că ai cunoscut-o. Era o colegă de serviciu de la el. Când i-am văzut pe amândoi pe stradă, el o ţinea de după gât, iar ea pe el de talie. Este zveltă, cu o talia subţire, se mişca cu mlădieri alintate, iar pasul îi era uşor, de parcă plutea pe suprafaţa trotuarului; şatenă, cu o faţă ovală, uşor umbrită de umerii obrajilor trandafirii, buzelerăsfrânte şi ochi căprui care-i jucau veseli sub nişte sprâncene bine pensate. El, însă, era vesel şi avea privirea unui adolescent îndrăgostit, nepăsători faţă de cei din jur.

După câteva zile a venit la mine sora lui, care este o scorpie, probabil pentru a se informa de cele întâmplate. În final mi-a spus că s-au întâlnit – ea cu Gică – la părinţii lor acasă şi au discutat. Atunci le-a apus el că nu se va mai întoarce acasă sub nicio formă. Mama lui l-a certat, dar a afirmat: „Ai greşit încă de început, când v-aţi căsătorit, tu n-o iubeai, ai luat-o numai pentru că eşti încăpăţânat şi ai făcut cum ai vrut tu, deşi eu n-am fost de acord că nici nu mi-a plăcut de ea. Acum copiii vor rămâne pe drumuri”.

„N-au cum să rămână pe drumuri. Băiatul este deja la casa lui, iar Roxana va primi pensie de întreţinere şi va rămâne în casă, cu mama ei”.

„Ai băgat atâţia bani în casă şi o părăseşti”.

„Rămâne copiilor, care au drept legal asupra ei”. Sora sa a insistat – poate a fost prefăcută – ca să ne împăcăm, dar nu i-am răspuns deloc, pentru că n-am vrut să mă enervez şi s-o reped.

…Elena îmi povestise totul precipitată, iar când s-a oprit gâfâia uşor. Poate avusese intenţia să-şi mărturisească gândurile cu mai multă demnitate, ceva mai sobru şi mai firesc, dar se grăbise, voind să-mi prezinte toată povestea dintr-o suflare şi vorbise fără reticenţe. A

tăcut brusc, iar ochii umeziţi i-a pironit pe faţa de masă. Am încercat s-o liniştesc:

— Tu l-ai iubit, probabil, iar acum ai nevoie de prezenţa lui pentru a-i reproşa credinţa. Ar trebui să uiţi totul, mai ales acum, când el nu mai există.

— Gata, mi-a trecut, a spus Elena, luând de pe noptieră o batistă cu care şi-a şters ochii.

— Este adevărat că atunci când iubeşti pierzi uşor raţiunea şi logica, iubeşti cu toate măruntaiele şi cu tot sufletul tău, îţi iubeşti clocotul tinereţii din tine. Totul ţi se pare justificat până când îţi dai seama că te-ai înşelat amarnic. De obicei există şi oameni slabi de îngeri şi chiar bicisnici.

— Da, se spune că omul este crud ca o fiară.

— Nici aşa nu este corect, am replicat eu. Cine spune asta le jignşte pe animale, mai ales pe cele carnivore, care ar putea fi bănuite de ferocitate; ele ucid numai pentru a se hrăni, pe când cruzimea omului poate atinge perfecţiunea, dacă foloseşte răzbunarea. Nu vreau să jignesc sexul frumos, dar pot afirma, dintr-o crudă experienţă, că răzbunarea unei femei este cruntă, mai cruntă decât toate relele.

— Ne-am luat cu vorba şi n-am mai reuşit să te întreb cu ce te mai ocupi tu, în singurătatea aia?

— Citesc, scriu. Adică nu pot avea chiar pretenţia unuia care scrie pentru public; scriu pentru mine, deocamdată mâzgălesc şi eu nişte hârtii, ca să-mi fac o ocupaţie.

— Nu faci tu lucrurile de mântuială. Când îmi arăţi şi mie „mâzgăliturile” tale?

— Cine ştie? Mai am mult de lucru.

— De ce nu scrii aici? Abia te scoli mai târziu, nu mai umbli pe drumuri, poţi avea şi o masă caldă… Biblioteca îţi stă la dispoziţie şi nu te deranjează nimeni dimineaţa.

— Merg acolo, la mine, unde pot lucra în singurătate. De altfel mai este şi Codiţă, prietenul meu patruped, care abia mă aşteaptă. Pe el cine să-l hrănească şi să-l mângâie?

A doua zi, după prânz, am plecat să-mi vizitez un văr, cu care nu mai discutasem de aproape două luni. Se numeşte Gheorghe Vlăşceanu, dar toate rudele îi spunem Gigi încă de când era copil, iar lui nu-i displace deloc. L-am găsit în faţa televizorului împreună cu Jeni, soţia lui.

— De ce staţi cu perdelele lăsate? i-am întrebat eu.

— Se vede mai bine la TV., a răspuns Gigi.

— Cristi unde este?

Cristi este fiul lor.

— La liceu. Săptămâna aceasta este după amiază la cursuri.

M-am aşezat şi eu într-un fotoliu şi am început să discutăm despre viaţă, sărăcie, despre serviciile lor, iar la urmă, cu oarecare discreţie, Gigi m-a întrebat cum mă mai descurc în singurătatea mea.

— Bine, am linişte, pot citi, dorm, mănânc, ce mi-aş mai dori? am răspuns aproape telegrafic.

— Ce mai citeşti?

— Tot ce îmi cade în mână. Deocamdată nu fac vreo selecţie, nu urmăresc o temă anume.

— De ce nu încerci să scrii?

Gigi este un glumeţ şi uneori râde de preocupările mele.

— Când îţi vei lua talentul în serios şi să te apuci să scrii cărţile despre care am mai discutat?

— Cine ştie? Tu de ce n-o faci? îl zgândăr eu, încercând să-i dau o replică blândă.

— Eu nu cred că mă pricep şi nici nu am timp, din cauza serviciului. În plus, eu sunt dornic să mă bucur de viaţă, nu să stau închis în casă şi să buchisesc, aşa cum faci tu. Viaţa trebuie trăită, nu irosită cu preocupări mărunte. După ce trec anii, ce îţi mai rămâne în afară de gândurile amare şi sărăcia care ne-a cuprins aproape pe toţi?

— Eu scriu pentru mine, aşa, ca să-mi fac o ocupaţie, să-mi trec mai uşor singurătatea.

— Poate într-o zi vei reuşi să le şi publici?!

— În zilele noastre nu mai cred. Un scriitor, fie el bun

sau prost, este ca un animal pe care oricine are dreptul să-l atace fără cruţare, argumentez eu puţin supărat.

— De ce crezi că are dreptul oricine s-o facă?

— De ce? Pentru că, deşi nu toată lumea poate să scrie o carte, fiecare se crede în stare s-o judece. Mai mult de atât, există şi unii critici părtinitori sau morocănoşi, cărora nu le poţi intra în voie tocmai uşor. Unul găseşte cusur stilului, altul planului după care ai realizat desfăşurarea acţiunii, precum mai sunt alţii care se arată nemulţumiţi de învăţămintele pe care sonitorul ar trebui să le insufle cititorilor. Sunt şi critici corecţi şi obiectivi, care împreună cu cititorii, constituie un mare ajutor pentru scriitorul care este pe deplin conştient că literatura nu începe şi nu se termină cu el.

— Şi tu te temi de critici? Am citit şi eu unele recenzii sau prefaţe şi îţi dau dreptate, în parte, dar consider că cel mai exigent critic rămâne tot cititorul, mă refer la acel cititor care ştie ceva despre literatură.

— E drept ce spui. Tocmai de aceea şi eu mă străduiesc să scriu cât mai bine, pe înţelesul tuturor. Ceea ce am susţinut mai înainte, se referă la unii critici care-şi depăşesc menirea şi fac apel la tot felul de invectice, fie ele şi îmbrăcate în fraze frumos colorate, dar te pot desfiinţa înainte de a ajunge la masa de cititori.

— Stai, nu te speria înainte de a da piept cu ei!

— De speriat nu mă sperii. Spun doar că această opoziţie am văzut-o în prefaţa câte unai cărţi sau în diferitele păreri exprimate prin revistele literare. Acolo am văzut şi rea voinţă, în sensul că dacă cel care critica cu înverşunare nu putea găsi un cusur major lucrării, se ocupa de persoana autorului, de purtările lui în intimitate sau în diferite alte împrejurări. Dacă nu-l poate răni pe autor, încearcă să-l rănească pe omul care scrie. Şi aceasta o face din ură, pizmă sau pur şi simplu din zeflemea.

— Tu nu ai duşmani, mai alas printre critici. Doar dacă vreun ziarist mai zelos care te cunoaşte din activitatea de mai înainte, din lipsă de altceva, s-ar apuca să te încondeieze. Dar ce ar putea spune? Sau vreun ziarist

care, deşi nu te-a văzut niciodată, dar a auzit despre tine, ar scrie ceva din lipsă de subiect.

— Măi, Gigi, află că eu nu mă tem pentru cele ce scriu. Poate că nici nu voi publica vreodată ceva, deoarece scriu din plăcere, pentru mine şi nu pentru ca să mă îmbogăţesc din vânzarea cărţilor.

Cel ce se încumetă să scrie trebuie să se aştepte şi la împotriviri, la rezizstenţa prostiei, chiar şi la atentatele răutăţii, invidiei, poate chiar şi la un spirit amic dar mai rar. Deşi l-am dorit, până acum am evitat cenaclul literar, trăindu-mi singur febra intelectuală.

— Faci „literatură de sertar”, vrei să spui? Mi-ar părea rău să se întâmple aşa. De ce să te opreşti aici? mă întrebă el, dând nemulţumit din cap. De ce să nu afle şi alţii câte ceva din cele ce ai scris?

— Măi, nu ştiu ce voi face, nu m-am gândit, încă.

— Poate îmi aduci şi mie un manuscris să-l citesc?

— Am scris două cărţi, iar acum am început să lucrez la alta; am scris deja trei capitole, dar m-am oprit pentru că este prea multă durere, amintiri, regrete, multă melancolie. Cred că o las pentru mai târziu.

— Adu-mi, te rog, ce ai scris! Recunosc, sunt curios.

— Îţi aduc „Ora de marinarie”, care cred că o să-ţi placă, mai ales pentru că este cu specific de care eşti atât de ataşat, fiind însăşi meseria ta. E drept că acolo tratez, în special, viaţa unei promoţii de elevi ai şcolii de marină, dar sunt împletite acţiunile practice cu viaţa.

Este scrisă de mână, destul de lizibil, ştii că eu nu scriu neglijent.

— Da, ştiu. Cei care scriu neglijent scriu în grabă, mânaţi de dorinţa de a obţine banii pe carte cât mai repede. Abia aştept să-ţi văd „opera”, a spus el râzând.

— Eu am timp berechet şi nu-mi permit să fac rabat la valoarea şi la calitatea celor pe care le scriu.

La plecare, Jent mi-a dat un lighean mare pentru rufe şi un fier electric de călcat, care avea o defecţiune.

— Ia-le, că ai nevoie de ele. Abia mai faci economie, că altele noi sunt atât de scumpe, de parcă ar fi din aur.

Fierul de călcat să-l verifici că nu ştiu ce are!

Le-am luat, am mulţumit şi am plecat acasă la mine.

În noaptea aceea am lucrat cu îndârjire, însă multe coli au ajuns la coşul de hârtii, pentru că nu-mi plăcea cum sună, fiind nevoie să o iau da la început şi să caut o nouă formă la cele scrise.

Mî gândesc la relaţiile mele. Mi-au rămas puţini prieteni, printre care îi simt mai aproape pe Gigi Vlăşceanu, Nicu Păduraru – fostul meu coleg de şcoală navală şi Ilie Labeş, un prieten dezinteresat, încă de pe vremea când mai lucram. Cu ei mă mai sfătuiesc, lor le împărtăşesc necazurile, bucuriile şi preocuparea mea pentru scris.

Poate că relaţiile mele suferă şi pentru că niciodată nu m-am putut întovărăşi cu ticăloşia, ura şi necuviinţa, preferând să sufăr în singurătate, opresat şi de „bojdeuca” mea care mă îndemna la tăcere.

Am fost totdeauna dornic de legături prieteneşti, cinstite, pe care le-am cultivat cu o deplină credinţă, dar schimbările de profesii, m-au făcut să le pierd.

Desigur, prietenia nu trebuie uitată nici în singurătate. Nu trebuie să fugim de prieteni chiar dacă ne izolăm de mulţime, dar aceia să fie prieteni adevăraţi care să nu-ţi întrerupă singurătatea, ci să ţi-o înfrumuseţeze într-un fel. Astfel, o vreme, te poţi lipsi de singurătate, nu şi de prieteni. „Nicio bucurie nu e cu putinţă fără un prieten”, spune Seneca. Dar şi aici se cere o condiţie: în priecenie trebuie să existe egalitate în afecţiune şi în fidelitate, dar nu în glorie şi în bunuri, ci în comportare. Comportarea conformă virtuţii constituie fericirea acestei vieţi, deschizând calea spre fericirea eternă, lucruri care se învaţă încă din familie, de la părinţi.

Se spune că legăturile de prietenie sunt mult mai trainice decât cele de sânge sau de rudenie. Înclin să cred că este aşa, deoarece pe prieteni ni-i alegem noi singuri, pe când cu rudele ne naştem cum dă Dumnezeu.

De regulă, ne naştem în colectivitate, dar fiecare dintre noi moare singur, deşi se afirmă că moartea ne e

comună, adică toţi suntem muritori.

Eu am puţini prieteni. Aceasta poate mi se datorează mie sau profesiei pe care am îndeplinit-o peste treizeci da ani. Sau poate că prietenii mei adevăraţi încă nu s-au născut. Cine ştie? îi aştept, dar când se vor naşte ei, eu voi fi demult plecat la odihna veşnică. Aşa a fost orânduit, ca fiecare să aibă viaţa lui.

Puţinătatea prietenilor mei, datorată profesiei anoste şi pretenţioase pe care am desfăşurat-o, nu m-a împiedicat să-i aleg cu grijă, căutând la ei sinceritatea şi nobila alcătuire, lipsa intereselor îndoielnice şi a îngustimii minţii.

E drept că asemenea prieteni se găsesc foarte greu, dar acum constat, cu regret, că nu mai am decât doi cu care mă mai consult, în diferite probleme de viaţă.

Cred că asta s-a datorat şi firii mele. Eu am fost totdeauna de o sinceritate dezarmantă, care friza inocenţa, din care cauză am avut multe neplăceri, de care nu am fost ferit nici în profesia mea. Am crezut că toţi oamenii trebuie să fie corecţi şi cinstiţi ca mine. Doamne, cât m-am mai înşelat şi am suferit!

Întotdeauna am dus o viaţă cinstită care ţine de factura mea psihică, dar şi de educaţia şi morala din familia mea.

Am rămas şi eu cu ceva înţelepciune şi măsură dreaptă, respect faţă de lucrul bine făcut în toate, inclusiv în spirit. La mine, poate şi la alţii, spiritul tânăr contemplă dezastrul interior. Uneori mi se pare că muncesc ca un bivol, trăind în visul meu de ocnaş, noaptea sau ziua, între durere şi oboseală. Simt cum trec anii, iar odată cu ei pleacă şi speranţa într-o armonie statornică, ce mi-ar fi fost necesară în perioada care mi-a mai rămas până când îmi voi încheia socotelile pe acest pământ. În locul unui mediu intim şi comprehensiv, întâlnesc la fiecare pas, egoismul oamenilor, ura, invidia, mediocritatea, minciuna, oportunismul, care îmi fac rău, pentru că ele duc la deprecierea individului.

Gândul îmi zboară înapoi, la foştii mei colegi de

muncă profesională din perioada 1979 – 1989, unii dintre ei adevăraţi profesionişti ai insultei iresponsabile. Mulţi au murit, dar răul produs de ei dăinuie în timp.

...Mă întorc la foile mele scrise şi recitesc totul cu ochi critic. Oare cum scriu eu? Constat cu plăcere că scriu ca un om care se priveşte atent în oglinda conştiinţei sale. Folosind prenumele personal „eu”, simt că acesta mă duce la confesiune, o confesiune directă, fără reţineri, prilej cu care scot la iveală istoria trăită dinlăuntru. Alteori pun personajele să-şi povestească viaţa şi acţiunile, e drept, înzestrându-le cu calităţi, defecte, merite ce li se potrivesc mai bine. În toate lucrările mele evit expresiile indecente şi sexul explicit, deoarece cred în valoarea cuvântului şi nu-l pot încredinţa oricum hârtiei, cum mai procedează unii scriitori şi ziarişti după 1989. Morala de la Socrate şi Kant a rămas în urmă.

Stendhal menţiona undeva că cel mai greu dintre cuvintele pe care le poate pronunţa un scriitor este cuvântul „eu”. îi dau dreptate, în sensul că acest „eu” este încărcat de responsabilitate. Cu toate acestea, eu scriu despre fapte la care am luat parte, iar acum memoria mi le aduce atât de aproape, constituind o parte din viaţa trăită de mine în contextul general în care a trăit şi s-a dezvoltat societatea noastră în ansamblu. Nu văd nimic rău în asta; mulţi scriitori au început astfel. „Literatura de memorii este una din formele luptei cu destinul”, aşa cum susţinea şi regretatul Tudor Vianu în cartea sa „Cunoaşterea de sine”.

Cunoştinţele pe care le-am dobândit prin şcolile pe care le-am urmat, precum şi experienţa de viaţă, le-am considerat insuficiente pentru a întreprinde o asemenea activitate scriitoricească, motiv pentru care am continuat să studiez operele înaintaşilor, cu scopul declarat de a mă nutri din experienţa lor. Citesc mai mult noaptea, când devorez şi înghit cantităţi mari de pagini, care mă revigorează, mă ajută să mă exprim mai uşor şi mai sigur când scriu.

...Revin, fără să vreau, la prietni, la relaţii apropiate

şi sunt nevoit să recunosc că dintotdeauna m-am putut asocia cu uşurinţă la grupuri sau persoane, dar nu cu oricine; pentru aceasta este necesar un climat de stimă reciprocă. Sunt foarte sensibil la ofensă şi vexaţiune. Cu toate acestea, să ştiţi că nu sunt un om prea orgolios – dar nu-mi lipseşte doza necesară de orgoliu – nu sunt nici ermetic, ceea ce înseamnă că îmi place să stabilesc relaţii cu ceilalţi, însă numai pe bază de adevăr şi dreptate, la care adaug multă seriozitate.

Îmi cunosc limitele personale şi sunt conştient de ele în relaţiile cu semenii. îi dispreţuiesc total pe cei care mă atacă pe nedrept, cu tot felul de acte de injustiţie. Pot spune că aceasta este arma mea modestă, dar dacă asupra mea se încearcă violenţa fizică, reacţionez prompt şi ştiu să mă apăr, dar recurg la aceasta numai în momentele de criză, deşi sunt născut în zodia leului, având astfel un sentiment dezvoltat al onoarei.

Poate mă repet, dar vreau să se ştie că sunt dezinteresat de câştig, ţinând mai mult la demnitatea personală.

…Am obosit şi privesc cu subînţeles spre patul încă nearanjat pentru culcare. Încerc să aranjez hârtiile de pe masă şi dau de dosarul cu filele scrise ale cărţii „Destin nemeritat” pe care am terminat-o mai de mult. În ea am pus tot amarul vieţii mele de persoană activă pe tărâmul muncii sociale. Cititorii mei, aţâţi câţi vor fi ei, îşi vor da seama că mi-am dat toată osteneala să previnţ faptele aşa cum s-au petrecut, nedezvăluind, însă, secretele de bază ale muncii profesionale.

Cu aceste două cărţi m-am aruncat în apele tulburi ale literaturii, regretând că am făcut-o prea târziu, după ce am muncit o viaţă de om. Cititorii sper să mă ierte pentru răbufnirile suferinţelor mele personale, disperarea, căderile de care am avut parte în unele perioade ca şi urcuşurile, speranţele şi bucuriile de mai scurtă durată pe care nu le-am ilustrat suficient de clar acolo.

De povara acestor tulburări voiam să scap scriind despre ele. Sentimentul datoriei împlinite este hrana mea

sufletească. Mânat de aceste impulsuri încerc să fac literatură.

Privesc filele corectate şi, deşi mă simt epuizat, simt că mă copleşeşte un sentiment de dragoste amestecat cu mulţumire, ca atunci când se naşte un copil reuşit, frumos şi viguros, care promite să se realizeze în viaţă şi să aducă folos părinţilor. „Pe lângă frumuseţe, voinţă şi valoare, mai trebuie şi noroc”, îmi spun în gând, în timp ce continuu să-l mângâi.

Încercarea mea scriitoricească urmăreşte deplasarea din dinamica prezentului tocmai pentru a-l ajuta pe cititor să mediteze asupra adevărului unei epoci deja clasate de istorie şi a oamenilor săi.

Lipsuri mi se pot găsi oricâte, deoarece starea în care am scris cartea a fost aceea a unui om puţin iniţiat în ale literaturii. Vreau, însă, să reţineţi că aceasta este starea omului care a simţit puternic cu inima, înăbuşită şi ea de revolta firească împotriva unor rânduieli care s-au dovedit deficitare. Poate, ca şi mulţi alţii, am urmărit îndepărtarea răului din societate şi învăţarea din greşelile trecutului.

Se vede treaba că, pentru a dobândi răbdarea, mie mi-au trebuit atâţia ani şi atâtea încercări, dublate de o serie de înfrângeri. Cred că n-am putut acţiona în alt fel şi din cauza vârstei, oboselii, poate şi înţelepciunea experienţelor trăite, care-mi şopteau că zbaterile, furia şi zgomotul, ca şi dorinţele, erau atunci deja inutile.

Nu pot uita multe date şi fapte din viaţa mea, pe care le retrăiesc aievea când le scriu. Se spune că cine nu poate uita îşi cară destinul cu sine oriunde s-ar duce. De-ar fi aşa, eu aş vrea să scap de destinul meu care a fost prea greu şi nedrept şi mi-a adus atâtea suferinţe pe care nu le-am meritat. Poate aşa a trebuit să fie viaţa mea, care a semănat cu a tuturor. Cărţile pe care le-am scris vreau să fie mărturie privind trecerea mea pe acest pământ, dacă posterităţii îi va mai păsa de mine.

Dacă în scrierile de până acum prezint, în parte, portretul meu literar, vă asigur că m-am străduit ca nicio notă să nu sune fals, cu toate că nu am încercat să-mi laud

caracterul şi să mă descifrez ca om cu tot dinadinsul, aşa cum am văzut că au mai făcut-o alţii în tomuri masive de jurnale, ănsemnări etc.

În realizarea lucrărilor m-am condus după principiul că, indiferent de mărimea talentului, orice scriitor trebuie să fie sever cu el însuşi şi cu ceilalţi, dar să iubească adevărul în cuvânt, gând şi faptă, să acţioneze cu deplină sinceritate, să fie intolerant faţă de orice fals în propriile-i lucrări.

Aşa am înţeles eu să procedez până în ultima clipă cât voi mai putea ţine condeiul în mână. Adevărul se poate cunoaşte numai prin suferinţă şi tot aşa se poate instaura. De aceea, orice operă aşternută pe hârtie trebuie să exprime adevărul, viaţa aşa cum e ea. După ce ai scris-o nu mai poate fi distrusă deoarece nu o vei mai putea ascunde de tine însuţi, chiar dacă o rupi şi o arunci în foc. Acest gând îmi provoacă lacrimi tot atât de sărate ca şi apa mării.

…Mă hotărăsc să abordez altă tematică. Să scriu despre oameni obişnuiţi, banali, cei care formează marea majoritate a oricărei societăţi, nu urmăresc să zugrăvesc anumite personaje rare, mai rare decât însăşi realitatea.

Dar asta o voi începe mâine în zori şi cartea o voi numi „Iubire maternă”. Este vorba despre o mamă tânără, care-şi trăia soarta de slugă şi care a născut un copil ce i-a fost „furat” şi făcut să dispară, iar reîntâlnirea lor se produce după 52 de ani.

Îmi rotesc privirea prin cameră, constatând cât de modestă este. Mă gândesc că cineva care mă cunoaşte din anii mei de „glorie” – mă refer la perioada când lucram – îşi închipuie că locuiesc şi scriu în nişte condiţii excelente, cu o bibliotecă masivă, gemând de cărţi vizând toate domeniile vieţii, un birou şi o mobilă din vremurile Ludovicilor, în general, o locuinţă plină de reculegere şi linişte roditoare.

Din cauza lipsurilor şi mai ales a singurătăţii, mă înfuriam şi mă retrăgeam în căsuţa sufletului, ca un melc.

De multe ori am avut senzaţia că gardul înalt care

împrejmuia casa şi curtea constituiau, ele însele, hotarele vieţii mele pe care, atunci când încercam să le înlătur, rămâneau mai departe zăgazuri între sufletul meu şi lumea de afară.

Mă aşez în pat şi adorm repede, ajutat de o linişte deplină. Dimineaţa, mă trezeşte devreme vântul care loveşte puternic în geamuri. Mă apropii de fereastră şi constat că afară a nins din nou şi viscolul vântură zăpada proaspăt căzută. Mă bag din nou sub plapuma caldă şi încerc să adorm, dar nu mai reuşesc. După un ceas se aşterne din nou liniştea peste tot. Curios, dau perdeaua la o parte şi deschid fereastra. Minune! Afară fulgii mari şi pufoşi de zăpadă pluteau prin aer şi coborau, la fel de lin, pe pământul îngheţat. Peste tot se aşternuse un strat imaculat, uniform de nea, care-mi aducea în memorie iernile de altă dată, din anii copilăriei mele. Atunci ningea zile şi nopţi în şir, iar stratul de zăpadă ajungea la streaşina casei; unele case mai pitice erau complet acoperite de troiene. Zăpada era atât de albă şi de pură, încât strălucirea ei îţi lua vederea.

Cerul era şi el sclipitor ca marmura şi la fel de rece. În anii copilăriei mele, iernile veneau întotdeauna la sfârşitul lunii noiembrie şi începutul lunii decembrie şi plecau la timp, adică la sfârşitul lunii martie. Totuşi, în anul 1956, îmi aduc aminte că în ianuarie era foarte cald, încât umblam pe stradă numai în cămaşă. Căldura a inspirat compozitorii de muzică uşoară să compună cântecul „E primăvară în ianuarie”, magistral interpretat de Luigi Ionescu.

Închid fereastra, aprind focul la sobă şi, după e îmi beau, în grabă, cafeaua, trec la masa de scris. Focul toarce molcom în sobă, iar aparatul de radio rămas deschis, mă informează de ultimele scumpiri de preţuri la alimente, îmbrăcăminte, electronică, servicii etc.

Vocea caldă a crainicei Florenţa Mihail, mă opreşte să mă mai supăr pe cei ce ne conduc destinele ţării şi ne-au falimentat salariile şi pensiile, care au ajuns să nu mai aibă nicio putere de cumpărare. Mă tem de mai rău şi

rămân o vreme pe gânduri. Îmi vine ideea că voi putea supravieţui numai dacă mă angajez din nou în muncă. Dar unde? în ce condiţii?

Mi-a venit în minte imaginea mamei care spunea: „Bătrânii trebuie să-şi trăiască viaţa pe care le-a dăruit-o Dumnezeu, maică!” Dar a rămas singură, iar când a ajuns la optzeci de ani şi şi-a dat seama că nu mai pricepe lumea în care trăieşte, se ruga mereu: „Ia-mă, Doamne, odată, ca să scap!”

Eu, încă nu mă socotesc o figură a trecutului şi totuşi, îmi vine greu să mă adaptez noilor condiţii de viaţă, cu atât de multă extravaganţă, cu o criminalitate crescută, dezmăţul generalizat, prostituţie, droguri, oameni preocupaţi să se îmbogăţească rapid pe orie cale, jefuindu-i pe cei cinstiţi, lipsa de respect faţă de cel de lângă tine etc. Explozia de publicaţii de tot felul contribuie şi ea la cele de mai sus, aducând informaţiile în fiecare casă, indiferent dacă interesează pe toţi în acelaşi mod.

Încerc să mă izolez în odaia mea şi visez printre cărţi ore întregi într-o atmosferă plină de melancolie şi aşteptare, cufundat în propria mea visare.

Găsesc undeva scris şi atribuit lui Shakespeare: „Ceea ce trebuie să-ţi păstrezi toată viaţa, este o reputaţie fără pată...”. Mă bucur, gândindu-mă că acesta a fost şi crezul meu. Sunt aproape convins că demnitatea omenească începe şi se termină prin sinceritate şi adevăr, principii care nu trebuie uitate niciodată.

Referitor la statutul meu, persoană care nu mai foloseşte nimănui, nici vreunei activităţi sociale utile, mă simt ca un câine de vânătoare care a îmbătrânit, iar din cauză că nu-şi mai exercită nobila funcţiune, latră în continuu şi fără rost la orice vietate care trece pe lângă el, fără să fie conştient de ce o face.

Ţârâitul soneriei mă scoate din starea de visare. Merg la poartă şi, când deschid, mă surprinde apariţia în cadrul porţii a fratelui meu, Florică.

— Salut, domnule! mai trăieşti?

— Noroc, frate! Vezi bine că trăiesc. Hai, intră, că îmi

este frig! Greu te-ai hotărât să mai treci pe la mine.

— Păi, am fost vreo două săptămâni internat în Sanatoriul Techirghiol să-mi tratez beteşugurile astea. Am ieşit de două zile.

— Ce beteşuguri mai ai?

— Coloana vertebrală, o sciatică, o spondilită. S-au strâns toate acum când mă apropii de pensionare.

— Soţia ta ce face?

— Este de serviciu în tura de dimineaţă.

Mă priveşte curios:

— Ce mai scrii? m-a întrebat el, ridicând şi cercetând nişte ciorne ce se odihneau în coşul de hârtii.

— „Iubire maternă”. O carte despre… şi i-am povestit subiectul ce urma să-l abordez în câteva fraze concise.

— Nu te laşi deloc. Nu te-ai plictisit să tot scrii?

— Cum să mă plictisesc? Cu scrisul, cu cititul şi cu munca în grădină am reuşit să-mi salvez sănătatea fizică şi mentală, refugiindu-mă în amintiri şi căutând să înţeleg şi să fac ceva util. De când m-am mutat aici, am simţit trezindu-se la viaţă un om nou, un suflet nou, care a stat zăvorât în adâncul meu şi probabil că nu ar fi ieşit niciodată la suprafaţă dacă n-aş fi plecat atunci de acasă, unde trăiam într-o noapte adâncă, de păcură şi sufeream.

— Bine, dar omul este o fiinţă sociabilă. Când începe să-ţi placă singurătatea, înseamnă că ai început deja să îmbătrâneşti sau ai ajuns înţelept. Să înţeleg că este vorba de a doua variantă? Pe prima nu o iau în consideraţie pentru că la 53 de ani nu este cazul.

— Nu ştiu care variantă este corectă. Pot spune, însă, că Dumnezeu i-a lăsat omului bucuria la început de lume, dar mai apoi i-a dat durerea ca să poată aprecia mai corect preţul bucuriei. Se zice că suferinţa îi este de folos omului uneori pentru a se îndrepta, pentru a-i aduce pe cei netrebnici şi pe cei răi să-şi recunoască vina şi să-şi îmbuneze sufletul. Cine nu cunoaşte suferinţa, nu are ştiinţa ce este viaţa adevărată.

— Se vede că citeşti mult, vezi să n-o coteşti în altă parte! a spus Florică, privindu-mă cu interes suspect.

— Mă priveşti ca pe cei predispuşi la rătăcire? Nu-ţi face griji în privinţa aceasta. Sunt destul de sănătos, dar folosesc timpul foarte bine măsurat pentru a mă îndepărta de necazurile trăite şi de a suporta mai uşor singurătatea. Citesc mereu, în special noaptea până la ceasuri târzii, întovărăşit de bâzâitul sobei de gaz. Atunci simt că sufletul meu pare să-şi găsească liniştea, iar gândul călătoreşte mai uşor spre depărtatele spaţii pe care le-am străbătut cândva. Adesea zboară spre acele meleaguri pe care le-am visat cu ardoare mai de mult, dar călătoriile mele s-au tot amânat sau perspectiva îndeplinirii lor a rămas undeva, în depărtare, mereu tot mai departe şi mai greu de atins.

— Deci citeşti şi visezi, călătoreşti cu gândul?!

— Se poate spune şi aşa. Cu toate acestea pot spune că cititul a însemnat totdeauna pentru mine o mare bucurie, cea mai mare şi mai statornică, dar multă vreme mi-a lipsit timpul necesar acestei îndeletniciri, din motivele pe care Ieştii şi tu prea bine. Acum am timp berechet şi citesc zi şi noapte pentru că mă pasionează poveştile care prezintă triumfurile, bucuriile sau suferinţele şi înfrângerile altora, încercând să le înţeleg cauzele şi găsind, totodată, o evadare din umbra propriilor mele nereuşite în viaţă.

De când mă ştiu, am avut şi eu realizări, bucurii, dar şi multe neîmpliniri şi chiar eşecuri în viaţă. Mă întreb uneori dacă nu cumva fusesem sortit să sufăr într-una şi să dau mereu greş. La un moment dat am simţit că viaţa mea nu este sfârşită şi trebuia să caut răspunsurile la întrebările pe care încă mi le puneam.

Am citit într-o carte, nu mai ştiu care, unde se spunea că Aristotel – marele filosof şi savant grec – arăta că: *„nicio minte de calitate nu este scutită de un gram de* nebunie Desigur, nu este cazul meu.

O transformare cred că am suferit şi eu în această izolare aproape totală; de unde la început eram puţin nervos şi cu o expresie de melancolie în priviri, odată cu trecerea timpului, având preocupările pe care ţi le-am descris mai înainte, am început să nu mă mai gândesc la

nefericirea mea. Ba, chiar începusem să îndrăgesc căsuţa aceasta şi să mă simt chiar stăpân deplin aici, cum se spune „ca la mine acasă”. Treptat m-am echilibrat sufleteşte, iar necazurile din trecut s-au şters puţin câte puţin din mintea mea. Poate şi pentru faptul că am suferit în tăcere. Este mare lucru să ştii să suferi fără să te plângi.

— După câte cărţi ai citit, înseamnă că ai reţinut destule lucruri, date şi fapte noi. Nu-ţi ajunge cât ai citit?

— Dacă aş putea, Florică, aş citi tot ce s-a scris în lumea asta. Îmi pare rău că nu mai am prea mult timp pentru asta. Aş fi fericit să cunosc toate limbile vorbite pe glob şi să pot citi atât cărţile, cât şi alte lucrări, în limba originară în care au fost scrise, îi detest pe părinţii care nu-şi lasă copiii să înveţe orice limbă, mai ales atunci când au ocazia s-o facă. Când ştii o limbă străină, pe lângă cea maternă, eşti cu o treaptă mai sus decât semenii tăi care n-o ştiu.

— La cine te referi?

— La nimeni în mod special. Poate la unele etnii de la noi din ţară sau de aiurea.

— Te ajută să scrii, cele ce citeşti în cărţi?

— Pentru mine, scriitorii consacraţi – aceşti maeştri ai trecutului – fie ei români sau străini, reprezintă învăţăminte şi argumente, dar nu şi calea de urmat, pe care v-a trebui s-o aflu singur.

Deci, îmi caut singur drumul meu propriu, în care eul meu să poată comunica singur cu lumea, asemenea pictorilor, sculptorilor.

La fel ca şi ei trebuie să-mi plămădesc şi să-mi fortific propria-mi personalitate şi asta indiferent dacă scriu bine sau rău. Sigur, pentru asta îmi trebuie curaj, dar eu îl am deja, aşa cum am avut şi puterea de a încerca.

Cum prind viaţă cărţile mele? Sunt conştient că nu am reuşit să fac artă prin scrisul meu, deşi ştiu bine că prestez o activitate creatoare, la fel ca şi pictorii, sculptorii, actorii şi ceilalţi scriitori, folosind date şi fapte din viaţa de fiecare zi a oamenilor în mijlocul cărora trăiesc.

Dar, în acelaşi timp, apreciez şi munca celor care desfăşoară acea activitate imaginară în care pun în valoare forţa gândirii şi talentul lor creator. Cu toate acestea continuu să rămân pe linia prezentării faptelor reale de viaţă şi sunt împăcat cu gândul că realitatea ajută în toate situaţiile, ea putând fi prezentă şi uneori modelată într-o măsură mai mare sau mai mică, fără a o altera.

Sunt şi situaţii când realitatea se întâlneşte destul de brutal cu ficţiunea, caz în care se pot produce unele dezechilibre şi confuzii, prin amestecarea planurilor ce cuprind replici reale şi altele Science fiction.

Eu mă străduiesc să scriu uneori mai concis, dar nu renunţ la analizele profunde ale faptelor pe care încerc să le prezint, într-o manieră proprie, dar pe înţelesul tuturor.

Când mă ocup de personaje, întotdeauna încerc să surprind anumite trăsături de caracter – calităţi şi defecte – căutând asiduu fereastra pe care să pătrund în interiorul sufletului lor, pentru a le cunoaşte, înţelege, iar mai apoi să le pot arăta eventualilor mei cititori. Când n-o pot face, mă folosesc de alte calităţi ale persoanei, descriind-o din exterior, pe baza unui gest, o mimică, diferite înclinaţii personale, carenţe ale caracterului etc, pentru a o descrie şi, după caz, pentru a o pune în valoare.

Toate trăsăturile interne şi externe menţionate mai sus, când sunt unite între ele, dau o stare de spirit ce formează tabloul persoanei respective.

Imboldul pentru căutarea acestor trăsături vine din interiorul scriitorului, iar pentru asta trebuie să fie liniştit, netulburat de nimeni în momentele când lucrează, pentru a surprinde cât mai exact elementele care-l pot ajuta la desăvârşirea creaţiei sale.

După ce voi reuşi să editez ceea ce am scris, îi las pe alţii să judece. Poate voi reuşi într-o zi s-o fac şi apoi să şi aflu rezultatul.

— Să te ajute Dumnezeu! M-aş bucura să reuşeşti.

— Cred că voi reuşi, pentru că eu nu urmăresc scopuri materiale, dorinţa mea fiind să comunic ceea ce am reuşit să învăţ şi eu de la viaţă şi din cărţi.

— Vrednic s-a făcut Codiţă de când nu l-am mai văzut, a spus Florică, încercând să schimbe subiectul discuţiei.

— Este foarte vrednic, dar şi un câine inteligent şi destul de loial faţă de mine, mai mult decât un prieten. Acum înţeleg de ce oamenii care suferă, încearcă să-şi găsească alinarea în compania animalelor.

Am tăcut amândoi o vreme, privind afară prin fereastră.

— Ai mâncat? l-am întrebat.

— Da.

— Atunci bei o bere cu mine? Vin nu am. La anul.

— Beau, dar să nu fie din frigider.

Am încropit un platou modest cu câteva felii de salam, de şuncă şi brânză şi am aşezat masa.

— De ce ai mai adus mâncare? a protestat el.

— Ca s-o mâncăm. Dacă nu vrei, nu eşti obligat să mănânci.

Până la urmă am mâncat amândoi tot ce am pus pe masă şi am băut câteva pahare cu bere.

După plecarea lui m-am aşezat la masa de scris şi, timp de o săptămână, nu am ieşit din casă, lucrând intens la „Iubire maternă”. Mă bucuram că aveam inspiraţie şi capitolele se tot adunau.

*

Într-o zi de joi m-am hotărât să fac o pauză şi să ies în oraş pentru diferite cumpărături, să iau ziarele şi să mai aflu cum mai merge lumea.

Către ora 12.00 am ajuns în dreptul casei lui Nicu Păduraru, bunul meu coleg de la şcoala navală, pe care nu-l mai văzusem demult. El mi-a fost de ajutor şi în perioada procesului de divorţ.

— Salut, prietene! m-a întâmpinat Nicu. Unde trebuie să scriu că te-ai gândit şi tu să mai dai un semn de viaţă?

— În caietul cu propuneri, sugestii şi măsuri, am glumit eu.

— Bei o cafea?

— Beau, deşi am mai băut una acasă la mine, chiar

înainte de a pleca la drum.

Ne-am apucat de discuţii despre viaţă, despre şcoală, despre fosta noastră profesie comună, apoi despre viaţa de pensionari. Între timp, doamna Steluţa, soţia colegului, ne-a adus două cafele aburinde, după care s-a scuzat că nu ne poate ţine companie din cauza mâncărurilor aflate pe aragaz şi a părăsit încăperea.

— Cu ce îţi mai ocupi timpul? m-a întrebat Nicu.

— Citesc. Citesc foarte mult, deoarece simt că mintea mea are nevoie de multă hrană spirituală.

— Ce citeşti?

— Cărţi, în special romane. De fapt, citesc tot ce îmi cade în mână, fără prea mare selecţie.

— Te pomeneşti că vrei să şi scrii?

— Am scris deja două cărţi, dar se află, încă, în stare de mauscris.

— Ce tematică abordezi?

— Am scris despre evoluţia promoţiei noastre de la şcoala navală, apoi despre profesiunea mea dinainte de pensionare, despre care ţi-am povestit câte ceva. Le-am scris, poate, din cauza singurătăţii şi scepticismului de care sunt îmbibat ca un burete, amestecate cu destulă amărăciune care mă apasă.

— Şi te-ai gândit că poţi scrie cărţi. E greu?

— Foarte greu, dar nu imposibil. Dintr-o curiozitate înnăscută, încă din copilărie am citit mult şi, văzând că îmi însuşesc cu uşurinţă ceea ce citeam, pot spune că am reuşit să mă cultiv, perseverând.

Mai târziu, acestui gust pentru citit i s-a adăugat dorinţa de a ţine, pe cât posibil, pasul cu mişcarea de idei din lumea în care trăim. O vreme, munca zi lumină la care mă obliga profesia mea, m-a oprit de la o viaţă normală, făcând ca propria-mi fiinţă să fie desprinsă de impulsurile vieţii culturale şi să particip la ea numai cu o parte din mine. Ceva în genul unei păsări care are o aripă ruptă şi este condamnată să se târască pe sol, în loc să zboare.

— Ai avut destul curaj să te apuci de o asemenea treabă.

— Dar tu mă cunoşti bine şi ştii că am destul curaj. M-au ajutat, însă, condiţiile. Neavând ce face iarna în casă, lângă sobă, am început să gândesc, iar omul care gândeşte mult şi simte intens, capătă senzaţia că dacă ar înregistra, pur şi simplu, ceea ce gândeşte şi simte, ar da naştere unui lucru neobişnuit. Aşa am început eu să aştern pe hârtie fraze disparate care-mi treceau prin minte, convins că scriu pentru mine, ca să nu le uit. Treptat, datele s-au adunat şi am început să le pun într-o anumită ordine, deşi îmi lipseau îndemânarea, stilul şi limbajul plastic pentru a porni la drum. Mă temeam că pretenţia unei arecare culturi pe care o aveam, mă va împiedica să scriu şi mă voi opri la jumătatea drumului.

Atunci m-am hotărât să scriu, fără pretenţii, despre mine şi despre viaţa mea, dar ca să-mi schiţez propriul portret, nu era o muncă uşoară, deoarece sunt, realmente, o făptură destul de complicată. Am ocolit această descriere cât am putut şi am înşirat faptele, lăsându-l pe cititor să mă descifreze din context.

Când am întocmit planul cărţii, mi s-a părut simplu, dar când m-am apucat efectiv de treabă, am constatat că încep să alunec, fără să vreau, într-o anumită stilistică, încep să adopt o anumită poză şi frazeologie, care mă obligau să-mi formez un stil propriu, stil pe care, încă, nu-l posedam. M-am întrerupt din scris şi am început să-i citesc pe marii scriitori, de la care am învăţat mult. Îmi plac oamenii cu vederi largi, rafinaţi, care spun lucrurilor pe nume. Am o fire sensibilă, care îmi oferă bucurii şi tristeţi, dar mă apără de cinism şi îmi ţine loc de principii morale, în actuala etapă, când principiile morale sunt ignorate, chiar dispreţuite.

Fiind singur pe lume între porţile mele de fier înalte de doi metri, ca între zidurile unei închisori în care mă autoclaustrasem, ajunsesem pradă unei suferinţelungi cât viaţa. În scrierile mele voi tăinui fapte legate de viaţa mea, întrucât au legătură şi cu alte persoane, pe care nu vreau să le rănesc.

— Tu ai mai scris ceva şi înainte de pensionare?

— Înainte am scris diferite articole la ziarele locale sau la revista profesională, însă mi-am dat seama că pot scrie organizat atunci când întocmeam diferite rapoarte, dări de seamă şi sinteze cu caracter profesional. În viaţă este greu să faci şi o compunere la pretenţia elevului de şcoală, dar să te apuci să scrii o carte... M-am hotărât să încerc şi să învinge handicapul pe care îl aveam faţă de scriitorii consacraţi, care dispuneau de experienţă, aprecierea publicului cititor şi a criticilor. Curajul venea din convingerea că voi aborda numai problemele reale, fără a face vreodată rabat de la adevăr. Ştiam că mai am multe de făcut şi că în viaţă, dacă nu tinzi spre perfecţiune nu faci nimic; în artă nu ai voie să te grăbeşti şi să faci lucruri superficiale. Citeam mereu şi, când putea „scriam ca un ocnaş, zi şi noapte. Au fost şi zile de blocaj intelectual, când îmi lipsea inspiraţia şi hârtiile scrise ajungeau în coş, dar îmi reveneam şi lucram din nou cu spor.

Cele două cărţi cuprind „felii" din viaţa mea, care s-a desfăşurat împreună cu voi, până la un punct, apoi cu alţi colegi de armată şi de muncă, după cum au fost vremurile şi condiţiile de viaţă ale societăţii din care am făcut şi eu parte.

— Când îmi aduci şi mie cele două manuscrise?

— Data viitoare când mai vin să te văd. Acum lucrez la o carte cu un subiect mai aparte, dar nu ştiu dacă o voi putea termina curând, deoarece sunt obligat să-mi caut o slujbă, pensia mea a ajuns derizorie din cauza inflaţiei galopante în care ne zbatem.

Cu această promisiune din partea mea ne-am despărţit. Seara am fost acasă la fiul meu Petruş, care locuieşte în cartierul Aurel Vlaicu, pentru a-l ruga să mă viziteze în săptămâna următoare ca să montăm un şifonier pe peretele opus patului, în ideea de a avea mai mult spaţiu în camera mea de 3 m. x 3 m., unde, când încercam să mă gândesc, paşii mei ajungeau prea repede în celălalt punct al încăperii.

Petruş mi-a răspuns că va veni bucuros sâmbătă, ca

să avem mai mult timp la dispoziţie pentru lucru, dar şi pentru unele discuţii.

L-am aşteptat şi el a venit, punctual ca un ceasornic, aşa cum l-au învăţat regulamentele militare. Petruş este ofiţer la Divizia de Mecanizate Constanţa.

— Sărut mâna, tată! a spus el, după ce i-am deschis poarta. Ce mai faci?

— Bine. Dar formula de salut folosită de tine contravine regulilor voastre militare, nu găseşti?

— Lasă-mă să te salut cum simt eu. Nici tu nu mai eşti colonel…

Intrând în casă, privirile i-au fost acaparate de hârtiile de pe masă.

— Continui să scrii mereu, nu te-ai plictisit?

— Încerc şi eu să-mi exersez spiritul de creaţie, dacă acesta există. Neavând de unde să ştiu sigur, trebuie să-mi impun stimularea lui spre valorificarea potenţialului pe care simţeam că îl posed şi s-ar fi putut pierde pe făgaşul neştiutului dacă nu o fac. Amintirile se strâng, apoi ţâşnesc la suprafaţă, cerând să fie scrise, ceea ce şi fac.

Înainte de pensionare mai scrisesem eu diferite articole pe la ziarele locale sau publicaţiile specific militare, precum şi la alte lucrări profesionale. De asemenea, eu mi-am întocmit singur lucrarea de licenţă, nu am copiat-o după alţii, cum se obişnuia şi, meteahna asta n-a dispărut.

— Dar ai scris destul de mult! s-a mirat Petruş.

— Am profitat şi eu de vremea rea de afară, cu ploi, frig şi zile scurte, posomorâte, în general o vreme câinoasă, când nu puteam să lucrez în grădină, iar prin casă nu mai aveam ce repara. Trebuia să fac ceva pentru a-mi uita necazurile şi situaţia în care mă aflu.

— Cred că scrisul te şi liniştește într-o măsură!?

— Nu tocmai. M-am convins că scrisul nu înseamnă totdeauna şi linişte sau relaxare. Uneori devine chiar o tortură, o supunere la cazne cu bună ştiinţă, de care nu scapi decât dacă tot fugi în oraş să te plimbi, în grădină să sapi, să cari gunoiul, să spargi lemne etc. Dar toate

acestea le înduri greu atunci când eşti total dezamăgit, resemnat şi când nu mai speri nimic de la viaţă şi de la societate. Şi, totuşi, durerile fizice le poţi suporta mai uşor dacă le consideri minore în raport cu bucuria fiecărui om de a trăi, de a exista. Cel mai greu de suportat este durerea sufletului. Când sufletul te doare şi te mai ia şi pe nepregătite, cade aşa pe tine, precum trăsnetul, ai senzaţia cumplită că te sufoci. Pentru a se mângâia şi a fi mulţumit, sufletul trebuie să fie liber mai întâi, ca să poată gândi, să viseze, iar uneori să inventeze o altă lume, la început lumea ta săracă, limitată numai la ceea ce ai putut tu să găseşti din tot ce ai trăit şi să pui în ea.

Fiecare om ascunde în el o brumă de filosofie pe care ar dori să şi-o exprime, s-o audă şi altcineva, chiar dacă s-ar întâmpla să nu fie de acord cu ea. Filosofia, să ştii că porneşte din interior, dar are nevoie de o oglindă care s-o reflecte şi această oglindă este lumea, oamenii. Dar pentru asta ea trebuie scrisă.

Mi se întâmplă de multe ori ca atunci când lucrez la masă sau stau întins pe pat ca să mă relaxez după un efort prelungit, gândul meu să zboare departe, spre limanuri pe care le-am cunoscut cândva, cu oameni cu care am venit în contact cu prilejul muncii sau în alte împrejurări. Adesea îmi apar în gând persoanele iubite şi chiar marile mele iubiri din tinereţe, care mă fac să devin nostalgic cu gândul la anii când aveam putere, frumuseţe, poziţie socială corespunzătoare etc.

Cele mai dese amintiri care-mi bântuie cugetul în ultima vreme rămân tot cele legate de locul unde m-am născut şi am crescut; ele îmi vorbesc despre candoarea copilăriei fără griji, despre părinţii pe care i-am pierdut înainte de a-i iubit şi ajutat suficient, pe cât aveau ei nevoie când le lipseau puterile.

Acasă, în satul meu, acolo este leagănul copilăriei mele, este toată lumea pe care am descopeirt-o eu, acea lume simplă în care aş fi vrut să trăiesc şi să-mi aflu mormântul, dacă vremea nu ar fi schimbat şi nu ar fi întors pe dos toată acea viaţă patriarhală.

— Tată, eşti prea nostalgic, iar singurătatea te-a transformat într-un visător incurabil. De ce nu scrii despre sat, despre copilărie şi tot ce este legat de ea, despre oamenii de acolo?

— Asta a fost prima mea tentativă când am început să scriu. Am intitulat cartea „Acasă”, dar abia am putut scrie trei capitolr şi am renunţat pentru că sunt multe amintiri pe care le „diger” greu. Poate mai târziu voi relua lucru la ea.

Uneori merg la cimitirul unde sunt îngropaţi părinţii mei şi le aprind câte o lumânare, le mai curăţ buruienile care îi acoperă şi mă prosternez lângă crucile lor, aflate una lângă cealaltă, cerându-le să mă ierte pentru ce le-am greşit, pentru ce n-am putut să fac pentru ei când erau, încă, în viaţă şi le cer şi acum sfaturi pentru ce urmează să mai fac câte zile mai am de trăit. Ştiu că nu mă mai aud şi că nu mă mai pot ajuta, aşa cum nici Dumnezeu nu şi-a putut ajuta Fiul la vremea lui biblică, dar eu mă rog şi le cer în continuare sfaturi, le spun că fraţii mei au ajuns să se duşmănească şi să se lupte pentru pământ.

— Asta a adus revoluţia din 1989 printre altele.

— Zici să scriu despre satul meu natal, am reluat eu ideea, părând că nu sesizez nuanţa din glasul lui.

Poate voi relua lucrarea, că îi datorez cel puţin o schiţă de viaţă din tot ce mi-a dat el, care m-a născut şi mă consider produsul lui bun sau mai puţin bun. Voi scrie despre destinul lui colectiv, câte ceva despre obiceiuri şi cum s-a transformat el în anii de când îl ştiu.

E drept că în fiecare dintre noi există acel om obişnuit care-şi aduce aminte de bunicii şi părinţii lui, de alţi oameni apropiaţi, faţă de care se simte dator, la un moment dat să le înscrie viaţa, obiceiurile sau simpla trecere pe acest pământ, cu o oarecare legătură şi cu fiinţa sa pe care o neglijează adesea. Atunci el scrie o carte.

…După ce am terminat treaba pentru care l-am chemat, neam aşezat pe scaune să ne mai tragem sufletul şi l-am servit cu un pahar cu vin.

— Tată, pot să te întreb ceva? a început Petruş.

— Desigur, mă poţi întreba orice, fără jenă.

— De ce stai tu aici ca un pustnic?

— Unde ai vrea să mă duc?

— Există, poate şi o altă soluţie decât să stai aici, ducând o viaţă nefirească. Stai izolat de lume, în pustietatea asta, tu care ai fost om de stat, cu o viaţă tumultuoasă şi cu pretenţii de confort, când ţi-ai putea găsi o femeie din câtă lume ai cunoscut în perioada când lucrai. Iartă-mă că mă amestec unde, poate, nu ar trebui, dar o viaţă în doi este altceva, mai ales atunci când mai ai şi o vârstă... Ştiu că nu te mai poţi întoarce acasă, dar nu poţi continua să rămâi în singurătate.

— Căpitane, viaţa are mai multe faţete pe care încă nu ai ajuns să le cunoşti îndeajuns! îţi mulţumesc pentru grija ce-mi porţi, dar lasă-mă să hotărăsc eu ce am de făcut!

— Ai văzut, când ai fost la noi, că şi Dana a fost de părere că ar fi bine să-ţi faci un rost şi să nu mai stai singur.

— Soţia ta, Dana, este drăguţă. Asigur-o, din partea mea, a nu voi fi o povară da A nu mă însor. Sau poate vreţi să mă însuraţi voi?

— A fost doar o părere şi nu trebuie să te superi pe noi.

— Nicideum. Este părerea voastră şi apoi viaţa mea, iar ele au corespondenţă sau nu.

— Plec şi eu acasă, a spus Petruş, ridicându-se de pe scaun. Te rog să-mi spui dacă ai nevoie de ceva!

— Nu am nevoie de nimic. Iar în privinţa dorinţelor, să ştii a aplic principiul cazon, dorindu-mi numai ceea ce îmi este accesibil, nu mă întind mai mult.

— Şi cu asta te declari mulţumit?

— Fiule, mulţumirea este relativă, despre asta mai putem discuta. Eu ştiu de ce am neapărată nevoie şi de ce nu am. De altfel am şi avantajul că am început să mă mulţumesc cu puţin.

— La revedere şi te aştept mai des pe la noi!

— La revedere, fiule şi îţi mulţumesc pentru ajutor!

Priveam în urma lui cum se îndepărta şi am simţit că îmbătrânesc, că în mine se produce o schimbare. Fetiţa lor, Atena, este domnişoară la liceu. Nu am intervenit niciodată în familia lui, lăsându-i să-şi trăiască viaţa aşa cum socotesc ei că este bine.

PARTEA A II-A DIN NOU ÎN CONTACT CU LUMEA

CAP. I – ÎNCEP SĂ LUCREZ DIN NEVOIE

Mă întorceam într-o zi de la bibliotcă de unde mai luasem nişte cărţi. În apropierea staţiei de autobuz mă întâlnesc cu un cunoscut care, după ce discutăm despre una, despre alta, mă priveşte cu privirea şi-mi propune scurt:

— Hai la noi la partid! Avem nevoie de oameni cu pregătire şi puteţi ajunge repede vicepreşedinte şi poate… Vino, că n-ai să regreţi! De ce să te zbaţi în sărăcie cu o pensie care nu mai înseamnă aproape nimic cu inflaţia asta?

…În zilele noastre, politica a devenit o boală incurabilă, care cere de la cel care se încumetă s-o practice mai mult decât cere un opil; pentru unii, însă, oferă mai multă satisfacţie decât orice femeie.

Mulţi politicieni sunt interesaţi de privilegii şi de îmbogăţirea rapidă şi nu de a face bine celor care i-au ales, de aceea poate conjugă mai uşor verbul „a avea”, iar pentru a reuşi cât mai repede, trec de la un partid la altul ca să fie mereu la putere.

Consider politica o treabă serioasă; păcat că unii n-o cunosc şi n-o respectă, tratând-o ca pe o aventură oareare. În acelaşi timp, politica are şi o latură periculoasă, putând să-l distrugă pe politician, după ce l-a stors de bunătate, iubirea de oameni, decenţă, dreptate şi, mai ales, de demnitate.

— Domnule Dinu, dumneavoastră sunteţi un om inteligent, aveţi studii superioare şi o vastă experienţă de viaţă. În plus, aţi lucrat într-o instituţie importantă şi cunoaşteţi mersul lumii şi toate manifestările practic din viaţa socială.

— Ei, inteligenţa este un dar de la Dumnezeu, nu ştiu

câtă am eu, dar pot spune că dacă ea există şi este exersată şi aplicată corect, poate deveni o pârghie cu care poate fi şi lumea urnită din loc. Să nu uităm, însă, că azi acea pârghie a devenit banul, pe care se pune cât mai mare bază.

— Aveţi dreptate, dar aţi face bine să veniţi la noi în partid, unde aveţi perspective să ajungeţi în Parlament. Apoi şi retribuţia e bună.

— Îmi ajung cei peste 30 de ani cât am fost membru de partid, obligat să-mi păstrez serviciul. Sunt sătul! Şi atunci, dar mai ales după revoluţia din dec. 1989, lumea este plină de ticăloşi şi de escroci cu diplomă. Viaţa este scurtă şi nu mai am timp pentru o nouă experienţă. Nu am nevoie de bani. Ce să mai fac cu ei acum? Şi coţofana se poate îmbrăca cu hainele păunului, dar tot rea, certăreaţă şi necioplită rămâne.

Îmi pare rău, dar nu vă pot împărtăşi părerea. Eu am fost odată într-un partid din care n-am mai putut pleca decât odată cu revoluţia. Nu vreau să mă mai înscriu în niciun partid.

— Nu este acelaşi lucru cu ce a fost înainte. Vino la noi că suntem în parlament şi sunt alte şanse!

— Vreau să fiu în relaţii cu cineva pentru felul său de a fi, nu pentru ideile sale. Nu te supăra pe mine, credeam că mă cunoşti bine. Eu vreau fidelitate şi prietenie sinceră, nu una agăţată de atitudini politice.

Când ne-am despărţit, mi-a dat numărul său de telefon şi mi-a spus, privind în urmă:

— Mai gândeşte-te şi, dacă eşti de acord, îmi dai o „sârmă” (un telefon)! Eu aştept să vii lângă noi.

*

Unii cred că un partid înseamnă un număr de oameni adunaţi în jurul unei idei, ceea ce nu este adevărat. Mai degrabă el este o forţă activă care urmăreşte anumite scopuri, adesea materiale şi morale pentru care trebuie să minţi, să înşeli, să treci chiar şi peste cadavre.

…Tot umblând prin oraş cu scopul declarat să-mi găsesc o slujbă, m-am întâlnit cu un patron – în devenire –

al unei firme comerciale. Se întorcea de la Camera de Comerţ cu un braţ de formulare tipizate necesare pentru întocmirea dosarului în vederea încropirii firmei.

După obişnuitele saluturi şi generalităţi, omul a intrat direct în subiect:

— Ce ziceţi, dacă v-aş oferi o slujbă, adică ceva de lucru apropiat de profesia dumneavoastră? Acceptaţi? Ştiu că pensia a ajuns de râsul lumii cu inflaţia asta.

— Depinde ce mi se oferă, am răspuns. Sper că nu doriţi să mă aveţi slugă?

— Nici vorbă de aşa ceva, a spus el ridicând mâna în sens de a îndepărta un pericol inexistent. Iată, am aici toate formularele necesare pentru a întocmi dosarul unei firme omerciale. Trebuie predat săptămâna viitoare. Suntem şase viitori patroni, dacă mă pot exprima astfel şi avem nevoie de un jurist care să ne reprezinte în faţa terţilor şi, mai ales, în instanţă. M-am gândit la dumneavoastră că vă cunosc şi vă ştiu om serios. Suma nu este mare, la început, e vorba de 10.000 de lei de fiecare firmă, dar pe parcurs situaţia se poate îmbunătăţi. Ce ziceţi?

M-am gândit puţin, am cântărit în gând oferta, am pus la socoteală şi pensia mea, atât cât mai valora ea atunci şi i-am răspuns:

— Mie mi-au plăcut întotdeauna lucrurile clare şi absolut legale. Trebuie să stau de vorbă cu toţi cei cu care urmează să lucrez, înainte de a începe treaba, pentru a ne cunoaşte şi a stabili regulile după care vom conlucra. În raport de rezultat, voi accepta sau nu.

— De acord. Vă deranjează dacă ne întâlnim joia viitoare acasă la mine? Adresa o ştiţi.

— Perfect. Rămâne pe joia viitoare la ora 10.00.

— Nu la 10.00, că mai avem treabă la Registrul Comerţului. La ora şaptesprezece cred că este mai bine!?

— Fie şi la ora şaptesprezece, am încuviinţat eu, după care ne-am luat rămas bun şi ne-am despărţit.

I-am găsit pe toţi aşezaţi în jurul unei mese pe care se aflau două sticle cu vin şi paharele semipline.

— Poftiţi aici, lângă mine! m-a invitat gazda.

Noi am luat câte un păhărel, să nu stăm degeaba.

Discuţia a fost scurtă, deoarece numai trei dintre ei au fost de acord cu condiţiile pe care le-am expus. Atunci am refuzat oferta şi totul a rămas ca la început.

În ce au constat condiţiile:

1. Toate documentele care intră în firmă să treacă pe la mine înainte de a ajunge la contabilitate;

2. Să mi se permită să fac instruirea personalului firmei cu prevederile legale în vigoare pentru a evita căderea lor în greşeală.

— Nu se poate, domnule! au spus ei. Dumneavoastră vreţi să ne controlaţi afacerile? Păi avem şi noi anumite relaţii personale de afaceri, un telefon, o afacere mai „altfel”, pe care le ştim numai noi.

— Nu mă interesează pe mine ce aranjaţi prin telefon, dar actele care vor trebui să facă parte din gestiunea firmei trebuie să le văd ca să ştiu dacă au fost întocmite cu respectarea legii şi exprimă realitatea.

Cum vreţi să vă apăr dacă nu cunosc actele şi faptele? Pe vorbe nu se poate lucra, iar dacă firma pierde procesul veţi afirma că eu am fost fie nepregătit în meserie, fie nu v-am apărat din rea voinţă, ceea ce nu-mi convine.

Eu vreau să facem totul temeinic de la început, altfel vă pot spune de acum că veţi avea probleme.

— Aşa, noi mai aşteptăm, să vedem cum merge firma, apoi vom mai vedea… au spus ei, codindu-se.

— Eu v-am spus care sunt condiţiile, altfel nu accept!

M-am ridicat şi am plecat. La poartă i-am spus gazdei întâlnirii să nu mă mai caute în problema respectivă.

Mergând pe drum spre casă, mă gândeam: „N-ar fi fost răi cei 60.000 de lei, dar dacă aş fi lucrat cum îmi cereau ei, m-aş fi discreditat ca om pe parcurs”.

Aşa am renunţat, dar am rămas fidel crezului meu: „Pe blazonul meu nu trebuie să existe nicio pată”, mai bine sărac şi curat.

Iată cum gândesc alţi oameni! îmi dau tot mai mult

seama că viaţa mea a fost numai o continuă închipuire, un zbucium şi o luptă continuă cu obişnuitul şi cu alţii. Probabil că aşa scrie în cartea vieţii mele şi aşa mi-a fost totul sortit să se petreacă?

Nu am fost deosebit faţă de alţii, am fost şi eu botezat, am crescut, am iubit, am întemeiat o familie şi am avut copii. Ce este un copil? Este un vis despre noi înşine, un vis foarte limpede şi frumos în primii ani, dar care apoi începe să se tulbure tot mai mult, până se ajunge la o înstrăinare definitivă.

Când am devenit adult, am început să muncesc, uneori paralel cu o continuă pregătire intelectuală, aşa cum au fost vremurile şi cum mi-a cerut munca profesională. Nimeni nu mi-a contestat activitatea, dimpotrivă, am fost chiar lăudat, recompensat de stat care mi-a mulţumit la timpul potrivit pentru ceea ce am făcut şi acum pot spune, fără a mă lăuda, că am avut şi unele satisfacţii cu care m-am putut mângâia.

Încerc să înţeleg de ce m-a transformat viaţa într-un om tăcut, deşi în tinereţe fusesem vesel, sociabil? Râdeam, glumeam, cântam, dansam…

Răul pe care mi-l făcuseră alţii înainte de pensionare, acum şi-a pierdut sensul şi, totuşi, în mine tăcerea s-a instalat ca o euforie stăruitoare, parcă pentru eternitate, transformându-mă într-un suferind.

O explicaţie poate ar fi: după 35 de ani de muncă, am ieşit la pensie, lăsând în urmă toate câte am făptuit, inclusiv o familie destrămată, urmând ca eu să fiu liber, să locuiesc departe de copiii mei, în condiţii vitrege, aşa cum singur am ales.

„Of, anii mei, anii mei” m-am trezit spunând cu voce tare. Cât de mult aş fi vrut să le întârzii zborul, însă ei alunecau pe măsură ce se scurgeau pe rând, anotimp după anotimp, iar eu trăiam spaima să-i văd ducându-se ca nişte păsărele pe alte meleaguri.

Toată viaţa m-am condus după raţiune, cinste şi dreptate. După cele ce-mi spune raţiunea, eu m-am născut doar pentru a munci din greu ca să-mi câştig existenţa –

pâinea mea de toate zilele – asemenea unui animal de povară – să-mi aştept suferinţele şi să fiu pradă deznădejdii.

Numai cinstea m-a ajutat să rămân eu, acelaşi om corect, dar dreptatea n-am reuşit s-o găsesc, oricât de mult am căutat-o, dovadă că or este prea bine ascunsă, ori ea nu există decât în vorbe.

Pentru mine viaţa a fost ca o „trecere" la care nu am participat „arzând", deoarece munca de ocnaş pe care am îndeplinit-o nu mi-a lăsat timp să privesc şi în jurul meu pentru a vedea cum trăieşte lumea, şi m-am trezit că au trecut anii pe lângă mine, rămânându-mi numai regretele tardive. Acum, când au început să mă lase puterile, începe acel exerciţiu de voinţă pentru a învinge, deşi picioarele îmi obosesc, iar inima îmi este pustie şi nu mă mai îndeamnă la plăceri.

Viaţa oferă mereu surprize. De la o anumită vârstă devii incapabil să mai înţelegi lumea, care ţi se pare străină. Deşi cei din jurul tău te onorează cu lacrimi de convenienţă, te conduc cu uşurare şi uneori fără plăcere, pe ultimul drum. Sunt şi oameni care se bucură, pe ascuns, de moartea ta, din cauza acelui sentiment de uşurare ori de egoism care pune stăpânire pe ei, vrând să trăiască numai ei pe acest Pământ.

Moartea biologică este neinteresantă şi e chiar urâtă. Interesează mai mult moartea intelectului care, încă, nu s-a format în totalitate şi nu a reuşit să se exprime pe parcursul vieţii unui om…

Deschid fereastra şi privesc afară. Lumina zilei se stinsese treptat, pe măsură ce astrul zilei a asfinţit, lăsând locul amurgului care s-a instalat pretutindeni.

Pe nesimţite, din întunericul greu şi-a făcut apariţia o lună plină şi galbenă ca o mămăligă rumenă care a umplut grădina poleind-o cu razele ei albe şi reci, amintind de versurile lui Eminescu:

4 colo, lângă izvoare, iarba pare de omăt.

Flori albastre tremur ude, în văzduhul tămâie f închid fereastra şi mă cufund în visare. Las totul în seama

subconştientului să lucreze, convins că el este mai harnic şi mai rodnic decât facultăţile noastre mintale organizate. Adesea subconştientul dă inspiraţii pe care logica noastră meticuloasă şi creierul oricât de mult ar lucra, nu le poate furnita cu atâta precizie în orice moment.

Ce este bătrâneţea? mă întreb fără să vreau. Este o stare de slăbiciune a trupului, de fragilitate, de oboseală. M-am apărat de bătrâneţe până acum, continuând să mă comport, în orice împrejurare ca şi atunci când eram tânăr. Cred că nici nu sunt bătrân dacă socotesc anii.

Lătratul lui Codiţă, urmat de un plâns specific lui, m-au scos din visare. Mi-am adus aminte că uitasem să-l hrănesc pentru seară. I-am pregătit castronaşul cu oase şi ceva carne, pâine şi am ieşit afară la el. Se bucura şi scâncea la vederea mea. L-am aşteptat să mănânce, apoi i-am mutat lanţul pe sârmă, iar el m-a urmat bucuros până la uşă, unde l-am mângâiat şi ne-am despărţit.

Am aprins televizorul unde se transmitea jurnalul, apoi am vizionat un film american şi m-am culcat, pentru a mă trezi mai devreme să plec în căutarea unei slujbe.

Mi-am pregătit mapa cu cele două cărţi pe care le promisesem lui Nicu Păduraru, urmând a le duce după ce mă întorc din centrul oraşului, unde urma să dau un „interviu” la şcoala de şoferi amatori.

În acea zi am fost norocos. L-am găsit pe directorul şcolii care mi-a aprobat cererea, urmând ca săptămâna următoare să mă prezint să predau „legislaţia rutiera”. Nu era cine ştie ce, o funcţie de profesor, angajat pe bază de convenţie, plătit în raport de numărul de ore efectuate, în total cam 40 pe lună. Mai bine decât nimic.

La întoarcere am trecut pe la domiciliul lui N. Păduraru şi i-am lăsat cele două manuscrise.

— Le-ai adus?

— Da, am răspuns, scoţându-le din mapă. Am o rugăminte: protejează-le cât poţi! La „Ora de marinărie”, dacă socoteşti necesar să adaugi ceva ce mi-a scăpat mie, fa o notiţă separată şi o discutăm când mai vin!

— De acord. Ce, te grăbeşti?

— Da. Te anunţ că mi-am găsit o slujbă. Profesor.

— Unde?

— La şcoala de şoferi amatori. Luni încep treaba şi trebuie să-mi întocmesc lecţiile de legislaţie rutieră. I-am întrebat cum procedează ei, dar am rămas surprins când mi-au spus că o fac după „Decret”.

— Deci tot în meseria ta?

— Aşa s-ar spune. N-ai văzut că au apărut puzderie de şcoli de şoferi?

— Crezi că toate au specialişti care să fi lucrat efectiv în circulaţie? întrebă N Păduraru.

— Hai că plec! Am mult de lucru şi la cartea la care lucrez şi abia am trecut de jumătate.

— Deja plecaţi? am auzit vocea doamnei Steluţa, care venea din hol cu o tavă pe care abureau două cafele.

— Da, mă cam grăbesc şi…

— Cine vă aşteaptă acasă? Sau poate nu ştim noi? a adăugat dânsa, clipind din ochi. Staţi jos şi beţi o cafea cu noi! Poate ne mai spuneţi ce mai lucraţi, pe unde aţi fost în concediu…

— Lucrez de lucrat, dar de luni am şi slujbă. Iar în concediu nu ştiu dacă mai plec, am răspuns eu telegrafic.

Am băut, totuşi, cafeaua şi apoi am plecat acasă.

Două zile am lucrat intens la dosarul cu cele douăsprezece teme de legislaţie rutieră, cuprinzând cele mai importante prevederi ale legii circulaţiei, iar în următoarele zile am mai lucrat două capitole la cartea „Iubire maternă”. Duminica am destinat-o activităţilor gospodăreşti: am scuturat, apoi am călcat lenjeria pe care o spălasem cu două zile în urmă şi am făcut mâncare. După amiază am măturat trotuarul din curte şi pe cel de afară. Pe Codiţă l-am dezlegat şi l-am lăsat să zburde prin curte, dar rămânând poarta deschisă, m-am pomenit cu el în stradă, mârâind la un alt câine scăpat şi el din curte. De câte ori se întâlneşte cu un câine necunoscut, se apropie de el bucuros să-l miroasă, potrivit regulilor de purtare specifice societăţii speciei canine, apoi îl tratează cu indiferenţă. El nu este agresiv, dar dacă este iritat,

ripostează violent.

Observând că soarele mai are destul până la asfinţit, am scos maşina din curte şi am plecat la cimitirul din sat; în maşină am pus o sapă şi o greblă pentru a curăţa eventualele bălării de pe mormânturile părinţilor mei.

Când am ajuns acolo am constatat că cimitirul mai avea doar poarta şi o parte din gard, deoarece tot gardul din ţevi şi plasă de sârmă fusese furat de răufăcători. Am mers la cele două mormânturi care erau acoperite de iarbă, iar tufele de brusturi care cine ştie cum ajunseseră acolo, se înălţaseră până la jumătatea crucilor. Am curăţat totul, am cărat iarba în afara perimetrului cimitirului, apoi le-am aprins câte o lumânare, povestindu-le câte ceva din necazurile mele, cerându-le iertare pentru greşelile mele faţă de ei şi sfaturi pentru drumul pe care îl mai am de parcurs. În poarta cimitirului s-a oprit o căruţă trasă de un armăsar negru care semăna bine cu Victor, calul nostru din anii 1948 – 1957, prilej să-mi răscolească amintirile copilăriei mele. Nu-l cunoşteam pe proprietarul calului, încât nu am discutat nimic cu el. Am urcat în maşină şi am plecat, după ce am mai privit încă o dată spre mormânturi şi spre câmpia care se aşternea dincolo de gard, până departe, unde se contopea cu cerul, cu orizontul şi cu marea. Asta înainte de a porni.

Din spatele meu am auzit o voce hârâită: „Tot omul crede puţin că lumea s-a născut odată cu el, iar atunci când trebuie s-o părăsească, îi pare rău şi suferă”.

Când am întors privirea în direcţia lui, am recunoscut un bătrân din sat, care ducea o sapă pa umăr. Nu-i mai reţineam numele, dar l-am salutat.

— Ce faci? Ai mai venit pe la ăi bătrâni?

— Da.

— Ne ducem toţi, pe rând, că aşa e rânduiala.

— Aşa este, toţi suntem muritori, am răspuns eu, urcând în maşină şi pornind la vale spre centrul satului, gândindu-mă: „câte bogăţii sunt pe lume şi, cu toate acestea, omul când moare este, de departe, cel mai sărac de pe pământ. Totul se rezumă la un sicriu şi la o cruce pe

care i se înscrie numele şi perioada de chin pe care a petracut-o cât a trăit”.

Citisem Biblia, dar tot nu reuşisem să aflu cum va fi Judecata de Apoi şi cum va arăta Judecătorul care urmează să ne cântărească faptele. Nimic nu este mai banal decât să mori. De asemenea, orice viaţă care se stinge, lasă celelalte vieţi neatinse, este independentă de ele, fiecare om moare în locul lui.

Fiecare om, când vine pe lume este investit de Cel de Sus cu o misiune de mai mică sau de mai mare importanţă. Deşi el nu este conştient de acest fapt, intră în relaţii cu semenii săi şi cu diferite întâmplări neprevăzute ale vieţii sale, care îl forţează într-un anume fel să-şi îndeplinească acea misiune. Degeaba crede el că este slobod să facă ce vrea, că drumul şi faptele lui sunt înscrise, de la început, într-un cadru bine definit, ca un fel de cod, care este denumit generic, destin. Cine ştie unde este logica? Mulţi filosofi au căutat să descâlcească lucrurile şi să descopere această taină, dar nu i-au dat de capăt.

Străbat satul, coborând pe uliţa care duce la şoseaua asfaltată, trecând pe lângă casa Moroienilor, unde s-a născut şi a crescut Florenţa, colega mea de clasă din anii de început de şcoală şi prietena de mai târziu.

Satul este lipsit de viaţă. În casele scunde şi neîngrijite, cu garduri strâmbe şi descompletate, au mai rămas, ici-colo, bătrânii sau unele case au fost ocupate de diferite familii venite de aiurea, care-şi duc şi ele traiul de azi pe mâine. La capătul uliţei dau de zidurile fostei mori a Stefăneştilor, la parterul căreia tronează cârciuma satului, alături de un magazin de mărfuri generale. Nu se vede nimeni pe afară, dar când să ies în şosea, mă întâlnesc cu un tractor care intră pe uliţa pe care circulasem eu. El îmi dă răspunsul la întrebarea: de ce sunt făgaşe tăiate în mijlocul uliţei?

Evit să trec pe la casa părintească pe care n-am mai văzut-o din 1988, când a murit mama. Nu ştiu cine mai locuieşte în ea, dar îi păstrez în memorie icoana cu trotuarul trecând pe lângă prispa înaltă şi ducând, pe sub

meri, până la fântâna din curte, umbrită de coroanele bogate ale unui ulm şi trei cireşi, care-şi împreună deasupra ei coroanele, menţinând răcoarea binefăcătoare în arşiţa verii.

Acolo este toată copilăria mea, trecutul meu, al părinţilor şi fraţilor mei. Amintirile răscolite cu acest prilej îmi produc dureri în rănile deja existente, pe care numai timpul le mai poate vindeca.

…Luni m-am prezentat la şcoală şi mi-am cunoscut noii colegi, precum şi programul de lucru, 4 ore pe zi, după amiaza, cu alternanţa care-mi lăsa uneori libere zilele de sâmbătă şi duminică, M-am bucura la gândul că îmi mai rămâne timp pentru scris, citit, poate şi să fac plajă la malul mării. Legislaţia rutieră fiind o materie arhicunoscută mie, nu mă punea la vreun efort intelectual, ba pot spune că-mi făcea chiar plăcere să predau nişte cunoştinţe la care ţineam foarte mult să fie însuşite temeinic de către cursanţii mei.

Continuam să scriu la cartea „Iubire maternă” pe care doream s-o termin până la începutul lunii august ca să pot pleca pentru câteva zile să vizitez mănăstirile din Bucovina.

…Vizitele la liceul lui Mihai le rărisem tot din lipsă de timp, dar am stabilit cu el, că îl voi duce într-o zi să vadă unde locuiesc; îmi ceruse prea de multe ori acest lucru, iar eu îl amânasem mereu.

Întorcându-mi, într-o zi, de la şooală, am trecut pe acasă pe la N. Păduraru, să văd dacă a citit cele două cărţi şi, eventual, să facem o discuţie pe marginea lor.

L-am găsit în atelierul-garaj meşterind câte ceva la maşină. L-am aşteptat să termine lucrul, timp în care mi-a mai povestit câte ceva despre foştii colegi de la marină, cărora el le ţine o evidenţă strictă.

Când am intrat în casă, N. Păduraru a trecut direct la subiect:

— Tu scrii bine, dar ai prea multe amintiri care te copleşesc. Nu uita că viaţa mai înseamnă şi altceva, se sprijină mai mult pe fapte decât pe amintiri.

— Amintirile şi trăirile mele anterioare fac şi ele parte din viaţă. Poţi tu să-mi spui, a cucerit cineva viaţa? Ce cunoşti tu din jocul vieţii? Cel puţin eu apreciez şi iubesc, într-o oarecare măsură, trecutul pe care îl împletesc cu prezentul, hrănindu-mi viaţa cu ele.

— Dar viaţa este, ca şi natura, care, după cum vezi, lucrează matematic: soarele răsare şi apune ca întotdeauna din acelaşi loc, primăvara şi toamna plouă, iama ninge, ziua are 24 de ore şi aşa mai departe. Ai dreptate când apreciezi trecutul, dar trecutul s-a dus şi amintirile lui ne dor, dar cred că eşti de acord cu mine că trebuie să privim spre viitor cu mai mult curaj şi încredere. Ştiu că ai avut o profesie destul de grea atâţia ani, atât de dificilă încât ţi-a tulburat tot cursul vieţii, dar totul a rămas în urmă. Eu recunosc că n-aş fi rezistat acolo la voi, aş fi plecat imediat ce aş fi constatat „mizeria” la care ai făcut referire tu în cartea „Destin nemerita”.

— Tocmai acea profesie m-a cam abrutizat. Acolo nu am putut să cuget şi să făptuiesc decât ceea ce mi se poruncea. Mintea omului este germinatoare de idei, de înfăptuiri tocmai pentru că vine de „acolo” şi tot acolo pleacă la sfârşitul vieţii. Din cauza mizeriei trăite în acea perioadă şi a neputinţei de a realiza ceea ce simţeam că pot, mi-am blestemat eu destinul.

Şi acum mă gândesc la faptul că fiecare om trebuie să lase un semn şi o stare de bine prin trecerea sa prin viaţă. De aceea m-am şi apucat să scriu, deşi poate mă vor critica unii că o fac prea târziu, la bătrâneţe, când mi se apropie sfârşitul şi trebuie să părăsesc această lume. Poate că ar fi trebuit s-o încep mai devreme, dar n-am avut posibilităţile pe care le-au avut alţii.

Totuşi scriu, fără pretenţia de a fi cine ştie ce romancier, dar nu vreau ca timpul să treacă peste mine şi să mă strivească sub conştiinţa inutilităţii. Sunt conştient de faptul că omul nu înseamnă decât o clipă în şirul lung de mizerii din care s-a născut şi cu care se confundă aproape inconştient şi adesea total dezarmat. Cel mai bun exemplu poate fi însuşi viaţa mea care a fost frântă în mii

de bucăţi, apoi împrăştiată peste tot, îngenuncheată de nişte neaveniţi, însângerată de prea multe lovituri dureroase şi aproape inutilă după ce a fost făcută zdrenţe. Ştiu că atunci când vine bătrâneţea, ea anunţă că celelalte drumuri de la început au dispărut, rămânând unul singur, pe care suntem obligaţi să-l străbatem fără abateri şi fără posibilitatea de întoarcere. Cu toate acestea, eu nu mă simt bătrân.

În scrierile mele nu am pretenţia că pot cuprinde toate preocupările omeneşti, precum Leonardo da' Vinci, care era inginer, pictor, sculptor, constructor etc. Sau Goethe, Voltaire, Decartes, poate şi alţii. Fac şi eu ce pot şi cât mă pricep.

Când te apuci să prezinţi viaţa şi comportarea unor persoane, trebuie, mai întâi, să le cunoşti viaţa şi ce gândesc ele despre ele însele şi despre lumea în care trăiesc. Eu m-am condus după principiul că, decât să mă exprim fără forţă, mai bine să mă las păgubaş şi să nu spun nimic. Poate tocmai de aceea nici nu m-am grăbit să editez şi să public vreo carte.

După ce am terminat „Ora de marinărie", pe care n-o arătasem la nimeni, am mers la Costel Novac, fostul nostru coleg de şcoală de marină, ştiindu-l autor a mai multor cărţi şi l-am rugat să se uite peste manuscris şi să-mi dea unele jaloane ca s-o îmbunătăţesc sau să îndrept ceva care, eventual nu este în regulă.

— Şi, probabil, te-a respins?

— Nu. S-a purtat chiar frumos. Mi-a primit manuscrisul, l-a studiat şi mi-a dat telefon să merg să-l iau, dar nu mi-a dat nicio indicaţie, sfat, ceva.

Atunci am văzut că aveam dreptate să manifest reţinere şi oarecare sfială de ochii străini care ar privi cartea, cu toate că aş fi avut mare nevoie atunci de o părere competentă care să vină din exterior, părerea unui om care a scris şi publicat cărţi.

— Ţi-a dat manuscrisul aşa, pur şi simplu, fără să-ţi spună nimic?

— Nu chiar aşa. Mi-a spus că marele Tolstoi în

scrierile lui arată că dacă într-o carte pomenim de o armă, acea armă trebuie să tragă. Poate eram cel mai în măsură să spun dacă arma trebuie neapărat să tragă sau numai să amenințe, întrucât umblasem aproape permanent cu arme de foc.

Insistând să-mi dea un sfat adecvat lucrării pe care i-o prezentasem, Costel a strâmbat din nas şi atunci am simţit că îmi este ostil.

— Sunt un om foarte ocupat, domnule şi rareori pot să-i mai ajut şi pe alţii, s-a scuzat el. Deşi, îţi pot spuse că, în general, un scriitor este şi puţin egoist, el trebuie să-şi apere fiecare clipă din timpul de lucru, precum şi unele secrete ale profesiei. Mă îndoiesc că te-aş putea învăţa cine ştie ce.

— Nu cer mult, doar atât cât să fiu pus pe „drum”, am persistat în insistenţa mea, dar cercetându-i faţa care supunea multe, am renunţat.

I-am mulţumit pentru bunăvoinţă de a-l studia şi am plecat, iar de atunci nu l-am mai căutat. Speram să se bucure că îl consultam, mai ales că onoarea pe care i-o ceream includea şi o parte de glorie a domniei sale din moment ce l-am ales ca pe cel mai demn judecător al scrierii mele.

M-am apucat serios de studiu, mai întâi cu scriitori străini, primii fiind Stendhal, Irving Stone, Gogol, L.M. Tolstoi, A.N. Tolstoi, M.V. Dostoievski, I. Cirankievici, apoi o serie de scriitori români de renume, care m-au ajutat să-mi îmbogăţesc cunoştinţele şi mi-am format astfel convingerea că a scrie o carte trebuie să învăţ singur şi să mă conving dacă am sau nu talent.

Într-o zi am luau de la biblioteca judeţeană nişte cărţi, printre care şi „Punctul mort”, autor Costel Novac. De aici am înţeles de ce mi-a fost el ostil când l-am abordat. În pagina 5 scrie: „… către mine se revarsă, furibundă, mareea pensionarilor, bieţi oameni care au trudit o viaţă şi şi-au descoperit subit disponibilităţi nelimitate de timp; lava încă incandescentă a femeilor menopauzate sau numai dezamăgite, torentul puberilor în

schimbare de voce sau al fecioarelor exaltate până una-alta, căşunând toţi şi toate pe albul hârtiei şi pe subsemnatul… abat asupră-mi, întreg acest fluviu de maculatură şi de nechemaţi (îmi cer scuze pentru că nu am copiat tot textul).

Ar trebui să ştie că adevărul şi talentul se apără, împiedicându-i pe alţii să-l cunoască.

Aş fi dorit şi eu să fiu inclus şi să activez într-un „Cenaclu literar" unde să se prezinte şi să se analizeze lucrările create, ca astfel să poată fi îndreptate eventualele greşeli ce s-ar ivi. Toţi avem nevoie de un critic obiectiv care să întrebe: „Te-ai gândit la cutare aspect? Ai folosit şi cutare metodă? De ce nu? Câta vreme te-ai chinuit, mergând pe acest drum fără ieşire? De ce n-ai încercat şi altă metoda de abordare, poate că ai fi reuşit?" Orice sfat şi poate orice cuvânt rostit la întâmplare, ar putea servi la aflarea ideii pe care o căutam, dar n-a fost aşa.

Oamenii încă n-au descoperit acea genă care să-l facă pe individ complet liber în ceea ce priveşte voinţa şi poate tocmai de aceea simţim o uşurare când lucrăm în colectivitate.

Cu toate acestea am convingerea că cel mai bine poate crea omul în singurătate, la început mai slab, apoi din ce în ce mai bine, dar după ce-i studiază pe înaintaşii, pe maeştrii în domeniu.

— Referitor la Cenaclu şi eu sunt de părere că el are un rol destul de semnificativ privind activitatea literară, spune Nicu Păduraru. Fie şi numai pentru faptul că poţi cunoaşte lucrările celorlalţi colegi de breaslă, apoi susţinerea lor când trebuie să lansezi o carte, precum şi în cazul criticilor ce se fac.

— Asta a fost şi dorinţa mea, dar nu am reuşit să identific acest Cenaclu până în prezent şi m-am lăsat păgubaş, am răspuns eu.

O vreme am tăcut, apoi am continuat:

— Nu cred că a fost aşa dintotdeauna. Înainte de revoluţia din 1989 erau foarte bine organizaţi; aveau o mulţime de Case de creaţie la Mogoşoaia, Neptun, Sinaia

(cele câteva vile folosite aproape permanent) etc.

— Nu mi-ai spus cum s-a născut pasiunea ta pentru scris? ma surprins Nicu cu o întrebare bruscă.

— Nu prea e aşa de simplu. Aş putea spune că ea are rădăcini mai adânci, vine de departe, poate chiar din perioada când făceam compuneri la şcoală, când eram obligaţi să povestim cum ne-am petrecut vacanţa de vară sau cum arată ograda noastră. Mie mi-a venit uşor s-o fac întotdeauna pentru că am trăit la sat, în mijlocul naturii pe care o contemplam şi o studia atent, cu puterile mele de percepţie de atunci. Studiam adesea fenomenele mari naturale: vânt, ploaie, furtuni, fulgerele, ceaţa de toamnă, căderea zăpezii, topirea ei primăvara, viscolul sau strigătul cocorilor când soseau şi apoi când plecau spre ţările calde, gâgâitul gâştelor sălbatice, dansul frenetic al rândunelelor şi lăstunilor, cărora le observam în fiecare vară cuibul în care-şi creşteau puii, apoi revenirea lor în următoarea vară.

Am cunoscut plantele şi pomii, precum şi toate animalele domestice, de la naştere şi până la bătrâneţe sau moarte.

M-a fascinat mereu alternanţa anotimpurilor şi etapele desfăşurării muncilor în câmp şi în grădină, la care participau toţi oamenii din sat. împreună cu ei am trăit, mai mulţi ani la rând răsăritul şi apusul soarelui, freamătul produs de carele şi utilajele agricole care plecau în zorii zilei şi se întorceau acasă pe înserat, mult după apusul soarelui, scârţâind sub povara roadelor ogoarelor, mugetul cirezilor ce se întorceau de la păşune, de pe izlazuri. Numai cine le-a văzut şi trăit le poate descrie. Îmi vin în minte versurile de o claritate şi de o realitate puternică din poezia lui George Coşbuc, un observator meticulos al tumultului vieţii la ţară în clipa înserării:

„Care cu poveri de muncă Vin încet şi scârţâind.
Turmele s-aud mugind.
Iar flăcăii vin pe luncă Hăulind.
De la râu în pâlcuri dese Zgomotoşi copiii vin.
Satul e de vuiet plin.

Fumul alb alene iese
Din cămin” etc

— Tu trăieşti intens amintirile, parcă ai visa cu ochii deschişi, remarcă Nicu, privindu-mă cu înţelegere.

— Poate şi asta mă ajută să le zgrăvesc mai uşor când le aştern pe hârtie.

…A doua zi am fost liber şi neavând chef să scriu m-am hotărât să merg la plajă în staţiunea Mamaia. Codiţă mă aştepta lângă maşină. Iniţial am vrut să-l iau şi pe el să facă o baie în mare, dar analizând dezavantajele acestei hotărâri – aglomeraţia, cine va sta cu el la maşină etc. – am renunţat şi am plecat singur, lăsându-l supărat, lângă pompa de apă.

Ajuns în Mamaia, am lăsat maşina într-un loc de parcare şi am pornit-o pe aleea principală de lângă malul mării pentru a vizita micile tarabe cu cărţi, obiecte tradiţionale din lemn, frumos măiestrite de artizanii noştri din Ardeal, a căror trudă a scos în evidenţă dragostea pentru arta frumosului aproape neobişnuit, care m-a mişcat profund. În apropierea hotelului Rex am dat peste un bărbat trecut de 50 de ani care expunea nişte pânze excelent pictate, reprezentând marea, muntele, peisaje de câmpie etc. L-am întrebat cine le-a pictat. „Nişte studenţi”, mi-a răspuns acesta. Nu mă mai săturam privindu-le.

Viaţa este un mare mister, dar oamenii care se străduie să creeze frumosul dovedesc har, viziune, iar inimile şi mintea lor se conectează la unele armonii care nu pot fi cunoscute de toată lumea, dovadă că artiştii care dau lumii frumosul sunt oameni care se deosebesc de ceilalţi muritori. Aşa cum el încearcă să redea viaţa şi formele ei, sunt şi scriitorii care, cu mijloace modeste crează opere nemuritoare. Studiul artelor, ştiinţelor şi tezaurului cultural îi dau omului posibilitatea să gândească liber, independent, nu ca o fiinţă care să zacă ferecată în dogme ca un sclav sortit să putrezească în lanţuri.

M-am însorit câteva ore pe nisip, apoi am intrat în apă pentru a mai domoli arşiţa care-mi cuprinsese trupul din toate părţile. Până când m-am uscat, am mers la un

telefon public de unde l-am sunat pe Mihai şi i-am propus să facem o plimbare. El a fost imediat de acord, am trecut pe lângă blocul în care locuieşte şi l-am luat în maşină.

— Unde mergem? a întrebat el când am ajuns în apropierea gării.

— Ţi-ai manifestat dorinţa, de mai multe ori, să vezi şi tu unde locuiesc şi unde-mi trăiesc viaţa. Mai vrei să ştii?

— Da, da, mă bucur dacă mă duci acolo.

Am oprit în dreptul porţii căsuţei mele şi am spus:

— Gata, am ajuns!

— Aici stai? s-a mirat el, privind căsuţa.

— Aici. Acesta este „palatul meu”.

Am intrat. Mihai a studiat curtea, grădina, după care a intrat în casă, tot mirându-se.

— E cam mică, dar e frumos aici, ca într-o casă bătrânească de la ţară. Îmi place că este răcoare şi linişte. De unde ai câinele?

— De la Cornelia. E un câine foarte inteligent, ascultător şi foarte ataşat de mine.

— Am văzut că te ascultă, după cum a plecat spre cuşcă la primele cuvinte care i le-ai spus. îl ai de mult?

— De aproape un an de zile.

— Tată, te rog să-mi povesteşti şi mie cum ai ajuns aici?!

— E complicat, dar şi simplu în acelaşi timp. Nu aveam unde să mă duc şi am recurs la această soluţie fortuită. Condiţiile în care am plecat, le ştii, că doar tu m-ai ajutat să duc valizele la maşină. Poate ar fi mai bine să ştii de ce am plecat?

— Da.

— Am plecat pentru că nu mai puteam altfel. Situaţia mea în casă devenise insuportabilă, mai ales după ce devenisem pensionar. Am. ales să trăiesc în singurătate, ca oricare bătrân care-şi doreşte să trăiască în linişte ultimele zile ale viaţă sale. Asta îi spusesem şi mamei tale în perioada cât a durat procesul de divorţ: „Împacă-te cu gândul că am plecat, nu mă mai întorc, şi nu te mai tot

interesa unde locuiesc, deoarece nu-mi vei putea schimba decizia. Vom mai ţine legătura prin Mihai, dacă te mai interesează de mine”.

Iată-mă, deci! Pensionar, liber, dar privat în mod voit de libertate – singura mare bogăţie a vieţii – încercând să respir voios ca atunci când trăiesc pe un vârf de munte, în aerul ozonat al pădurii de brad.

Simţeam că am căpătat o nouă sensibilitate şi o altă optică; eram mai calm, mă împăcăm treptat cu noul statut şi mă resemnasem la gândul că sunt un „naufragiat”.

Aveam o stare aparte, parcă nu mă mai tulbura nimic, nu mă mai atrăgea nimic, mă simţeam aidoma unui leu închis într-o cuşcă, dar copleşit de nostalgia junglei. Poate şi aceasta a contribuit la transformarea mea, începând să am o comportare mai neglijentă, nu mai eram aşa exigent cu ţinuta mea, poate şi un început de înţelepciune mai accentuată.

Cu timpul am constatat că inima îmi bătea mai uşor, pregătindu-se pentru o alta luptă, în alte condiţii, cu alte arme şi alte nădejdi. Mă gândeam că aici voi putea citi în linişte 24 de ere din 24, fără a mai fi deranjat de telefon, izolat în acest loc pustiu pe care nu aveam de gând să-l divulg nimănui. îl mai ştie fratele meu, Florică, iar acum îl ştii şi tu. Îţi cer să nu-l spui la nimeni!

Sper că aici nu mă va mai supăra nici ulcerul, toate necazurile de la serviciu şi de acasă fiind acum înlăturate; este tot ce am dorit atâta vreme, din toată fiinţa mea. În primele zile când am ajuns aici mi-a fost foarte greu. Parcă eram un călător ieşit dintr-o ceaţă densă şi dădeam de un orizont infinit şi atât de nou pentru mine. Era, poate, acea negură vremelnică prin care rătăcisem eu atâţia ani. Nu-mi venea să cred că terminasem cu toace preocupările şi zbuciumările vieţii în care mă zvârcolisem, fără scăpare, atâta vreme.

Zburam spre o viaţă necunoscută şi austeră, dar nu mă mai îngrijora nimic. Ştiam că urma sa iau totul de la capăt, în condiţii precare, cu multe lipsuri, dar în libertate. Nu prea ştiam cât şi în ce fel voi mai avea de suferit. Când

aveam timp să mă gândesc la voi, îmi părea rău că v-am părăsit, dar dacă mai stăteam sub acelaşi acoperiş cu mama ta, nu ştiu ce s-ar mai fi putut întâmpla, deoarece ea stinsese flacăra din familia noastră şi în casă se instalase întunericul, dăunător atât pentru mine, cât şi pentru voi.

Mama voastră privea viaţa altfel decât mine, căutând numai latura practică, materială, la care adăuga multă independenţă, dorită încă din 1974. Poate ar avea nevoie de un psiholog care să-i cerceteze sufletul.

Regretam că nu i-am avertizat despre placarea mea pe Luminiţa şi pe Adrian, parcă mă simţeam trădător faţă de ei, dar atunci am vrut să-i feresc de un eventual „şoc". Nu dorisem să le schimb imaginea pe care o aveau faţă de mama ta, cu toate că acum sunt de părere că ar fi trebuit să le spun adevărul. Cu Petruş discutasem încă din anul 1986, el ştia ce urmează să fac. Ştia că toate încercările mele de a o schimba eşuaseră, iar eu îmi priveam, în continuare, spectacolul propriei viaţă, fără să pot interveni cu ceva.

— Petruş nu ne-a spus nimic despre asta.

— Eu l-am rugat să nu spună, el nu are nicio vină.

…În această casă nu exista nimic când m-am mutat, astfel că în prima noapte am aşternut jos ziare, apoi hainele mele şi m-am culcat îmbrăcat, învelindu-mă cu paltonul. „Mâine voi începe o nouă zi şi atunci voi încerca să schimb ceva", mi-am zis în gând. Ce era să fac?

Primeam totul ca pocăinţă pentru ispăşirea eventualelor păcate pe care le am.

Nu am putut adormi imediat. Cufundat în gânduri, am uitat de frigul care, peste noapte, devenise tot mai pătrunzător, încât începuseră să-mi clănţăne dinţii. M-am trezit devreme, obosit. Am rămas, însă, în culcuşul meu improvizat de unde pândeam zorile, măsurând cu nerăbdare, scurgerea înceată a orelor. Când s-a luminat complet, am sărit în picioare, mi-am întins muşchii şi oasele rebegite pentru a mă dezmorţi şi să-mi pun în mişcare sângele, apoi am dat o raită prin curte spre a mă obişnui cu priveliştea.

Afară era frumos. Cerul făgăduia o zi senină, iar spre apus încă se mai vedea semidiscul lunii, devenită palidă, aproape stinsă, pe bolta nesfârşită de un cenuşiu-albastru. Sărăcia din noua mea casă mă punea pe gânduri în ceea ce priveşte viitorul care mă aştepta. Am mai privit odată grădina, zicând în gând: „Acum, ce-o vrea Dumnezeu” şi am intrat în casă pentru a face un pic de ordine. Eram ca un biet orb care-şi pierduse toiagul şi bâjbâia în beznă.

Eram obosit, dar socoteam că este din cauza celor suportate atâţia ani, când oboseşte şi sufletul, nu numai trupul. Eram ca un călător zdrobit de oboseală şi deprimat de un drum prea lung străbătut printr-un ţinut arid, sălbatic şi inospitalier, care face popas la umbra unui copac pentru a-şi odihni oasele-i trudite, aşezându-se pe un covor de iarbă aflat în vecinătatea unui izvor. Mie îmi lipseau atât iarba, cât şi izvorul, dar aveam destulă suferinţă şi oboseală în trup. Gândul îmi zbura cu ani în urmă acolo unde mi-am lăsat tinereţea muncind fără preget sub conducerea şi îndrumarea unor şefi răi, răzbunători, de o cruzime ameninţătoare, pe care i-aş fi putut considera, pe rând, când Sfântul Antonio – pustnic în deşert când Holofrene în carne şi oase, acesta din urmă fiind un conducător crud al oştilor lui Nabucodonosor, regele Egiptului antic.

Priveam pereţii goi şi fereastra minusculă făcută dintr-o bucată, cu o cruce la mijloc şi mă întrebam: „Ce caut eu aici?” în sufletul meu bântuia un pustiu şi o deşertăciune împletite cu spaima care-mi dădea senzaţia neplăcută că mă aflu într-o colibă al cărei acoperiş permite vântului şi ploii să pătrundă peste tot.

— Unde este fereastra de care spui?

— Am înlocuit-o în săptămâna care a urmat cu cea pe care o vezi, ca şi uşile, apoi le-am vopsit din nou pe toate, am văruit pereţii prin interior şi pe afară şi multe altele.

Citisem undeva – nu mai reţin unde – că puterea de a răbda şi de a aştepta aparţine oamenilor tari, care sunt hotărâţi să învingă, chiar dacă uneori ajung cu gura în ţărână. Şi eu eram cu gura în ţărână şi trebuia să înving

sau să mor, pentru că nu mai aveam cale de întoarce.

— Şi ai învins. Dovadă că eşti suficient de tare, a spus Minai.

— Da, am învins, dar nu complet. Viaţa est întocmai ca un drum pe care îl parcurgi pe jos la mari depărtări; când mergi pe câmpii întinse drumul ţi se pare uşor şi banal, dar când începi să urci pe coastele dealurilor, apoi ale munţilor, el devine din ce în ce mai greu şi începi să gâfâi. Abia când ai ajuns pe creastă descoperi priveliştea locului, care, dacă ţi se pare măreaţă ochii ţi se împăienjenesc de lacrimile de bucurie pe care ţi-o produce exaltarea. Unora le vine să zboare departe în Univers şi dacă ar avea aripi ar face-o. Dar pe culmea muntelui nu poţi întârzia prea mult, întrucât eşti nevoit să continui drumul care coboară, de astă dată, pe cealaltă parte a muntelui. Tot mergând, dai de prăpastia de care începi să te preocupi şi aşa uiţi de bucuria care-ţi umpluse sufletul când te aflai pe creastă şi pe culme.

— De ce eşti atât de pesimist? Văd că aici ai de toate, poate nu ai confortul de la bloc, dar ai aproape tot ce îţi trebuie. Mie îmi place să locuiesc aici. Vrei să stau cu tine?

Întrebarea lui Mihai m-a şocat. Nu mă aşteptam la o astfel de cerere expresă din parte lui şi o vreme am tăcut, negăsind formula potrivită de răspuns care să nu sune a respingere.

— Ce să faci tu aici, în această casă lipsită de confort, în vreme ce la voi ai toate cele de trebuinţă?

— Îmi place să stau cu tine, a insistat el. Aprobi?

— Ce vei face cu şcoala? De aici este foarte departe şi vei fi nevoit să schimbi două mijloace de transport ca să ajungi; ca să nu mai vorbim de faptul că va trebui să te scoli cu cel puţin o oră, mai devreme.

— Tot două mijloace de transport schimb şi acum, aşa că nu va fi un impediment transportul, a plusat el.

— Nu renunţa tu la confortul de la tine de acasă, pentru simpla dorinţa de a fi alături de mine!

— Mai bine spune că nu vrei să mă primeşti la tine!

— Hai, n-o lua aşa! Să cântărim avantajele şi

dezavantajele cu obiectivitate: acolo ai căldură în apartament, baia caldă la orice oră, menajul din casă cu hrana mai bună făcută de o gospodină cu experienţă, pe când aici vei fi nevoit să faci baie în lighean cu apa fiartă pe sobă sau pe aragaz. Dai tu confortul pentru o ambiţie?

Dacă ai şti cât de mult îmi lipseşte mie baia şi tot confortul de acasă!

Dacă vrei să stăm mai mult timp împreună, sâmbăta, după ce îţi faci lecţiile, vino aici şi stai până duminică după amiază! Astăzi nu rămâi să nu se îngrijoreze mama ta.

— Eu aş vrea să locuiesc efectiv aici. Îmi place mult grădina, viţa de vie, îmi plac florile…

— Mai gândeşte-te! Eu cred că este mai bine cum ţi-am propus, ca să nu supărăm pe nimeni şi să-ţi fie mai uşor.

Când a plecat de la mine, din stradă a mai privit înapoi de câteva ori. Nu mi-a lăsat impresia că reuşisem să-l conving cu cele ce-i spusesem, dar m-a ascultat şi a procedat în consecinţă.

Am intrat în casă, gândindu-mă că de acum înainte trebuie să am în frigider şi ciocolată, şucuri şi mai multă mâncare pentru zilele în care va veni Mihai la mine.

Toată după-amiaza şi o parte din noapte am lucrat la „Iubirea maternă”. „Mai am un capitol şi o termin, aşa că mâine nu mai lucrez”, am hotărât eu în gând.

A doua zi, duminică, după ce am udat plantele din grădină, apoi am mâncat eu şi Codiţă, am scos maşina din curte şi am plecat la plajă, la Eforie Nord, unde am intrat cu maşina până aproape de plaja. Pe la ora 15,00, în timp ce mă răcoream, la vreo zece metri de mai, pe sub abdomen mi-a trecut o vietate, care a alunecat uşor; la început am crezut că este vreun copil care se joacă mergând pe sub apă, dar când am cercetat mai atent, am scos la suprafaţa apei un delfin lung de peste 1, 20 m, cu pielea argintie, care scotea nişte gemete la fel ca oamenii. Am alertat câţiva tineri din apropiere, doi fiind din Bucureşti – după spusele lor – care au venit şi, împreună, l-am transportat pe braţe până la maşina lor. Delfinul era

bolnav şi nu se mai putea-deplasa decât foarte lent, comportamentul lui arătând că suferea de o afecţiune necunoscută nouă.

Le-am propus să-l transporte la Delfinariul din Constanţa, unde există medici specializaţi să-i acorde ajutor vietăţii de 80 – 100 kg, de o frumuseţe rară.

Când s-au întors cei doi, m-au informat să l-au predat unui medic. „Este pe mâini bune”, a spus unul dintre ei.

Mă bucuram că salvasem o vietate gingaşă şi extrem de inteligentă, prietenul declarat al marinarilor care străbat întinderile nesfârşite de ape. Gândul mă duce la originile noastre comune şi-l simt prieten apropiat.

Săptămâna care a urmat a fost foarte densă în activităţi: la şcoală am lucrat patru zile, m-am ocupat şi de grădină, în special seara, am terminat cartea „Iubire maternă” şi am scris primul capitol din cartea „Micuţa cerşetoare” pentru care aveam deja planul întocmit mai de mult.

Sâmbătă pe la orele 16,00 am auzit soneria şi pe Codiţă lătrând la poartă. Surpriza era Mihai, care radia de bucurie că se afla din nou în preajma mea.

— Ce făceai? a întrebat el, după ce m-a sărutat.

— Udam în grădină. Toate au crescut şi au nevoie de apă pe arşiţa asta. Nu te aşteptam, deşi stabilisem să vii sâmbătă.

— Păi, eu când stabilesc ceva, mă ţin de cuvânt. Nu m-ai învăţat mereu să fac legătura dintre vorbă şi faptă?

— Aşa aste, dar m-am gândit că nu te-a lăsat mama să vii sau a intervenit altceva. Rămâi până mâine? m-am informat eu.

— Nu pot. Mâine trebuie să fiu la liceu de dimineaţă, că avem ore de practică.

— Duminica, la liceu?

— Da, de ce te miri? Avem nişte aplicaţii practice restanţă şi ne-a obligat să mergem astăzi şi să recuperăm.

Aici e foarte frumos! spune Mihai arătând spre bolta viţei de vie. Şi nucul este falnic, dar îţi acoperă toată magazia cu umbra lui.

L-am privit şi eu de la coroană până la sol, zâmbind, dar n-am spus nimic.

— Îmi face impresia că ţii foarte mult la el? mă întrebă, ghicindu-mi gândul.

— Da, îmi este drag, deşi nu este al meu, ci al vecinilor din spate. Le cerusem, iniţial, să-l taie din cauza umbrei cu care-mi acoperea viţa de vie şi o parte din zarzavaturi, apoi m-am răzgândit şi cred că am făcut bine. Uneori stau pe scăunel la umbra lui şi ascult cum îi freamătă vântul prin frunzişul des. Mi se pare că aud glasuri din cer, deşi s-ar putea să mă înşel. Pe lângă umbra deasă, anual nucul îmi dă 4 – 5 kg. de nuci – e drept că printre ele mai sunt şi stricate – de care eu sunt foarte mulţumit că sun hrănitoare, mai ales când le stropesc cu un pahar de vin din podgoria proprie. Atât mă face să uit de necazuri, încât aş vrea ca atunci când Dumnezeu va voi să închid ochii, s-o fac aici, la umbra lui, mângâiat de cântecul vântului în frunze, aşa cum o face de câţiva ani, de când mă aflu în SINGURĂTATE. Nucul răspândeşte vara un aer impregnat cu un puternic miros de iod, iar coroana lui falnică, în contrast cu căsuţa mea, păstrează semnificaţia unei erupţii vegetale.

— Mai ai nuci?

— Am într-o pungă, ce a mai rămas din toamnă. Hai în casă şi-ţi voi da!

Când am intrat în cameră, pe masă erau întinse hârtiile pe care le scrisesem seara. Data trecută nu văzuse nimic şi am evitat să-i spun că scriu.

— Ce scrii, tată? „Micuţa cerşetoare”, citeşte el pe coperta improvizată. Ce vrea să fie asta, o carte?

— Aşa aş vrea, dar să văd dacă iese, i-am spus.

— Ai început de mult?

— După câteva luni de la instalarea mea în acest „palat”.

— Deci, eşti scriitor? N-am ştiut.

— Deocamdată nu mă pot numi scriitor, pentru că nu am editat nicio carte. Cine ştie dacă o voi face vreodată!?

— Mai ai cărţi?

— Da, încă trei, tot în manuscris. Iată-le! am spus, luându-le de deasupra şifonierului unde-şi dormeau somnul, în aşteptarea zilelor bune.

— Ia uite, domnule! „Ora de marinărie”, „Destin nemeritaf, „Iubire matern”. Şi mai ai de gând să scrii şi altele?

— Măi, Mihai, trebuie să am o ocupaţie, că altfel mă năpădesc gândurile şi suferinţa sufletului. E drept că mai muncesc în grădină primăvara şi vara, dar când încep ploile de toamnă, apoi iama, e groaznic aici singur.

Scrisul este o povară care cere, însă, să fie purtată cu demnitate. El ajută la fortificarea creierului pe care îl pune la treabă. Pentru rănile sufletului esta greu să găseşti remediul.

— Nu este greu să scrii aici, în singurătate?

— Se zice că pe omul însingurat să-l laşi în singurătatea lui unde este obligat să gândească, ne mai fiind atras de alte activităţi colective unde atenţia îi este risipită. Când scriu mă transpun în diferite ipostaze, joc diferite roluri, fac analize, judec fapte, comportamente, caractere. Sufăr şi eu cu acest prilej odată cu personajele sau stările pe care le descriu, dar suferinţa mă purifică şi mă ajută să-mi formulez şi să-mi clarific ideile. Astfel, când scriu nu mai sunt singur, dimpotrivă, îmi creez o lume şi poate chiar un univers al meu, când visez, creez şi mă bucur.

— Interesant! a spus Mihai, privindu-mă în ochi.

— Nu sunt nebun, aşa că nu te îngrijora.

— N-am spus-o în acest sens. Sunt uluit de ceea ce-mi spui.

— Sufletele oamenilor posedă o bogăţie inestimabilă cu care pot contribui la îmbogăţireaa tezaurului cultural şi lingvistic. Scriind poate voi reuşi şi contribui şi eu cu ceva cât de modest la acest tezaur. M-aş bucura şi numai dacă ceea ce scriu va reuşi să mişte un pic inimile oamenilor.

Când m-am izolat în această casă, avusesem în gând să respir un timp în singurătate, departe de oameni. Era aşa, pur şi simplu, o evadare din societate, pentru a-mi

odihni nervii, pentru a-mi recăpăta liniştea sufletească, să-mi adun gândurile şi să regăsesc în mine forţa cu care să pornesc pe un drum nou, diferit de cel de până atunci. Mă surprindeam adesea privind pustietatea din curte sau stradă, prin fereastră, dar cu gândul zburând aiurea. Constatam că nu mai am pe nimeni apropiat, niciun prieten şi că sunt complet singur, dureros de singur.

Mă gândeam să plec din oraş, dar n-am putut să fiu prea departe de voi.

— Unde aveai de gând să te stabileşti?

— Oriunde, numai să dispar de aici şi să uit de toate.

— Tată, eu cred că timpul le va vindeca pe toate.

— Cine ştie? Timpul este singura realitate din viaţa oamenilor pe care o trăim în mod inconştient, pentru că este stabilit ermetic, iar noi nu-i putem pătrunde tainele şi nici să realizăm concret trecerea lui ireversibilă.

— Am văzut că ai o grădină frumoasă. Totul este verde şi proaspăt. Viţa de vie îţi face umbră, iar de zarzavaturi nu duci lipsa. La toamnă faci vin, că struguri ai pe toată bolta.

— Sper să fac mai mult decât anul trecut. Atunci am făcut numai 50 de litri de vin. Să nu uit, când pleci acasă să-ţi dau nişte roşii, morcovi, ceapă, pătrunjel şi altele.

— Până mâine rămân la tine.

— Bine, rămâi! Le vei lua mâine când pleci.

— S-au făcut căpşuni anul acesta?

— Da. Am cules câteva kilograme. Dacă vii în septembrie vei mânca zmeură şi struguri. Abia mă ajuţi la cules.

— Vin cu siguranţă.

— Ce-ţi mai face bicicleta Pegas, mai merge?

— N-o mai am. I-am dat-o unui puşti de la noi de pe scară care se tot ţinea după mine şi se uita cu jind la ea. Într-o zi mi s-a făcut milă de el, i-am dat-o să se plimbe, iar când mi-a adus-o, l-am întrebat: Îţi place?... El mi-a răspuns: „Da, închipuie-ţi cât îmi place!” „Atunci este a ta, ia-o!” Ce mi-a mai mulţumit! M-a şi pupat pe obraz. I-am dat-o că era prea mică pentru cât am crescut eu.

— Nu mi-ai spus ce face Luminiţa? Dar Adrian? Ce face mama ta?

— S-o iau pe rând: Luminiţa lucrează tot la firma „Comprex” ca secretară, Ady este pe vaporul „Viteazul”, iar mama cu serviciul ei pe care îl ştii. De câte ori ne aude că vorbim despre tine, începe să te „blagoslovească”.

À-propos, tată! Mama zice că tu nu m-ai vrut. Te rog să-mi spui care este adevărul?!

— Ca să înţelegi mai bine, îţi voi explica, mai întâi, situaţia care exista în familia noastră pe atunci: în 1974, mama voastră a ţinut morţiş să meargă la serviciu şi casa a rămas vraişte. Luminiţa şi Ady, de cinci şi respectiv şapte ani, umblau cu cheia de gât pentru că Petruş era la Liceul Militar Breaza şi ei rămâneau acasă singuri.

În ianuarie 1976 m-a anunţat că este însărcinată. Îţi poţi închipui şi tu dacă asta era o bucurie. I-am propus să renunţe la serviciu, dar a refuzat. Atunci i-am propus să facă întrerupere de sarcină, cu care iniţial a fost de acord, iar apoi s-a împotrivit şi aşa te-ai născut tu, care a trebuit să suferi trei ani la Călăraşi, crescut de bunici, în loc să stai lângă părinţii şi fraţii tăi. Desigur că se pot spune multe în legătură cu acest fapt, dar nu trebuie uitat faptul că pentru a fi părintele unui copil nu este de ajuns numai să-i dai naştere, mai trebuie şi să dovedeşti că eşti demn de acest nume de părinte, în sensul că trebuie să te preocupi de îngrijirea, educarea şi ocrotirea lui, să-i acorzi dragostea ta totală, ca el să simtă că trăieşte într-un mediu favorabil.

Dacă atunci când copilul este mic nu-şi prea dă seama de situaţia în care se află, când ajunge adolescent începe să se întrebe

— Aşa cum ai făcut şi tu, poate – „M-au iubit, oare, părinţii mei sau m-au zămislit ca un fel de „accident, datorat plăcerilor?”

De obicei asemenea copii rămân pe gânduri: „atunci când mă aflam în pântecele mamei, ei nici nu mă cunoşteau, nu ştiau ce sex am, cum era să mă mai şi iubească?”

Până aici aşa stau lucrurile, dar după ce se naşte copilul, părinţii nu mai au dreptul să-l abandoneze, ci trebuie să-l iubească, să-l educe şi să-l întreţină. Ceea ce cred că eu am făcut.

Deci, mama ta nu are dreptate decât cu privire la luna ianuarie 1976, în rest, face totul pentru a vă îndepărta de mine, un fapt destul de urât.

— Hai, nu te supăra, că eu te-am iubit întotdeauna şi am apreciat câte ai făcut pentru noi. Îmi pare rău că stai aici singur, în loc să fim împreună şi să ne bucurăm.

— Că stau singur este foarte greu, mai ales în perioada de sărbătoare. Anul trecut, la Crăciun priveam din curte la familia Voicu, care tăiase porcul, apoi îl tranşau doi bărbaţi, iar la sfârşit au mâncau şi au băut „pomana porcului”. Până seara au tot fiert sarmale, caltaboşi, peste tot miros de carne friptă şi alte mâncăruri.

În zilele care au urmat le-au venit colindătorii, care m-au umplut de nostalgie, dovedindu-mi că nu toate casele sunt cuprinse de frigul singurătăţii. Atunci am intrat şi eu în casă, am luat hârtie şi creion şi am început să aştern tot ce-mi trecea prin minte. Aşa se nasc cărţile, mai ales dacă suferi cum am suferit eu. Încercam să străbat pustiurile existenţei mele de unde să mai pot culege cioburile atâtor idealuri sfărâmate, care m-au lăsat într-o dureroasă neputinţă. În cap mi se învălmăşeau gândurile, ciocnindu-se între ele. Încercările îmi sunt zadarnice, iar rănile nu mi se vindecă, din ele curge sângele amestecându-se cu ţărâna de la picioarele mele.

Îţi spuneam mai înainte că mi-am pierdut prietenii. Mă întreb adesea unde sunt ei? Prietenia adevărată este cel mai preţios dintre toate bunurile pe care le posedă un om. Duşmani are fiecare, dar să nu uităm că şi în noi înşine sălăşluiesc duşmani cu care ne luptăm, chiar şi atunci când ne aflăm în cea mai cumplită singurătate.

— La ce fel de duşmani te referi, tată?

— La anumite carenţe ale sufletului, la unele ambiţii. Binele şi răul trăiesc permanent în fiecare dintre noi; primul ne trage înainte, celălalt ne împinge înapoi. Răul

trebuie alungat din fiinţa noastră, dar asta se poate face într-un singur mod: făcând binele, în copilărie, bunica Maria, mama mamei mele, care era foarte evlavioasă, ne spunea mereu: „Să nu faci nimic fără gândul binelui!”

*

…A doua zi, înainte de plecarea lui Mihai, am adunat roşii şi zarzavaturile promise şi i le-am pus în două sacoşe.

— Să ştii că am să le spun acasă că am mâncat la tine mâncare mai bună decât face mama în ultima vreme!

— Nu face asta că se va supăra, iar tu nu cred că vrei s-o superi! Te rog să nu-i spui adresa mea de aici!

— De ce să se supere? Abia o mai stimulez să facă mai des mâncare, că m-am săturat de roşii şi brânză.

— Treaba ta. Părerea mea este să eviţi toate aspectele care ar înverşuna-o împotriva mea.

CAP. II – ELENA – VALENTINA

În săptămâna care a urmat am sunat-o pe Elena, anunţând-o că urmează s-o vizitez, după ce termin cursurile, deci seara. M-a aşteptat, întâmpinându-mă sumar îmbrăcată, abia ieşită din baie:

— Vai! eşti mai punctual ca ceasul de la Greenwich.

— Educaţia de militar, am răspuns. Apoi, ştii şi tu că punctualitatea este politeţea regilor.

— Arăţi atât de bine, încât nici nu pari că ai ieşit dintr-un divorţ sau o tragedie sentimentală, a continuat ea să mă gratuleze, uitând să-şi încheie capotul care-i lăsa descoperit ombilicul, cu toace că în alte împrejurări era exagerat de pudică. Iată ce păr grizonant are domnul!

— Mă vezi şi tu odată ceva mai liniştit şi încerci să mă iei peste picior.

— Spun realitatea, nu glumesc, a spus, continuând să mă privească galeş pe sub genele ei lungi, răsfrânte peste obrajii catifelaţi. Dezbrăcă-te că eu mai am puţină treabă în baie!

M-am făcut lejer, apoi am aşteptat ceva timp în sufragerie, dar văzând că întârzie, am bătut la uşa de la baie.

— Intră! mi-a răspuns vocea ei de clopoţel.

Am găsit-o goală, pieptanându-se în faţa oglinzii. Avea un păr negru, mătăsos, o piele fină, iar sânii ei rotunzi şi plini ca două gutui coapte mă priveau cu sfârcurile lor maronii şi ţuguiate de deasupra liniei frânte care continua spre pântecele alb şi apoi spre coapsele pline.

Am privit-o puţin stânjenit! îi vedeam ombilicul răsărind în mijlocul abdomenului învăluit într-o undă de grăsime, ca un bobocel de trandafir roziu. Observându-mi direcţia privirii, Elena şi-a pus mâna stângă peste partea de jos a pântecului, poate de ruşine, dar şi plină de dorinţa dragostei. Sângele ei nepotolit îi ardea pielea şi s-a apropiat tot mai mult de mine.

— Hai în dormitor! a spus ea, fugind în cameră, străbătând ca o nălucă holul întunecat.

Am urmat-o încet, apoi m-am dezbrăcat şi m-am aşezat pe pat lângă ea, care mă aştepta. Eram şi eu nerăbdător, apoi ne-am contopit într-un tot unitar, gâfâind şi suspinând de plăcere până când trupurile vibrau de spasmele iubirii.

— Te aştept de două săptămâni, zice Elena, după ce şi-a mai recăpătat suflul.

— N-am putut veni.

I-am povestit succint, toate câte făcusem între timp: mi-am luat serviciu, vizitele mele la cei doi prieteni, vizitele lui Mihai…

— Pe mine m-ai lăsat mai la urmă, ca de obicei, a spus ea, puţin bosumflată.

— Nu te supăra pe mine! Toate trebuiau făcute şi mi-au luat destul timp.

— Unde lucrezi?

— La o şcoală de şoferi amatori, profesor de legislaţie.

— Îţi este foame?

— Nu prea. Las-o pentru mai târziu!

— Dă-mi, te rog, capotul de pe scaun! Vreau să merg la baie să mă spăl.

— Nu este nevoie să-l mai pui. Bănuiesc că suntem

numai noi doi în casă?!

— Da. Roxana s-a dus la o colegă de clasă, şi-au făcut temele împreună şi mi-a cerut voie să doarmă la ea. Ştiind că vii, i-am aprobat cererea.

S-a întors de la baie şi mi-a spus:

— Dacă ai nevoie de baie, este liberă. Apoi vino să mâncăm, că am aşezat masa în sufragerie!

Am mâncat, am băut un pahar cu vin, apoi am stat o oră la televizor, după care ne-am culcat. Elena stătea pe pernă cu faţa în sus şi cu privirile pironite în tavan.

— Ce te frământă? am întrebat-o. Ai necazuri la serviciu?

— Nu am. Mă gândeam că atâţia ani de zile nu am ştiut să profit de viaţă. Fostul meu soţ, datorită serviciului său, poate şi din alte cauze, mă neglija, iar eu îl aşteptam zadarnic. Astfel, viaţa a trecut pe lângă mine şi iată-mă acum, la o vârstă când nu mai pot spune că sunt tânără. De aceea ţi-am propus să rămâi aici şi să scrii, nederanjat de nimeni, ca să ştiu că mă aştepţi când mă întorc de la serviciu.

À-propos, e mai scrii?

— De toate, îi răspund eu.

— Când mă gândesc la viaţa mea, le fericesc pe acele femei infidele, care ştiu să-şi trăiască orice clipă fericită, a încheiat ea cu năduf

— Femei infidele sunt multe, ca şi tertipurile pe care ele le folosesc pentru a-şi înşela bărbaţii, începând de la banala expresie „merg la cumpărături” şi până la „plec la Bucureşti să consult un medic specialist în…”, în timp ce ea pleacă într-un turneu de plăcere cu iubitul. Altele îl întâmpină în prag cu găleata cu gunoi, zicând Du şi gunoiul, că tot eşti tu îmbrăcat!”, timp în care amantul reuşeşte să plece. Nu mai vorbesc de telefoanele la care vorbesc, insinuând că a fost o prietenă sau o colegă de serviciu. Altele dau telefon de acasă la serviciu la soţ pentru a verifica dacă este acolo: „Te rog, iubitule, să cumperi de la voi ouă şi păsări, că eu n-am găsit!”. Calculează timpul ca să ştie dacă el poate veni acasă apoi

pregăteşte ceva pentru a preîntâmpina această eventualitate şi multe altele…

— Ca, de exemplu, găleata cu gunoi, zice Elena.

— Exact.

— Lasă, că sunt şi destui bărbaţi infideli, nu numai femeile înşală.

— De acord cu tine, numai că numărul femeilor este mult mai mare. Uneori ele declanşează şi tragedii, mai ales dacă ajung să se îndrăgostească de noul amant. Femeia îndrăgostită de alt bărbat este pârjolită de acea dragoste, iar când alta îi povesteşte că deja a pus pe jăratic o inimă de bărbat, îi aruncă priviri piezişe; bărbaţii au o atitudine mai tolerantă şi mai binevoitoare.

Femeile infidele sunt cele care ştiu sau intuiesc că posedă nişte puncte anatomice mai sensibile, pe care soţii lor nu reuşesc să le descopere. Din acest motiv ele caută alţi bărbaţi mai înzestraţi cu simţul şi experienţa căutării, precum şi pe cei care insistă mai mult, au mai multă răbdare, sunt mai insistenţi în dorinţa de a le descoperi, ba, chiar mai îndemânatici şi mai norocoşi să le găsească. Astfel că numai bărbatul care va descoperi acele puncte va reuşi s-o atragă pe femeia nărăvaşă şi s-o stăpânească.

— Tu din care categorie faci parte? Cred că a celor cu experienţă şi care insistă să descopere punctul buclucaş?

— Sunt şi femei obsedate sexual – am continuat eu fără a-i răspunde la întrebare – care merg de la un bărbat la altul pentru a se satisface, dar şi pentru a mări numărul bărbaţilor declaraţi cu experienţa de „căutători”, al acelor simţuri ascunse în diferite pliuri ale corpului feminin. Şi, totuşi, oricât i-ar fi de bine, situaţia devine tristă pentru o femeie când îşi dă seama că îmbătrâneşte, iar dragostea, acel minunat sentiment, dispare treptat, în neant. Unele ajung mai târziu destul de sperioase, asemenea scoicilor care, la cea mai mică primejdie se închid în carapacea lor şi încetează orice activitate.

— Dar constat că ai experienţă berechet! se miră Elena.

— Cunosc bine, cel puţin teoretic, toate aspectele.

— Să ştii că sunt multe femei singure, poate şi unde sunt mai numeroase decât bărbaţii, după cum arată statisticile oficiale. Multe dintre ele sunt foarte necăjite.

— Când am studiat comportamentul animalelor, am găsit scris – unele le-am văzut practic – că femelele apte de imprechere, în perioada de rut, dacă nu sunt căutate de masculi, îi caută ele şi le prezintă „omagii”. Omul este un animal superior – scrie Ch. Darwin. Poate n-ar fi rău ca şi femeile să adopte acest comportament. Le-ar avantaja, cred. De fapt, s-au văzut mai multe cazuri când femeia a cerut bărbatul în căsătorie.

— Poate acel bărbat era motălău şi nu îndrăznea?

— Se poate, dar eu cred că procedeul este bun. Ce pot spune eu este următorul lucru: însurătoarea nu este şi o fericire în toate cazurile. Este un prilej pentru femeie de a pune „contor” pe timpul şi relaţiile viitorului ei soţ, care are o fire mai plimbăreaţă.

— Şi asta este adevărată, confirmă Elena.

M-am mulţumit s-o privesc fin, cu ochii aprigi, arzători. Senzualitatea, care aproape la toate femeile se asociază cu sentimentalismul, se trezi în Elena care se aprinse, de îndată ce observă unde priveam. M-am apropiac de ea şi am luat-o în braţe, constatând că trupul îi ardea, de această nouă experienţă inedită, tandră şi răscolitoare. A oftat uşurată.

— Tu vorbeşti mult, dar faci uneori mai puţin. Poate aşa procedezi cu florile de „sfârşit de vară” cum. sunt şi eu? a spus ea, privindu-mă drept în ochi.

Am zâmbit. Elena mai era, încă, destul de tânără. Ea purta şi prenumele Valentina, dar i-am zis Elena.

— Frumuseţea fizică e perisabilă, nu este mai statornică decât timpul; cu el vine şi tot cu el pleacă, am spus eu cu voce tare.

Frumuseţea ne părăseşte prima, apoi vine bătrâneţea cu tot arsenalul ei de boli, veştejirea florii, apoi bruma care o scutură, după ce o ofileşte, după care o bate vântul şi cade pe sol, unde este călcată în picioare de trecători.

Când este desăvârşită, frumuseţea aduce bucurie, care nu se asemuieşte deloc cu durerea pe care o lasă când ne părăseşte…

Stratul de piele, subţire şi catifelat care ne acoperă corpul ca un val fin, amăgeşte şi încântă simţurile; uneori această frumuseţe are în ea ceva miraculos, din care cauză femeile – mai recent şi bărbaţii – caută s-o sporească prin lifting, masaje, să icoane, deşi neglijează atât sănătatea şi plăcerea prin infatuarea frumuseţii, care adesea aduce certuri, gelozie discordii.

Când frumuseţea ne părăseşte, pielea capătă riduri, obrajii coboară, ochii capătă un val de tristeţe, dinţii crapă, capătă alte culori, apoi cad pe rând; odată cu umerii se încovoaie şi capul, iar gâtul, delicat cândva, se umple de zbârcituri multiple, picioarele se umflă, unele capătă varice, apar monturile, guta etc.

Aceasta este frumuseţea fizică, dar eu aş prefera-o pe cea spirituală, care este mult mai delicată şi mai sigură decât cea a trupului.

Poate am avut şi eu un fizic acceptabil, dar mă bucur că mă pot lauda măcar cu atât şi cu sufletul care mi-l comandă. Ca şi marele filosof italian al secolului trecut, Francesco Petrarca, sunt mulţumit că m-am născut om şi curând voi înceta această misiune pe Pământ.

Cât trăieşte, omul socoteşte gloria şi iubirea ca fiind două comori, nu-şi dă seama că ele nu sunt decât două lanţuri care-l ţin legat, înşelându-l cu o oarecare aparenţă de frumuseţe.

Viaţa unora va fi apreciată pe baza vorbelor. Odată dispărută posibilitatea judecării acţiunilor, lor va rămâne doar mărturia cuvintelor.

— Cum găseşti tu răspuns la toate! spune Elena, privindu-mă cu ochii ei oblici.

Iar ca să mai amâne într-un fel ceea ce urma, a continuat:

— Lasă că sunt şi destui bărbaţi care-şi înşală soţiile, cu sau fără motiv, făcându-le să sufere.

— Îmi pare rău că trebuie să te contrazic, dar un

bărbat nu-şi înşală femeia şi n-o trădează dacă ea, singură, nu e aceea care să-i strice sau să-i calce în picioare inima, dacă nu-l dezgustă şi nu-l respinge prin micimea ei, prin îngustimea vederilor, prin egoismul ei, prin natura sa mizerabilă. Şi asta ţi-o spun din propria-mi experienţă. Am considerat că o familie va dăinui numai dacă trăieşte pe principii morale, iar la „jugul" comun trag amândoi cu forţe egale. Femeia trebuie să-l iubească şi să nu-l folosească doar pe post de mascul şi sclav, să-l încălzească la sânul ei şi să-l respecte ca pe un odor. Desigur, comportarea lui să fie pe măsură, iar amândoi să fie lipiţi asemenea gemenilor siamezi.

— De ce se consideră că femeia este mai sensibilă decât bărbatul? Poate ea este mai fragilă, dar fiecare dintre ei are sensibilitatea lui. Oare iese în evidenţă pregnant când este rănită? Atunci când va întâlni alte braţe mai nobile, cel rănit îl va părăsi pe ingrat.

— Ai dreptate că sunt mulţi bărbaţi care merg la alte femei, dar adesea au nişte motive scuzabile, fie că au soţia însărcinată, fie este bolnavă mai multă vreme, este plecată pe o perioadă lungă din localitate sau din ţară.

— Sunt unii care se duc numai pentru că este o altă femeie, mai tânără, poate mai frumoasă, alteori poate este mai deşteaptă, dar mai rar, a spus Elena.

— De ce nu luăm în calcul şi alte aspect şi anume: majoritatea femeilor se consideră regine, crezând că fac o mare favoare bărbaţilor lăsându-se iubite de aceştia. Mai mult, niciuna dintre ele nu este de acord să fie doar un adaus, o completare (jumătatea) a vieţii bărbaţilor, dorind ca, dimpotrivă, bărbaţii să existe pentru ele. Când au şi copii, pe bărbaţi îi trec pe planul al doilea, îndreptându-şi toată dragostea către copii. Pe bărbat îl ţine să hrănească familia şi să ardă, în continuare, ca o torţă pe altarul femeii. Nu vi se pare că este prea mult, doamnelor?!

— Da, însă femeile care iubesc suferă foarte mult.

— Ştiu şi asta, mai ales când este părăsită. Dacă l-a iubit cu înflăcărare, devine crudă, incapabilă de clemenţă, în stare de o cruntă răzbunare, până a-i scoate ochii sau

să-i ia viaţa. Uneori nu-şi vede vina că l-a neglijat şi l-a necăjit cât timp au fost împreună şi abia când l-a pierdut îşi dă seama ce greşeală colosală a făcut. Atunci e prea târziu să-şi schimbe comportarea.

O priveam pe Elena şi mă gândeam: ea, feminitatea ei, numi pretindea tinereţe, ci bărbăţie, iar bărbatul din mine era în stare s-o posede şi s-o facă să se simtă bine. Astfel, de câte ori cobora din pat era îmbujorată la faţă, veselă, vioaie, plină de sănătate şi de voie bună.

Râdea, iar ochii, ochii îi scânteiau de bunăvoinţă şi veselie. Râdea cu râsul omului mulţumit, dar învăluitor şi niciodată excesiv. Mă întreba uneori dacă mă tem de excese, iar eu, care mă simţeam, încă, în putere, îi răspundeam tot râzând: „O, inima ajunsă la 50 de ani are un muşchi destul de rezistent, chiar dacă nu mai este la fel ca aceea de la vârsta de 20 de ani, acel anotimp al iubirii”, de care ne aminteam cu regret, amândoi.

Raporturile mele cu Elena aveau să-mi ceară o cheltuială de tandreţe, de forţe fizice şi de altruism pentru care îmi pierdusem obişnuinţa, dar nu mă speriau, ci, dimpotrivă. M-am hotărât să contribui cu toată fiinţa pentru a crea acea senzaţie alinătoare de bunătate şi adoraţie de care eram capabil.

De fiecare dată când ajungeam acasă îmi rezervam un timp pentru a-mi analiza relaţia mea cu Elena. Mă gândeam: „oare mă folosesc eu de ea în mod egoist, numai pentru a umple golul din viaţa mea? Cât va dura această legătură? Eu aş fi putut foarte bine să mă descurc şi singur cu gospodăria, cu menajul, mai puţin cu dragostea?” Acestea toate îmi dădeau dreptul să mă gândesc că o mai pot duce o vreme de unul singur. Una este să trăieşti cu partenerul tău numai clipele de dragoste, după care să te întorci la tine acasă – chiar dacă întâlnirile sunt destul de dese – şi alta este să trăieşti împreună sub acelaşi acoperiş, între aceiaşi pereţi, să mănânci mereu împreună, existând posibilitatea să intervină obişnuinţa însoţită de atenuarea iubirii şi a respectului între parteneri. De obicei respectul începe să dispară din momentul în care cei doi se

arată goi unul faţă de celălalt, deşi e mai plăcut aşa şi acceptat. În această privinţă, cele mai mari necazuri le are omul inteligent, deoarece iubirea senzuală este numai cea trupească, pe când în cazul lăcomiei carnale, totul pare îngăduit numai ca să satisfacă animalitatea dezlănţuită.

O vreme am avut impresia că inteligenţa Elenei este o inteligenţă a creierului, liniară şi prea puţin flexibilă, în care situaţie, ei nu-i pasă de nimic în afară de propria-i persoană, de comoditatea ei. Mai târziu, însă, am constatat că este o fire sensibilă şi mai suferă, încă, de pe urma celor întâmplate anterior legăturii noastre.

Asta n-o împiedica să oscileze în comportare ei faţă de mine, purtându-se când ca un înger, când ca un demon, în special când discutam în contradictoriu, iar ei nu-i convenea să piardă.

Mi-am amintit-o la prima noastră întâlnire pe stradă, zgribulită de frig, în palton şi fularul înfăşurat în jurul capului. Era dornică să discute cu mine şi m-a invitat la o cafea acasă la ea. La plecare am strâns-o în braţe şi am sărutat-o, făcând-o să exprime: „În sfârşit, cât am aşteptat eu!” Apoi, când am mers la ea după anul nou, când m-a certat pentru că n-am onorat-o cu prezenţa cu prilejul revelionului. Când mi-a deschis uşa, am văzut un cap rotund şi o faţă pe care tronau doi obraji îmbujoraţi, străjuiţi de doi ochi oblici ca la asiatice. Mi-a urat „bun venit în casa mea”, rămânând apoi cu buzele întredeschise. Era figura unei femei pline de viaţă, afişând discret o tentă de trufie. Sub ţesătura uşoară a rochiei de casă am ghicit o siluetă împlinită, frumos proporţionată, în general, în armonie cu frumuseţea. Mă simţeam ruşinat că o dezbrăcasem cu privirea, iar ea observase, pozând ca o femeie fără apărare.

Trecuse ceva vreme de când nu mai avusesem relaţii cu vreo femeie şi poate aceasta să fi fost cauza pentru care nu prea mă mai atrăgeau, poate izolarea mea sau lehamitea de viaţă care mă apăsau.

Elena preţuia mai mult decât i se dăduse în căsnicia ei, de aceea, discutând cu ea, o compătimeam în gând.

Am observat că, pe măsura ce-şi derula povestea vieţii ei, durerile şi suferinţele pătimite, pe faţă i se aşternea un val de tristeţe, ceea ce arăta regretele ei după anii frumoşi care trecuseră în grabă, fără a se fi bucurat de ei. Acum îşi vedea bujorii obrajilor veştejindu-se, tocmai când dorul de iubire îi renăştea, odată cu dorinţa de a prelungi ultimele raze ale tinereţii. I se părea că pierduse toate darurile cu care fusese înzestrată. Cu toate acestea era potolită şi circumspectă în acţiuni, deşi nu se gândise niciodată să aibă o căsnicie ca o mănăstire şi să ducă o viaţă de călugăriţă, cum îmi povestea ea.

Uneori ghiceam în sufletul ei doar gingăşie, respect, drăgălăşenie, chiar recunoştinţă şi încredere. Alteori o vedeam încruntată, ascunzând nişte gânduri dureroase care o stăpâneau.

— Te mai duci la plajă sau te bronzezi în grădină? m-a întrebat Elena. După bronzul de pe pielea ta, atât de complet, excluzând zona slipului, s-ar spune că faci plajă pe malul mării.

— Desigur. Anul acesta am fost de vreo şase ori, dar încă nu s-a terminat vara.

— Eu n-am fost nicăieri nici anul trecut, nici până în prezent, s-a plâns ea.

— Ce-ai zice să mergem luna aceasta să vizităm mănăstirile din Moldova? i-am propus eu.

— Ar fi o idee, dar tu te poţi învoi de la noul serviciu?

— Încerc să – îmi iau o săptămână. Este suficient. Vom merge cu maşina mea.

— Atunci voi depune şi eu o cerere de concediu chiar mâine pentru 15 zile, iar restul le iau la iarnă. A tăcut, apoi:

— Tu mai scrii? m-a întrebat cu un iz de curiozitate.

— Scriu mereu. Acum lucrez la a patra carte.

— Faci şi tu o săptămâă a de pauza, îţi prinde bine. Poate îţi pare rău să pierzi zilele însorite de plajă? À-propos, ce faci tu când eşti pa plajă?

— Ce face fiecare om care merge acolo: mă însoresc până când simt că-mi dogoreşte pielea, intru în apă şi mă

răcoresc câteva minute, apoi mă însoresc din nou şi tot aşa.

— Vezi femei frumoase, ori tu nu te uiţi la ele?

— Văd tot felul de femei, de la siluetele ireproşabile ale tinerelor frumos clădite, dar care-şi acoperă anumite părţi din trup cu nişte petecuţe triunghiulare şi până la femeile deformate din cauza naşterilor, a obezităţii şi a bătrâneţii. Marea este pentru toată lumea un mijloc de terapie, distracţie, veselie, sănătate şi poate, loc de întâlnire.

A doua zi de dimineaţă ne-am trezit, am băut împreună cafeaua, ea a plecat la serviciu, eu acasă la mine unde mă aştepta Codiţă flămând. Ne înţelesesem că mă voi întoarce seara la ea, după orele de curs de la şcoala mea, urmând să hotărâm plecarea în concediu.

După ora 19,00 m-am întors de la şcoala şi am sunat la uşa Elenei. Mi-a deschis o doamnă necunoscută şi am avut impresia că am greşit uşa apartamentului.

— Poftiţi înăuntru! m-a invitat aceasta. Elena este puţin ocupată la bucătărie.

Era o fostă colegă a Elenei, care era căsătorită şi locuia la Iaşi, iar acum se afla în concediu la mare împreună cu fiica sa. Veniseră în vizită la Elena şi urma să plece acasă a doua zi. Elena mi-a făcut cunoştinţă cu ele şi m-a anunţat că a obţinut concediul.

— Te superi dacă merg împreună cu noi şi cele două fete frumoase aici de faţă? m-a abordat Elena, după ce a făcut prezentările.

— Cum aş putea să mă supăr? în maşină este loc destul.

— Tu ţi-ai rezolvat problema la serviciu, bănuiesc?!

— Da, un coleg mă suplineşte săptămâna cât voi lipsi. Aşa stând lucrurile, mâine putem pleca la drum, le-am asigurat eu, ceea ce am şi făcut a doua zi.

Am ales un drum mai scurt, mergând pe la Măcin, apoi am trecut Dunărea cu bacul la Brăila, continuând prin Galaţi, Bujoru, Bârlad, ş.a., iar pe la ora 15, 30 intram în municipiul Iaşi.

— Rămâneţi la noi! s-a oferit Teodora V. când am ajuns la ei în apartament.

— Nu putem, am protestat eu. Mergem la hotel, iar dacă Roxana vrea să rămână aici, venim s-o luăm la plecare.

— Rămân, rămân! a strigat Roxana din cealaltă cameră. Vreau să stau cu Mariana să mai vorbim, că nu prea am avut timp la Constanţa. Roxana e o fire firavă, blondă, cu reflexe în ochii verzi şi sclipitori. Faţa ei trandafirie, în al cărui obraz râdeau gropiţele copilăriei, pe care avea să le păstreze, fără îndoială, mai multă vreme. Avea atâta farmec, încât determina pe oricine să-i ierte toate, şi îţi făcea oricând plăcere s-o priveşti.

Ne-am cazat la hotelul „Moldova”, nu departe de Mitropolie, pe care am şi vizitat-o până seara.

Mă simţeam aşa, cuprins de friguri şi de doruri înecate în imprecizie. La un moment dat, am spus:

— Îmi este dor de pădure, de munte. Hai să plecăm mâine la Mănăstirile din Bucovina!

— Mâine nu putem. Ne-a invitat Teodora la masa de prânz.

— Am putea găsi o scuză şi să plecăm.

— Nu se poate. Am promis că mergem. Plecăm poimâine.

Am făcut fiecare un duş, apoi am rămas în cameră cu lumina aprinsă, discutând despre cărţile mele.

— Ai mai cumpărat vreo carte sau citeşti tot din cele luate de la bibliotecă? m-a întrebat Elena.

— De cumpărat, n-am mai cumpărat decât prea puţine, mai ales de când s-a instalat inflaţia, dar împrumut săptămânal de la biblioteca şi găsesc în ele destule fapte şi date interesante.

Nu sunt bibliofil şi am oroare de oamenii care colecţionează cărţi pe care nu le vor deschide niciodată pentru că nu sunt iubitori de carte, le cumpără numai ca să le aibă, din vanitate şi orgoliu.

Eu ţin foarte mult la cărţi şi mă port cu respect şi gingăşie faţă de ele, ştiind câtă muncă depune cel care

scrie o carte. De când scriu eu însumi, am grijă deosebită la modul cum trebuie folosite cuvintele. Poate mă avantajează şi faptul că am studiat temeinic gramatica limbi române (la fel procedez şi cu gramatica altor limbi). Aş fi vrut să urmez facultatea de filologie, să fiu profesor de limba română, dar viaţa m-a păcălit şi am fost nevoit să mă mulţumesc cu facultatea de drept, care m-a obligat, apoi, să-mi schimb şi profesia.

N-am practicat dreptul în justiţie, dar m-am folosit de cunoştinţele dobândite în profesia mea. M-a indignat totdeauna fariseismul unora care-l practică din interese.

Destinul a hotărât şi aici, ca în oricare altă situaţie, cum ar fi, de exemplu, să nu te poţi căsători cu persoana iubită; o faci cu altcineva, ţii de casă cât poţi şi o duci aşa cum dă Dumnezeu, iar timpul trece şi rezolvă toate neregulile. În ceea ce priveşte munca, pensia va rezolva şi aici situaţia, apoi aştepţi moartea care urmează să le împace excelent pe toate. Viaţa oamenilor se desfăşoară în cadrul societăţii, fiind ca un fluviu puternic care duce la vale aluviuni, pietre diferite mărimi, buşteni şi alte resturi, care ajung, în final, toate la destinaţie, diferind cumva starea lor fizică.

— Filosofezi, dragule! Constat că eşti tare necăjit. Ia vino tu lângă mine să te mai linişteşti şi să mă iubeşti! Hai, vino, că tu nu ai nevoie de afrodiziac ca alţii!

— Ştii că chinezii au descoperit un leac din veninul de şarpe amestecat cu vin. Zic ei că acest leac este nepreţuit şi face minuni în tratarea bolilor de reumatism şi chiar ca afrodiziac pentru întreţinerea părţilor moi.

— Mai degrabă mi-ar trebui mie pentru reumatism, decât ţie. Mă dor oasele. Ce să-i faci? „Bătrâneţile, maică", a continuat ea să glumească pe un ton voit bătrânesc, dorind cu tot dinadinsul să mă scoată din melancolia mea.

M-am cuibărit la pieptul ei şi am continuat să tac. Deodată i-am auzit din nou vocea la urechea mea:

— Când iubeşti, iubirea trebuie împlinită, oricare ar fi ea, fiindcă nu se ştie dacă te vei mai întâlni vreodată cu acele clipe.

— De acord, dar iubirea trebuie întreţţinută, altfel…

„Fericirea este cel mai bun medicament şi o stare de bună dispoziţie. Încearcă să le cultivi pe amândouă şi lasă supărarea la o parte!” îi spuneam Elenei.

Ajuns acasă, mi-am amintit această frază şi m-a cuprins râsul. Parcă fericirea ar fi fost un dovleac ce putea fi plantat cu uşurinţă într-un sol fertil.

Citisem şi eu undeva că fericirea este un sentiment nobil, un fel de slavă care coboară asupra noastră din cer, strălucind feeric, este ceva care vine din paradis, dar asta era departe de realitate.

Eu dădeam sfaturi altora, în timp ce mă străduiam să fac faţă nefericirii mele, pe care o consideram o hotărâre a destinului meu, parte care-mi era hărăzită în viaţă.

…Lumea poate să înţeleagă foarte bine ce înseamnă să mori din lipsa hranei, dar prea puţini vor putea să simtă sau să înţeleagă odată cu tine ce înseamnă să înnebuneşti de prea multă singurătate. Evitarea acestei stări este posibilă numai dacă ai preocupări care să te satisfacă şi să te îndepărteze de gândul singurătăţii.

Astfel am procedat eu, împletind munca fizică în grădină cu cititul a peste 800 de volume şi scriind aproape zi şi noapte, dăruindu-mă acestei activităţi intelectuale pentru a izgoni gândurile triste care mă frământau.

Inima mea se închisese peste o rană adâncă, iar munca îmi aducea alinare şi o adevărată uşurare.

Pentru mine iubirea murise de mult, fiind îngropată undeva în trecut; de atunci trecuseră multe ierni, veri etc. Şi o renaştere numai speram să se producă, deşi aş fi dorit-o pentru mângâierea sufletului meu ostenit.

Mă plângeam de sărăcie, dar socotesc că nu prea am dreptate, după ce am depăşit-o. Pe lume sunt mulţi oameni care, poate ar merita mai multe decât mine, iar ei nu au nici măcar un acoperiş deasupra capului, chiar modest ca al meu.

Ştiind că acesta-mi este destinul, eu îl acceptasem cu seninătate, mai ales că singurătatea mi-o asumasem de bunăvoie, din dorinţa de a respira aerul impregnat cu

multă libertate şi linişte.

De când eram împraună, întotdeauna după ce făceam dragoste, faţa Elenei, se îmbujora, muşchii i se destitãeau, iar pe chip i se aştarnea o linişte ca apa unui lac pe suprafaţa căruia nu adia niciun fel de vânt. În acele clipe era foarte frumoasă şi cobora goală din pat, grăbindu-se la baie, uneori când se întorcea, radia de bucurie şi o mulţumire care venea din interiorul ei. Atunci o întrebam:

— De ce nu eşti mereu ca acum?

— Cum sunt acum?

— Foarte frumoasă, liniştită şi neînchipuit de blândă, iar altă dată eşti oţărâtă, gata de ceartă în orice moment.

Ea chicotea, îşi pleca privire în jos şi se grăbea să-şi ascundă goliciunea.

— Nici tu nu eşti altfel. În pat eşti asemenea unui copil cu chip de îngeraş, iar când te contrazici cu mine…

Ne-am culcat. A doua zi am mers la familia Vâlcu unde am mâncat de prânz, după care am pornit-o în călătorie la Văratic, Agapia, Voroneţ, pelerinaj pe care îl voi desene mai amănunţit într-o altă carte „Hoinar prin ţară”. Nu pot, totuşi, să nu amintesc ceva care m-a impresionat foarte mult. La mănăstirea Agapia, într-o seară de vecernie, o măicuţa bătea toaca, un instrument de lemn binecuvântat, din care izvora, ca o muzică cerească, umplând văzduhul şi sufletul de linişte şi visare.

Am umblat câteva zile prin locurile pe unde a umblat Ştefan cel Mare, pe unde s-a luptat el cu polonii, cu tătarii şi cu turcii. Am călcat prin acele locuri unde pluteşte liniştea peste tot, o linişte grea peste care soarele dogoreşte pajiştile.

Privesc peisajele de vis şi filosofez în gând: „Ce este viaţa? O succesiune de forme, de aspiraţii, care se pierd într-un univers infinit şi etern, în care omul e mai mic decât un fir de praf, dar plin de răutate. În relaţiile cu astfel de oameni, uneori este mai înţelept să taci, decât să faci să curgă sânge, spunând adevărul”.

Trecând dintr-o parte în alta, am ajuns într-o staţiune din localitatea Frăţâneşti unde am rămas două zile şi de

unde am plecat spre Piatra Neamţ. Era dimineaţa, pe la ora zece şi noi nu luascăm, încă, micul dejun; astfel că, după ce am parcurs circa zece kilometri, ne-am oprit într-o poieniţă din apropierea şoselei, cu multă iarbă verde, înconjurată de jur-împrejur de brazi şi mesteceni albi, iar în apropiere susura un pârâiaş vesel.

Elena a aşezat pe iarba o pătură din maşină, peste care a pus o faţă de masă şi a încropit o masă din roşii, brânză, ouă fierte şi o bucată de friptură rece. La sfârşit a făcut o cafea pe aragazul de voiaj şi am plecat la Piatra Neamţ unde am zăbovit o oră, mai mult prin piaţa centrală, unde ne-am completat proviziile.

— Hai la Cabana Durău! am propus eu când am ajuns la locul unde parcasem maşina.

— Ajungem până se înserează?

— Ajungem, dacă după ce trecem de Hidrocentrala de pe lacul Bicaz, drumul trebuie să fie liber spre Durău.

Am ajuns şi ne-am cazat, dar nu ne-am putut bucura prea mult de priveliştea locului deoarece noaptea a început ploaia şi am fost nevoiţi să ne întoarcem la Iaşi în zilele următoare, după care am luat-o şi pe Roxana şi am plecat spre Constanţa, de această dată urmând drumul prin Focşani, Buzău, Slobozia.

Când am intrat în oraş, deodată am început să-i simt căldura dintotdeauna, dublată de murmurul uşor al mării.

Pentru mine Constanţa rămâne leagănul meu cultural şi marea mea dragă care-i scaldă malurile. Le-am lăsat acasă pe Elena şi pe Roxana şi am fugit la mine acasă să verific cum s-a descurcat Mihai cu Codiţă, căruia trebuia să-i dea zilnic mâncare şi apă. Din fericire, totul era bine, iar Codiţă se manifesta zgomotos, copleşit de bucuria revederii.

Am introdus maşina în curte, i-am pus pe ea prelata, am încuiat peste tot şi am plecat spre centru cu autobuzul. Am colindat pe străzi aproape o oră; erau străzile pe care le străbătusem aproape patruzeci de ani, din care voi scădea anii peetrecuţi la Tulcea şi Buzău din dorinţa foştilor mei şefi. Îmi era drag fiecare colţişor, deşi mă

umpleau de suferinţă acelea care erau năpădite de gunoaie sau lăsate în părăginã de către oamenii delăsători. Pe străzi se perinda o lume pestriţă; unii oameni bogaţi, trecând indiferenţi sau infatuaţi în maşinile lor luxoase, rumeni la faţă, veseli şi nepăsători, alţii, funcţionari grăbiţi care se întorceau din diferite locuri, iar pe lângă ziduri şi vitrinele magazinelor pline cu alimente şi bunătăţi treceau încovoiaţi de griji, nevoiaşii, nefericiţi şi având chiar figuri duşmănoase – unii dintre ei. Câtă deosebire adusese revoluţia din decembrie 1989!

Am traversat parcul. Pe bănci stăteau bătrâni, femei şi copii, în haine modeste, care moţăiau, aşteptând. Ce aşteptau, este greu de spus. O bură de ploaie venită pe neaşteptate i-a făcut să alerge spre streşinile clădirilor din apropiere pentru a se adăposti.

Am grăbit pasul şi am ajuns în apropierea staţiei de troleibuz care m-a lăsat în apropierea casei Elenei.

— Am crezut că nu mai vii, a spus Elena.

— De ce ai crezut aşa?

— Am văzut că plouă şi nu ştiam ce vei fi găsit acasă la tine. Ce face câinele?

— Acolo totul este bine. A avut grijă Mihai.

— L-ai găsit acolo?

— Nu, dar se vede că a trecut mereu, cum i-am spus.

Elena robotise prin bucătărie şi era roşie la faţă ca focul.

— Hai să mâncăm! Cred că şi ţie îţi este foame?

— Da, după atâta drum, am confirmat eu.

Telefonul a sunat prelung şi a răspuns Roxana. De la celălalt capăt al firului cineva insista să se ducă acolo.

— Mami! spune ea cu o voce mieroasă. Colega mea… zice să ne ducem cu băieţii la o discoteca. Mă laşi?

— Nu eşti obosită? întrebă Elena.

— Nu. Am dormit în maşină, pe drum.

— Vine şi Leonard?

— Da, a răspuns ea, privindu-ne pe fiecare pe sub genele-i lungi şi mătăsoase.

— Du-te, dar îmi dai telefon de acolo! Să nu stai mult!

— Bine. Mă duc să mă îmbrac.

— Nu stai să mănânci cu noi?

— Nu-mi este foame, a spus ea, dispărând în cameră, unde să îmbrăcat şi apoi a plecat.

— Este o adevărată domnişoară, am spus eu după ce Roxana a închis uşa în urma ei. Ce să-i faci? Dragostea…

Am mâncat, apoi am făcut duş şi ne-am aşezat în faţa televizorului. Peste vreo două ore a sunat telefonul. Era Roxaca care cerea voie să rămână la colega ei după discotecă, deoarece când vor ieşi de acolo, nu mai circulau mijloacele transportului public.

— Ia un taxi şi vino acasă! a spus Elena.

— Lăsaţi-o să doarmă la mine, a intervenit colega.

— Bine, bine, dar să fie acasă mâine dimineaţă! s-a învoit

Elena.

După aceea, ne-am culcat, dar nu ştiu cum s-a întâmplat că a venit iar vorba de dragoste şi de infidelitate.

— Ziceai că nu toţi bărbaţii sunt infideli, că o fi, că o păţi, totul ca să-i aperi.

— La ce te referi? am întrebat-o.

— Şi colega mea, Teodora V. cu care am călătorit spre Iaşi, se plângea de soţul ei. Şi ştiu multe femei care se plâng; unele sunt geloase din fire, dar altele au dreptate.

— Dragă, infidelităţile bărbaţilor sunt determinate, în multe cazuri, şi de femeia neglijentă. Ori acea femeie este urâtă, fie este nepăsătoare cum arată, sau este indiferentă în cuplu, ori pur şi simplu îl respinge pe soţul care este dornic s-o îmbrăţişeze şi să facă dragoste cu ea. Dacă ea îi face viaţa iad, caută alinare în braţele care i se oferă cu tandreţe.

— Poate are o vină şi bărbatul?! continuă Elena.

— Excepţie ar face bărbaţii prea afemeiaţi, care nu se simt bine cu o singură femeie. La cealaltă extremă se află bărbaţii cu aplecarea exagerată spre viaţa casnică, iar femeile lor îşi fac de cap, motivându-şi comportarea prin lipsa orgasmului în cuplu, în realitate poate fi şi una şi alta, dar cel mai adesea ele caută diversitatea.

Te rog să-mi scuzi expresia cam tare, dar consider că femeia necinstită este comparabilă cu neghina în lanul de grâu. Şi cu toate acestea, există mulţi soţi care le iartă pentru că îi „trişează” cu alţii. Ele se obişnuiesc cu iertarea pe care şi-o însuşesc repede ca pe o hotărâre judecătorească rămasă definitivă, fără drept de recurs pentru cei păcăliţi. Situaţia este cu atât mai grea pentru ei, în cazul în care le iubesc cu foc şi mai speră că se vor îndrepta, crezând că răbdarea este aliajul de preţ al iubirii.

Mai rău este atunci când dragostea a dispărut de tot, în cazul că ea a existat la început. Dispariţia iubirii poate fi asemuită cu o oglindă pe care o întorci şi astfel nu-ţi mai vezi imaginea, oricât te-ai uita la ea. Aceasta dovedeşte că gestul tău nu se mai reflectă, nu-ţi mai răspunde din oglindă, ai rămas singur. Dacă încerci s-o întorci cu faţa spre tine, o faci degeaba, pentru. că nimic nu mai este ca la început.

— Mă uimeşti cu raţionamentul tău, dar sunt obligată să-ţi dau dreptate, a spus Elena oftând profund.

Prefăcându-mă că n-am înţeles ce a însemnat acel oftat, am continuat:

— Întoarcerea la o iubire pierdută este egală cu imposibilitatea întoarcerii într-un trecut afectiv, cunoscând dinainte că totul a devenit ireversibil.

— Când eşti în situaţia noastră, cred că eşti de acord cu mine, că poţi îndura mai uşor singurătatea şi greutăţile, poate chiar şi imposibilul, dacă întâlneşti o privire caldă care să te aline, fie şi numai pentru o vreme. Acea privire îţi poate trezi la viaţă puterea sufletească şi încrederea în tine, făcându-te să simţi că înviezi din nou.

— Desigur, dar nu uita că ceea ce aştepţi de la fiinţa cu care împărţi viaţa şi patul este să te menţină la cel mai înalt nivel al tău. Aminteşte-ţi că atunci când eram tineri ne simţeam înţelepţi, plini de vlagă şi de idei. Tinereţea, dorinţa de viaţă şi curajul, daruri care poate ar înlocui, cu uşurinţă, înţelepciunea, s-au dus, odată cu trecerea anilor.

— Acum ce mai poţi face? Dacă ai spart ouăle, trebuie să mănânci omleta, a spus ea râzând.

O priveam la lumina difuză a veiozei. Elena căpătase unele riduri pe frunte, pe lângă ochi şi o uşoară adâncitură care-i trecea pe lângă gură. Părea puţin uzată, dar plină de tandreţe ca în floarea vârstei. Aveam senzaţia că prezenţa mea îi redeşteptase dorinţa de viaţă. Nu neg că şi eu mă simţeam bine în preajma ei, iar când ajungeam la mine acasă, stăteam uneori noaptea şi mă gândeam cu plăcere la această relaţie. Mi se părea că trăiesc ca o crisalidă în gogoaşa ei de mătase, încercând să amân, cu bună ştiinţă, orice activitate mai importantă. Mă simţeam înviorat ca atunci când mi s-ar fi aplicat un tratament având la bază un leac nou, revigorator. Încercam să mă justific în sensul că omul este, totuşi, un animal de turmă, care simte întotdeauna nevoia să aibă pe cineva aproape ca să poată trăi pe lume. El nu poate trăi singur, fără să ofere, iar ca să evite suferinţa, trebuie să se sprijine pe ceilalţi, să-şi unească existenţa cu a altora.

Pentru mine Elena şi casa ei deveniseră locul plăcut de refugiu şi motivul preocupărilor tandre, unde mă odihneam şi, cu ajutorul ei, încercam să uit necazurile mele, de deşertul creat în viaţa mea afectivă.

La început nu m-am gândit la o căsătorie cu ea, pentru că o astfel de unire nu este o glumă şi presupune multe alte obligaţii. Amintirile din căsnicia mea, în care eşuasem lamentabil, îmi erau încă proaspete în minte, iar ca să încerc un nou pas, ar fi trebuit să găsesc o „pasăre rară”, care să corespundă condiţiilor momentului în care mă aflam, ştiut fiind că nu mai aveam douăzeci de ani. De asemenea, să nu uităm că era un cuplu de mâna a doua, adică veneam fiecare din căsnicii diferite, cu obiceiuri, comportamente şi pretenţii diferite, precum şi cu un trecut diferit. Numai atunci când doi soţi pleacă de la zero împreună, creându-şi propria viaţă şi apoi propriul trecut, acest trecut mai are valoare, cu condiţia să nu fie şi el alterat de minciuni repetate şi neîncredere.

Când eram împreună cu Elena, discutam despre orice, făceam glume, dar când o întrebam ce fel de relaţii ne unesc, ea răspundea cu dezinvoltură: „Relaţii sexuale”.

Atunci îmi aduceam aminte că fericirea este rară pa pământ sau poate ea nici nu există. Nu-mi puteam reprezenta acea persoană cu care să-mi unesc destinul şi să fiu fericit pe Pământ „până ce moartea ne va despărţi”.

Elena avea o voinţă puternică, dar avea şi unele gânduri ascunse, iar odată mi-a spus că se obişnuieşte greu cu un bărbat („Un bărbat mă oboseşte”, zicea ea).

Îmi dădeam seama că nu aveam starea de spirit pe care mi-aş fi dorit-o, nu mai aveam nici emoţia pe care aş fi simţit-o în tinereţe.

Cu toate acestea, când eram împreună mă străduiam să petrecem clipe liniştite şi tandre, pe care să le menţinem astfel fără vreo implicare serioasă din partea noastră.

Trebuia să am multă răbdare. Îmi făcusem un punct de onoare din modestia mea.

Odată am găsit-o îngândurată şi puţin comunicativă.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o.

— Nimic deosebit, mi-a răspuns în doi peri.

— Ai tu ceva dacă afişezi această figură înnegurată. Te-am supărat eu cu ceva?

— Nu m-ai supărat cu nimic, sunt doar indispusă.

Am înţeles că nu doreşte să-mi spună ce o frământă, nu voia să fie constrânsă. Voinţa ei puternică se opunea astfel voinţei mele. Am renunţat la răspuns, respectându-i secretul. O ştiam cu o pronunţată atitudine de independenţă, socotindu-se propriul ei judecător. Asta poate şi din cauză că multă vreme luase toate deciziile singură deoarece fostul ei soţ – după câte mi-a povestit ea – era mai tot timpul plecat. Totuşi ea a ţinut doliu un an de zile.

— Ce-ar spune Gică dacă ar şti? am auzit-o spunând.

— Ei, asta era? Morţii cu morţii şi vii cu vii. Ce putem face mai mult decât să le cinstim memoria? Eu cred că trebuie să facem ceea ce este bine, omeneşte, fără să-i amestecăm şi pe ei în faptele noastre. Nu cred că mai este cazul să ne tot gândim că „s-ar răsuci în mormânt” dacă ar şti de relaţia noastră. Poate Gică s-ar gândi imediat că

soarta ta darnică ţi-a scos în cale un bărbat înzestrat cu toate însuşirile, capabil să răspundă şi chiar să cucerească inima acelei femei. Iar eu, care ştiu bine că exista inimi care nu se deschid uşor nici cu cele mai sofisticate chei, nu am decât să aştept sau să renunţ.

— Nu prea te văd eu pe tine renunţând atât de uşor, dar recunosc că nici nu doresc s-o faci.

— Depinde de împrejurări.

Un zâmbet silit – poate de compasiune – a trecut ca o umbră peste chipul ei. Avea o stare ca atunci când mi-a povestit viaţa ei şi eu am confirmat:

— Aceeaşi stare o aveam şi eu când îmi era sufletul rănit de parcă mă muşcase un câine şi aşteptam să mi se spună că a fost turbat.

Atunci ne confesam unul celuilalt, punându-ne sufletul pe masă. Îmi amintesc cum îşi deschisese inima în faţa mea, dându-mi prilejul să pot citi în ea cât mai adânc, ceea ce m-a făcut s-o apreciez.

Compasiunea femeii ne înalţă şi ne fericeşte dar nu reuşeşte să ne vindece în toate cazurile.

Două zile am avut multă treabă şi nu am mai putut s-o vizitez, dar am sunat-o la telefon, ca să nu fie îngrijorată. Uneori, noaptea, deschideam fereastra şi stăteam aplecat în afară, cu privirile cufundate în genunea nopţii, ca într-o fântână a tămăduirii. În sufletul meu se dădea o luptă aprigă pentru a găsi calea de urmat. Eram conştient că fugeam de dragostea Elenei, deşi ştiam prea bine că a mângâia inima unei femei rămase singură nu este niciun păcat. Mi se părea, totuşi, că mă „legăn” prea mult după cum are ea toane şi ziceam că nu este bine, că ar fi trebuit să demonstrez că sunt invulnerabil.

Începusem să ţin mai mult la ea, dar din orgoliu doream să ascund această meteahnă a sufletului meu, motiv pentru care afişam o conduită mai sobră şi mai rece.

În acelaşi timp mă gândeam să nu mă grăbesc sau să încerc să renunţe la această relaţie şi să continui să învăţ să tac şi să trăiesc în singurătate, rupt de tot şi de toate, deşi o simţeam pe pielea mea că este un chin greu de

suportat. În gând îmi ziceam că este un chin doar pentru oamenii slabi, nu pentru un bărbat adevărat care o poate învinge uşor, înălţându-se deasupra tuturor mizeriilor vieţii de toate zilele. Omul şi lupul au ceva comun, de aceea trebuie să-l imite pe lup şi să ia de la el darurile care-i fac trebuinţă. Pentru un om tare, un bărbat adevărat, singurătatea este cel mai mare făcător de minuni.

Pe femei trebuie să le priveşti nepăsător, ca atunci când priveşti la schimbarea vremii, care se produce independent de voinţa noastră. Dar poţi s-o faci? Femeia este jumătatea bărbatului, ei trăiesc unul prin celălalt dacă el trebuie să meargă în întâmpinarea ei.

Un vânticel răcoros m-a făcut să mă zgribulesc şi am închis fereastra, apoi am aprins lumina. Când m-am privit în oglinda din perete, am văzut un bărbat a cărui podoabă capilară, destul de bogată, a început să capete nuanţa oţelului. Au început să se înmulţească firele albe. Fără să vreau mi-am adus amin de gluma cu bărbatul care avea două ibovnice, una tânără şi alta mai în vârstă. Din cauză că fiecare dintre ele îl voia în raport cu vârsta ei, motiv pentru care cea tânăra îi smulgea firele albe, iar cealaltă pe – cele negre, până la urmă, bietul om a rămas chel. M-a umflat râsul, dar nu m-am îngrijorat, ştiind că nu este cazul meu.

Am ieşit afară şi am privit în noapte. Din coroana cerului s-a desprins o stea care, după ce a lăsat o dâră de lumină pe bolta înstelată, s-a prăbuşit în hăurile fără fund, făcându-mi să visez la poezia „Luceafărul”.

Vara, vecinii mei, familia Voicu, mâncau afară pe trotuar şi sporovăiau. Într-o cameră a cărei uşă rămăsese deschisă cânta un aparat de radio, o melodie interpretată de orchestră, dar fără cuvinte. Am recunoscut-o. Era melodia „Vino pe aleea trandafiri lor” un cântec din anii ’50 (cincizeci) care m-a purtat câteva minute pe valurile calde, dându-mi o senzaţie de relaxare totală.

Am intrat în casă şi am luat cartea „Urmaşii Moromeţilor” scrisă de Grig Modorcea, în care mai aveam de citit ultimul capitol. Constat cu plăcere că el descrie

viaţa în continuă mişcare, parcă nu se opreşte nici în somn. Abordează viaţa reală, deşi mi se pare un pic caustic.

Pe lângă o serie de cărţi serioase pe care le-a scris, unele având o ţinută ştiinţifică, m-a intrigat la el felul în care a putut scrie cele două cărţi: „Băieţi de bani gata” şi „Fete de bani gata”, unde abundă vulgaritatea.

Îl aprob întru totul când spune că televizorul a ucis plăcerea vizionării unui film, a unei piese de teatru, unei plimbări… De asemenea, că la T.V. sunt prezentate filme care fac apologia violenţei, erotismului şi pornografiei, un adevărat „cancer cultural”.

Gândul îmi zboară din nou la Elena. Pentru a te uni cu cineva pentru tot restul vieţii nu este chiar atât de greu, dar cel mai greu este să faci acea căsătorie să meargă şi să nu devină povara greu de suportat.

Într-o zi m-am întâlnit pe stradă cu un fost coleg din perioada serviciului. Rotaru Chiriac, aflase că am divorţat şi m-a întrebat cum mă descurc singur. I-am răspuns că duc viaţă de burlac şi mă strădui s-o scot la capăt.

— Eşti încă tânăr. De ce nu te recăsătoreşti? mă întrebă.

— Încă nu am găsit femeia care să posede calităţile minime necesare pentru a înjgheba o căsnicie şi nu vreau să fac un pas la întâmplare, am avut deja o experienţă nefericită.

— Tu cauţi o pasăre rară. Este destul de greu de găsit.

Mai întâi poate ca încă n-o cunoşti. Dacă o cunoşti, ai surpriza să afli că este şi ea scăpată dintr-o căsnicie care a semănat cu a ta, nefericită. Aşa este orice căsătorie, un fel de loterie, dacă rişti poţi pierde, dar mai poţi şi câştiga. Atenţie mare, să nu fie curvă sau beţivă, că astea te pot duce la sapă de lemn, încât ai fi în stare să dai oricât numai să poţi scăpa de ea.

— Mulţumesc pentru sfat! am spus eu, apoi ne-am despărţit. O făcusem din politeţe, întrucât aceste fapte pe care se străduia el să mi le explice îmi erau de mult

cunoscute.

După câteva zile l-am întâlnit când ieşeam din blocul în care locuia Elena şi m-a oprit surâzând.

— Te-am văzut cu vaccina mea. Este văduvioară inteligentă, discretă, care are o tinereţe întreagă de reînsufleţit, comori de pus în valoare şi prezintă o frumoasă perspectivă de luat în căsătorie.

Rotaru lăsa cuvintele să-i lunece cu abilitate, privindu-mă cu interes, întocmai ca un cioclu care s-a prezentat să ia măsura în vederea confecţionării sicriului.

— Ne înţelegem ca prieteni, încă nu ne-am exprimat vreo intenţie mai serioasă.

— Totuşi unde începe ambiţia, încetează sentimentele simple. Ea este foarte ambiţioasă, dar şi pe tine te ştiu ca pe un om serios şi beneficiind de sentimente curate.

Rotaru îşi lua rolul în serios. Ca un judecător iscoditor din afară nu se putea împiedica să acţioneze ca „peţitor” în favoarea mea. În acelaşi timp nu făcea deloc economie de sfaturi:

— Ai grijă! Nu este bine să tai găina cu ouăle de aur! Dar să te asiguri din vreme că ea este femeia potrivita pentru tine!

Altă dată ne-am întâlnit şi mi-a spus:

— M-am întâlnit acum câteva zile cu Gionea al nostru. Aţi avut vreo sfadă amândoi? Era pornit împotriva ta.

— Eu nu-mi amintesc să ne fi certat vreodată, am răspuns eu.

— Zicea: „Ce-o fi găsit el, adică tu, la femeia asta”?

— I-am zis atunci: „De ce spui aşa? Şi eu o cunosc şi găsesc că este o doamnă foarte frumoasă, cu o faţă expresivă şi nişte ochi candizi, profunzi şi uşor oblici, nişte sprâncene arcuite, iar nasul ca în picturile lui Rafael.

Ce mai, este grozavă şi focoasă, că un jeratic ca ăsta nu-l poţi ascunde sub poalele fustei” „Dacă este aşa cum spui, apoi a nimerit-o bine, a fost de părere Gionea”. „Este frumoasă, n-ai ce reproşa” am căutat eu să-l conving – a continuat Rotaru să zâmbească aproape imperceptibil şi să

facă semn cu ochiul, ca între bărbaţi, apoi a făcut o pauză, reluându-şi pledoaria cu alte sfaturi practice:

— Dacă ai cu ea o relaţie – numai aşa de formă – nu este nicio problemă, dar dacă vrei să te căsătoreşti cu ea, fii prudent. Îţi spun că este o femeie aşezată, dar este de o ambiţie nemăsurată care o face să nu suporte să-i fie cineva superior, nici măcar egal, indiferent de sex. Doar dacă tu vei fi autoritar, aşa cum te ştiu eu, că mă tem să nu sară scântei între voi.

Când m-am întors seara de la cursuri, după ce am mâncat, Roxana a plecat în camera ei şi noi am continuat să discutăm. O studiam atent când vorbea, gândindu-mă şi la cele spuse de Rotaru. M-am surprins că sufletul meu îi vorbea acum sufletului ei, fără a mai avea răgazul să judec femeia din ea. Constatam, însă, că Elena se ferea să mai iubească pe cineva, dar se arăta, rând pe rând, semeaţă şi ocrotitoare, duioasă şi linguşitoare, apoi deznădăjduită, lipsită de un ajutor pe care nu ştia cum să-l ceară, ca să nu se coboare prea mult.

Abia când au dispărut aproape toate barierele dintre noi, a reuşit să-mi povestească despre o dragoste a ei pentru un băiat din perioada adolescenţei, încheiată cu un refuz categoric din partea mamei acestuia, după ce trecuseră ambii îndrăgostiţi prin punctul critic al dragostei.

Au urmat apoi munca, paralel cu examenele la liceu, după care facultatea şi, în final, căsătoria care nu i-a adus prea multe clipe fericite. O compătimeam, dar mila este cel mai inutil articol de pe lume. Totuşi plângea.

— N-aş fi vrut să mă vezi în starea aceasta, s-a scuzat ea.

— Să ştii că nu are rost să plângî.

— Fiecare le ştie pe-ale lui, a mai spus ea. Dar ai dreptate, nu merită să plâng. Mai bine spune-mi ce ai mai scris în ultima vreme!

— Lucrez la „Micuţa cerşetoare”. Mai am un capitol şi o termin, după aceea mai văd eu ce fac.

— Te pomeneşti că vrei să ajungi vreun geniu?

— Nu. Deşi, după câte am aflat, geniul este totdeauna un om nobil. Păcat că majoritatea lor au sfârşit în mizeria cu care s-au luptat aproape toată viaţa, sub privirile nepăsătoare ale semenilor lor.

— Văd că te-ai bronzat frumos. Nu mai ai timp de plajă de când cu noul tău serviciu, a constatat ea.

Lucrând în grădină sub arşiţa toridă a soarelui, la care adăugasem şi câteva zile de plajă la malul mării, pielea îmi devenise maronie, iar obrajii erau coloraţi arămiu-intens, ceea ce mă făcea să semăn cu cei ce se întorceau din coloniile africane.

— Nu mi-ai spus ce vei face cu cărţile pe care le scrii, a reluat Elena discuţia avută câteva clipe mai înainte.

— Deocamdată le scriu şi le ţin în sertar pentru alte timpuri mai bune. Ceva în genul unui cal bun ţinut în grajd, cu deosebirea că scap de pagubă pentru că romanul care stă în sertar nu consumă grăunţe precum calul. Am fost la unii editori, apoi la librarii din Constanţa şi, din limbajul lor comercial, m-am convins repede că pentru ei cărţile au cam aceeaşi valoare pe care o au zarzavaturile pentru vânzătorii din pieţele noastre, adică se vând greu, dar se plătesc ieftin. Asta dacă ajungi să le editezi şi să le distribui.

— Da, e foarte greu. Nu mai este acel sistem organizat.

— Asta este literatura după 1989. Eu am ostenit mult ca să le scriu, mai ales la început, până am reuşit să-mi formez un stil propriu, apoi să prezint fapte cât mai reale. Subiecte sunt destule. M-am convins adesea că viaţa de fiecare zi este mult superioară literaturii.

Păcat că există editori care publică o carte numai pentru că este plătită, nu pentru valoarea ei, ci pentru motive care sunt străine de meritul acesteia. Eu nu am altă alternativă decât să continui să-i citesc pe înaintaşi şi să scriu alte cărţi cu ce-mi va trece prin minte. Nu ştiu dacă am vreun pic de talent, dar ştiu că talentul fără studiu, nu prea dă întotdeauna rezultatele dorite.

— Mă bucur că eşti atât de exigent cu tine! De fapt

exigenţa, ambiţia, corectitudinea îţi sunt spocifice, după câte am reuşit eu să observ la tine.

— Te anunţ că mai am o săptămână liberă, începând de luni, deci peste patru zile. Am încheiat cursurile pentru seria cu care am lucrat până acum, zilele acestea îi testăm, iar săptămâna viitoare vor da examene cu cei de la serviciul circulaţiei al poliţiei. Seria nouă începe luni.

— Şi ce propui?

— Dacă vrei să mai mergem pe undeva, de exemplu la Voineasa.

— Pot să-mi iau încă zece zile de concediu şi mergem.

— Dar Roxana?

— Ea pleacă mâine într-o tabără studenţească cu colegii ei şi, bineînţeles, cu Leonard. De fapt el a procurat şi biletele.

— Şi nu te temi?

— Sunt mai multe de spus, dar ei vor, deja, să se căsătorească. Am vorbit şi cu familia lui, sunt de acord.

— Va fi cam greu, amândoi studenţi, necesită cheltuieli.

— El este anul III la Facultatea de Mecanică, are cameră asigurată în cămin pentru că este în Comitetul pe cămine şi vor locui împreună. Vom vedea ce va mai fi.

— Presupun că se vor căsători înainte de a începe anul de studii? am spus eu.

— Da. Părinţii lui vor să facă nunta luna viitoare.

— Atunci renunţăm la vacanţă?

— Nu renunţăm. Mergem, că eu asta rămânem din viaţă.

Luni am plecat spre Bucureşti, unde am rămas peste noapte la Marius, fiul Elenei, iar a doua zi de dimineaţă am continuat drumul spre piteşti, pe autostradă. Când am ajuns în dreptul oraşului Găieşti, ne-am pomenit acroşaţi pe partea stângă de un autoturism „Vectra Espero”, destul de mare, care ne-a împins spre marginea dreaptă a şoselei, obligându-mă să sar peste şanţ şi peste o fântână betonată, după care el s-a oprit în faţă cam la 300 de metri. Au fost anunţaţi poliţiştii de circulaţie de la Găieşti, care au venit

şi ne-au dat procesul verbal cu concluzia „Culpă comună”, precum şi autorizaţia de reparaţie.

— De ce culpă omună? i-am întrebat pe subofiţerii de circulaţie. Urmele de frâne ale autoturismului meu sunt pe prima bandă, nu am depăşit linia marcată care separă cele două benzi. El a venit peste mine, deşi avea destul loc pe o bandă de circulaţie liberă.

— Lăsaţi-o aşa! au insistat subofiţerii. Este domnul „P” de la Ministerul Agriculturii şi pleacă în străinătate, poate de aceea se grăbea.

Asta m-a supărat şi mai tare şi am hotărât să merg şa tefii subofiţerilor respectivi ca să-mi facă dreptate, dar Elena a susţinut să renunţ şi să plecăm de acolo. Poliţiştii au plecat.

Am mers în oraş de unde am cumpărat o ftizetă nouă, am înlocuit-o pe cea îndoită, apoi ne-am continuat drumul, ajungând obosiţi, după-miază la motelul „Dealul Drăganului” unde am rămas peste noapte şi până a doua zi la prânz. Călătoria am făcut-o pe lângă barajul de la Vidraru, iar seara ne-am odihnit într-un hotel din frumoasa staţiune Voineasa.

Am rămas acolo cinci zile, vizitând împrejurimile, mai puţin o zi din mijlocul săptămânii, când ne-am repezit până la Sibiu, de unde ne-am întors până în seara aceleiaşi zile.

În timpul şederii noastre în staţiune am avut o aşa-zisă ciondăneală, care a pornit de la discuţia avută în legătură cu accidentul. Atunci am avut senzaţia, pentru prima dată de când ne cunoşteam, că Elena nu mă mai respectă. Firea ei tandră şi sentimentală se schimbase brusc, trecând de la blândeţe la un ton sever, certăreţ şi voit autoritar. Purtarea ei avea un soi de curaj şi o bărbăţie care mie nu prea mi-au plăcut, dar n-am reproşat nimic. Cuvintele nu mai lăsau să se înţeleagă că doreşte ceva, ci porunceau. M-am gândit atunci: „Orice apă lină, în adâncurile ei poate ascunde grave primejdii. Concluzia este că tu nu mă doreşti aşa cum te doresc eu, vrei mereu altceva. În tine este ceva care, deocamdată, îmi scapă”.

Mi-am adus aminte de o discuţie pe care am avut-o în

urmă cu câteva luni. Mă certase, afişând un surâr îndulcit, matern, de ce lipsisem mai multe zile. Atunci am considerat că aşa are ea dezvoltat spiritul de ajutorare, îi place să se îngrijească de cineva.

Acum îi dau dreptate lui Rotaru. Nu reuşisem s-o cunosc suficient de bine. Viaţa este complicată, poate, pentru toată lumea, dar eu nu ştiu prea multe nici măcar despre persoana cu care împart patul, mănânc la aceiaşi masă şi discut problemele comune, unele care privesc sufletul.

— La ce te gândeşti? m-a întrebat ea, vrând să mai încălzească atmosfera. Te-ai supărat? Dar dacă ai fi soţul meu? Să-mi aduci hotărârea de divorţ, să văd şi eu cine este vinovat! Sau poate nici nu eşti divorţat?!

M-am făcut că nu-i observ ironia şi nu i-am răspuns imediat. Tonul şi solicitarea ei mă supăraseră grozav de tare, dar n-am vrut să ripostez. Îmi părea rău că nu mă crezuse pe cuvânt când îi explicasem, cu lux de amănunte, chiar şi unele faze ale procesului. Probabil voia să vadă motivele şi dacă este vina mea. Nu ştiu de ce, dar nu i-am dus-o niciodată, cu toate că nu aveam nimic de ascuns.

— Mi se pare că eşti obişnuit să dai buletine de ştiri despre persoana ta, pentru ca eu să nu aflu nimic, deşi poate mă interesează. De ce te ascunzi în tine? Sau vrei să-mi zdrobeşti inima?

— Ţi se pare ţie. Nu este nimic din toate astea. Eu nu am niciun secret faţă de tine, ţi-am spus totul.

După câteva clipe am schimbat discuţia trecând peste cele întâmplate şi ne-am comportat ca şi când nu s-a spus nimic supărător, amăgindu-ne şi ascunzând fiecare starea de spirit precedentă. A urmat o tăcere lungă pe parcursul căreia căutam amândoi, în mod separat, o şansă de redresare.

A fost şi prilejul pentru mine s-o judec mai la rece. Mă trezisem în faţa unei femei pe care nu o cunoşteam îndeajuns. Devenise irascibilă, nu suporta contrazicerile, se încingea repede la mânie, abia aşteptând să răbufnească.

O puteai iubi aşa cum se prezenta? Nu trăisem eu 32 de ani un coşmar? Trebuia să-l mai repet? Dragoste amară, plină de ranchiună. Iubiţii, amanţii, se plac, se simt bine împreună, poate se şi iubesc, dar vine o vreme când se poate produce şi ruptura.

Acum simt că nu mă iubeşte; exercităm unul asupra celuilalt numai o influenţă de atracţie, dar suntem stăpâniţi de amorul propriu care îndepărtează iubirea, sentimentele de ataşament şi duioşie, rămânând doar admiraţia împletită cu atracţia dintre sexe.

Sunt rare cazurile când poţi întâlni un înger pe care să-l poţi transforma în femeie, dar invers niciodată. Poate să găseşti, în cazuri rare, o femeie care să-şi poată încolăci, cu tot sufletul, braţele în jurul gâtului bărbatului iubit.

Elena a avut şi momente bune. Adesea mi-a dat dovadă de compătimire şi de grija maternă de care este capabilă o femeie faţă de un prieten, dar bunătatea ei nu merge mai departe pentru că seamănă cu lumina lunii, care străluceşte, dar rămâne rece, nu încălzeşte. Aşa şi Elena se prezintă perfect la toate, mai puţin la capitolul suflet. Totul decurge la ea dintr-o hotărâre şi nu din inima ei, din firea ei. Poate tocmai de aceea transformă şi legătura noastră în ceva efemer, limitând-o la relaţii sexuale. O iubire carnală, nu şi spirituală, iar un om modern nu se poate mulţumi numai cu atât.

Când am hotărât să intru cu ea în această relaţie am făcut-o din nevoie de linişte, de suavitate şi, mai ales, de căldura sentimentelor adevărate.

Aveam în faţă, de această dată, două Elene: una care începuse să-şi simtă anii şi se forţa să arate puternică şi alta care se ascundea sub această mască, acea Elena care suferea. În pat se comporta ca o fetişcană, simţindu-se străbătută de un fior dulce, o teamă şi o plăcere totodată, iar în rest dorea să rămână autoritară, stăpână şi independentă. O femeie nu poate spune că a cucerit inima unui bărbat numai pentru că a petrecut nu ştiu câte nopţi cu el în pat.

Am privit-o cum aştepta, muncită şi ea de gânduri, să spun o vorbă de împăcare. Mă hotărâsem s-o fac, amânând o decizie după întoarcerea la Constanţa, când voi avea mai mult timp de chibzuinţă.

— Draga mea, fericirea nu este aici, pe Pământ. Nu cred că a întâlnit-o cineva – am început eu. Pentru a o dobândi, mulţi oameni se luptă între ei, făcându-şi rău unul altuia, dar de fericire tot nu dau. Se luptă pentru o clipă de fericire, că nu este mai mult decât o clipă, numai sufletul omului este veşnic. Şi viaţa este vremelnică, este doar o încercare pentru om, iar omul se agaţă de ea, crezând mereu că trăind va afla fericire.

— Bine. Acum hai să ne culcăm şi să încercăm să fim fericiţi!

Ne-am întors de la Voineasa cu două zile mai devreme decât ne propusesem, dar într-o atmosferă plăcută, pe care ne hotărâsem, în mod tacit, s-o întreţinem.

Când am ajuns acasă la Elena, am ajutat-o să ducă bagajele în apartament, apoi am plecat la mine acasă, pretextând grija pentru casă şi pentru câine.

De atunci n-am mai vizitat-o multă vreme. Nu-mi dădeam seama care este motivul care a dus la schimbarea atitudinii Elenei şi m-am hotărât să fac o verificare prin locurile pe unde a umblat şi a lucrat ea înainte de a ajunge la Constanţa. În două zile am reuşit, punând la grele cazne Dacia mea, să aflu tot ce mă interesa şi astfel, am găsit explicaţia la comportarea ei uşor arogantă şi oscilantă.

Nimic nu mai era ca înainte. Desigur că nici noi doi nu mai aveam aceleaşi sentimente ca la începutul relaţiei noastre. Vraja se rupsese, iar orice încercare de a mai reînnoda legătura era zadarnică. Elena nu mai era fascinantă ca la început. Acum cunoşteam multe despre ea care mă îndepărtau, fără să vreau, întrucât sufletul meu mai păstra nişte mistere, unele dintre ele insondabile.

Mi se întâmpla, pentru prima oară în viaţă, ca imaginea unei femei frumoase şi enigmatice să mă obsedeze, deşi ştiam că firea ei are şi puseuri veninoase.

Aveam prea multe amintiri împreună, dar făcuse şi

multe greşeli, unele recente legate de unele persoane de la ea de la serviciu, altele cu trimitere la hotelul U.J.C.O.M. din „Satul de vacanţă” legate de americanul de origine română, Mă supărasem rău şi odată mi-am zis cu toată hotărârea: „S-o ia naiba! Drumurile noastre nu se vor mai întâlni niciodată!” ca la Dan Spătaru.

…În luna septembrie mă aflam în curte, când aud că sună soneria. Merg la poartă, o deschid larg şi în faţa mea apare Elena.

— Bună ziua!

— Sărut mâna”.

— Mă primeşti? a spus ea zâmbind.

— Eu ştiu să mă port blând cu oamenii, nu ca alţii. Intră, că doar nu mă vezi pentru prima dată ca să te sfieşti de mine!

I-am făcut loc să treacă.

— Nu stau mult, mă grăbesc să merg la un croitor. Am venit să-ţi aduc banii şi-ţi miţumesc că m-ai aşteptat atâta timp! a mai adăugat, în timp ce scotea din geantă suma de 16.000 lei.

Era o sumă destul de modestă, dar poate nu vă vine să credeţi, ea reprezenta un sfert din pensia mea la acea dată, după ce fusese indexată. Era o ruşine cum putuse guvernul de atunci să anuleze nişte drepturi băneşti (valoarea lor) încât să nici nu poţi supravieţui.

— Te rog să te aşezi pe scaun! Cade omul din pom şi tot mai stă niţel să-i treacă ameţeala. Stai jos, să nu fiu învinuit că ţin musafirul în picioare.

— Ce mai faci? Mai trăieşti? m-a întrebat Elena, după ce s-a aşezat pe canapeaua la al cărui capăt se găseau nişte rufe spălate în ajun, abia luate de pe sârmă.

— Mulţumesc! Deocamdată, bine, am spus, adunând rufele de pe canapea pe care le-am introdus în şifonier.

— Cine le-a spălat? a întrebat ea arătând spre rufele pe care abia le luasem. Scuză-mi indiscreţia!

— Eu le-am spălat, am răspuns prompt. Însă nu singur, de această dată m-a ajutat doamna „Alba lux”, cea din hol, zic eu, arătând în direcţia maşinii de spălat.

— Ţi-ai cumpărat şi maşină de spălat? Văd că te instalezi definitiv aici, ca un gospodar zelos ce eşti.

— Îmi mai reduc din timpul de muncă şi mă pot dedica altor activităţi. Este prima dată când spăl cu ea.

— Văd că eşti bine dispus.

— Te aşteptai să pozez în postură de victimă, poziţia omului jignit sau nedreptăţit?

— Te rog să nu mai fi supărat pe mine! Nu vreau să ne certăm! Am venit cu gânduri bune şi nu vreau să ne stricăm ziua.

— De acord. Acum îmi spui de ce ai venit?

— Mi se făcuse dor de tine şi am zis ca să uit pentru o clipă că sunt femeie şi să te vizitez eu, dacă tu te încăpăţânezi să mă ocoleşti de atâta vreme. Am avut nunta cu Roxana şi tu n-ai catadicsit să ne onorezi cu prezenţa, deşi aveam mare nevoie de tine.

Privind-o, în mintea mea forfotea ideea că ar putea minţi, dar glasul ei spunea că exprimă adevărul, aşa de frumos suna de parcă voia cu tot dinadinsul să-mi pună sufletul pe tavă; ondula în sus şi în jos, fără răutate, mai mult vrând să confirme un fapt.

— Bine. „Cât suntem încă pe pace, eu îţi spun bine ai venit!”, am declamat din Scrisoarea a III-a a lui Mihai Eminescu. Ia spune, cu ce să te servesc? Coniac, bere, vin? Am şi apă minerală în frigider.

— Văd că ai o grădină bogată, iar bolta viţei de vie este o splendoare. Au început să se coacă strugurii? a evitat ea răspunsul la întrebarea mea.

— Încă nu, dar dacă vrei vin, te pot servi cu vin din anul trecut. Mai am o sticlă care cred că va ajunge pentru o trataţie în doi.

— Aş prefera un pahar cu bere. Mă simt puţin obosită, nu ştiu ce am de la o vreme că nu prea dorm bine, nici poftă de mâncare nu prea am. Cred că mi se apropie „sfârşitul”.

— Lasă astfel de glume, că nu sunt bune! Aşteaptă-mă câteva minute să aduc berea!

Am adus două sticle cu bere, una am desfăcut-o şi am

turnat în paharele dintr-un set pe care abia le cumpărasem cu o săptămână în urmă; eu aveam în casă, pentru uzul personal, mai multe pahare desperecheate, nu ştiu dacă nu aveam şi unul care folosise ca ambalaj de muştar.

— Scuză-mă câteva clipe! am spus eu şi am dispărut în bucătărie de unde am adus o farfurie pe care încropisem, la repezeală, o gustare formată din: salam, şuncă, brânză, roşii şi pâine.

Când m-am întors, Elena citea horoscopul din gazeta „Magazin”.

— Văd că ai de toate aici la tine.

— De când am frigiderul, nu-mi lipseşte nimic. Fac aprovizionarea o dată pe săptămână, apoi evit să mai ies în oraş.

— Şi atunci ce faci toată ziua?

— Lucrez în grădină, citesc, mai şi scriu. Ce să fac? Mâzgălesc şi eu hârtiile, ca să uit de singurătate şi să-mi mai aduc aminte caligrafia literelor. În primele săptămâni când m-am instalat aici, îmi anchilozaseră degetele de la mâini de nefolosire.

— Bine faci că ai o ocupaţie, zice ea.

— Te rog să te apropii de masă! i-am spus, punându-i în faţă un taburet vopsit în alb. Aici nu am fotolii şi nici măcar scaune cu spătar, ca să-ţi fie mai comod, dar te asigur că sunt lucrate cu dragoste şi cu grijă de mâinile mele, ca de altfel multe dintre obiectele din lemn pe care le vezi prin casă.

— Dar înseamnă că te pricepi.

— Nevoia te învaţă multe.

— Ştiu că te pricepi şi eşti îndemânatic.

— Poftă bună! Am şi mâncare gătită de mine, dar prefer să te servesc cu ceea ce vezi. Hai noroc şi bine ai venit la mine în bârlog!

— Noroc! Şi te rog să renunţi la „înţepături”. Poate vii pe la mine de Sfântul Nicolae, apoi de sărbătorile care se apropie, că acum sunt singură, de când a plecat Roxana.

— Unde a plecat?

— La socri. Nu trebuie să stea cu soţul ei? Dar cred

că e slabă speranţă să vii tu la mine. N-ar fi prima dată când mă laşi singură.

— Tocmai tu te plângi? Tu care obişnuieşti să-ţi petreci onomasticile şi sărbătorile într-un „ocean” de prieteni? Dar hai să discutăm altceva, ca să nu ajungem iar la cauză şi efect!

— Să-mi spui sincer, te aşteptai să vin la tine?

— Nu mă aşteptam. Şi asta din cel puţin trei motive: – Comoditatea ta exagerată, Mândria – deloc justificată – care te caracterizează. Cum să-ţi părăseşti tu habitatul cald şi odihnitor, cu TV color, telecomandă şi toată tehnica video şi să vii într-un loc atât de rustic, primitiv, semănând cu o gospodărie rurală? apoi îţi zici tu: „Eu sunt doamnă, să vină el la mine dacă are chef.

— Greşeşti! a sărit Elena ca arsă. Să ştii că îmi place să fiu cu tine oriunde. Această casă îmi aminteşte că omul nu este decât un călător într-un pustiu. Desigur, noi ne-am obişnuit cu anumite condiţii pe care ni le oferă civilizaţia, nu putem renunţa total la ele. Le-ai avut şi tu înainte.

— Al treilea motiv care te opreşte este următorul: am impresia că în „cordul” tău cald nu sălăşluieşte niciun sentiment nobil faţă de mine, iar tot ce faci este în virtutea inerţiei. Să nu-mi spui că te-a mânat spre mine astăzi acel sentiment numit iubire, că ţi se va înroşi nasul. Mai ales că eu ştiu mai demult că iubirea încolţeşte şi se dezvoltă numai în acele spirite hipersensibile. În ceea ce te priveşte, pot declara că eşti incapabilă să porţi în inimă un asemenea sentiment. Poate voi avea ocazia altă dată să-ţi spun şi altele.

Elena era surprinsă de atitudinea mea şi mă privea cu atenţie să descopere dacă glumesc sau o spun cu tot năduful.

La plecare m-a rugat s-o duc acasă cu maşina, dar am motivat că are o defecţiune şi nu porneşte, apoi am amintit şi de faptul că am băut alcool.

— Hai cu mine! Mă însoţeşti până la staţia de autobuz!

— Îmi este greu să mă spăl, să mă îmbrac. Staţia este

destul de aproape, iar soarele încă n-a apus, i-am răspuns privind cerul. Scuză-mă, dar azi nu te pot însoţi!

A plecat puţin supărată şi am mai văzut-o în luna decembrie, când a fost şi ultima dată…

Între noi nu mai era nimic; sufletele noastre se înstrăinaseră într-atât încât prin culuarul rămas între ele sufla un vânt rece care anunţa iarna. Când un om este rănit sufleteşte se cade ca aproapele să-i sară în ajutor pentru că omul moare mai întâi cu sufletul, apoi cu trupul.

Voiam de mult să renunţ la Elena, deşi inima mă mai îndemna, încă, spre ea. Poate asta era cauza pentru care tot amânam clipa finală.

*

Într-o dimineaţă a sunat la poartă prietenul meu, Ilie, care mi-a cerut nişte zarzavaturi proaspete.

— Te rog să mergi şi să culegi din grădină tot ce ai nevoie, fără niciun fel de jenă sau reţinere! am spus.

La plecare, după câteva fraze învăluitoare, de tatonare, Ilie m-a invitat la ei la masa de prânz:

— Veniţi la noi pe la ora 14.00 că ne vine un prieten de peste hotare pe care vrem să-l vedeţi! Am şi un vin de producţie proprie, şampanie, nu alta. Este roşu, dulce-amărui, parcă este sânge, urcă la cap şi dezleagă limbile, cum se deschid lacătele cu iarba fiarelor. Hai, promite-mi că veniţi! Vă aştept la ora 14.00, a repetat el şi a plecat.

I-am promis că mă duc, mai mult curios să-l văd pe prietenul din străinătate decât de vinul şampanie. Nu-mi dădeam seama ce legătură aş fi avut eu cu oaspetele lui Ilie, dar la ora stabilită am intrat pe poarta lor. La poartă, pe trotuar, stătea parcat un autoturism de culoare neagră marca B.M.V. care sclipea în soare.

— Bine aţi venit! mă întâmpină Jeni, soţia lui Ilie. Să vă prezint oaspetele nostru. Doamna Angela din Italia.

— Spune-i că, de fapt, sunt româncă, plecată din Sulina înainte de 1989. Locuiesc în Udine – Italia.

Ne-am întreţinut cu tot felul de discuţii la masă, iar când să înserat, Angela şi-a manifestat dorinţa să plece, că o aşteaptă copilul ei, în vârstă de 14 ani, la hotelul

„Europa” din Eforie Nord. Jeni m-a rugat s-o conduc, am acceptat şi am plecat împreună cu Angela până la şoseaua naţională, de unde m-am întors acasă la mine. Când i-am vizitat în altă zi pe prietenii mei, aceştia mi-au dezvăluit intenţia lor de a mă ajuta să-mi schimb viaţa, plecând în Italia. Cu acest prilej am mai aflat că Angela a mai fost căsătorită cu un italian din Udine, au divorţat, iar ea a rămas cu copilul şi multe firme cu care desfăşoară afaceri destul de profitabile care au nevoie de mâna forte a unui bărbat.

— Cum v-aţi putut gândi tocmai la mine? Nu se poate! Eu am rădăcini adânci aici, care nu mă lasă să plec. Pădurea poate fi tăiată, dar niciodată strămutată; poate fi răsădită doar atunci când este foarte tânără. În Italia este un alt mod de viaţă, mult deosebit de cel din România, care nu mi se potriveşte, fiind o societate prea stratificată în care se pătrunde greu. Dacă eu aş vrea să mă căsătoresc vreodată, aş face-o cu un om, nu cu o situaţie materială şi nu plecând peste graniţă. Nu pot lăsa copiii, fraţii, mormintele părinţilor. Pentru copii aş fi ca şi mort dacă aş pleca. Cred că ei au mai multă nevoie de mine aici. Şi apoi viaţa din Italia, plină de fapte reprobabile, de crime, de mafia care, încă nu a început şi în România. Cum aş putea trăi fără să văd eu Constanţa cu portul, farul şi marea cu care m-am obişnuit de atâţia n-ai? Să nu mai simt caldarâmul străzilor sub tălpi, arşiţa verii la mal de mare şi sirenele vapoarelor care intră şi ies din port. Gândul la familie şi la aceste renunţări îmi sfâşie inima. Nu pot să plec în lume la vârsta mea şi n-o s-o iau de la capăt undeva, aiurea. Constanţa a fost şi rămâne pentru mine un oraş unic, cu un parfum propriu, iar ritmul şi larma lui estivală îl deosebesc de toate celelalte. Întemeiat de greci şi fenicieni, apoi cucerit de romani şi dezvoltat continuu, ajungând astăzi o metropolă de invidiat.

— Văd că nu avem succes, s-a adresta Ilie soţiei sale.

— După cum îl ştim, nici nu trebuie să ne facem iluzii, a răspuns aceasta, zâmbind împăciuitor spre mine.

*

În sfârşit am terminat cartea „Micuţa Cerşetoare”.

Când termin de scris o carte, mi se pare că mai am un fiu sau o fiică şi încerc să învăţ să mă port cu ea; o tot mângâi şi-mi vine greu să mă despart de ea, ca să încep lucrul la alta. Le pun deoparte deasupra şifonierului şi le recitesc atunci când nu am inspiraţie să lucrez la alta nouă; uneori mai adaug câte ceva personajelor, descrierilor, ori acţiunilor, indiferent dacă sunt scene de familie, de dragoste sau stări conflictuale. Sufăr, de fiecare dată sau mă bucur împreună cu personajele pe care le creez, merg pe drum odată cu ele, mă îmbrac în gând şi mă port ca şi ele, chiar dialoghez cu ele.

Înzestrate de mine cu calităţi şi defecte, merite şi voce, personajele mele circulă şi se descurcă fără ajutorul meu, se angrenează în dispute sau suferă, dar obişnuiesc să particip la acţiunile şi suferinţele lor. Deşi la sfârşit simt o cumplită epuizare nervoasă, o atitudine inexplicabilă mă face să mă despart foarte greu de cartea pe care am scris-o, precum o mamă de copilul ei.

Privesc planul întocmit pentru cartea „Prizonier în URSS”, dar nu am, încă, curajul să mă apuc s-o scriu, deoarece este un subiect plin de durere şi suferinţă, o lume pe care este greu s-o prezinţi şi s-o comentezi, mai ales acum, când mă simt obosit. Voi încerca să fac o pauză de câteva zile pentru a culege via, apoi să-mi pregătesc proviziile pentru iarnă, timp în care mă voi reface nervos.

Şcoala merge bine şi nu mă afectează în niciun fel; dacă n-ar fi deplasarea şi timpul afectat orelor de predare, poate nici n-aş simţi trecerea vremii. Munca în grădină îmi face bine, nu mă oboseşte atunci când o prelungesc prea mult. Seara mă ocup de albine, iar noaptea cites până târziu.

În această toamnă m-au năpădit omizile. La mine în grădină au pătruns peste bolta viei dinspre stradă, venind dintr-un pom al vecinilor din spatele casei. Stau şi observ cum merg omizile pe o bară metalică şi mă mir că îşi continuă drumul în şir indian, una după alta; dacă o iei sau o omori pe cea din frunte, celelalte îşi continuă drumul

nestingherite, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Le-am mai studiat şi altă dată şi am văzut cum se hrănesc cu frunzele, lăsând în urma lor doar nervurile acestora, apoi cum îşi construiesc gogoaşa în care se înfăşoară şi de unde va apărea crisalida, apoi fluturele ce va zbura şi va continua ciclul vieţii. Le văd cum urcă pe bare, elastice, păroase şi respingătoare, ajungând până la înălţimea de patru metri, cât măsoară bolta.

Trăind în singurătatea mea şi având destul timp la dispoziţie, studiez, în fiecare an cum răsar, cresc şi înfloresc, fac seminţe şi apoi se usucă florile din curte. De asemenea, studiez în fiecare primăvară viţa de vie după ce o tai, adică o curăţ de partea uscată de gerul iernii. Mereu m-am mirat cum ajunge apa să urce din sol până la înălţimea de patru metri învingând forţa gravitaşiei? Pentru că atunci când retez coarda, din partea rămasă a viţei curge un lichid pur timp de câteva zile. „Minuni” îmi zic, aşa cum şi florile îşi deschid reptat corolele având pauze de o zi sau de câteva ore în care îşi opresc acest proces.

Când îmi termin treburile, îmi iau scăunelul şi ies în curte. Codiţă mă aşteaptă bucuros. îl slobozesc, iar el zburdă prin grădină într-o cursă nebunească, după care vine şi se aşază în faţa mea cu botul pe labe.

Treptat se înserează, iar pe cer apar stelele una după alta. Le privesc cu atenţie de parcă le-aş număra. După un timp, contururile caselor, viei, zarzavaturilor se estompează şi se pierd în întuneric într-o neverosimilă inexistenţă. S-ar putea să avem o toamnă târzie.

Privesc în imensitatea cosmosului, călătorind cu ochii şi cu gândul, suspendat pentru câteva clipe în acest spaţiu întunecat, de nepătruns, parcă aş pluti deasupra unei prăpăstii. Dacă nu eşti obişnuit să priveşti în noapte, îţi poţi pierde minţile văzând genunea, haosul, marele Univers.

Îl mângâi pe Codiţă, vorbesc cu el, apoi îl leg lângă cuşcă. El scânceşte şi latră scurt şi repetat. De ce oamenii se ataşează de animale şi de pădure când au nevoie de

alinarea sufletului? Codiţă îmi este un bun prieten, el nu minte şi nu trădează. îl părăsesc şi intru în casă să mă culc.

A doua zi, spre seară, mă vizitează Mihai. Vizita lui îmi aduce aminte că este sâmbătă.

— Cum te-ai descurcat cu Codiţă câtă vreme am fost eu plecat? Nu mi-ai povestit.

— Bine! Seara veneam şi-i dădeam să mănânce pe săturate, îi schimbam apa din castronaş, apoi vorbeam cu el câteva minute, îl mângâiam şi plecam. Codiţă este un câine inteligent, dar când plecam mereu rămânea supărat.

— Da. Aşa face şi cu mine de fiecare dată.

— Am venit să culegem via, spune Mihai. Sper că ai tot ce-ţi trebuie!

— Am cele neesare, iar mâine până la prânz nici nu avem ce face.

Duminică ne-am sculat, am mâncat şi ne-am apucat de treabă, iar la ora 15.00 Mihai pleca deja acasă, ducând cu el o sacoşă cu struguri şi câţiva litri de must.

...Încet – încet vremea s-a înrâutăţit şi toamna a început să-şi intre în drepturi. Locul liniştii care sălăşluia în curtea mea făcând să mă simt departe de lume şi de zbuciumul ei, era luat treptat de larma produsă de vânt în bolta viţei de vie.

Într-o noapte, după o zi care fusese nefiresc de caldă, frigul s-a abătut acestui colţ de lume şi toţi pomii din grădină s-au acoperit de un auriu întunecat sau un arămiu discret. Frunzişul arţarului de la hotarul cu gospodăria din spatele meu bătea în violet, iar frunzele tufelor de zmeură din faţa intrării în casă se coloraseră în auriu, la fel ca şi viţa de vie.

Temperatura scădea tot mai mult pe timpul nopţii, iar vântul care suflă grăbit mătură grădina, după care îţi făcea culcuş în grămada de frunze uscate adunate pe la adăposturile clădirii sau gardului, făcându-le să foşnească molcom.

Stăteam pe canapea în apropierea sobei care susura uşor ca un pârâiaş de munte şi citeam. Deşi în cameră era

cald şi plăcut, nu-mi dădeam seama de ce mă simţeam ca un naufragiat care reuşise să se adăpostească de furtună printre stânci. La radio cânta muzică de Brahms, transmisă direct de la Viena, sub bagheta dirijorului român Sergiu Celibidache. Muzica mă liniştea, dar mă şi tulbura cu ritmurile ei înalte. Când s-a terminat s-a auzit un fâşâit scurt în microfon, apoi a răsunat vocea plăcută a crainicei: „A fost ora douăzeci şi patru”. Am înţeles cu acest prilej de ce gospodinele care-şi petrec majoritatea timpului în casă ţin deschis în permanenţă aparatul de radio. O fac pentru a se proteja împotriva singurătăţii. Pe mine acea muzică mă tulbura, deşi o ascultam tot în singurătate. Mă dezobişnuisem de mulţi ani să mai merg la concerte, iar cultura mea muzicală se rezuma numai la enumerarea numelor marilor artişti ai muzicii, pe care o mai făceam în gând: Wagner, Mozart, Bach, Beethoven, Purceii, Ivanovici, Gunod, Ceaikovski, Shubert, Shuman, Frantz Robert etc.

Muzica exprimă întotdeauna trăirile, mai bine decât cuvintele noastre. De aceea ea nu are bariere lingvistice.

În dimineaţa următoare, afară era o ceaţă lividă, iar pe trotuarul din faţa casei era un strat de frunze murdare, ruginii, căzute din pomi şi din bolta viei; maşina era şi ea acoperită de frunze. Cele rămase pe ramuri stăteau ploştite, obosite, vlăguite, aşteptând prima rafală de vânt care să le smulgă şi să le poarte în diferite locuri. Mi-a venit în minte o dedicaţie care se obişnuia să fie scrisă pe vederi sau pe spatele fotografiei care i se dădea câte unei prietene: „Viaţa e o frunză ce pluteşte pe un lac, vântul o bate şi o poartă după plac!”

Întorcându-mă într-o zi de la şcoală am întâlnit o bătrână în autobuz, care semăna cu mama mea. Ştiam bine că mama se „stinsese” cu mulţi ani în urmă, dar asemănarea era prea mare şi am privit-o insistent mai multe minute, până când femeia şi-a dat seama şi s-a întors cu spatele.

Ajuns acasă la mine, după ce am mâncat, am luat manuscrisul început la cartea „Acasă”, dorind să continui să scriu, dar n-am putut. Era a treia tentatică care nu-mi

reuşea şi mi s-au umezit ochii de lacrimi. Constat că este foarte greu să-ţi răscoleşti trecutul, deşi nostalgia mea îmi aducea aproape acel „Paradis” al copilăriei mele plină de inocenţă şi candoare, îngemănat cu durerea pricinuită de pierderea celor doi părinţi, care se odihnesc în cimitirul din sat. Peste ei ninge în fiecare an, iar zăpada şi gerul nu-i mai atinge şi nu mai au posibilitatea să vadă razele lunii care poleiesc totul în jur, făcând să strălucească orbitor zăpada, sporind vizibilitatea.

Lucrasem câteva capitole foarte greu şi mi-am dat seama că n-o pot termina până când nu voi avea starea psihică necesară.

Ieşeam afară, în noaptea rece, unde contemplam natura sau mă confesam lui Codiţă care mă asculta întorcându-şi capul când într-o parte când în alta, dar continuând să mă privească drept în ochi.

Luceafărul de noapte mă privea de sus cu razele lui reci, exprimând nemărginita seninătate şi măreţie a Universului care voia, parcă, să-mi amintească cât de neînsemnat este omul pe Pământ.

Pacea adâncă, odihnitoare, avea ceva din pacea de dincolo de mormânt care m-a impresionat dintotdeauna.

Dacă pe celelalte cărţi le scrisesem în zece – douăsprezece luni pe fiecare, altele chiar mai puţin, cartea „Acasă” îmi zdruncinase curajul de a scrie, mă loveam mereu de amintiri care mă dureau şi începusem să cred că este greu să poţi scrie o carte bună, mai greu chiar decât să descoperi o piatră rară sau un diamant, iar această întreprindere mi se părea ca un fel de „fata morgana”.

Am amânat scrierea ei pentru mai târziu, continuând să scriu „Un criminal feroce”, „Crimă din dragoste”, ambele cu tematică poliţistă.

Iau ziarele şi le răsfoiesc, apoi deschid televizorul. Peste tot emisiuni privind ziua Unirii de la 1 decembrie 1918, apoi despre revoluţia din decembrie 1989, o mulţime de scene oribile din perioada desfăşurării manifestărilor pe străzile din capitală şi din alte metropole: steaguri arse, multe fără stema R.S.R. a cărei scoatere a lăsat o gaură în

steag, afişe, portrete, cărţi, călcate în picioare, cărţile purtând numele şi semnătura lui N. Ceauşescu aruncate în foc, din care vântul zboară luând filele în văzduh, oameni speriaţi, alţii veseli, fără să ştie de ce, aglomeraţie mare, totul pare nebulos şi nesigur. În stradă defilează cei buni, hotărâţi să schimbe condiţiile de viaţă, dar alături de ei au ieşit în stradă şi cei certaţi cu legea, cei ce fac parte din „drojdia” societăţii, dornici să obţină şi ei o frântură de ciolan.

Nu lipsesc niciodată imaginile care prezintă fuga cu elicopterul a cuplului Ceauşescu şi, mai ales, procesul sumar prin care au fost condamnaţi şi executaţi cei doi soţi, insistând pe scenele macabre de la execuţie.

Nu ştiu dacă trebuiau să fie executaţi. Numai românii, ruşii şi americanii şi-au ucis conducătorii, deşi diferă motivele.

Posturile noastre de televiziune publice şi private, îşi fac un titlu de mândrie când le prezintă, ştiind că le vede şi străinătatea, deoarece se ştie că românii s-au săturat de asemenea imagini.

Astăzi, duminică, am fost la Cimitirul Central să mă interesez de un loc de veci. Ziceam să mă pregătesc, că cine ştie ce aduce viaţa. Am discutat cu un om de la administraţie care mi-a spus că nimic nu mai este ca înainte, fiecare trebuie să respecte alte norme, cum ar fi:

Poţi achiziţiona un mormânt, o groapă, simplă, în pământ, cu dimensiunile 2 m. xim. x2 m., la care familia defunctului poate adăuga o cruce din lemn sau din piatră, eventual îi poate monta şi un gărduleţ uşor sau o bordură din piatră şi un vas pentru tămâie şi lumânări; pe mormânt poate sădi flori şi arbuşti pitici. După trecerea celor şapte ani de la înmormântare, dacă rudele decedatului nu se prezintă pentru prelungirea concesionării până la 25 de ani, acesta va fi scos din groapă şi oasele lui vor fi duse în osuar, indiferent cine a fost el în viaţă, deoarece locul de veci îi va fi atribuit altui nou-venit.

Pe cei aflaţi în cavouri nu-i scoate nimeni, dar trebuie plătite taxe anuale, altfel…

M-am plimbat pe mai multe alei şi am observat că nu mai este restricţie în cimitirul destinat militarilor, primeşte locul de veci oricine care plăteşte, de aceea nu mai sunt nici locuri în acel sector.

Privesc crucile şi citesc nume, anul naşterii şi al morţii. „Şi ei au fost oameni care au trăit, au muncit, au iubit, iar moartea i-a secerat mai de tineri sau mai târziu, fiecare câte zile i-au fost trecute în destin”, meditez eu, trecând de la un mormânt la altul.

În cimitir sunt multe cavouri, unele adevărate citadele betonate pe schelete robuste formate din cine ştie ce cale ferată. Pentru loc şi apoi pentru construcţii s-au plătit mulţi bani. De obicei cavoul aparţine unei dinastii şi nu sunt puţine cazurile când aceasta este analfabetă, cu totul neimportantă din punct de vedere social, care a trecut prin viaţă uşor, fără a lăsa ceva de preţ posterităţii pe plan spiritual. Cavoul, care este un gol împrejmuit, se ridică în semn de răzbunare al acelei dinastii posesoare de mulţi bani. Pe lângă zidurile de ciment îi adaugă geamuri moderne de termopan, încuietori sofisticate, mese şi statui, afară şi în interior, pentru a se întâlni rudele cât mai comod.

Deşi se ştie că spiritul nu moare niciodată, rudele nu se preocupă de spirit, ci de protejarea leşului care şi aşa putrezeşte şi îl devorează viermii şi alte vietăţi ale pământului. S-au întrebat mulţi de unde vine această grijă deosebită pentru leş, dar n-au aflat încă răspunsul; unii susţin că are rădăcini în negura vremilor, chiar de la egipteni. Cine ştie? Probabil mai necesită studiu.

Discutând cu un gropar care tocmai terminase de săpat o groapă în partea de nord a cimitirului, aproape de gard, acesta spunea că sunt dese cazurile când se văd locuri de veci care nu au mai fost îngrijite de nimeni, iar când se sapă groapa, rămăşiţele găsite de la ceilalţi morţi sunt duse la o magazie.

Mi-a mai spus că în toamna trecută s-a spart o conductă de apă care trece pe lângă gardul cimitirului şi alimentează blocurile de locuinţe din Inel II, iar apa care s-

a scurs a inundat toate mormintele din acea zonă, chiar şi unele cavouri, producând mari stricăciuni.

„Mare debandadă peste tot”, continuă groparul supărat. „Credeam că va schimba ceva revoluţia, dar a creat mai mult haos, iar între oameni s-a căscat o mare prăpastie. În afară de libertatea de a spune orice, chiar de a înjura ca un birjar în public, n-a adus nimic bun. Este o altă lume care începe să ni se pară străină”.

Am plecat spre ieşirea din cimitir, gândindu-mă la cele spuse de gropar şi, în sinea mea îl compătimeam, dându-i dreptate în acelaşi timp.

În zilele următoare s-a făcut tot mai frig, iar într-o dimineaţă a căzut prima zăpadă din acest an. Se apropiau sărbătorile şi eu eram din nou singur. Afară ninsese liniştit şi aşternuse un strat uniform de zăpadă gros cam de 5 – 6 cm. de un alb imaculat, semn că natura lucrase cu grijă şi migală la rochia ei de mireasă.

Când am ieşit în curte, am ascultat fără să vreau, un dialog între două vecine:

— Cât de fericită sunt că ai venit! a exclamat gazda.

— Îmi era dor de tine. Nici nu ştii cât sunt şi eu de mulţumită. Abia aşteptam să te văd, îi răspunde cealaltă.

Câte vorbe mincinoase, dar pline de patos şi strălucire se mai spun! Cele două doamne se priveau în ochi, cu zâmbete false, îndrugând toate platitudinile pe care se sprijină, din păcate, întreaga noastră societate modernă, în special după 1989.

Au intrat amândouă în casă discutând, iar eu am rămas pe trotuarul din faţa magaziei să mă bucur de aerul curat şi rece şi de priveliştea de basm pe care o aveam în faţa ochilor. De sus continuau să cadă fulgi mari de zăpadă, nişte steluţe strălucitoare care pluteau şi se aşezau lin pe sol, adăugându-se stratului existent.

Când am intrat în casă, la radio se prezenta emisiunea în limba tătară. Era perioada în care musulmanii se apropiau de sfârşitul postului numit „Ramadam Bairam”, iar crainicul explica ceva legat de preceptele lor religioase.

Mi-am adus aminte de colegii mei de armată, Abduraman Nedret, Nuredin Salim şi Mauchi Geavit, ultimul fiind şi acum frizerul care mă tunde periodic şi, ca veritabili pensionari şi prieteni depănăm amintiri din anii tineri. Nedret m-a învăţat multe cuvinte din limba tătară, precum şi cântecul „Iaşâm cheldi on secâs” (am împlinit 18 ani):

„Iaşâm cheldi on secâs Benâzâm solmadi.
On secâs de bir iarde sevdem Oda beni olmadi
Ghel, ah aman-aman!
Alaim senin.
Egherde câsmet tolur să saraim senin…”

Crainicul se opreşte, apoi se aude o voce tânără, un timbru plăcut cu care un tânăr bărbat se tânguie. În melodia lui, atât cât pot înţelege cuvintele, mă regăsesc pe mine cu durerea şi visurile neîmplinite, cu amărăciunea că poate aş fi meritat o soartă mai bună.

Mă gândesc că vin sărbătorile de iarnă care mă vor găsi tot singur, obligat să lucrez la cartea începută sau să citesc pentru a uita de necazuri.

Totdeauna Crăciunul şi Anul Nou îmi aduc tot mai aproape nostalgia anilor copilăriei mele de mult apuse.

Şi totuşi, singurătatea îmi dă prilejul adesea să mă autoanalizez. Constat cu oarecare satisfacţie că tot ce am făcut în viaţă, am făcut cu inima curată, fără intenţii ascunse sau rea voinţă; n-am fost ipocrit, nici nu m-am dat după cum a bătut vântul – poate şi din această cauză am pierdut – dar mi-am respectat principiile sănătoase la care am aderat din tinereţe, mulţumindu-mă cu „toiagul de peregrin”, în loc de bogăţii.

Îmi lipsea certitudinea atât de necesară echilibrului oamenilor. Omul are, într-adevăr, groază de singurătate, dar cel mai mult este înspăimântat de singurătatea morală.

Înainte vreme, pustnicii trăiau în singurătate, dar cu Dumnezeu în lumea spiritelor care, de departe, este cea mai populată lume.

Mă întreb mereu: De unde să iau atâta putere ca să pot zămisli o operă care să mă apropie de marii scriitori pe

care i-am citit cu atâta plăcere şi i-am apreciat?

Leonardo Da Vinci ne îndeamnă la cumpătare, spunând: „Nu desăvârşi propria-ţi revoluţie. Lasă ceva şi pentru cei ce te urmează!”

Unii dintre scriitori sunt înzestraţi cu talent adevărat, reuşind, prin descrierile lor, să zugrăvească nişte tablouri demne de paleta pictorilor Rafael, Picaso, Goya, Delacroix sau Rembrandt, Michelangelo.

Eu mă strădui să adun din viaţa trăită anumite fapte pe care le consider demne de ţinut minte, încumetându-mă să le las spre amintire urmaşilor aşa cum le-am perceput, neîmpodobite şi cât mai reale, deşi nu ştiu dacă şi în ce măsură vor folosi cuiva şi, mai ales, dacă se va găsi cineva să se ostenească pentru a le citi. Nu le-aş mai fi scris, m-aş fi lăsat păgubaş să cheltui energia – gândindu-mă că cititorul contemporan este preocupat de computere şi de Internet – dar nu mă pot abţine să n-o fac în continuare.

Citesc mult, iar cu sprijinul lecturilor descopăr unele idei în care şi eu cred cu toată fiinţa mea. Pentru a fi sigur că le pot adopta, încerc să le înţeleg cât mai bine, să văd dacă mi se potriveşte şi ce consecinţe pot produce, eliminând pe cât posibil subiectivismul.

Recunosc că am învăţat mult din scrierile altora, şi nu-mi place să mă înzorzonez cu meritele lor, dimpotrivă, mă socotesc dator să adaug, constructiv, pe cât îmi stă în putinţă şi să îmbogăţesc creaţia lor. În acest fel înţeleg eu să contribui, dacă pot, alături de ei la mărturia despre trăirile şi suferinţele oamenilor, oglinda a ceea ce am fost noi, cu toate calităţile, defectele şi criteriile pe care ne-am bazat în viaţă, fără a încerca să ni le impunem: estetic, moral, biologic şi fiziologic. Generaţiile care ne urmează ar putea alege ceea ce consideră că li se potriveşte mai bine şi le pot aprecia pozitiv sau nu.

Deşi scriu în stilul meu propriu, un stil simplu, încerc să valorific tot ce m-a impresionat la înaintaşii noştri, fără însă a copia de la ei. Poate că ideile mele şi modul de realizare a cărţilor încă suferă, dar caut să mă perfecţionez cu fiecare temă abordată.

M-am aplecat cu mult interes şi asupra operelor multor scriitori români ca: Radu Tudoran, Marin Preda, Zaharia Stancu, Nicolae Breban, Augustin Buzura şi mulţi alţii, încă înainte de a face primele însemnări mai serioase şi pot spune că a meritat efortul meu.

Mi-am pus mai multe întrebări la care am răspuns numai în parte: Deţin eu secretul prin care se ajunge la adevăr? Nu, pentru că adevărul este relativ, iar eu nu am mijloacele necesare să-l scot, în totalitate la suprafaţă. Nu pot scrie eu mai convingător decât au făcut-o înaintaşii mei, încercând să dea de capăt unor enigme încă nedezlegate. Totuşi, consider că cel care se încumetă să ia condeiul în mână şi o face în mod conştient şi temeinic, înseamnă că are ceva de spus.

A scrie literatură după 1989, deci în libertate, este uşor? Deocamdată mi se pare greu, chiar foarte greu. Mă simt inutil în larma asurzitoare a vieţii dominată de mass-media cu mijloacele ei de pătrundere în public, ca şi apariţia computerelor şi Internetului, ajuns la modă. Să nădăjduim că această euforie generală va trece, iar omul îşi va face timp să se preocupe şi de literatură, folosindu-se de forţa cuvântului scris care, încă, poate produce cititorului reverii, vise, coşmaruri sau numai liniştea.

Mă munceam să ies din visare şi să revin la realitatea mea crudă. Anii au trecut nepăsători peste mine, cu zile de aşteptare şi speranţe, proiecte nerealizate şi multe visuri neîmplinite. M-a cuprins deodată un dor de ducă spre meleaguri încă nevăzute, unde căutam liniştea. Numai eu şi cu MAO-TZE-DONG n-am plecat niciodată din ţară, el pentru că voia să asigure pentru fiecare chinez o strachină de orez pe zi drept hrană, iar eu pentru că eram un pensionar care-şi ducea o existenţă modestă.

Priveam prin fereastră la tufele de thuya acoperite de zăpadă, parcă erau brazi împodobiţi de Crăciun; se spune că thuya este arborele vieţii dar nu ştiu de ce.

Tot mai frumos era vara, când îmi petreceam serile în grădină, savurând parfumul îmbătător al crinilor albi şi regali, cu tija lungă şi corolele arcuite ca nişte torţe de

candelă, pline cu polenul portocaliu cu miros pătrunzător. Lângă mine stătea cu botul pe labe Codiţă care-mi urmărea toate mişcările, cu ochii lui blânzi, inteligenţi şi frumoşi, cu pupilele mari, negre-maronii, care-şi pierd coloritul şi se estompează în albul lor.

Mă gândesc că am adunat de-a lungul vieţii o sumă de amintiri cu care aş umple un depozit. Dintre toate, cel mai mult mă frământă cele din anii copilăriei, pe care le regret enorm de mult, pentru că erau pline de candoare şi inocenţă.

La ele mă întorc întotdeauna cu pioşenie. Sunt un om plin de scrupule şi mă strădui să rămân astfel până la sfârşit, cu toate că am avut parte de o experienţă care m-a pus împotriva unora care nu le aveau.

Când mă gândeam la Elena, simţeam o văpaie care mă învăluia. Îmi venea în minte umorul ei frust, obrajii cu gropiţe, ochii oblici ca la asiatice, fundul ei ispititor şi felul în care îl unduia, pe fondul entuziasmului cu care se avânta în dragoste.

Mă obseda figura ei întotdeauna când cobora din pat pentru a merge la baie, după ce făceam dragoste, care era îmbujorată ceea ce o făcea foarte frumoasă, radioasă şi candidă ca o fetiţă.

Numai atunci când se burzuluia, din cine ştie ce motiv, fruntea şi tenul i se pătau şi căpăta o faţă întunecată, încât era de nerecunoscut şi nu mai ţinea seama de nimeni şi de nimic, o comportare pentru care avea numai de pierdut.

Împărţeam în acea vreme amândoi o pernă lungă care nu avea nevoie decât de tinereţe, cel mai bun afrodiziac de care încă nu ne plângeam pe atunci.

Totuşi, amânam mereu o întâlnire cu ea, gândindu-mă că întoarcerea mea într-un trecut afectiv care s-a deteriorat cu vremea, nu este benefică şi, mai ales, trainică.

Deschid fereastra şi privesc în grădină. Afară bătea vântul, iar doi pomi tineri se aplecau unul spre celălalt, ca doi îndrăgostiţi într-o vegetală reverenţă. Liniştea lor

austeră mă întărea. „Şi natura mă îndeamnă la dragoste”, mi-am zis în gând.

Aerul dens şi rece mă îmbăta şi mă ameţea în acelaşi timp. Am închis fereastra, am tras perdeaua, apoi m-am bărbierit şi am plecat la şcoală, cu gândul s-o sun pe Elena într-o pauză. Cu toate câte aflasem în legătură cu ea, doream, totuşi, să discut cu ea, să mă aflu în preajma ei, să simt căldura trupului ei.

Dacă mintea mai uită uneori, desigur mai greu, dacă interesul încă mai suferă, inima, însă, chiar iartă, pentru a nu periclita o legătură în doi. Când încetează iubirea între doi amanţi, ei se vor găsi faţă-n faţă în postura în care s-au aflat la început, când s-au cunoscut.

Când două fiinţe au fost cândva unite ca una singură, iar acum au ajuns să facă uz de unele precauţii pentru a schimba un cuvânt între ele, acea relaţie şi chiar viaţa de cuplu, devin insuportabile. Bărbaţii încearcă uneori să depăşească această cumpănă, dar femeile, obişnuiesc să poartă ură bărbatului care le crează probleme sau nu s-au priceput să le iubească atunci când şi-au manifestat ele cheful să fie iubite. Nu ştiu dacă au sau nu dreptate, cum nu ştiu nici dacă Elena are ceva să-mi reproşeze.

Cu toate acestea situaţia este critică, după cum vom vedea. Pe la orele 17.30, într-o pauză, am sunat-o şi am întrebat-o ce mai face, după care am prevenit-o că trec pe la ea după cursuri.

— Bine, te aştept, a răspuns cu un ton calm.

Am sunat la uşă şi mi-a deschis, apoi a pornit-o spre sufragerie, fără să-mi spun un cuvânt în afara răspunsului la salutul meu.

— Ţi-ai mai adus aminte de mine după mai mult de o lună de zile? a început Elena. Unde ai fost atâta amar de vreme?

— Acasă, la şcoală, iar acasă.

— Şi nu te-ai putut abate din drum să treci şi pe la mine să vezi ce fac?

— Ce nevoie ai tu de mine, când ai alte preocupări? am răspuns, enumerându-i câteva greşeli pe care le

făcuse, dovedind infidelitate faţă de mine.

Bineînţeles că ea a tăgăduit totul, ceea ce nu mi-a convenit deloc şi atunci i-am spus că în vară am fost şi am verificat situaţia ei din locurile prin care şi-a plimbat paşii înainte de a veni în

Constanţa. S-a schimbat la faţă, întunecându-se toată, a început să se bâlbâie şi a „scăpat” expresia:

— Dacă asta te face să nu mai ai încredere în mine, poţi să pleci!

— Cred că ar fi bine să punem punct aici relaţiei noastre, am spus supărat. Tu nu-ţi poţi schimba modul de viaţă, prea te-ai obişnuit liberă, să nu dai socoteală nimănui pentru faptele tale, crezând că poţi trăi toată viaţa ca o mânză slobodă în sălbăticie. Ar fi trebuit să ştii că un mod de viaţă nu este ceva întâmplător, el vorbeşte despre natura persoanei respective. Dar acum nu despre asta vreau să vorbim.

— Dar despre ce? Despre escapadele tale? a spus ea, mijind ochii.

— Nu am avut nicio escapadă, nu eu am venit de la hotelul din satul de vacanţă cu cearcăne la ochi de parcă erau ochelari. Chiar dacă aş avea certitudinea că vei renunţa la celelalte relaţii, tot cred că ar trebui să ne despărţim. Nu am intenţia să te jignesc, dimpotrivă, îţi recunosc şi multe calităţi: inteligentă, frumoasă, dar mult prea orgolioasă, nestatornică, mândră, căutată de bărbaţi, dar incapabilă să menţii o relaţie. Celelalte ţi le-am spus la timpul potrivit. Acum pot să plec, pentru că aici nu mai am ce face.

— Treaba ta, faci ce crezi!

Simţeam în acel moment că legătura noastră s-a rupt şi parcă îmi părea rău, pentru moment aş fi vrut s-o putem reînnoda. Dar sufletul ei otrăvit a tremurat şi a rezistat ispitei pe tot timpul discuţiei şi până când am ajuns la uşa de la intrare, ca să plec.

Nimeni nu poate fi vulnerabil toată viaţa în faţa pornirilor iraţionale, a bănuielii că nu suntem iubiţi, ci trădaţi, înşelaţi, duşi de nas.

După ce s-a mai calmat, Elena a început să-mi vorbească cu aerul unei regine, dar ceva mai precipitat, dând să înţeleg că nu dă doi bani pe mine. Acum ieşea în evidenţă caracterul ei şi faptul că eu o cunoşteam destul de puţin. Din verificările efectuate aflasem tot ce trebuia să ştiu.

— Aveam altă impresie despre tine, i-am spus încet. Acum constat, cu stupoare, că n-am fost pentru tine decât o „manta de ploaie" aflată în rezervă pentru cazuri de vreme rea. Bietul Gică a murit la timp, altfel cine ştie ce surprize ar mai fi avut cu tine. Abia acum pricep sensul expresiei tale „pe mine mă oboseşte un bărbat", adică nu poţi trăi mai mulţi ani cu acelaşi bărbat. Cred că ai toate motivele, dacă nu-l iubeşti.

Despărţindu-ne nu-ţi aduc niciun prejudiciu pentru că tu nu vei avea remuşcări, nu vei suferi sufleteşte, că n-ai ţinut prea mult la mine, te-ai folosit ca de un supliment, din obişnuinţă. N-am avut decât relaţii sexuale, nu-i aşa?

— Această apreciere lasă-mi-o mie! s-a oţărât ea.

— Poate fi vorba numai de un orgoliu rănit, am continuat eu. Recunosc că eu trebuie să-mi revizuiesc comportarea, am greşit prea copilăreşte în această relaţie, crezând că va merge. Tu nu ai ce să-ţi reproşezi.

— Nu ţi se pare că prea îţi arogi dreptul divin în a judeca oamenii? îl uiţi tocmai pe cel mai important: iertarea.

— În calculele tale ai săvârşit o greşeală mare, mi-ai subapreciat posibilităţile şi m-ai considerat „o haină pentru vreme rea". Nu sunt dispus să mai accept această menire care nu se potriveşte cu firea mea războinică.

Se frământa pe scaun, schimbându-se mareu la faţă. O priveam şi mă întrebam în sinea mea: cât mă urăşte? Ura a fost întotdeauna mai periculoasă şi mai puternică decât dragostea. Între noi doi dragostea fusese destul de fragilă.

Bănuisem de la început că nu ne putem reface viaţa împreună. Peste toate, la Elena trona o mândrie nejustificată şi înţelegerea personală a libertăţii.

Voiam să renunţ la ea încă din vară, însă zilele treceau şi eu tot amânam, deşi mi se părea lipsită de sens continuarea acestei relaţii. Ne mai ciondănisem noi şi altă dată, dar trecusem cu vederea şi mă întorsesem la ea, ceea ce mai spera şi de această dată, dar se înşelase.

Aveam senzaţia unei păsări scăpate din laţ şi totuşi în mine îşi găsea loc şi regretul.

După acea discuţie lucrurile se limpeziseră: fiecare trebuia să-şi vadă de drumul lui, fiecare cu soarta lui, altfel nu se mai putea. Toate încercările mele dăduseră greş, iar insistenţele repetate la conciliere se dovediseră infructuoase. Bănuiam de la început că ceva este în neregulă, dar o puneam pe seama faptului că proveneam amândoi din căsnicii diferite, cu obiceiuri diferite, uzaţi şi cu caractere la fel de diferite. Abia când am făcut verificarea de care am amintit mai sus, lucrurile s-au clarificat.

Acum sunt liniştit în privinţa modului cum am procedat şi socotesc că am procedat bine. Legătura noastră n-a fost trainică pentru că a lipsit sentimentul principal – dragostea. Totul s-a bazat exclusiv pe voluptate şi nu pe dragoste.

Când am ajuns la uşă, mi-a spus cu glas schimbat:

— Nu este demn pentru tine să pleci astfel!

Ghiceam în vocea ei o părere de rău, sentiment de care nu eram nici eu străin.

Era glasul pe care îl are cel părăsit, care mi-a făcut mult rău mai târziu, când mi-l aminteam.

— Scuză-mă, dar este spaţiul prea mic pentru amândoi.

— Te-ai învăţat acolo, la tine, în singurătatea cu care m-ai ameninţat de atâtea ori: „plec la mine acasă”. Mai bine n-ai fi avut-o!

O simţeam că regretă cele spuse anterior, dar mândria o stăpânea şi nu o ajuta deloc să-şi schimbe atitudinea. Altfel Elena are un suflet bun, suflet de aur.

Când am început să cobor scările, am simţit o uşurare, constatând că nu este nimic de pierdut, totul se

poate îndrepta, lucru care depindea, în continuare, de mine.

Afară ninsese destul de mult şi mai viscolea. Am trecut pe lângă magazinul alimentar, apoi altul de confecţii, spre staţia de troleibuz, dar cercetând ceasul de la mână, am constatat că era ora 23.45, iar mijloacele transportului public nu mai circulau.

Am trecut pe lângă un TAXI care tocmai oprise cu uşa deschisă, în care urcau doi bărbaţi. Din interior se auzea melodia „Unde eşti, fericirea mea?” care-mi aducea nostalgia tinereţilor mele, iar acum tânjeam după liniştea mea.

Îmi dădeam seama că relaţia mea cu Elena îmi adusese un strop de linişte şi de căldură, loc ademenitor ca un liman al izbăvirii, care se dovedise a fi doar înşelăciune. Acum mi se părea că inima ei semănase cu o casă de bani, bine ferecată, neatinsă de acea naivitate pe care o presupunea dragostea. Poate unde ştiam eu prea multe?!

E drept că ştiinţa te eliberează de naivitate, dar te face nefericit, iar sinceritatea, modestia şi conştiinciozitatea, nu sunt răsplătite decât în romane.

N-am mai găsit alt TAXI şi am plecat pe jos. Zăpada se aşternuse în strat gros de 20 cm. iar pe la adăposturi depăşea 50 cm. şi, datorită gerului, scârţia sub tălpi.

Pe cer luna, cât o pâine coaptă în ţest, poleia cu razele ei reci zăpada şi obiectele din jur. Aerul rece mă înviorase şi mă îmbăta. În apropiere de unitatea de scafandri am ajuns din urmă un bărbat beat, care cânta un cântec, dar se oprea mereu şi în pauze parcă se certa cu cineva nevăzut. Cădea şi se ridica din zăpadă, apoi a căzut şi nu s-a mai ridicat. M-am gândit că dacă rămâne culcat în zăpadă pe aşa ger, va îngheţa. L-am luat în spate şi l-am dus în holul unui bloc, unde l-am rezemat de un calorifer, apoi mi-am continuat drumul.

Mă copleşise o tristeţe grea care, paradoxal, se hârjonea în mine cu o bucurie, ultima părând să învingă. Abia aşteptam să ajung acasă, să aprind focul în sobă, să scot din frigider o sticlă cu bere, să beau şi să mă culc.

Când am introdus cheia în yala de la poartă, Codiţă a început să mârâie uşor, apoi să latre scurt de bucurie. M-am jucat puţin cu el, apoi am intrat în casă de unde i-am adus mâncare, după care am închis uşa şi am aprins focul în sobă.

Cu două sandviciuri şi un pahar cu bere mi-am potolit foamea, m-am spălat, am citit câteva pagini până când s-a încălzit aerul din cameră, iar după ce am stins focul, m-am băgat în plapumă şi am adormit. M-a trezit de două ori Codiţă care lovea cu lanţul în uşă când îşi schimba poziţia pe preşul pe care dormea.

CAP. III – VIZITA COPIILOR. BOALA MEA

La data de 6 decembrie m-am trezit mai de dimineaţă. Era Sfântul Nicolae şi voiam s-o trec în curăţenie şi linişte. După ce am scuturat aşternutul şi mi-am aerisit camerele, am aprins focul la soba de gaz şi mi-am făcut o cafea pe care am savurat-o la masă, în timp ce corectam un manuscris lucrat în ajun. Nu aşteptam pe nimeni.

Pe la ora zece a sunat soneria şi surpriza mea a fost mare când i-am văzut, în dreptul porţii, pe Mihai şi Luminiţa, îmbujoraţi la faţă din cauza gerului. Privindu-i mi se păreau ca nişte petale de trandafiri pe râul iernii, aduse de un torent primăvăratic. Le-am deschis poarta şi i-am invitat în curte, apoi în casă, îmbrăţişându-i cu dragoste.

Mihai venise la mine de mai multe ori, dar Luminiţa descindea pentru prima dată în „sanctuarul” meu modest, dar neştiut de mulţi dintre cei care ar fi dorit să-l afle.

Aveam frigiderul plin cu alimente, inclusiv mâncare gătită de mine, încât i-am servit destul de bine, după părerea mea. Recunosc că mi-au făcut o surpriză foarte plăcută şi a fost o zi minunată.

Luminiţa s-a oferit să mă ajute să aşez masa, care părea festivă în alcătuirea meniurilor, prilej cu care a studiat minuţios dulapul şi galantarul în care ţineam vasele şi tacâmurile.

— De unde ai toate astea? m-a întrebat ea. Văd că ţi-ai încropit o adevărată bucătărie de gospodină.

— Unele le-am primit de pe la rude în perioada de început a instalării mele aici, iar restul le-am cumpărat de la magazin. Toate îmi sunt necesare.

— Mi-am dat seama, că se deosebesc unele de altele, dar meriţi toată lauda, tată.

— Sunt adeptul unităţii în diversitate, am glumit eu, căutând să deviez discuţia în altă direcţie.

În timpul mesei, când ajunseserăm la cafea, au început întrebările ei despre etapele vieţii mele de când am plecat de acasă, la care i-am răspuns succint.

— Lasă şi tu întrebările acum! a intervenit Mihai care ştia mai de mult prin ce situaţii dificile trecusem eu până să ajung la starea pe care o aveam la data vizitei lor. Nu cred că trebuie să-l judecăm noi.

— Bineînţeles. Are dreptul un copil să-şi judece tatăl? a spus Luminiţa cu un ton conciliant.

— Are acest drept orice copil, cu condiţia s-o facă întotdeauna dând dovadă de înţelegere, înţelepciune şi, mai ales, cunoscând modul cum s-au derulat faptele şi cauzele care le-au determinat, am răspuns eu.

— Noi am învăţat la şcoală şi acasă multe lucruri, nu însă să-i judecăm pe părinţi, a spus Mihai.

— Asta pentru că aţi avut dascăli buni, unul dintre ei fiind şi eu. Fiecare dintre noi am învăţat de la părinţi lucruri bune, numai că am recunoscut acest fapt destul de târziu.

— Acum cum te simţi, tată? întreabă Luminiţa.

— Am reuşit, în parte, să-mi vindec rănile, dar sluţenia interioară mai poate fi vindecată? M-am resemnat cu privire la multe aspecte ale vieţii şi încerc, pe orice cale, să uit calvarul care mi-a însoţit-o. S-ar putea să existe şi altă cale de a supravieţui, pe care nu am reuşit, încă, să o descopăr. Omul este o fiinţa adaptabilă.

— Omul încă nu este conştient de faptul că, în multe situaţii cuvintele rănesc, de aceea se trezeşte adesea cu regretul pentru cuvintele care i-au scăpat de pe buze şi care nu mai pot fi chemate înapoi, a spus Luminiţa, cu privirea fixată pe fereastră.

— La ce te referi?

— Aşa, în general. Mai rău este când face să sufere şi alţii pentru că nu mai pot face nimic. Ştiu că suferi şi pentru modul cum s-a comportat mama.

— S-o lăsăm în pace pe ea.

Am tras aer în piept şi am avut o senzaţie de uşurare profundă, asemenea înotătorului abia scăpat de la înec şi care a reuşit să tragă în piept prima gură de aer proaspăt. Apoi am început încet:

— De-aţi şti voi cât am tânjit în viaţă după liniştea patriarhală pe care mi-o reprezentam ca fiind o grădină cu flori şi pomi fructiferi, viţă de vie şi o căsuţă înconjurată de verdeaţă.

— Acum ai toate acestea, sare Mihai cu entuziasm.

Întorcându-se spre Luminiţa începe să le descrie:

— Ştii ce frumos e vara aici? Viţa de vie face o umbră aproape totală casei şi pe trotuarul din faţă, încât este o răcoare plăcută; are toate florile care ar putea constitui mândria unei gospodine, fiecare cu parfumul ei, iar de zarzavaturi ce să mai zic, nu cred că ia ceva de la piaţă. În grădină are căpşuni, coacăze, zmeură şi nucul de pe răzor îi asigură, anual, câteva kilograme de nuci. Căsuţa este cam deopşită, dar vezi şi tu că are condiţii de supravieţuire, a adăugat el râzând.

— Condiţiile la care te referi tu, Mihai, sunt departe de pretenţiile unui om modern. Aş trece, poate, şi peste acest neajuns, dacă în mine n-ar continua să se agite toate fantomele trecutului mai apropiat sau mai depărtat. Vegetez mai tot timpul în această cameră, privind prin fereastră umezeala de afară, întocmai ca un marinar prins pe un vapor rătăcit într-o furtună năprasnică, obligat să bâjbâie în beznă, fără să ştie ce se petrece în tainele lumii de dincolo de închisoarea lui. Uneori am un presentiment straniu al morţii, născut din simţământul de epuizare a tinereţii mele – jertfită, aproape în totalitate, pe altarul muncii şi ai dreptăţii – care refuză acum să înceapă un nou capitol al existenţei în condiţiile date.

— Ai devenit pesimist, aşa, deodată, zice el.

— Pesimist poate sunt de mai mulţi ani, dar acum s-a accentuat, ieşind mai pregnant în evidenţă datorită noii situaţii – SINGURĂTATEA.

Spre seară au plecat veseli, promiţându-mi că peste două săptămâni vor veni, din nou, să mă viziteze.

I-am condus până la poartă, ei au plecat, iar eu am rămas pe trotuar, privind în urma lor cu gânduri amestecate şi multă părere de rău… „Copii ai resemnării! Copii născuţi din împreunare animalică mai mult decât din dragostea fierbinte, aşa cum ar fi trebuit”. Îmi vine greu să recunosc că ei ar fi rod al deznădejdii, dar cu toate acestea eu i-am iubit dintotdeauna şi acum simt că îmi lipsesc şi-mi e greu.

Când au trecut de colţul străzii şi nu i-am mai văzut, am intrat în casă şi mi-am reluat vechile preocupări pentru a evita să mă mai gândesc la situaţia mea.

Pe data de 27 decembrie copiii mei au sunat la soneria de pe poartă cu multă insistenţă. îi aşteptam şi le-am ieşit în întâmpinare, constatând că erau foarte veseli, probabil îşi povestiseră ceva pe drumul de la autobuz până la mine. I-am ospătat cum se cuvine şi au plecat abia spre seară destul de veseli şi mulţumiţi de modul în care am petrecut ziua a doua de după Crăciun împreună. Pentru mine, personal, a fost o zi deosebită, de neuitat, care m-a făcut să uit o vreme de necazuri şi să consider că viaţa este, totuşi, frumoasă.

Noaptea mi-a fost rău, o arşiţă puternică mă dogorea în spate şi la nivelul picioarelor. M-am trezit din somn de două ori, am băut apă şi am adormit din nou. „Ce poate să fie?”, mă întrebam singur.

Mi-am adus aminte că din cauza căldurii din cameră, în prezenţa copiilor, îmi scosesem haina de pe mine şi rămăsesem în cămaşă. Afară, până la poartă, îi condusesem tot în cămaşă şi mă prinsese frigul cât timp am mai stat cu ei de vorbă, apoi până când au cotit-o pe cealaltă stradă. Mă temeam să nu se repete situaţia prin care trecusem cu paisprezece ani în urmă, când fusesem nevoit să particip la salvarea de la inundaţie a unei

întreprinderi; stătusem patru ore în apă şi răceala m-a chinuit câteva zile, scăpând numai datorită unui tratament medical adecvat.

Şi totuşi aşa a fost. De ce îţi este frică, nu scapi… M-am îmbolnăvit, fără să ştiu ce am. Câteva zile m-am doftoricit cu paracetamol, codenal şi aspirină, tot ce aveam eu prin casă, dar situaţia nu se îmbunătăţea, dimpotrivă. Mă dureau gâtul, spatele şi picioarele şi într-o noapte am făcut temperatură mare care nu mi-a mai permis dimineaţa să mă mai ridic din pat. Răul din mine creştea mereu, deşi nu mă durea nimic fizic, simţeam numai valul de fierbinţeală care-mi cuprindea, treptat, tot trupul, urcând spre creştetul capului. Deşi acea stare de moleşeală continua să mă sleiască de puteri, nu-mi trezea nicio alarmă în trup. În jurul meu plutea o ceaţă lăptoasă, amplificată şi de vremea de afară din care soarele lipsea de pe cer.

Din patul meu priveam buimac pe fereastră fără să văd mare lucru, dar în minte aveam o nădejde nelămurită, parcă aşteptam o salvare de undeva.

Îl auzeam pe Codiţă lătrând din când în când, dar nu-mi dădeam seama unde se află. Mi-am adus aminte că citisem undeva, într-un almanah sau o altă lucrare, că mintea omenească, cât de redusă ar fi în raport cu trupul nostru, dacă este pusă la lucru chiar numai în parte, constituie o mare forţă spirituală. Aşa stând lucrurile, am făcut un efort să-mi amintesc ce am făcut în ziua sau zilele din urmă şi cu greu, mi-am amintit că pe Codiţă îl legasem pe sârma care duce spre poartă, îi dădusem mâncare, dar pierdusem şirul zilelor şi nu ştiam cât trecuse de atunci. Umezeala de afară îmi pătrunsese şi în gânduri, făcându-le şi pe ele să pară negre şi grele.

Te străduieşti ani la rând să fii cineva şi până la urmă ce ai devenit? Un râu de întâmplări în actualitate, un şuvoi furtunos de fapte la capătul căruia apare această clipă rece pe care eşti obligat s-o trăieşti în agonie şi te simţi neajutorat. Nu-ţi mai rămâne decât vâltoarea în care te afunzi încet-încet, fără a mai putea să-ţi iei rămas bun de

la cei care te cunosc.

În mijlocul nopţii, agitat de febră, chinuit de sete şi cuprins de o sfârşeală groaznică, mă frământam în plapumă şi din când în când, deliram. În clipele de luciditate mă întrebam: „S-ar putea să mor? Dacă este gripă, cunosc şi eu situaţii când oamenii prinşi de această boală au murit”.

Începusem să mă tem. Era prima dată în viaţa mea când zăceam cu adevărat şi gândul morţii mă cutremura.

Ştiam că subconştientul omului nu desfăşoară activităţi inteligente, precum face mintea raţională, dar el poate genera sentimente. De asemenea, el este responsabil de imaginaţie, stochează amintirile şi trăirile şi este strâns legat de activitatea organelor interne. Mai ştiam că mintea omului îi influenţează trupul şi nu invers, iar într-o stare de relaxare profundă, aceasta se detaşează de realitatea imediată, permiţând subconştientului să răspundă în mod creativ sugestiilor, dar şi imaginaţiei.

Deşi omul are mai multe sisteme de control, nu toate sunt conştiente în acelaşi timp. Aceasta poate şi pentru faptul că aceste sisteme cognitive (de cunoaştere) sunt coordonate de un „ego executiv”, ca structură centrală de control, care le stabileşte modul de lucru. Poate că ideile constituie funcţia firească a minţii omeneşti, aşa cum respiraţia este funcţia plămânului. Sau, s-ar putea ca Dumnezeu să le fi implantat acolo?!

Dacă aş putea cunoaşte şi pătrunde originea ideilor şi a minţii omeneşti, poate aş ajunge să dezleg toată taina care acoperă, ca o pânză, omenirea.

La un moment dat mi-am dat seama că în creierul meu se produce o alunecare, un fel de pierdere a controlului. Dogoarea care-mi cuprindea trupul era înăbuşitoare şi mi se părea că eu însumi ajunsesem pe o apă care se rotea, aşa cum văzusem eu la bulboanele de pe apa Borcea, numai că apa pe suprafaţa căreia pluteam, era adâncă şi vâscoasă şi-mi acoperea capul la intervale aproape egale, încât nu mai puteam auzi decât nişte zgomote îndepărtate, mai mult un zumzet prelung. În jurul

meu era un întuneric care alterna cu nişte fâşii slabe de lumină.

Când mi-am revenit, am spus încet: „Doamne, oare mor sau înnebunesc? Nu-mi lua mintea, Doamne!”, am început să mă rog eu. Această spaimă de nebunie era mai puternică, în acele clipe, decât însăşi moartea pe care o acceptam, dacă nu era altă cale.

Mă gândeam că dacă va fi să mor, încredinţez trupul pământului, sufletul lui Dumnezeu, iar ce mai am şi eu în casă să rămână celor care mă vor găsi.

Trebuia să mă recunosc învins. Moartea mă răpusese aproape. În sufletul meu zbuciumat prindea contur gândul că lupta mea cu boala era inutilă, iar singurul lucru bun care mi-a mai rămas ar fi să mă las păgubaş şi să încerc să gust binecuvântarea odihnei eterne. Mi se părea totul atât de simplu, poate şi pentru faptul că eram sleit de puteri, ceea ce îmi dădea senzaţia că trupul este pe jumătate mort, singura care-mi întreţinea flacăra vieţii era voinţa care încă nu cedase, deşi nu mă părăsise în totalitate.

Simţeam că va trebui să mor, iar moartea mă va lua prin surprindere; o simţeam aproape, cum îmi dădea târcoale de câteva zile; nu mă forţează, este destul de răbdătoare cu mine, deoarece vede că nici eu nu încerc s-o înfrunt, dimpotrivă, mă conformez disciplinei pe care mi-o impune. Aşa că mă consolez cu gândul că am toate şansele să sfârşesc liniştit, îmbrăcat în pijamaua mea nouă, departe de ochii curioşilor de tot felul. E drept că unii sunt oameni buni, blânzi şi miloşi, dar alţii sunt mai răi decât peştele Piranha, care trăieşte în apele râurilor din America de Sud (citisem într-un almanah că o antilopă gnu în greutate de 300 kg., vrând să traverseze un pârâu lat de 30 – 40 m. a fost devorată de un banc de peşti piranha, până să ajungă la celălalt mal. Acest peşte este poreclit „hiena râurilor”).

...Cât de aproape şi de familiară ne este moartea! Şi cu toate acestea, unii oameni vorbesc despre ea cu veselie şi chiar îşi bat joc de ea ca Ivan Turbincă – omul care „îi trăgea clapa” de fiecare dată – sau cum gândeşte orice om

de rând, atunci când afirmă: „n-o să trăiesc cât e lumea şi n-o să mor de două ori”. Sau „toţi suntem datori cu o moarte”, ceea ce înseamnă că nu se tem de ea.

Numai oamenii ticăloşi se tem, unii se îngrozesc chiar atunci când rămân singuri în camerele lor fastuoase, cu mobile bogate. Dacă nu au conştiinţă, unii dintre ei nu au nici tulburări pentru faptele grave săvârşite.

...În clipele de luciditate, meditam la situaţia în care mă aflam: „Oare nu asta este viaţa care urmează vieţii, ca o trecere spre stadiul următor, spre acel acol*ov*

Mai târziu am pierdut iar firul gândurilor şi am început să văd mişcându-se la fereastră umbre; încet ca untdelemnul, acestea alunecau spre stânga sau spre dreapta, ca pe luciul unei ape cu suprafaţa liniştită pe care o briză uşoară le dispersa apoi iar le recompunea... Nu mai ştiam dacă este vis sau realitate, dar mi se părea că mă frământam în plapumă şi-mi mutam perna de la un capăt la celălalt al patului pentru a găsi un loc mai răcoros pentru fruntea care-mi dogorea ca o flacără. Lunecam des în neant şi vedeam bine că nu mă puteam împotrivi. Mi se părea că viaţa mi se împuţinează pe măsură ce timpul se scurgea, dar în clipele de luciditate, în mod cu totul misterios pentru mine, în vis mi-a apărut un bărbat care îmi spunea că acesta nu este sfârşitul, ci este o stare trecătoare pe care sunt obligat s-o parcurg deoarece aşa mi-a fost scris să mi se întâmple.

S-a apropiat de mine, mi-a pus mâna pe umăr şi mi-a spus cu voce tare: „Curaj, băiete! Luptă-te cu boala ca un adevărat militar, că vei învinge! Ai încredere în izbândă că ai cugetul curat, neîmpovărat de păcate sau nedreptăţi!”

Omul a mai spus ceva, dar eu am alunecat în starea de legumă şi nu mai reţin nimic. Când am început să devin mai lucid m-am întrebat: Ce-o fi oare? Speranţa? Cine este acel om?

M-am zbătut mult în acea noapte care nu se mai termina. Din cauza zbuciumului prin care treceam, am început să am tot mai des halucinaţii. În prag mi-a apărut mama îmbrăcată complet în alb, dar pe cap purta o basma

neagră, legată sub bărbie. Am întors capul în direcţia ei şi am vrut s-o strig, dar n-am putut spune decât puţine cuvinte: „Sunt bolnav. M-am săturat de viaţă şi de singurătate şi aş vrea să mor. Nu mă mai tem de moarte, acum chiar o doresc”.

Din ceaţa care o învăluia, mama a spus o frază lungă, dar n-am putut reţine decât o parte din ea: „Înseamnă că eşti suficient de tare şi asta e bine, maică, dar mai ai răbdare, că nu ţi-a venit timpul! Tu ştii Tatăl Nostru? Să-l spui mereu şi cu glas tare şi în gând! Dumnezeu să te binecuvânteze!” apoi ceaţa a dispărut şi odată cu ea s-a împrăştiat şi imaginea mamei.

Am adormit din nou. Deodată am început să visez că alergam printr-o clădire părăsită, cu ferestre înalte, opace şi murdare de praf, păienjeni şi mucegai; aerul din cameră era stătut, totul era neprimitor, supus degradării şi morţii. M-am trezit brusc, transpirat şi respirând greu.

Nu mai ştiam ce să cred. Eram sleit de puteri, încât nu reuşeam să-mi explic cele întâmplate, dacă a fost vis sau numai o rătăcire a creierului meu obosit.

Lumina care venea de la stâlpul de pe trotuar mă ajuta să disting obiectele din cameră şi astfel mă puteam orienta unde mă aflu. Încă speriat, am spus: „Doamne, ajută-mă, că sunt slab şi neajutorat! Mă las în voia ta, Doamne!”

...Când sufletul şi trupul se simt sleite după o luptă prea lungă şi chinuitoare, dacă puterile îl părăsesc complet, el moare sau este cuprins de o sfârşeală asemenea morţii. Firile capabile să reziste, îşi recapătă forţele, aşa cum mi s-a întâmplat şi mie, încât am început să gândesc coerent. Cred, însă, că aceasta a fost posibil numai cu ajutorul lui Dumnezeu.

Gândirea este un act privilegiat al spiritului, iar de această dată ea se adăuga celor două funcţii vitale: respiraţia şi circulaţia sângelui care nu se opriseră în perioadele mele de rătăcire şi zbucium. Realizam, de această dată, că spiritul – această energie cosmică de viaţă – păstrează în el misterul „creaţiei divine” şi al existenţei

eterne şi mă bucuram ca un copil.

Altfel, cine poate cântări experienţa de viaţă a unui om, cu faptele lui bune şi păcatele săvârşite?

Trăim cât apucăm să trăim – atât cât îi este dat fiecăruia – apoi vine moartea inevitabilă, când trupul format din carne şi oase se duce în pământ, spiritul se întoarce în Cosmos de unde a venit şi totul se termină…

Brusc mi-am dat seama că mă gândesc la propria moarte ca la un fapt împlinit. „Cât s-ar bucura Elizabeta dacă ar afla că am murit!” mă gândeam cu oarecare părere de rău. „Tare aş dori să am unul dintre copii lângă mine în aceste clipe!” am mai spus, tot în gând.

Mă resemnez repede şi-mi reiau firul cugetărilor:

În viaţă ajungi să-ţi pierzi părinţii şi chiar toate rudele, dar cel mai important lucru este să nu te pierzi pe tine însuţi. Mă analizez în trecerea mea pe acest pământ şi constat că nu sunt mulţumit deloc de felul cum mi-am trăit viaţa. Am început-o prost încă de la pornire şi am greşit ireparabil când m-am căsătorit. Acum, când am atâta experienţă de viaţă, îi înţeleg pe cei care şi ar da şi viaţa pentru dragoste, dar i-aş sfătui să nu se grăbească pentru că nu merită sacrificiul suprem. În viaţă se întâlnesc destul de rar două persoane care să se iubească în acelaşi timp şi cu aceiaşi intensitate, de aceea unul suferă, aproape în toate cazurile, în tăcere, dragostea lui nefiind împărtăşită de celălalt. Mi se pare curios când aud despre „Dragoste la prima vedere”, pe care credeam că o găseşti numai în cărţi, însă am întâlnit oameni care – spre surprinderea mea – susţin că această dragoste există, li s-a întâmplat chiar lor.

Mă întreb şi eu: Oare există pe lume oameni mulţumiţi de felul cum şi-au trăit viaţa?

…Spre ziuă zbuciumul meu a încetat aidoma unui vânt care ar fi bătut toată noaptea fără contenire şi deodată a stat, lăsând loc liniştii care s-a aşternut peste toate.

Încordarea şi neliniştea care mă apăsaseră atâta vreme, dispăruseră, iar trupul mi-l simţeam ca atunci când

ar fi fost înfăşurat într-o pânză gingaşă şi răcoroasă, peste care domneau pacea şi liniştea; fiecare nerv parcă se destindea încet, iar spiritul meu îşi regăsea, treptat firescul dinaintea bolii.

Mi-am dat seama cât de complicată este viaţa: sub fiecare act al omului îşi are loc durerea tăcută care mistuie trupul şi sufletul. Lupta pentru existenţă este dură, iar viaţa este grea şi plină de suferinţă.

Durerea este totdeauna mai mare decât fericirea, care este hărăzită să ţină numai o clipă. Dar cât de puţin îi trebuie omului să fie fericit!

Îngrozitorul chin din ultimele zile luase sfârşit şi ajunsesem la un liman de siguranţă şi pace. Spiritul a început să-mi funcţioneze normal, iar liniştea îmi invada treptat fiecare colţişor al sufletului.

Din locul unde mă aflam, am privit pe fereastră. Luna îşi revărsa cu dărnicie razele-i reci în văzduhul limpede, fără nori care să le frângă. Lumina ei se aşternea pe solul alb, făcând să strălucească zăpada, trecând mai departe peste uscat şi peste mare.

Peste tot domnea o tăcere deplină, care-mi făcea bine. Când a început să se lumineze de ziuă, un vânticel a început să mişte ramurile pomilor, ale căror umbre se înclinau şi se ridicau ritmic, desenându-se pe perdeaua de la fereastră.

Din când în când îl auzeam pe Codiţă cum se scărpina, pe preşul de la intrarea în casă, lovind uşa cu lanţul de care era legat. Abia atunci mi-am adus aminte de el.

Mi-am pipăit, pe rând braţele şi picioarele constatând că nu mă doare nimic. „Sunt salvat!” mi-am spus.

Era un miracol ce mi se întâmplase mie. Aproape ca o coborâre în mormânt din care încercam să ies; parcă aş fi dat la o parte capacul sicriului, pregătindu-mă să mă strecor afară, fără să fiu observat de groparii cimitirului, de teamă ca aceştia să nu mă împiedice să plec.

Când am încercat să mă ridic din pat, am observat că nu mă ajută puterile, sfârşeala trupului era prea mare.

„Cât de repede îşi pierde omul puterile!” Acesta o fi şi preţul pe care trebuia să-l plătesc singurătăţii mele sau poate este doar un moment de slăbiciune fizică? – mi-am zis. Am încercat iar şi iar, până când am reuşit să ajung în şezut, pe marginea patului, unde m-am pomenit spunând cu voce tare: „Doamne, dă-mi putere să te pot pot iubi pe Tine şi întreaga Ta creaţie! Scapă-mă de dureri şi coşmaruri şi dă-mi putinţa să continui lucrarea pe care am început-o aici, în singurătate!”

Am întins mâna şi am luat halatul care se afla pe un scaun din apropierea patului şi m-am îmbrăcat cu el, strângând bine cordonul în jurul taliei mele slăbite.

Indiferent ce avea să mi se întâmple în continuare, acea emoţie şi puţina putere ce mi s-a dat, m-au ajutat să fac primii paşi prin cameră. Aceasta îmi demonstra că eram întreg la suflet şi nemutilat la trup, ceea ce îmi dădea curaj şi îmi netezea drumul înainte, ajutându-mă să uit că bolisem atâtea zile, neştiut de nimeni, având atâtea „puncte critice” care mă făceau să cred că mi-a sosit sfârşitul. Bâjbâiam prin casă cu ochii deschişi şi braţele întinse ca orbii din tabloul pictorului Breughel, fără nicio speranţă şi repetam într-una: „Dacă mor singur, aici?”

În căsuţa mea era frig şi o linişte deplină pe care o simţeam în toată fiinţa, încât mă temeam să nu o tulbur, nici prin mişcarea fizică, dar nici prin gând.

M-am sprijinit încet de soba de gaz, apoi de perete, am aprins focul şi am ascultat zumzetul flăcărilor după atâtea zile; am trecut apoi în sală, am aprins aragazul şi am făcut un ceai pe care l-am băut cu lămâie, simţind cum pătrunde în stomacul meu gol, apoi cum începe să mi se încălzească, treptat, trupul.

Am cercetat dulapul în care ţineam pâinea. Nu mai era decât o bucată de pâine îngheţată pe care, mai târziu, i-am dat-o lui Codiţă, care era la fel de flămând ca şi mine.

M-am întors în cameră unde aerul începuse să se mai încălzească şi m-am aşezat din nou, pe pat, încercând să reconstitui situaţia prin care am trecut. Prin ce hăuri mi-a rătăcit sufletul în acele zile şi nopţi cât am zăcut fără

conştiinţă, n-aş putea spune, deoarece conştientul sau subconştientul meu au păstrat taina.

S-ar putea ca ele să fi urcat în înalturi ca să vadă sălaşul meu hărăzit pentru odihnă, după ce legătura cu materia pământească va fi dezlegată sau poate au călătorit haotic, după care au revenit în trupul meu îngheţat, istovit, dar încă viu.

„Poate că Dumnezeu a vrut să-mi dea un semn, o lovitură, prin care să-mi amintească faptul că m-am îndepărtat de credinţă atâţia ani de zile”, îmi închipuiam eu. „Bine că a fost numai atât şi n-am pierit”. Mi-ar fi părut rău să mă despart de această lume. În mintea mea nădăjduiam că atât cât am trăit, am făcut ceva folositor pentru ea, după însuşirile şi puterile mele, atâtea câte mi-a dat Dumnezeu. Regretam că plecam fără să fi putut transmite şi altora câte reuşisem să învăţ în decursul scurtei mele vieţi, mai ales spre sfârşit şi aş fi vrut să existe o cale în acest sens, pe care mă temeam că o pierdusem.

Acum, când îmi trecuse, nu mă mai temeam de moarte. O consideram rea numai în cazul în care-ţi prelungeşte agonia, înainte de a-ţi da sufletul, când te umilesc durerile şi aşteptarea sfârşitului. Chiar şi eu mă împăcasem cu gândul că trebuie să-mi predau sufletul în mâinile lui Dumnezeu. El, însă, m-a ajutat să învinge moartea.

Acum trebuie să lupt împotriva suferinţei, cu orice mijloace pentru a o alunga. Cred că am suferit destul.

Melancolia care mă cuprinde uneori o consider, de asemenea, un duşman împotriva căruia trebuie să lupt şi să-l învinge.

Am înţeles cu acest prilej că forţa de a îndura suferinţa este imensă la om, deoarece el are noi resurse de speranţă ce se nasc în interior şi ies din adâncuri, dându-i din nou puteri să lupte.

Am îngenuncheat pe covor cu faţa spre răsărit – pentru prima dată după 35 de ani – şi am început să mă rog lui Dumnezeu, să mă închin şi să meditez. Ochii mi se

umeziseră, dar am continuat să mă rog şi să-i mulţumesc. Erau rugăciuni de împăcare cu Dumnezeu şi de iertare.

În timp ce mă rugam mi-am amintit cuvintele pe care le-a rostit Iisus Cristos când se afla răstignit pe cruce: „Doamne, facă-se voia Ta!” şi am repetat şi eu aceste cuvinte sfinte, gândindu-mă la umilinţele şi suferinţele fiului Său. Atunci am aflat că sufletul doare. Deşi nu crezusem.

M-am ridicat, continuând să-mi fac semnul crucii. Trecând prin faţa oglinzii din perete, mi-am văzut faţa galbenă, transfigurată, acoperită de o barbă mare, cu fire albe printre cele negre pe care le cunoşteam. Pe cap aveam un păr ciufulit, care-şi pierduse strălucirea de altă dată. Pe faţa slăbită şi păroasă, doi ochi injectaţi şi înconjuraţi de cearcăne vinete, mă priveau miraţi. Am încălzit o oală cu apă, m-am bărbierit, mi-am spălat trupul vlăguit de boală, după care m-am îmbrăcat cât am putut de bine, cu haine groase şi am deschis uşa de la intrare. Codiţă mă aştepta în faţa uşii, bucurându-se că mă vede. I-am dat pâinea pe care o pusesem în apă caldă să se înmoaie, apoi i-am dat o farfurie cu apă. Codiţă era flămând, slăbise mult şi de pe blana lui se desprindeau smocuri de păr. L-am mângâiat şi am stat câteva minute de vorbă cu el, cum făceam altă dată. El mă privea cu ochii săi blânzi şi mă asigura de dragostea şi loialitatea de care era în stare, dând permanent din ciotul său de coadă şi scâncind de bucuria revederii. „Ce faci, măi Codiţă, băiatul tatii? Cum te-ai descurcat tu fără mine? Ai răbdat de foame, de frig, ai trăit rău; te cred. Am fost bolnav, măi, prietene! De acum, gata! Mă duc la magazin să cumpăr mâncare pentru amândoi, iar tu să mă aştepţi cuminte, păzind casa până mă întorc! Voi încerca să repar toate lipsurile, bietul meu prieten patruped”.

Codiţă îmi lingea mâinile şi faţa, ca de obicei şi lătra scurt, semn că se bucura. Nu ştiu cât înţelegea el.

Zăpada căzută în timpul nopţii acoperise uniform solul, stratul ei având câţiva centimetri. Printre norii albi şi lânoşi se zgâia un soare palid, nu prea prietenos, semn că

urma să ningă din nou. Vântul stătuse în zori.

Am ieşit din curte, lăsându-l pe Codiţă supărat şi am pornit în josul străzii la magazinul alimentar, mergând încet, încă nesigur pe mine.

M-am întors acasă cu sacoşele pline şi am pregătit mâncare pentru mine şi pentru Codiţă, care aproape nu se mai sătura. De la un chioşc de ziare cumpărasem şi câteva publicaţii din acea zi. Aşa am aflat că eram în ziua de 06 ianuarie. Bolisem aproape zece zile şi absolut nimeni nu ştia de mine.

Afară Codiţă lătra de zor. Am ieşit în prag şi am văzut câteva fetiţe pe trotuarul de lângă casa vecinului meu, Voicu Ştefan.

— Bună ziua! spune Nicoleta, nepoata acestuia.

— Bună ziua, Nicoleta! La mulţi ani! Ce faci?

— Bine. V-aţi întors? Codiţă a cam răbdat de foame. I-am mai dat noi peste gard, câte ceva de mâncare, dar apă n-am putut că era departe.

— Mulţumesc! Acum gata, îl hrănesc eu şi îşi revine în scurt timp.

Apoi am continuat în gând: „Of, copile, tu credeai că am fost plecat în vacanţă?!”

Am intrat în casă unde era cald şi bine şi m-am apucat să lecturez ziarele pe care le adusesem.

Noaptea s-a confirmat prevederea mea. Vremea s-a zburlit din nou, pe cer s-au îngrămădit norii apoi, spre seară, a început să ningă cu fulgi mari; către miezul nopţii s-a pornit viscolul care fluiera sălbatic printre firele de pe stâlpii de pe stradă şi prin bolta viţei de vie.

Citisem pentru prima dată Biblia din care am înţeles că: „La început a fost cuvântul şi cuvântul era Dumnezeu”. Forţa cu care Dumnezeu a creat lumea a fost cuvântul. De asemenea, am reţinut din învăţăturile Sfântului Apostol Pavel: „Nu ştiţi că trupul vostru este Templul Duhului Sfânt care locuieşte în voi şi pe care l-aţi primit de la Dumnezeu? Şi că voi nu sunteţi ai voştri? Căci aţi fost cumpăraţi cu un preţ. Proslăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul şi duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu”.

(Corinteni: 6, 19 – 20).

Locul Judecăţii de Apoi este pântecele, ceea ce arată că acolo este lumina captivă, o lumină care nu mai poate primi Marea Lumină din Univers.

Libertatea este Lumina omului în Veşnicie pe care o luminează slava lui Dumnezeu, a cărui făclie este Mielul (Apocalipsa: 21, 23).

În anii copilăriei mele fusesem învăţat să merg la biserică, la început cu mama, cu bunica, apoi cu şcoala, dar ulterior am rupt legătura cu biserica şi, în general, cu religia, până după 1989, din motivele care se cunosc.

Poate m-aş fi apropiat şi acum destul de greu de biserică dacă nu mi s-ar fi întâmplat cele relatate mai sus.

Acum mă pregătesc, ca orice om, să primesc îndurare şi să fiu binecuvântat cu o stare de spirit în care să pot crede profund şi fără umbră de îndoială, aşa cum credeam când eram copil în casa părintească.

Recunosc că după atâţia ani de muncă, organismul meu s-a mai uzat, am devenit, poate, mai nervos, dar am o conştiinţă de sine foarte dezvoltată, susţinută şi de un oarecare nivel de instruire.

Având în vedere faptul că vreme de 45 de ani am fost adormit de tot felul de „învăţături” căpătate de la ideologia dominantă în România, religia a rămas în umbră.

E drept că sentimentul religios nu-l dobândeşti, te naşti cu el şi eu n-am făcut excepţie. Cunosc şi cazuri de persoane care se duc la biserică unde îndeplinesc toate ritualirile cerute acolo, dar inima lor nu simte iubirea sacră pentru Dumnezeu, deşi poate că ele ar dori acest lucru. E bine, e rău, e păcat? Nu ştiu.

Am fost de acord dintotdeauna cu prevederile din biblie şi celelalte cerinţe ale bisericii: să nu ucizi, să nu furi, să fii generos, să nu-ţi faci un ţel din dobândirea arginţilor, avuţia pe această lume fiind amăgitoare şi trece ca fumul; să cauţi mai cu seamă bogăţiile sufletului care durează veşnic şi caută să-ţi păstrezi sufletul fără păcat etc.

Unii declaraţi credincioşi încalcă aceste prevederi;

paradoxal, alţi oameni, care nu cred în Dumnezeu, respectă, dintotdeauna, aceste principii, ca valori morale ale omenirii.

Dar dacă te-ai născut şi ai trăit în necredinţă, este foarte greu să le poţi descoperi singur, deoarece necesită o muncă istovitoare să cauţi acest adevăr, ori să-l afli pe căi necunoscute.

...În casă nu mai funcţiona niciun ceas; atât cel de mână, cât şi cel de masă, stătuseră în perioada în care eu bolisem, ne mai fiind întoarse de cineva.

Fusese pentru mine o perioadă de care nu vreau să-mi mai amintesc. Atunci secundele mi se părea că se desfăceau elastice, ca într-un zbor imponderabil, iar orele erau fragmente de veşnicie. Le-am căutat, le-am găsit, le-am întors şi le-am potrivit după aparatul de radio care a dat ora exactă după câteva minute. Un singur lucru nu-l mai găseşti niciodată: tinereţea „zburdalnică" şi vremea ca să poţi cutreiera lumea, am gândit eu privind pe fereastră la doi tineri care treceau la braţ pe trotuarul de vis-à-vis şi se sărutau.

În modesta mea căsuţă, care vădea acea modestie, o sărăcie cuviincioasă, zilele mi se păreau lungi, iar săptămânile nesfârşite. Nu ştiam cum le-aş putea umple, că de scris nu mai aveam poftă; uneori încercam, dar nu mai aveam sporul dinainte de boală, nici febrilitatea care mă stăpânea atunci când lucram. Mă aşezam pe pat, cu faţa în sus şi mă gândeam că sunt un om nefericit, fără a putea să aflu motivul. Îmi simţeam trupul stors de vlagă. La aceasta se adăuga şi gândul chinuitor la soarta copiilor mei care nu mai trecuseră pe la mine.

După câteva zile m-am hotărât să merg la biserica din cartier pentru a mă ruga cu milostenie şi dragoste şi, dacă voi putea, să am o discuţie cu preotul paroh. Speram că voi dezlega acea încâlcită problemă de conştiinţă şi voi găsi o ieşire dintr-un chinuitor impas sufletesc. Încercam să-mi amintesc faptele pe care, eventual, le săvârşisem în trecut şi pentru care Dumnezeu mă pedepsise.

Când am intrat, în biserică erau numai câteva

persoane care se rugau. Am căutat din priviri icoana care o reprezenta pe Sfânta Fecioară Maria şi am găsit-o. Maica Domnului privea din rama icoanei cu milă şi iubire spre chipul fiecărui creştin venit pentru slujbă, cântărindu-i dreapta credinţă şi nevoile care l-au purtat spre biserică.

M-am apropiat de icoană şi m-am rugat în gând. În timp ce mă rugam am fost cuprins de o linişte ciudată, un fel de pace adâncă. Liniştea din biserică are mare efect asupra enoriaşilor dacă se roagă şi cred.

L-am căutat pe preot şi l-am întrebat dacă pot sta de vorbă cu sfinţia sa în particular. Acesta mi-a răspuns cuviincios că nu este zi de spovedanie, dar pot aştepta să se săvârşească slujba şi atunci pot să-i spun ce mă frământă. Aşa am făcut. Când s-a terminat slujba, iar enoriaşii au părăsit încăperea, preotul s-a apropiat de mine şi mi-a spus:

— Ce vă aduce la biserică?

În câteva fraze concise i-am explicat situaţia prin care abia trecusem, iar el a concluzionat:

— Cred că aţi răcit puternic, dar s-ar putea să nu fiţi în bună înţelegere nici cu credinţa.

— Nu, i-am răspuns ruşinat de poziţia mea.

— Poate nu vă rugaţi Domnului, ori nu ştiţi s-o faceţi cu smerenie? a continuat preotul. Ruga către Dumnezeu să fie mai mult rugăciune şi mulţumire către El. Să nu cereţi decât ceea ce credeţi că meritaţi! Viaţa omului este un drum lung de la Pământ la cer. Pentru cei care cred în Dumnezeu, orice durere înseamnă speranţă şi constituie o permanentă renaştere, o trecere de la întuneric la lumină. Iubirea de semeni şi de Dumnezeu trebuie s-o simţi în suflet. Ea este calea dreaptă şi izvorul menit să lărgească spiritul şi cunoaşterea, însă religia singură nu este de ajuns. Trebuie să ştiţi că cel care are iubirea în el, îl are şi pe Sfântul Duh, pe însuşi Dumnezeu îl are. De aceea, inima îi spune omului să aleagă, însă Dumnezeu îi îndrumă paşii. Roagă-te mai mult şi în orice împrejurări, că Dumnezeu este peste tot! Pentru a pătrunde spiritul Evangheliei trebuie să te umileşti şi să fii smerit, deoarece aceasta este

o curte pe poarta căreia se cuvine să păşeşti în genunchi. Sfânta Scriptură spune că „cel care este mai mare, acela să-i slujească pe ceilalţi”, dar noi suntem mici şi trebuie să fim smeriţi. Numai Iisus Hristos a spălat picioarele ucenicilor săi, dacă ai citit Biblia, ai aflat asta.

N-am reţinut tot ce mi-a spus preotul.

— Biblia am citit-o, părinte, dar sunt multe lucruri acolo pe care, încă, nu le înţeleg, deşi am o cultură rezonabilă, care ar fi trebuit să mă ajute să pricep.

— Multe sunt taine, fiule! Ele nu pot fi descoperite uşor, la ele se ajunge greu.

— Ce este o taină?

— Taina este ceea ce defineşte neputinţa minţii omeneşti de a gândi asupra unui lucru din care nu s-a împărtăşit, adică nu l-a trăit. Astfel de lucruri nu pot fi cuprinse de gândirea umană, gândirea raţională; ea nu poate fi dată celor care n-au reuşit să se înalţe până la o anumită treaptă spirituală. Dumneata trebuie să ştii că Dumnezeu, când găseşte cu cale să-l încerce pe om cu suferinţe în trupul său, îi dă şi puterea să le îndure.

— Părinte, eu am fost toropit mai multe zile de jarul care-mi ardea trupul şi am venit la biserică mânat de dorinţa de a mă ruga fierbinte, să plâng, să mă umilesc de pocăinţă, visând să redevin alt om, cu un suflet nou, renăscut. Este adevărat că la început am avut unele reţineri de a-mi exprima gândul pe care trebuia să-l înalţ Celui de Sus şi să aflu drumul de întoarcere spre Dumnezeu, care-mi fusese furat ani de zile.

— Fiule, roagă-te, dar cu credinţă! Omul fără credinţă este mai prejos şi mai primejdios decât animalele.

— Mă voi ruga, părinte, am spus eu hotărât.

În mintea mea, însă, o luptă se dădea între dorinţă şi nesiguranţa de a o face: „De ce să-L mai plictisesc pe Dumnezeu, bunul? Ce-i mai pot cere acum? Mi-a dat să-mi port crucea şi asta fac, pentru că aşa a hotărât El că merit”.

— Să te rogi, fiule, dar nu oricum. Rugăciunea adevărată se face stând aşezat în genunchi. Aceasta

constituie act de smerenie, de suire a minţii în inimă. Astfel se face legătura între pământ şi cer; inima este poarta de legătură cu cerul, iar omul îngenuncheat face legătura cu pământul. Aşa mintea devine rugăciune în Duhul Sfânt, pentru că Duhul sălăşluieşte în om ca într-un templu, casa lui fiind tocmai inima omului.

— Este adevărat, părinte, că viitorul este o carte pe care nimeni nu o poate deschide? Dacă da, de ce?

— Numai Dumnezeu ştie asta, mi-a răspuns preotul, iar asta este o mare taină, încă nedezlegată de om.

M-a privit cu insistenţă câteva clipe, apoi a reluat:

— Până acum de ce n-ai venit? Aflai mai devreme ceea ce te interesează.

— Regret că n-am făcut-o. Religia a rămas pentru mine ca un obiect al unei stricte experienţe lăuntrice, ca un simţământ dureros şi dramatic, dar la care mă întorc mereu în clipele de deznădejde, mai ales când sunt singur.

— Tot omul este singur pe lume. Fiecare dintre noi îşi îndură, în singurătate, clipa trecerii sale la cele veşnice. Acelaşi lucru se întâmplă şi în clipele vieţii de fiecare zi: când şi soţia şi copiii ne sunt străini numai Dumnezeu este Cel ce e cu noi şi ne mângâie. Pune-ţi nădejdea în nesfârşita Lui bunătate, de care avem toţi mare nevoie!

Dintre toate minunile, cea mai grea şi cea mai răscolitoare pentru om este pocăinţa şi darul lacrimilor – a continuat preotul, după o scurtă pauză. Darul lacrimilor constituie rouă sufletului şi rugăciunea adevărată a inimii. Numai prin lacrimi putem discuta cu Dumnezeu.

La fel căinţa, care a cam dispărut din universul moral al omului contemporan, deşi aceasta este una din marile realizări ale spiritului, adesea discreditată astăzi.

Cum poate trăi omul fără căinţă, fără acea cutremurare şi iluminare care se obţin prin înţelegerea vinei, în faptă ori în intenţie, urmată de autocondamnare? Numai aşa un om poate fi mântuit. Mântuirea înseamnă să meriţi iubirea lui Dumnezeu, iar dacă o ai, moartea nu te atinge. Întunericul este un pas spre moarte, de aceea vor oamenii să aibă lumină, care vine numai de la El.

Părintele se mai gândeşte câteva clipe, apoi mă priveşte drept în ochi şi mă întreabă:

— De când nu te-ai spovedit?

— Din… 1951, îi răspund eu încurcat şi surprins de întrebarea lui neaşteptată.

— Credinţa înseamnă totul. Nu este de prisos să te spovedeşti din când în când… aşa se mai curăţă sufletul.

Mă priveşte în continuare cu un aer mirat, apoi mă vând obligat să-i explic că după război am trecut prin diferite forme de învăţământ, o altă ideologie, o funcţie socială care-mi interzicea apropierea de biserică etc.

— Înţeleg acum, spune acesta. Acum, când toate au trecut, crezi în Dumnezeu?

— Da. Şi înainte am crezut, dar şi acum, ca şi atunci, mai am unele îndoieli.

— Ce fel de îndoieli?

— Aş vrea să-L văd şi să-l spun multe.

— Asta nu se poate, fiule.

— Ştiu că nu se poate. Totuşi, eu cred în puterea Lui. Poate că obişnuinţa din copilărie sau vreun instinct primar al neputinţei proprii, mă duc mereu cu gândul la Dumnezeu, căruia îi cer ajutorul când sunt în impas. Uneori o fac în genunchi, dar mai rar. Recunosc că sunt păcătos deoarece îmi aduc aminte de El numai când am necazuri, iar alteori mai uit şi să-i mulţumesc pentru ajutorul oferit.

— Că recunoşti acestea este foarte bine. Înseamnă că eşti pe calea cea bună care duce la îndreptare, dar roagă-te mai des, oriunde te vei afla! Dumnezeu este peste tot. El vede şi aude tot, fiule!

…I-am mulţumit şi mă pregăteam să mă îndrept spre ieşire. Preotul mi-a zâmbit şi m-a oprit, apucându-mi cu mâna braţul stâng şi spunând încet:

— Nu trebuie să-mi mulţumeşti. Toţi suntem în mâinile Domnului, a adăugat apoi, privindu-mă galeş. În acea clipă mi s-a părut că pe faţa lui trecuse o fâşie de lumină. Privind în pardoseală a reluat:

— Să ai încredere că bunul Dumnezeu te va ajuta!

întotdeauna El ne ajută, chiar dacă uneori nu reuşim să-L înţelegem.

M-a salutat, apoi, prin înclinarea capului, eu am făcut la fel, după care am ieşit în curtea bisericii şi, de acolo, în stradă. Soarele strălucea şi începuse să topească zăpada.

Pe drumul înspre casă mi-am adus aminte de o frază pronunţată şi scrisă undeva de maestrul Lucian Blaga, când se referea la Dumnezeu, numindu-L „Marele anonim”.

Necunoscutul, Atotputernicul, Cel de Sus, acesta este cel căruia ne închinăm toţi şi pe care trebuie eu să-L redescopăr.

Regret că n-am putut s-o fac mai demult. Condiţiile în care ne-am dus toţi viaţa ne-au împiedicat…

Datorită funcţiei mele, nu a fost suficient că eu am dus credinţa numai în suflet, am îndepărtat şi copiii de ea, departe de biserică şi de Dumnezeu; a fost mai tare educaţia primită de ei de la organizaţiile de pionieri, de U.T.C. şi apoi de partid.

„Ce curioase întorsături poate lua viaţa unui om!” mi-am zis. Cu câteva zile în urmă, ridicându-mă din pat după ce bolisem atâta, am ieşit, cu mare greutate, pe trotuarul din faţa casei, ţinându-mă de o bară de la bolta viei care era rece şi insensibilă ca orice materie inertă. Aceasta m-a făcut să cred că dacă ar fi să mor, aş trece de la starea de animal sensibil la aceea de obiect rigid şi rece, precum fierul, piatra sau altă materie neînsufleţită. Fusese o vreme când mă copleşeau absurdităţile existenţei mele, cu toate că eram destul de conştient de faptul că viaţa este şi ea o condiţie a morţii. Dacă tot mori, ce-ţi mai trebuie bunuri, averi?

Apropiindu-mă de casă, treptat, mintea mea a început să părăsească suferinţele prin care trecusem, iar o poftă de viaţă care mă cuprindea, mă făcea să cred că sunt tare şi gata să înfrunt greutăţile. Parcă nici nu-mi mai simţeam vârsta pe care o aveam. Mă gândeam să mă apuc din nou de scris cu şi mai mult sârg. Ştiam că fiecare om este răspunzător de purtarea lui pe Pământ, iar în el se

află un judecător lăuntric.

M-am gândit: „Bucuria şi pofta de viaţă se nasc din suferinţă”.

În minte îmi mai stăruiau cuvintele preotului paroh: „Viaţa este un dar preţios pe care ni l-a dat Dumnezeu şi noi suntem datori să-i oferim toată preţuirea, folosind-o în fapte care să fie vrednice de Dânsul. Amintirea suferinţelor şi necazurilor noastre să ne facă mai bun faţă de aproapele nostru şi gata oricând să-l ajutăm la nevoie. Binele pe care îl poţi face nu trebuie să-l spui altora, să-l faci şi atât!”

În suflet mi se cuibărise o bucurie austeră şi solemnă. Abia am apucat să deschid poarta că m-am şi pomenit cu Codiţă în braţe, pregătit să-şi facă „numărul de loialitate”.

Am mâncat, apoi l-am hrănit şi pe el, după care am intrat în cameră şi m-am aşezat la masa de scris, dar privirile mi-au fost strase de nişte vrăbii gureşe care ciripeau, făcând mare tapaj pe o sârmă orizontală de la bolta de la vie. Prin geam mă vedeau şi ele şi mi se părea că sunt sensibile faţă de starea mea, ceea ce mi-a amintit de o dorinţă a mea din copilărie de a mă transforma într-o pasăre zburătoare şi să mă pierd în înaltul cerului, apoi să pot ajunge oricând acolo unde îmi este dor. Altă dată mă închipuiam o muscă în stare să pătrundă în orice încăpere şi să pot astfel să văd şi să aud ce fac alţi oameni, ce idei şi ce planuri au. Vise şi închipuiri de copil.

Am îngenuncheat cu faţa spre răsărit şi am început să spun rugăciuni. Într-un colţ îndepărtat şi ascuns al creierului am regăsit rugăciunile pe care le învăţasem în anii copilăriei, constatând că nu le uitasem, deşi trecuseră atâţia ani de zile. Am început să rostesc acele cuvinte unul după altul şi, încet-încet, trupul a început să-mi fie invadat de o caldă duioşie şi o pace deplină, prin întoarcerea la perioada nevinovăţiei, din vremurile uitate ale copilăriei. Sufletul mi se umpluse de recunoştinţă.

Biruisem boala şi începusem să-mi revin, aveam poftă de mâncare şi, în general, mă simţeam bine. Poate rezistasem şi datorită fizicului meu robust, dar cred că am

fost şi ajutat, din umbră, de Cel Atotputernic, căruia îi mulţumesc de acum înainte, ori de câte ori voi avea prilejul.

Nu mă mai frământa gândul că sunt singur şi bătrân.

Mi-am amintit iar de preotul din cartier. „Ce balsam este bunăvoinţa pe care o primim, ca şi cea pe care o dăruim altora!” „Da, acum îi pot ierta din toată inima pe toţi cei care mi-au pricinuit suferinţe în viaţă!” mi-am zis, în timp ce mă ridicam din locul meu de rugăciune.

Prin încercarea la care m-a supus, Dumnezeu m-a ajutat să-mi recapăt agerimea, curajul, bunătatea de altă dată şi – ceea ce este cel mai important – credinţa.

După ce trecusem prin „purgatoriul” celor aproape zece zile de suferinţă, vizita la biserica din cartier mi-a adus liniştea. Reuşisem să mă detaşez de trecut şi mă izolasem în „sanctuarul” meu modest, preocupându-mă de scris, de citit, precum şi alte îndeletniciri casnice.

Într-o zi, privind ca de obicei în grădiniţa de la stradă, am văzut sub un strat de zăpadă, ghioceii cu clopoţeii lor imaculaţi. Am ieşit şi am cules câţiva şi i-am adus în antreu, punându-i într-un pahar cu apă. Mă gândeam, cu paharul în mână, că deja vine primăvara.

Brusc m-a năpădit o sete năvalnică de viaţă şi o dorinţă fremătătoare de a asculta şi de a privi ce se întâmplă în jurul meu, de a trage în piept aerul proaspăt de afară şi de a hoinări la întâmplare pe străzi.

Zăpada începuse să se topească, dar era îngrămădită pe la porţi sau prin curţi. Un soare blând o ajuta să devină lichidă şi să se scurgă la rigolele trotuarelor, cu concursul dezinteresat al unei brize sărate venită din largul mării.

Îmi era bine şi-mi spuneam: „Trebuie să iubeşti viaţa şi să alergi în întâmpinarea ei, să simţi că eşti o părticică din ea şi din nesfârşita putere a divinităţii! în ea se află izvorul bucuriilor tale şi poţi să-i mulţumeşti că nu te-a abandonat, ci dimpotrivă, te-a luat în tumultul şi în vălmăşagul ei. Viaţa şi credinţa constituie legătura dintre om şi Dumnezeu care stăpâneşte Universul întreg”.

M-am uitat la manuscrisurile mele şi mi-am spus:

„plec în oraş, ele mai pot aştepta”.

M-am îmbrăcat bine, mi-am pus mănuşile şi am ieşit din casă. La poartă, m-a ajuns din urmă Codiţă, care venea val-vârtej din fundul curţii, făcând să ţiuie sârma de frecarea lanţului său. L-am rugat să mă aştepte, dar el m-a privit supărat că iar îl părăsesc. Din autobuz am coborât în centru şi de acolo am co coborât la malul mării. Cititorul poate se va întreba de ce apare atât de des în scrierile mele marea cea albastră? Poate că e vorba de legăturile primordiale ale omului – viaţa a apărut, mai întâi în apă – poate e vorba de atracţia pe care ea a avut-o mereu asupra mea, poate prima mea profesie? Nu ştiu ce anume mă cheamă mereu la malul mării.

Cert este că privind întinderea nesfârşiptă de apă după atâtea zile de suferinţă, mă simţeam liber, iar răcoarea şi mirosul sărat al undelor îmi făceau bine.

Am rămas pe mal până seara. Valurile înserării se lăsau încet peste oraş, iar din port venea ca o răsuflare de forjă zgomotul muncii pe care îl ascultam în nemişcare.

Întunericul coboară încet peste valul cenuşiu al mării, aţipit într-o baie de lumină. Privesc amurgul care-mi dă senzaţia de mâhnire, amestecată cu o bucurie de neînţeles. Poate din cauza culorilo aprinse care trec peste geana întunericului?

În piept mi se cuibărise un sentiment de speranţă, amestecat cu un fel de teamă nedesluşită, ca atunci când urmează să ajungi într-un loc unde să iei cunoştinţă de lucruri noi, încă necunoscute. Sentimentul, destul de puternic, îmi pricinuia în piept o zbatere asemenea valurilor care ajung pe plajă unde-şi lasă spuma. Când înserarea cobora peste port, sirena unui vapor a început să mugească cu oarecare deznădejde, parcă venea de pe alte tărâmuri. Privind spre larg am văzut un vapor închis la culoare care intra în rada portului, despicând apa fără zgomot. Sirena a mai sunat încă o dată tot aşa de gros, iar eu am interpretat aceasta ca fiind o bătaie de joc faţă de anii mei, spunându-mi că mi s-au împuţinat şi că n-am realizat mare lucru de-a lungul perioadei pe care am trăit-

o şi s-a dus.

M-am întrebat şi eu: „Ce am făcut într-o viaţă?” şi tot eu mi-am răspuns: „Nimic!” Constelaţia mea a fost instituţia în care mi-am sacrificat 35 de ani, pe care am părăsit-o obosit şi nemulţumit. Nu ştiu dacă trebuie s-o iubesc sau s-o urăsc, dar ea mi-a răpit atâţia ani din viaţă, dându-mi în schimb, foarte puţin. „Totul a trecut şi trebuie dat uitării!” mi-am spus, privind spre cerul spuzit de stele. Mi-am scuturat paltonul de zăpadă, mi-am aranjat fularul la gât şi am pornit-o încet spre staţia de autobuz, îmi îngheţaseră mâinile în mănuşi, de ger şi de bătrâneţea şi boala care-mi slăbiseră rezistenţa organismului.

Când am ajuns la poartă am găsit micuţa mea casă dormind în linişte, întocmai ca o persoană încolăcită de vise; era izolată şi apărată de orice intruziune de gardul şi de porţile metalice înalte de doi metri.

Primul care m-a întâmpinat, a fost, ca de obicei, Codiţă, care şi-a început „ritualul” primirii. Am intrat în casă, m-am dezbrăcat, l-am hrănit pe el, apoi am luat şi eu de câteva ori din mâncarea rece, dar nu-mi era foame, deşi hoinărisem destul de mult. După ce am aprins focul în sobă, am luat cartea „Petru cel Mare” din care mai aveam de citit vreo trei capitole din volumul al III-lea.

Nu m-am culcat până când n-am terminat-o în acea noapte. La sfârşit am rămas pe gânduri: dacă A. Tolstoi prezintă adevărul – iar eu nu am motive să nu-l cred – este explicabil de ce poporul rus a avut acel mers sinuos în istorie. Cu atâtea obiceiuri barbare, crime, execuţii, beţii, lenea generală etc., precum şi o extravaganţă a potentaţilor vremii deloc justificată, mergând până la înlocuirea îmbrăcămintei (portul) ruseşti cu cea de la curtea pariziană, care a slăbit dorinţa de autentic şi îndemnul la muncă.

Citisem cu ceva timp în urmă despre Dinastia Romanovilor, cea mai însângerată din lume şi abia acum îmi explic psihologia conducătorilor acestui mare popor trăitor pe un pământ imens.

— Ivan al IV-lea, numit cel groaznic (1530 – 1584) îşi

ucide propriul fiu şi luptă îndârjit contra boierilor ţării sale pentru a le limita drepturile de decizie;

— Ţarul Boris Godunov (1598 – 1605) este ucis după numai şapte ani de domnie aşa cum i-a prezis o ghicitoare; moare în condiţii suspecte;

— Feodor al II-lea, fiul lui Boris Godunov, moare cu toată familia sa;

— Ţarul Petru cel Mare (1682 – 1725) a fost cel mai dur dintre toţi. El l-a torturat pe propriul lui fiu, Alexis, pe care l-a şi ucis.

— Elizabeta I dă ordin să-l ucidă pe nepotul lui Petru I.

— Caterina a II-a îşi ucide soţul, pe Petru al III-lea, apoi deţine puterea în Rusia aproape 40 de ani.

— Ţarul Pavel I (Ţarul nebun) a fost ucis de fratele său, Alexandru I;

— Ţarul Alexandru al III-lea, a fost ucis în 1881. El era nepotul lui Aleandru I;

— Ţarul Nicolae al II-lea – ultimul ţar al Rusiei a fost omorât de Puterea Sovietică la 16.07.1918, împreună cu toată familia sa (ţarina şi cei 5 copii ai lor).

Există şi o versiune că Anastasia, una dintre fiicele sale, a scăpat şi a emigrat în S.U.A. A murit în 1984 sub numele de doamna Anastasia Anderson.

Rusia se află la răsărit, dincolo de Marea Neagră, s-ar zice că este vecina noastră, care ne-a opresat de atâtea ori de-a lungul veacurilor cu trupele ei, dorind să stăpânească zona Dunării şi toată Marea Neagră.

Câte adevăruri ascunde în întuneric memoria omului! Abia atunci când se produce o întâmplare exterioară ea o transmite conştiinţei care, la rândul ei, produce revelaţia. Aşa ne mirăm adesea de ce nu ne-am sesizat mai devreme pentru a lua unele măsuri corespunzătoare care să preîntâmpine eventualele neplăceri.

Adorm cu gândul că a doua zi trebuie să merg la oficiul poştal pentru a-mi ridica bruma de pensie. O voi face în drum spre şcoală, mâine după-amiază.

Dimineaţa, când am deschis uşa de la intrare, am dat

peste o grămadă de zăpadă. Era Codiţă care fusese complet acoperit şi dormea în troiene.

Toată dimineaţa am muncit să îndepărtez zăpada de pe trotuarul din faţa casei, precum şi de pe cel de la stradă. Noroc că viscolul încetase, nu mai ningea intens, doar câte un fulg leneş mai plutea prin văzduh, apoi poposea lin pe sol.

Pe o bară de metal de la boltă câteva vrăbiuţe ciripeau vesel, semn că vremea se va încălzi. Le-am adus din casă bucăţele de pâine pe care le-am pus pe zăpadă, iar ele au coborât de pe bară şi au început să ciugulească grăbite. Codiţă le-a lătrat gelos, încercând să le alunge, dar văzând că nu poate ajunge până la ele, s-a lăsat păgubaş, continuând, totuşi, să le observe cum mănâncă.

Tot aruncând zăpada de lângă pompă, în grădiniţă, aproape de gardul din spate, am observat nişte clopoţei albi cu lujerul verde. De sub zăpada spulberată de vânt toată noaptea, apăruseră ghioceii. Floarea firavă scosese capul spre soarele care începuse să încălzească timid.

Gingăşia ei nu se potrivea cu părul meu încărunţit şi cu atâtea cicatrici pe care le purtam în suflet. Mă simţeam obosit. Nu mai eram decât umbra celui care am fost cândva, anii de muncă şi suferinţă, apoi zilele în care bolisem, mă transformaseră într-un om suferind, încât nu puteam uita, ca să mă pot linişti…

La cuponul de pensii am primit şi un tichet cu şase călătorii pe C.F.R., cu plata biletului pe jumătate, dar numai pentru trenurile personale. Nu am mai plecat niciodată cu trenul din anul 1987 pe când mă aflam în activitate. De atunci am muncit mereu şi nu am ştiut ce înseamnă vacanţa, decât pe „furate”, aşa cum am arătat mai înainte.

CAP. IV – VIZITA MEA ACASĂ LA TITUS ŞTEFĂNESCU, CAMARADUL MEU DIN ARMATĂ

1994. Era într-o duminică. Mă trezisem dis de dimineaţă cu gândul să plec de acasă. După ce am robotit prin casă şi prin curte, am mâncat, l-am hrănit pe prietenul meu patruped Codiţă, apoi, pe la ora 9.00 am urcat în

maşina mea şi am plecat la Titus Ştefănescu (T.S.) cu gândul să mă sfătuiesc cu el în diferite probleme, dar şi să mai depănăm amintiri de demult. Voiam să mai uit de singurătate şi de convalescenţa mea de după cele 10 zile de boală, pe care o depăşisem după grea suferinţă. Pe amândoi ne lega o lungă prietenie şi speram să analizăm împreună unele probleme de viaţă, în care să facem lumină în zonele mai întunecate din viaţa noastră de camarazi de arme, apoi prieteni care ne-am aflat într-o perioadă şi în pribegie prin Buzău, revenind în Constanţa abia în anul 1979.

Întâlnirile noastre, ca şi relaţiile de prietenie, au continuat, dar în ultima vreme deveniseră mai rare şi mai domoale, însă după revoluţia din decembrie 1989 de câte ori ne vedeam, T.S. aborda problemele politice din ţară, de care se arăta nemulţumit şi îşi exprima acea stare la intensitate crescută, folosind cuvinte tari la adresa unor politicieni, ca:

— M-am săturat de aceşti hoţi, paraziţi şi samsari, care au aruncat otravă peste România, jefuind statul de avuţia naţională, distrugând obiectivele economice construite de bunicii, părinţii şi fraţii noştri. Iar cei aleşi, în loc să spre avuţia ţării, au avut alte interese sau au furat cot la cot cu hoţii sau au hotărât să vândă bogăţiile naţionale străinilor, trădând poporul nostru. Unii au crezut că vor rămâne veşnic în funţii şi nu s-au mai temut de nimic, iar legile au fost făcute să-i protejeze pe ei.

Cred că se impune o nouă revoluţia, care „să separe grâul de neghină”, că prea este murdară şi păguboasă, iar la acea revoluţie să participe tot poporul pentru a opri haosul şi dezastrul economic care s-a pornit. Conducătorilor noştri le-au crescut fălcile şi li s-a îngroşat ceafa, trăiesc bine şi nu le pasă de poporul care i-a ales.

— Ziceai că se simt veşnici politicieni, am replicat eu. Nu este nimic veşnic, poate doar moartea. Mă deranjează doar faptul că s-au împărţit în partide şi grupuri sociale, dezbinând societatea.

— Păi, nu vezi, măi, în loc să se aşeze în scaune şi să

discute liniştiţi cum să organizeze şi să administreze treburile ţării, ei se ceartă permanent şi ţipă unii la ceilalţi; uneori vorbesc toţi deodată şi în parlament şi când sunt invitaţi la emisiunile de la diferite posturi de televiziune, încât telespectatorii nu mai înţeleg nimic. Să fii atent ce fel se aude zgomotul produs de ei, parcă este un lătrat continuu al unei haite de câini maidanezi.

— Am observat şi eu şi consider că este ceva îngrozitor. Dar se produce un fenomen curios: moderatorii de la T.V., în loc să le acorde timpul necesar invitaţilor aduşi în studio, vorbesc mai mult ei şi doar îi incită pe primii, fără să-i lase să-şi spună părerea sau să prezinte soluţiile necesare. Dacă eu aş fi în locul înviatejilor, aş refuza să mai particip la discuţii. De ce îi mai cheamă? în plus, acei moderatori nu sunt în stare să organizeze corect discuţiile, încât ei să formuleze doar întrebările şi să aştepte răspunsurile invitaţilor, pe care să-i oprească doar pe cei care bat câmpii şi nu spun nimic.

— Dar, măi camarade, eu zic că ţara asta are nevoie de elite bine pregătite politic şi profesional, dar ei să fie şi patrioţi, oameni iubitori de neam şi de ţară, nu trădători, ci oameni cinstiţi, care să lucreze pentru poporul care i-a ales, în folosul cetăţenilor.

— Ai dreptate, Titus, dar hai să-i lăsăm pe politicieni şi să discutăm de ale noastre!

— Bine, fie cum zici tu! acceptă Titus Ştefănescu, privindu-mă direct în faţă. Ia spune-mi, tu cum te mai împaci cu singurătatea?!

— Ştii şi tu că singurătatea este destul de grea, obositoare chiar, iar la început am suportat-o mai greu, trecând de la o viaţă tumultuoasă pe care am petrecut-o în colectivitate, la tăcerea în izolare totală, cu un stil şi un mediu aproape patriarhal, cu motive de nostalgie şi o linişte, aşa ca în satele de câmpie, unde niciodată nu se întâmplă nimic deosebit.

Treptat, muncii fizice în grădină i-am adăugat cititul; citeam câte 4 – 5 cărţi pe săptămână, pe care le împrumutam de la Biblioteca Judeţeană, care funcţiona pe

atunci în Piaşa Ovidiu, lângă Episcopie. Mai târziu am început să scriu cărţi despre viaţa mea, apoi trecerea prin şcoli, profesia prin care am trecut şi m-am pensionat etc., activităţi are mi-au ocupat tot timpul şi au contribuit la liniştea mea.

Încet-încet m-am obişnuit cu tăcerea, cu greutăţile şi cu suferinţa, iar când am simţit acea dezăvorâre a sufletului, am început să mă împac şi cu singurătatea, apoi a venit o linişte binefăcătoare.

N-a fost uşor. Cred că şi tu ai simţit-o la fel, iar dacă adaugi la ea şi lipsa iubirii devine devastatoare pentru suflet care a fost activ toată viaţa. Poate fi considerată o nouă experienţă de viaţă pe care n-am cunoscut-o până atunci. Pe mine m-a ajutat mult munca în grădină, apoi scrisul, mintea fiindu-mi permanent ocupată, iar unele „dorinţe" au fost bine protejate şi dirijate de sufletul meu obosit şi nemângâiat. Peste toate s-a suprapus şi o satisfacţie personală: am reuşit să-mi descopăr stilul meu personal de a scrie cărţi deşi o consider şi azi ca fiind o muncă grea, de sisif.

Când începusem să mă împac cu statutul meu de pensionar, Guvernul României condus de Petre Roman a liberalizat preţurile şi în noiembrie 1991 inflaţia a ajuns 300%, încât a dus la sărăcirea populaţiei. Am fost nevoit să-mi caut serviciu pentru a mă întreţine şi să plătesc obligaţiile gospodăriei pe care o cumpărasem după ce m-am pensionat.

— Unde te-ai angajat? mă întreabă T.S:

— Profesor de legislaţie rutieră la o şcoală de şoferi amatori, unde lucrez şi în prezent.

Mi-a fost mai greu la sfârşitul anului 1993 când am fost bolnav vreo 10 zile şi am trecut prin situaţii limită, aproape de moarte, dar m-am convins de fragilitatea omului.

— Îmi amintesc că mi-ai povestit ceva la telefon, iar acum te văd că eşti slab, ţi se văd venele la mâini, eşti tras la faţă… ca după boală.

— Boala m-a făcut mai calm, iar trupul meu freamătă

mai puţin, dar mă simt mai obosit.

— Măi, camarade! Odată mi-ai povestit câte ceva despre o prietenă din tinereţea ta, pe care o chema Floarea sau aşa ceva. Ai mai luat legătura cu ea? Povesteşte-mi! De ce taci? insistă T.S. cum îi este obiceiul.

— N-am mai căutat-o, deşi am avut mai multe posibilităţi. În anul 1984 m-a vizita la serviciu sora ei şi mi-a povestit multe: Florina s-a căsătorit şi are o fetiţă drăgălaşă şi o familie normală, încât m-am gândit că nu este bine să-i tulbur viaţa şi căsnicia.

— Ţi-o mai aduci aminte pe Cosmina, de la Buzău? După ce am plecat de acolo, mutat cu serviciul în Constanţa, nici eu n-am mai vizitat-o, deşi îmi pare rău şi acum că n-am făcut-o. Adu-ţi aminte că în ianuarie 1994, când mergeam amândoi la Braşov cu maşina ta şi am trecut prin Buzău, m-ai împiedicat s-o vizitez. N-ai vrut să opreşti, încercând să mă convingi că nu fac bine.

— Aşa a fost, recunosc eu. Iar tu te-ai supărat pe mine şi până am ajuns în judeţul Covasna n-ai vrut să vorbeşti cu mine. Abia la locul de parcare unde am oprit ca să mâncăm ceva, ai reuşit să-ţi învingi supărarea.

— Da, măi, am fost supărat. Speram s-o mai văd odată, că eu o mai iubesc şi azi. Ce să fac? Dar mi-a trecut supărarea pentru că mi-am dat seama că aveai dreptate, poate are şi ea o familie!

A fost o iubire puternică atunci, dar s-a dus… Tu ştii cântecul „Liliacul” mă întreabă T.S.

— Da, îl ştiu foarte bine şi adesea îl cânt.

T. S. Începe să-l fredoneze melancolic:

…„A mea dragoste pierdută-n depărtări.

După ea tânjeşte dorul meu.

Liliacul fremătând aud în vis şi privighetori cântând mereu”… etc.

Era în luna mai când am cunoscut-o eu, luna în care fetele îşi leagă norocul de liliacul cu cinci petale; luna dragostei. Ea mi-a dat atunci toată tinereţea ei cu aroma celor nouăsprezece ani ai ei, pentru care îi port şi azi respect. A fost pentru mine împărtăşania adusă de Sfintele

Daruri pentru mine.

T.S. a tăcut o vreme, apoi a spus:

— Scuză-mă, m-a copleşit nostalgia, bat-o vina! Tinereţea sa dus…

Când am lucrat la Buzău împreună ne întâlneam mai des decât aici, la Constanţa. A fost frumos acolo, eram mai tineri, iar viaţa era altfel, asezonată cu multe momente plăcute. Păcat că ce e plăcut trece repede. Atunci veneau fetele spre noi ca fluturii spre lumina lămpii, care-şi frig aripile, apoi mor. Poate greşesc eu, dar atunci aveam senzaţia că fetele veneau spre noi cu tot sufletul să primească „mirul dragostei noastre”, acea iubire pură care nu e cerută de interese materiale, că vine din suflet – spune T.S. cu glasul scăzut, aproape stins, pios. De aceea consider că dragostea dintre un bărbat şi o femeie nu ţine cont de diferenţa de vârstă a lor, iar sufletul rămâne mereu tânăr şi e capabil de iubire.

— Măi Titus, într-o traducere mai directă, tu vrei să spui că bărbatul mai vârstnic, mai copt, le-a oferit fetelor experienţa de viaţă şi maturitate în acţiunile lor, pe drumul căutării iubirii, iar ele ne-au dat tinereţea?

— Păi, nu e aşa? Au simţit şi ele că viaţa şi, mai ales, fericirea, sunt scurte şi trec odată cu tinereţea.

— Fericirea depinde şi de profunzimea iubirii şi cât de mult o simt cei doi parteneri, spun eu dus pe gânduri. Să nu uităm că prima iubire este întotdeauna cea mai puternică, încât cel ce iubeşte, dăruieşte partenerului atât trupul, cât şi sufletul lui; nu mai lasă loc altei persoane, cel puţin pentru o lungă perioadă de timp. Este o dovadă evidentă că iubirea a atins profunzimea necesară.

Sunt de acord cu tine că un bărbat poate iubi o altă femeie, dar cu o nuanţă diferită, în sensul că el nu mai poate dărui acea „iubire unică”, pe care a dat-o celei dintâi, oricât de mult ar preţuio şi ar admira-o.

— Vrei să spui că iubeşte mai puţin?

— Într-un fel, da. Chiar dacă eşti pătruns de un sentiment puternic de iubire, acel sentiment nestăvilit care îl conduce la relaţii intime şi la afecţiuni de neoprit,

trebuie să se ferească să afecteze familiile celor doi, oricât de mult i-ar arde dorinţa. Iar cei care urmăresc doar satisfacerea instinctelor şi plăcerea, este bine să renunţe.

— Spune-mi, te rog, tu cum ai cucerit-o pe Florina?

— Nu pot să spun că eu am cucerit-o. Ea m-a cucerit pe mine. Vina mea a constat în faptul că eu am intrat în jocul ei, pe care l-am jucat aproape un an de zile, eu pe rol de profesor, iar ea învăţăcel.

— Cum aşa? Explică-mi, insistă T.S.

— Când am cunoscut-o era însoţită de sora ei, după care am uitat de ea. Abia într-o zi când eu mă întorceam de la serviciu, ea m-a ajuns din urmă şi am discutat amândoi. Mergea acasă la sora ei în acelaşi cartier în care locuiam şi eu. Atunci am hotărât să ne întâlnim într-o seară, când eu urma să termin programul de lucru la serviciu, iar de atunci ne-am dat întâlnire de mai multe ori – întâlniri nevinovate.

Pe parcurs am observat că se ataşase foarte mult de mine şi am întrebat-o: „Ce te îndeamnă să te apropii de mine?” „Inima” – mi-a răspuns ea detaşată. „Şi nu mă interesează nici vârsta ta, dimpotrivă, o accept”. „Păi, ţi-am spus că eu sunt căsătorit, am copii…” „Nici asta nu mă deranjează” a răspuns ea.

— Avea dreptate fata! m-a întrerupt brusc T.S. clătinând din cap. Delirul dragostei te orbeşte în astfel de situaţii, încât nu mai vezi ce spune realitatea. Ea a fost sinceră, deşi oamenii care iubesc o fac în tăcere, doar murmură vorbele de iubire şi se simt tot mai aproape de Dumnezeu; atunci ei simt o căldură care vine de la flacăra în care au ars vorbele lor de iubire.

— Îmi place cum vorbeşti, intervin eu.

— Păi, recunosc că şi eu am trecut prin jarul iubirii, de aceea ştiu că abia mai judecam. Iubirea nu ţine seama de vârstă. Scuză-mă că te-am întrerupt! Te rog, continuă!

— Atunci am recurs la sfaturi: N-ar fi mai potrivit pentru tine să ai un prieten apropiat de vârsta ta, iar lângă tine să bată o inimă la fel de tânără ca a ta? Gândesc eu că tinereţea nu trebuie să aibă umbre, dimpotrivă, ea trebuie

să te avantajeze.

I-am explicat că prudenţa mea provenea tocmai din grija pe care i-o purtam, iar viaţa are legile ei, încât nu este corect să altoieşti o ramură tânără pe un trunchi obosit care are coaja tare şi crăpată; ramura poate fi în pericol să se usuce prea repede şi să moară, în locul ei lăsând o rană…

Răspunsul ei a fost categoric şi m-a pus pe gânduri: „Dragostea nu are vârstă, prietene! Cred că ai citit că ea este oarbă? Acum tu eşti în situaţia de a mă duce de mână până când voi reuşi să înţeleg sau nu ce fel de conduită vrei să-mi impui. Poate ăsta este destinul meu! Acum de ce încerci să-mi strici buna dispoziţie, pudrând vorbele cu pulberea răutăţii? Tu nu eşti un om rău. Lasă-mă să hotărăsc eu ce trebuie să fac!” „Dar eu nu vreau să-ţi impun nimic, doar te previn să ai grijă de sufletul tău care are prilejul să trăiască primăvara o singură dată şi nu vreau să-i forţezi intrarea prea curând în toamnă sau chiar în iarnă în asemenea condiţii. Intenţionam să te ajut cu experienţa mea de viaţă, ştiut fiind că şcoala, indiferent de treapta ei, nu te învaţă totul, abia în ani, pe porţiuni mici, poţi şti mai multe. Mi-ar părea rău să te văd dezamăgită, chiar învinsă de viaţă mai târziu. Când greşeşti, depăşind limitele permise şi încalci regulile, nimic nu va mai fi ca înainte. Viaţa nu este perfectă, aşa cum o mai prezintă scriitorii – iar uneori şi ştiinţa. Află că după bucurii şi zâmbete, uneori mai vin şi lacrimi, în raport cum acţionează şi oamenii, ca şi asprimea vieţii la un moment dat. Despre viaţă ce să mai spun? Este scurtă şi trece atât de repede, că nu mai înţelegem nimic din ea”.

„Te-am înţeles, dar nu mă mai trimite la cei de vârsta mea, că ei nu prezintă garanţie în iubire; sunt superficiali, lăudăroşi, mincinoşi, nişte mucoşi”. „Îi judeci aspru” am spus eu, gândind că ea ascunde o taină. Este diferită de femeile pe care le-am cunoscut eu – unele titrate – care luptau pentru a obţine cât mai mult de la viaţă, storcând-o ca pe un burete cu ambele mâini.

„Din experienţa mea reţin că cistă un „drum al

căutărilor” în iubire, care ar urma să se încheie cu acel „popas fericit”; dacă acest popas nu există, relaţia dintre cei doi parteneri nu are niciun viitor”.

„Da, spune Florina, dar când ţi-am răspuns că tocmai inima mea m-a îndrumat spre tine, la acel „popas fericit „m-am gândit şi eu”.

…T.S: mă urmărea cu mare atenţia şi chiar cu o curiozitate sporită, aşteptând finalul. Dar eu rămăsesem mut, pe gânduri, la fel cum am rămas atunci când discutam cu Florina, rumegând aceleaşi gânduri: „Cum va reacţiona ea mai târziu, lângă un bărbat mai în vârstă, iar bătăile inimii ei vor fi mai iuţi? Nu se va răzbuna?”

— Am întrebat-o: „Ce vei face când inima celui mai în vârstă începe să obosească? „Răspunsul ei a venit prompt: „Numai femeia care nu iubeşte total îşi va pune o astfel de problemă şi va oscila în iubire sau va renunţa la omul ei drag; astfel de sentimente nu pot trăi separate. Sentimentele curate sunt trainice, dar îşi cer dreptul la respect şi atunci putem spune că e iubire adevărată”.

„Dar şi în iubire se cere ordine şi nişte reguli pe care să le accepte şi să le respecte ambii parteneri”.

„Fără îndoială. Se cer reguli limpezi, mai ales când cei doi hotărăsc să se oprească la acel… popas, de care ai pomenit mai devreme şi în care aş vrea să mă opresc şi eu, numai împreună cu tine. Cu acest prilej te anunţ că de când te-am cunoscut traista sufletului meu este plină de tine” – a adăugat ea, privindu-mă cu melancolie.

„Păi, dacă noi doi ne înnodăm trăirile, vom provoca furtună, un foc despre care lumea…”

„Nu-mi pasă ce spune lumea – zice ea hotărâtă, exprimându-şi gândurile şi toată nobleţea inimii sale. Nici că tu eşti căsătorit şi că ai copii”.

— Şi tu ce i-ai răspuns la asemenea provocare? mă întreabă T.S. mirat.

— Iniţial m-a lăsat fără grai. Descopeream că în Florina se pritocea femeia în devenire, iar prudenţa mea era mai necesară ca oricând: ea intrase în foc cu toată fierbinţeala ei pe cărările iubirii, dar exista şi pericolul ca

graba ei să zdruncine baza adevăratei iubiri pe care o aştepta dătătoare de speranţe. Aflată în criză de dragoste, ea dădea o luptă între simţuri şi sângele fierbinte.

Iar eu, care intrasem în acel joc cu ea şi care o apreciam – chiar îmi era dragă – mă complăcusem o vreme în calitatea mea de profesor, dar mă temeam de consecinţe, cu toate că acea perioadă a prieteniei noastre m-a ajutat să-mi mai spăl zgura căpătată de la serviciul meu, dar şi o parte din familia mea.

Fără să caut mult am constatat că piedestalul meu de profesor se destrăma treptat, pe măsură ce atracţia fizică dintre noi creştea. O forţă nevăzută îmi aducea aminte de anii tinereţii mele pierdute, ani care nu se vor mai întoarce niciodată. Florina mi se adresa cu vorbe de alint şi cu oarecare cochetărie, iar uneori îşi filtra privirile printre genele ei lungi şi dese, scoţând în evidenţă tinereţea şi vârtejurile vârstei sale.

O priveam discret în timp cevorbea şi gândeam: „Ce faci, omule? Pericol!” iar sângele ei fierbinte mă influenţa şi pe mine. Să aştept, că n-o pot părăsi.

Mi-am adus aminte de un proverb popular pe care îl citisem undeva: „Dacă vrei să faci îngheţată, nu foloseşti lapte cald, îl laşi să se răcească”. Aşteptam şi eu ca Florina să-şi dea seama de pericol şi să se retragă, dar n-a fost aşa. şi iată de ce: într-o zi era foarte bine dispusă şi şi-a adus aminte de contradicţia pe care am avut-o cu o săptămână în urmă cu privire la diferenţa noastră de vârstă simţind nevoia să-mi explice poziţia ei: „Susţin şi acum părerea mea – aşa cum ţi-am spus şi data trecută – că iubirea dintre două persoane nu cunoaşte vârstă. Dacă ea există cu adevărat, nu are margini, nici îngrădiri, care s-o oprească – a spus dintr-o suflare. Astăzi îţi voi spune taina mea: Eu te-am iubit pe tine din clipa când te-am văzut. Atunci mi-a trecut prin inimă un fior care mi-a schimbat total viaţa. L-am botezat în gând „fior de iubire” şi am oftat, zicând: Ce bărbat frumos! Iar vorbele rostite de tine în acele momente au cântărit pentru mine mai mult decât o declaraţie de dragoste pe care am simţit-o eu deşi

era confirmată doar de felul cum m-ai privit.

Declaraţia Florinei a fost pentru mine ca un imn de iubire care m-a emoţionat. Am strâns-o în braţe şi a, sărutat-o, fiind primul pas al atracţiei noastre fizice, iar ea a explodat în sărutări.

Spre ruşinea mea, recunosc că în gând mi-a venit cuvântul PERICOL, urmat de o mustrare nespusă şi teama de consecinţe dacă voi intra în jocul Florinei voi avea consecinţe neplăcute, ştiind cine sunt, deci să evit acea greşeală, pe care nu ştiam cum se justific.

— Măi, măi! îl aud pe T.S. cu vocea lui baritonală. Păi dacă eu eram în locul tău nu aş fi lungit aşteptarea atâta vreme. Fata căuta culcuş în sufletul tău, iar tu te temeai să i-l oferi, amăgind-o cu sfaturile tale. Chiar crezi că ea avea nevoie de sfaturi? Zici că era deşteaptă?!

— Da, este destul de isteaţă, am răspuns eu încet, apoi am continuat: când am strâns-o în braţe, am simţit în nări parfumul trupului ei tânăr, aroma crudă a tinereţii ei, iar inima ei avea zvâcniri de sălbăticiune prinsă în cursa vânătorului. Mă aprinsesem şi eu, dar i-am dat drumul din strânsoare, gândind: Ce este şi viaţa asta! îţi oferă uneori fapte pentru care poţi fi judecat prin doza lor de pericol. N-ar trebui să mă las prins în acest joc! Poate fata s-a rătăcit?

— Măi, camarade! l-am auzit din nou pe T.S. – de ce îţi faci tu procese de conştiinţă? Păi scriitorul şi filosoful german Goethe, la vârsta de 75 de ani era iubit de o tânără fată care abia împlinise 17 ani – cred că ai citit şi tu cartea. Despre această iubire a scris chiar el, iar prietenii şi colegii lui de breaslă au susţinut că o parte din opera lui poartă pecetea acelei iubiri.

— Da, dragă Titus, dar eu nu sunt nici Goethe şi n-am reuşit, până acum, să scriu ca el, o operă cu care să mă mândresc pentru a-mi acoperi lipsa de morală pe care mi-o impunea în acei ani Codul Etic din perioada orânduirii noastre socialiste, care ar fi făcut să fiu „judecat” de societate şi de partidul al cărui membru eram atunci.

— Bine, bine! Eu am vrut să spun că după Revoluţie

nu mai aveai de ce să te temi – a rectificat T. S.

Atunci cum s-a întâmplat să greşeşti, dacă te temeai?

— De ce? De ce? într-o zi Florina mi-a reproşat că o cert mereu, iar acesta este un semn că n-o iubesc deloc. M-a întrebat direct: „Te temi de mine?” întrebarea ei m-a descumpănit puţin, realizând cam la ce se referă şi am caracterizat-o, în gând: „face parte din categoria femeilor care iubesc cu curaj şi cu patimă, întocmai ca haiducii care nu se tem de nimic şi ies din codru la drumul mare unde acţionează cu curaj”.

Citisem într-o carte că femeia care iubeşte puternic un bărbat este în stare să-l arate tuturor pe iubitul ei: „Iată-l! El este omul pe care îl iubesc şi îmi aparţine şi numai moartea mă va face să renunţ la el”.

Văzându-mă tăcut şi rămas pe gânduri, Florina s-a apropiat de mine şi mi-a mângâiat faţa cu palma ei caldă, zicând: „Dacă mai iubi şi tu măcar 10% din cât te iubesc eu, cât de fericită aş fi!”

— Iar tu ce i-ai răspuns? întreabă T.S. curios.

— Nu i-am răspuns în niciun fel. La începutul prieteniei cu ea a fost foarte reţinută, dar pe parcurs, când am sesizat aprinderea inimii ei, am crezut că e doar un foc de paie care va trece, că e un salt trecător, după care se va linişti. De aceea am continuat cu sfaturile profesorului către învăţăcel, însă am constatat că mă înşelasem. Ea mă iubea şi avea încredere totală în mine, fără să-i pese de lume şi de riscurile la care se expune. Îmi devenise foarte dragă şi lângă ea simţeam că sufletul meu se odihnea. Totuşi, nu voiam s-o încurajez în continuare, dar nu mai ştiam cum s-o îndepărtez de mine, pentru a evita o situaţie negativă pentru amândoi. M-am întrebat: Greşesc oare? Eu nu sunt duşmanul ei, ci doar un prieten şi un sfătuitor, care nu am de gând să-i fac rău, deci nu voi acţiona cu mintea întunecată. Dar cum să procedez? în situaţia în care ne aflăm există şi pericolul să greşesc şi eu, cum zice proverbul bătrânesc: „lemnul uscat ia foc foarte uşor”. Dacă i-aş spune că viaţa e aspră şi are şi părţi urâte şi i-aş cere să întrerupem prietenia, sufletul ei va fi descurajat şi

poate mar urî. Poate ar cădea într-o stare de depresie etc., dar nu va înţelege aceste fapte.

— Până la urmă v-aţi înţeles şi aţi reuşit să ajungeţi amândoi pe aceeaşi pernă? m-a întrebat T.S. zâmbind şmechereşte.

— Da. S-a întâmplat la Mamaia în vară, aşa cum ţi-am povestit când ne-am întâlnit amândoi după…

Atunci m-am hotărât să-i dau toate cheile cu care să poată deschide orice uşă doreşte pentru a afla că viaţă are atât părţi bune dar şi părţi rele.

În camera de hotel, la aparatul de radio cânta Mirabela Dauer cântecul „Priviţi, privighetoarea cântă şi liliacul a-nflorit”. Am întrebat-o încă o dată: „Ce te-a îndemnat să vii spre mine?” „Inima” a fost răspunsul ei, ca o mărturie ce nu poate fi suspectată de lipsa autocontrolului. După câteva minute ne-am abandonat dragostei şi nu ne-a părut rău. Când s-a ridicat din pat pentru a merge la baie, pe cearşaf am văzut sânge şi i-am spus când s-a întors: „Nu aveam dreptul la acea purpură!” „Ba aveai tot dreptul – a răspuns ea. Tu ai ştiut să câştigi fierberea sângelui meu, fiind timp de un an de zile stâlpul şi cauza tuturor gândurilor mele nocturne, din clipa când te-am cunoscut. De atunci m-ai fermecat şi m-ai făcut să te iubesc din toată fiinţa mea. Azi sunt, deja, femeia ta şi te iubesc şi mai mult!”

Am strâns-o la piept profund emoţionat de declaraţia ei lejeră, apoi şi-a aşezat capul pe umărul şi pe braţul meu şi am adormit, fără să ne mai spunem niciun cuvânt.

Îi simţeam respiraţia şi aerul cald care îmi trecea pe la ureche şi nu mai ştiu când am adormit, trezindu-ne abia în zorii zilei. I-am zâmbit şi mi-a răspuns cu un sărut, iar în ochii ei citeam siguranţa deplină că sunt al ei.

Am stat la mare doar o săptămână şi ne-am iubit cu patimă. Florina avea darul să cucerească, să robească, dar şi să dăruiască cu patimă. Restul îl ştii.

— Da, măi, ştiam totul încă de data trecută, de când ne-am întors din călătoria de la Braşov, Sibiu şi Vinţu, dar voiam să-mi povesteşti tu pentru că o faci aşa, cu un fel de

siguranţă şi melancolie.

Îţi mai aduci aminte când eram bolnav şi m-ai vizitat, iar la mine era fiica vecinei mele?

— Da şi te-am sfătuit să te duci la Ploieşti, ca să-ţi aduci familia înapoi şi tu m-ai făcut duşman, zicând că te critic degeaba. Era doar o părere.

— Înainte mă îngrijise mama ei, dar a răcit şi a fost internată în spital, iar în locul ei a venit fiica, ocupându-se de mine ca o infirmieră. Pentru mine a fost mai mult decât o soră, o prietenă de ajutor, că nu mai suportam nici boala, nici singurătatea.

Măi, camarade, mie mi se pare, nu ştiu de ce, că de când scrii cărţi te-ai schimbat mult, devii mereu altul. O fi din cauza personajelor tale din cărţi? Nu cumva tu trăieşti şi sentimentele şi caracterele lor în mod fizic şi cerebral? Uneori mi se pare că eşti schimbat.

— Ţi se pare ţie. Eu descriu personaje reale, oameni care trăiesc şi se mişcă, vorbesc, suferă, dar nu le voi lua eu comportarea, caracterul etc. Exagerezi!

O schimbare am suferit din cauza bolii, dar nu mi-a produs mari modificări de comportare, doar am mai slăbit câteva kilograme.

— Tu să ai grijă, să fii atent ce scrii în cărţile tale, că voi, scriitorii sunteţi tentaţi să prezentaţi mai mult aspectele frumoase ale vieţii, încât tinerii vor crede că totul este roz, uşor! mă atenţionează T. S.

— În primul rând tinerii nu prea mai citesc cărţi, stau prin discoteci sau cârciumi. De fapt au dispărut şi librăriile şi odată cu ele şi mijloacele de cultură de care nu se mai interesează nimeni.

Dar tu ce ai vrea să le spun în cărţi? Ai văzut din cele câteva cărţi pe care le-am scris, că vorbesc despre oameni, fapte, întâmplări, toate rupte din viaţă. Nu pot face educaţie separat, pentru fiecare. Dacă acele fapte, care sunt trăite de oameni, vor convinge şi vor lua exemple pentru o comportare normală, civilizată, eu nu am decât să mă bucur. E drept că scriitoul are o mare contribuţie la formarea oamenilor, dar în viaţa de fiecare zi există şi

multe adâncuri care nu pot fi măsurate decât cu intuiţia şi cu instinctele de care dispune fiecare cititor. Mă-i bucura ca tot ce scriu să poată fi citit de oameni, care să judece sau măcar să cadă pe gânduri în legătură cu ce se află în carte.

— Acum mai scrii?

— Da, am terminat cinci cărţi şi lucrez la a şasea. La început scrisul a fost o necesitate, să am o ocupaţie ca să uit de singurătate, dar m-a ajutat şi să mă refac după ce am lucrat atâţia ani de zile grei într-o muncă încorsetată de legi, ordine şi regulamente militare şi o disciplină militară severă.

Acum mă simt slăbit de puteri şi simt îngustarea timpului, a voinţei şi chiar a răgazului creator, deşi, pe măsură ce numărul cărţilor pe care le-am scris a sporit, pe umerii mei apasă mai multă responsabilitate faţă de adevăr, faţă de eventualii mei cititori, dar, mai ales, faţă de Dumnezeu. Trebuie să mă aştept şi că unii mă vor critica, poate alţii mă vor respinge, de aceea îmi aleg temele cu grijă şi mă străduiesc să păzesc lirica, acurateţea şi tradiţiile limbii române, fără a neglija realizările înaintaşilor noştri.

Nu am pretenţia să realizez opere, dar încerc să caut o oarecare performanţă care să justifice strădania depusă în cele ce scriu zi de zi. Unele cărţi pe care le-am scris au fost, deja, citite de rude, colegi de şcoală, vecini sau prieteni, care m-a bucurat şi m-au încurajat să continui să scriu, iar unii mi-au apreciat lucrările.

*

Am început să lucrez la cartea „Prizonier în URS. S”, care mă solicită destul de mult, fiind obligat să prezint scene tari de lupte cu urmări macabre. Când obosesc, citesc ziarele, mă uit la televizor sau dorm o oră-două.

În zilele când merg la şcoală sau să fac târguieli, mai văd lume şi-mi trece timpul mai uşor, dar când stau închis în casă trebuie să scriu pentru a nu-mi aminti de singurătate. Copiii n-au mai trecut pe la mine din 27 decembrie. Sunt ocupaţi cu serviciul, cu şcoala, nu le

prieşte nici vremea de afară să-mi facă vizite. Ce bine ar fi să primesc de la ei o scrisoare „loco” să aflu ce mai fac! Sau să vină ei, să-i văd şi să vorbim…

Zilele trec, începe să se încălzească vremea, pe stradă se circulă mai uşor, iar eu alerg de acasă la şcoală şi de acolo spre casă.

Astăzi am plecat de la şcoală să cutreier străzile oraşului. Mă opresc la o tarabă pe care sunt expuse cărţi vechi. Iau în mână câteva de Nietzsche, Tomas Hardy, Huxeley, Henry George.

Emerson, Gibbon, Stendhal, apoi găsesc pe Cervantes, Dostoievski, Defoe.

Anticarul, un om trecut de şaizeci de ani, dar cu tentă de om stilat, mă observă, se apropie de mine şi spune:

— Ştiţi că cele trei volume care vorbesc despre recucerirea lumii au fost scrise de un sclav, un ocnaş şi un fost condamnat la stâlpul infamiei? Ei sunt Cervantes, Dostoievski şi Daniel Defoe pe care tocmai i-aţi lăsat din mână acum câteva clipe. Tocmai gestul dumneavoastră mi-a adus aminte de această curiozitate literară.

— Nu, nu ştiam, recunosc eu, deşi am citit destule cărţi scrise de ei. Dar văd foarte multe cărţi aici care nu par a face obiectul cărţilor de anticariat.

— Ce să fac şi eu, domnule? Le vând că nu mă pot întreţine altfel. Toate sunt din fosta mea bibliotecă, dar acum nu mai am ce să fac cu ele.

— Îmi daţi „Fraţii Karamazov”?

— Da, am ambele volume.

Mi le-a împachetat într-o coală albă, puţin folosită, am plătit şi am plecat, gândindu-mă la anticarul rămas în urmă, tăcut, lângă taraba lui. Oamenii sunt la fel de separaţi între ei prin formele amintirilor ca şi prin cele ale caracterului lor. De ce n-ar fi la fel şi cu scriitorii? Ca ideile lor să difere în viaţă de cele pe care le prezintă în diferite cărţi. Câte mistere mai ascunde şi viaţa, pe care le mai amplifică şi omul în zbaterile lui!

Poate de aici se trage şi nostalgia cărţilor mele, care

s-a imprimat acolo fără voia mea. În unele părţi a fost influenţată de frumuseţile naturii care au acţionat asupra sufletului meu, făcându-mă să visez, iar în altele s-au manifestat dorurile mele nesfârşite, care mă macină şi tristeţile care fac să sângerez de fiecare dată când îmi aduc aminte de paradisul pierdut al copilăriei mele plină de candoare, apoi de viaţa mea pe care am irosit-o şi n-am apucat s-o trăiesc cu adevărat.

CAP. V O ÎNTÂLNIRE NEAŞTEPTATĂ. PETRUŢA ŞI PROPUNEREA DIRECTĂ, VENITĂ DIN SUFLETUL EI

Într-o zi mă întorceam de la şcoală pe jos şi am ajuns pe strada Ştefan cel Mare, în faţa magazinului Tomis.

La chioşcul de ziare m-am întâlnit cu Petruţa, o veche cunoştinţă de familie. îi cunoşteam soţul, dar şi pe fiul lor, care se îmbarcase pe un vapor.

Când m-a văzut, chipul i s-a luminat de un zâmbet larg, apoi s-a apropiat de mine şi m-a sărutat. Am salutat-o şi ne-am dat mai la o parte pentru a discuta, prilej cu care am întrebat-o:

— Ce face soţul? Băiatul tot la vapor lucrează? Iar pe tine nu te-am mai văzut de peste doi ani de zile. Pe unde umbli, draga mea?

— Să le luăm pe rând: de „soţul meu drag” am divorţat la sfârşitul anului 1991, din motive pe care ţi le voi detalia cu altă ocazie; fiul meu este pe un vapor grecesc şi nu s-a căsătorit, încă. Iar despre mine ce să-ţi spun? Rămânând singură, am plecat să lucrez în Grecia acum doi ani de zile şi am lucrat în alimentaţia publică, împreună cu nişte rude ale mele care locuiesc acolo de mai mulţi ani. A fost relativ bine acolo, dar mi se făcuse dor de casă şi m-am întors, a spus ea luând o mină spăsită şi plină de melancolie. M-am hotărât să nu mai plec acolo. Tu ce faci?

— Bine. Atât cât se poate spune că este bine.

— Să ştii că atunci când eram în procesul de divorţ, te-am căutat la serviciu, iar ofiţerul de serviciu mi-a spus că te-ai pensionat şi ai plecat din Constanţa.

— Da, m-am pensionat în 1990, dar n-am plecat nicăieri din Constanţa. Tot în 1990 am divorţat de Elis şi

locuiesc în km. 5.

— Deci, acum suntem amândoi divorţaţi? constată Petruţa. Pot să-ţi fac o propunere?

— Desigur, am răspuns râzând, aşteptându-mă la o glumă, aşa cum o ştiam eu că face uneori.

— Îţi cer scuze de la început pentru îndrăzneala mea, nepotrivită pentru o doamnă, dar cred că este mai bine s-o fac. Sper că nu te vei supăra pe mine!

— Spune-mi, ce afacere îmi propui şi lasă scuzele, că doar nu ne cunoaştem de ieri! Ascult!

— Fiind liber ca şi mine, n-ai fi dispus să plecăm amândoi la Tulcea şi să ne pierdem urma de pe aici? în Grecia eu am făcut bani – o sumă destul de frumoasă – şi este vorba de dolari, nu de leul nostru care se micşorează cu fiecare zi care trece. Intenţionez să deschid un restaurant în Tulcea, poate voi construi chiar unul nou, în care voi lucra numai eu şi un număr suficient de angajaţi, iar tu poţi face ce crezi că ţi se potriveşte mai bine.

Eu mai am o casă şi câteva hectare de pământ agricol în comuna M. Kogălniceanu – jud. Tulcea, pe care le pot vinde oricând şi construim o vilă modernă în oraşul Tulcea, unde putem trăi fără să ne supere cineva. Ce zici?

— Cu alte cuvinte, încerci să mă ceri în căsătorie?

— Poţi să-i spui şi aşa, dar o fac cu toată inima pentru că te iubesc. În plus, aş vrea să am şi eu lângă mine un bărbat adevărat, deştept, tandru, frumos şi iubitor, aşa cum te ştiu.

— Mă flatezi, Petruţa. Totuşi, îţi mulţumesc din inimă pentru aprecierile tale şi pentru propunerea curajoasă, care-şi are izvorul în sufletul tău cald. Sunt cuvinte care mă măgulesc şi mă alină, în acelaşi timp, dar în situaţia în care mă aflu în prezent, cu sufletul greu, nu-ţi pot accepta propunerea ta generoasă.

De aceea te îndemn să-ţi cauţi un bărbat pe măsura ta, care să nu aibă sufletul împovărat de griji şi de sechele ca al meu. În plus, eu nu pot pleca din Constanţa. Aici am toţi copiii mei şi fraţii, de care nu mă pot despărţi.

— Copiii îi poţi ajuta foarte bine şi de acolo, insistă

ea. Nici nu este prea departe.

După o pauză scurtă în care am tăcut amândoi, faţa ei se întunecase şi nu prea mai nimerea cuvintele. A spus, aproape în şoaptă:

— Totuşi, te anunţ că voi pleca acolo oricum şi sunt hotărâtă să fac tot ce ţi-am spus, iar dacă te hotărăşti să mă urmezi, uşa mea îţi va fi deschisă totdeauna. Eu te aştept.

— Nu mă aştepta, draga mea! Vezi tu, pe lângă dorinţă, într-o căsnicie trebuie să existe, în primul rând, acea iubire care uneşte. Eu ţin foarte mult la tine şi te apreciez, dar nu te iubesc suficient. Ar fi păcat să te mint şi să crezi că la mijloc este vorba de interese materiale. Este altceva.

Te rog să-mi scuzi brutalitatea în exprimare! Am spus-o direct, ştiind că tu accepţi sinceritatea mea de când mă cunoşti şi ştii cât de mult te respect.

Tu ai avut o căsnici ratată – ca şi a mea – şi nu meriţi să fii oprită din drumul tău, tocmai acum.

…O umbră grea i-a traversat chipul care părea obosit. Nu se aştepta s-o refuz. Totuşi a insistat:

— Te înţeleg! M-am gândit că dacă pornim împreună la drum, pot spera că, odată cu trecerea timpului vei ajunge să mă iubeşti şi tu, aşa cum te iubesc eu de multă vreme, chiar dacă nu ţi-am spus-o până acum – a răspuns repede, aproape mecanic, privindu-şi vârfurile pantofilor.

— Cred că înţelegi de ce nu pot pleca cu tine?! Jertfa ta merită mai mult decât o recunoştinţă din partea mea, iar adevărata răsplată ar putea fi decât dacă ţi-aş dărui inima, care aparţine altei persoane de mulţi ani de zile. Te rog să nu fii supărată pe mine şi să mă înţelegi cum se cuvine.

— Deci, nu mă iubeşti? Ce motiv ai să fii supărat pe mine?

— Nu sunt supărat pe tine, ci pe nenorocul meu, pe soarta mea crudă, care m-a însoţit ani de zile.

— Atunci suntem la fel şi poate vom rămâne tot în această stare, dacă reluăm să fim fericiţi împreună.

Degeaba am eu atâţia bani, dacă soarta mea nu se poate schimba, începând cu sufletul, îţi făcusem propunerea cu credinţa de a încerca să reparăm împreună ceea ce ne-au stricat cu brutalitate alţii, mărginiţi în gândire, bun simţ şi lipsiţi de acea toleranţă minimă, cerându-ne îngăduinţă, dar…

— Aşa este, am spus eu, dar îngăduinţa unor fapte este posibilă numai când sunt semne de îndreptare şi garanţia că partenerul poate fi păstrat.

— Dar dacă nu merită? mă întreabă Petruţa.

— Trebuie găsită altă cale, am răspuns eu, după care între noi s-a lăsat din nou o tăcere apăsătoare.

Îmi părea rău că nu pot răspunde favorabil sentimentelor ei nobile, sincer exprimate, suferind asemenea bărbatului care ocoleşte adevărul, alegând calea mai facilă pentru el. Dar eu cum pot face ca respingerea propunerii ei sincere şi plină de iubire s-o facă să sufere cât mai puţin?

— Mă simt rău că trebuie să refuz propunerea ta – am reluat eu scuza cam încurcat.

— Nu face nimic, se mai întâmplă. La revedere! Şi nu uita că eu te voi aştepta mereu, chiar dacă nu vei veni! S-a aplecat spre mine şi m-a sărutat.

— La revedere! am răspuns eu, strângând-o uşor la pieptul meu, pentru ultima dată, gândindu-mă: „o faptă săvârşită din iubire nu poate fi un păcat”.

Ea s-a întors cu spatele spre mne, îndreptându-se spre staţia de autobuz, iar eu am rămas pe loc, privind în urma ei.

După ce a făcut câţiva paşi, s-a întors cu faţa spre mine şi, cu batista îşi ştergea lacrimile, iar cu mâna liberă flutura prin aer, zicând: „Nu uita că te aştept oricât de târziu!”, după care mi-a zâmbit forţat şi şi-a continuat drumul.

Un gând plin de durere mă ţintuise pe loc: „Cât de uşor este să răneşti sufletul unui om şi cât de greu este să-l poţi mângâia şi alina!”

Toată ziua m-a urmărit acel gând, iar el revine şi mă

doare de câte ori îmi amintesc acel episod cu Petruţa şi nu-l pot alunga oricât m-aş strădui eu să-mi justific acel refuz.

…De la chioşcul cu cărţi şi ziare cumpărasem câteva cărţi şi m-am grăbit să ajung cu ele acasă. Am desfăcut pachetul şi am început să citesc. Constat cu plăcere că operele unor mari scriitori au o rezonanţă plăcută în sufletul meu, chiar şi după ce ei au trecut „dincolo" de mult. Este la fel ca şi unele flori care îşi împrăştie parfumul în jurul lor şi după ce s-au uscat.

Scrierile lor au constituit întotdeauna „borne" în istoria literaturii universale şi în conştiinţa lumii.

Am închis cartea şi am şoptit: „*AŞA ESTE VIAŢA*".

Sfârşit

Constanţa

23.02.1994

CUPRINS

PARTEA I SINGURĂTATEA – O STARE APĂSĂTOARE

CAP. I – HOTĂRÂREA DECISIVĂ 3

CAP. II – VIAŢĂ PRIMITIVĂ 20

CAP. III – DIVORŢUL – UN PRILEJ DE UMILIŢĂ 34

CAP. IV – MUNCI DIVERSE. ÎNCEP SĂ SCRIU 43

CAP. V – VINE, VINE PRIMĂVARA! 73

CAP. VI – GÂNDURI CUGETĂRI 98

CAP. VII – VIZITA FAMILIEI. AUTOCUNOAŞTEREA.115

PARTEA A II-A DIN NOU ÎN CONTACT CU LUMEA

CAP. I – ÎNCEP SĂ LUCREZ DIN NEVOIE 159

CAP. II – ELENA – VALENTINA 189

CAP. III – VIZITA COPIILOR. BOALA MEA 246

CAP. IV – VIZITA MEA ACASĂ LA TITUS ŞTEFĂNESCU.

CAMARADUL MEU DIN ARMATĂ 275

CAP. V O ÎNTÂLNIRE NEAŞTEPTATĂ. PETRUŢA ŞI PROPUNEREA DIRECTĂ, VENITĂ DIN SUFLETUL EI.291